SUSPANS

De același autor,
la Editura Nemira a apărut:

7 crime la Roma

GUILLAUME PRÉVOST s-a născut în Madagascar, în anul 1964. Este profesor de istorie și prezentator de emisiuni pe canalul de televiziune Histoire. *7 crime la Roma*, primul său roman, a apărut în 2000. Au urmat alte volume în seria DETECTIVI CELEBRI: *Asasinul și profetul* (în pregătire la Editura Nemira), în 2002, și *Camera obscură*, în 2005.

Guillaume Prévost

CAMERA OBSCURĂ

Traducere din limba franceză
Mihaela Stan

NEMIRA

Coperta colecției: Dana MOROIU, Corneliu ALEXANDRESCU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PRÉVOST, GUILLAUME
Camera obscură / Guillaume Prévost ; trad.: Mihaela Stan. -
București : Nemira Publishing House, 2010
ISBN 978-606-8134-82-6

I. Stan, Mihaela (trad.)

821.133.1-31=135.1

Guillaume Prévost
LE MYSTÈRE DE LA CHAMBRE OBSCURE
© NiL éditions, Paris, 2005

© Nemira, 2010

Redactor: Oana DUMITRESCU
Tehnoredactor: Corneliu ALEXANDRESCU

Tiparul executat de Monitorul Oficial R.A.

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări,
fără acordul scris al editorului, este strict interzisă
și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-8134-82-6

La prețul de vânzare se adaugă 2% reprezentând valoarea
timbrului literar ce se virează Uniunii Scriitorilor din România.

Mamei mele

În sfârșit, el se întoarce... ia de pe masă una din acele lupe puternice de care se slujesc fotografii pentru a retușa detaliile unei copii... O plimbă pe deasupra fotografiei și exclamă deodată cu groază în glas:

– Ei sunt!... ei sunt!... Asasinii tatălui meu!

JULES VERNE, *Frații Kip*

1

– Strada Cloche-Perche numărul 13, anunță cu voioșie Félix. Aici este.

Clădirea își înălța pe trei etaje fațada întunecată și tristă, cu atât mai întunecată și mai tristă cu cât singurul felinar cu gaz era spart, iar lumina lunii de la această jumătate a lui august se pierdea undeva departe, deasupra norilor. Félix își manifesta în mod deschis entuziasmul – ca întotdeauna când era vorba de ceva neprevăzut –, însă Jules se arăta mai rezervat.

– Locul pare abandonat, nu crezi? Imobilul, cartierul... Nici țipenie de om. Ești sigur că...

– Cele mai multe case de aici sunt expropriate, îl liniști Félix. Șantierul Rivoli o să le vină curând de hac. Îți dai seama că Gordon n-a ales la întâmplare strada Cloche-Perche: nu vrea să fie deranjat. Și apoi sunt zece minute trecute peste miezul nopții, așa că să nu mai pierdem vremea.

În timp ce vorbea, tânărul agită ciocănelul agățat de ușa de la intrare. Un portar cu mină bănuitoare crăpă ușa.

– Ce s-a întâmplat?

– Am venit pentru Gordon, răspunse Félix.

Portarul se încredință dintr-o ochire că nu îi urmărea nimeni.

– Cine v-a trimis?

– Marchizul de Servadac.

– Servadac? E-n ordine, puteți intra.

Dar cum Jules părea încă să ezite, Félix îl îmbrânci ușor înainte.

– O să-ți placă, Jules, îți promit.

Trecură pe sub un portic unde doi bărbați fumau pe întuneric, întorși ostentativ cu fața spre curte.

Fără să le arunce vreo privire, portarul deschise ușa vitrată din stânga.

– Pe aici, domnilor.

Casa scării n-avea nimic atrăgător. În aer plutea un miros înțepător de mucegai, iar tencuiala de pe ziduri era brăzdată de crăpături lungi. Cât despre portar, acesta urca șontâcăind treaptă cu treaptă. Când ridica piciorul drept, celălalt i se îndoia sub greutatea trupului. Lampa pe care o ținea în mână se legăna în același ritm, dând la iveală în treacăt, printre licăririle ei galbene și mohorâte, balustrada murdară, picturile decolorate, un covor tocit de ani... O să-mi placă, își repetă Jules în gând, o să-mi placă!

Se opriră la al doilea etaj și păși̧ră într-un apartament mare, ce părea nelocuit. Din singurele odăi pe care le străbătură, nu întrezăriră decât niște siluete informe, acoperite cu cearșafuri albe. În sfârșit, ajunseră

la o ușă aflată la capătul a patru trepte și călăuza lor se opri lângă prag.

– Ceilalți tocmai au intrat.

Întinse mâna și Félix îi puse în palmă mai multe bancnote.

– Dacă discutați între dumneavoastră, adăugă șchiopul, fiți foarte discreți. Lui Gordon nu-i place să fie întrerupt.

Deschise ușa. Încăperea era cufundată în penumbră și mai multe chipuri se întoarseră spre ei. Numai lume bună, crinoline și pălării, redingote și bastoane. Femeile stăteau pe scaune, bărbații în picioare. Cu totul vreo douăzeci de invitați, așezați în semicerc ca să nu scape nimic din cuvintele și gesturile maestrului. Singura admisă la masa rotundă era o doamnă elegantă, cu privirea ascunsă de voaletă, și-n spatele căreia aștepta un valet sau un majordom. În fața ei se găsea un bărbat blond, înalt, cu trăsături tinerești, destul de slab și de-o paloare extremă – ori paloarea provenea de la flacăra lumânărilor?

Vasăzică el este Will Gordon, se gândi Jules. Mediumul englez care aprinsese imaginația înaltei societăți pariziene! Se povestea că fusese alungat din patria sa pentru încălcarea bunelor moravuri. Jocuri de noroc, mărunte afaceri ilicite, o încăierare ce sfârșise prost... Poliția se afla pe urmele lui, mai mult sau mai puțin. Însă talentul său de a invoca spiritele depășea tot ce se văzuse de când febra spiritistă cucerise Europa. Prin urmare, lui Gordon nu-i fusese deloc greu să-și găsească adăpost în Franța.

Curiozitatea era cu atât mai vie cu cât omul se dovedea scump la vedere și puțini erau aceia care se apropiaseră de el. Trăia la Paris într-o locuință secretă, se arăta doar noaptea și doar pentru niște sume frumușele. Dar măcar, susțineau zvonurile, știai pe ce dai banii. Misterul, lumea de dincolo, aura unui scandal... Will Gordon avea cu ce să-i fascineze pe oameni, așa că și-ar fi găsit un loc în *Le Populaire*, ziarul pentru care lucra Félix. Ca reporter cu experiență, acesta din urmă își convinsese fără greutate directorul să-l lase să se intereseze de fenomen. Ocazie cu care îl luă și pe Jules cu el.

Se auzi o lovitură, venită parcă de nicăieri. Distinsa adunare se înfioră. Apoi încă una, mai clară. Masa reprezenta sursa, nu încăpea îndoială. Coborându-și pleoapele, Will Gordon își întinse mâinile deasupra unei plăcuțe triunghiulare, căptușite cu pâslă, al cărei vârf era îndreptat spre un șir de litere și cifre, mărginit de un DA și un NU scrise cu caractere groase, aurite. Sub mâinile lui Gordon, plăcuța începu să oscileze de la o literă la alta în timp ce el se adresa unui interlocutor nevăzut.

– *No, no,* Asmabel! Nu tu! Îmi trebuie altcineva.

Aproape imediat, mișcările triunghiului încetară.

– E Asmabel, explică mediumul cu un accent pronunțat. Primul spirit pe care l-am invocat în viața mea. De atunci vine întotdeauna primul. Este, ca să zicem așa, ambasadorul. Dar vor veni și altele, cred. Altele mai potrivite pentru noi.

– Isteață treabă, îi suflă Jules la ureche lui Félix. Gordon al tău vinde spirite, însă spirite de calitatea întâi. Elita din ceruri pentru elita de pe pământ!

Răsună o nouă lovitură care de data aceasta făcu să se cutremure podeaua. Tresăriră cu toții: masa se ridica încetișor în aer. Degeaba te ciupeai sau îți mușcai buzele, nu puteai să negi evidența: masa se ridica în aer! Un centimetru, apoi doi, pe urmă trei și în curând zece. Șovăi un timp, se legănă ușor în gol, după care căzu la loc cu toată greutatea. Tânăra așezată față-n față cu Gordon se trase înapoi, înăbușindu-și un țipăt. Totul nu durase mai mult de douăzeci de secunde și deja plăcuța, ca magnetizată de către medium, trecea cu repeziciune de la o literă la alta.

– ... T, E, A, N, I... Le Fontaine? La Fontaine, nu-i așa?

Plăcuța se opri la DA și buzele celor prezenți rostiră, pe rând, numele fabulistului.

– E o mare onoare să vă avem printre noi, se bucură Gordon. Am aici lângă mine, o doamnă care ar vrea să vă pună câteva întrebări. E posibil?

Plăcuța făcu un tur complet și poposi la DA.

– Vă rog, doamnă, o invită Gordon.

– De ce ea în mod special? șopti Jules.

– Nu știu, răspunse Félix pe același ton. Trebuie să fi plătit dublu.

– Și de ce-și ascunde chipul?

– Poate tocmai pentru că a plătit dublu!

Însă necunoscuta, pe lângă faptul că se adăpostea în spatele voaletei, nu avea nici intenția să vorbească.

Atinse brațul majordomului care se aplecă spre ea, după care repetă cu glas tare:

– Putem să ne asigurăm că e domnul de La Fontaine?

Un nou dans al plăcuței, într-o tăcere încordată.

– Zice că a trăit din 1621 până în 1695, traduse mediumul.

1621–1695: datele nașterii și morții fabulistului. Dar reprezentau ele, oare, o dovadă suficientă? Pentru așa ceva ar fi fost nevoie de o cunoaștere un pic mai amănunțită a vieții lui La Fontaine. Procedară în consecință.

– Unde se află acum domnul de La Fontaine? întrebă valetul.

Se auzi foșnetul slab scos de pâslă la atingerea mesei lustruite cu ceară.

– Zice că, de obicei, stă pe Jupiter.

Gordon pronunță Djupiter, ceea ce stârni oarecare confuzie în rândurile asistenței: Unde-i asta? John-Peter?

– Nu-i deloc de mirare, precizează mediumul, pe Djupiter există multe spirite superioare.

– Și nici o șansă de a merge să verifici la fața locului, murmură, ironic, Jules.

– Cum face atunci să ne răspundă astă-seară? întrebă majordomul după ce-și consultă stăpâna.

– Întrucât spiritul este eliberat de trup, materia nu înseamnă o piedică pentru el. Călătorește întocmai după dorința sa. Acum e pe Djupiter și o clipă mai târziu, aici, în mijlocul nostru.

Gordon și plăcuța sa se lansară apoi într-o expunere savantă, comparând meritele particulare ale

vieții pământene și ale vieții jupiteriene, în avantajul clar al celei din urmă: nu mai există un înveliș de carne, ci ceea ce Gordon numea „perispirit", un soi de înveliș imaterial al sufletului, care circula după bunul plac în atmosfera eterată a planetei. Acolo se adunau spiritele înalte, ierarhizate după merit, și întreaga zi – zilele jupiteriene fiind egale cu săptămânile noastre – discutau despre dragostea pentru Dumnezeu și inteligența oamenilor. Existau case mai frumoase decât ale noastre, animale mai blânde, flori care-ți încântau ochii, pe scurt, un paradis pe Djupiter.

– Dar moartea sa, întrebă majordomul, de moartea sa își amintește?

Mediumul nu avu nevoie de nici un intermediar ca să răspundă.

– În general, unui spirit nu-i place prea mult să-și amintească de propria moarte. Uneori îi trebuie mai multe zile să se desprindă de trup, cum se spune. E un moment de tulburare pentru el, de profundă tulburare. Cu cât spiritul unui om e mai nobil, cu atât se desprinde mai iute de trup și e cu atât mai bine pentru el. Însă dacă s-a îngrijit doar de lucruri pământești, atunci îi vine ceva mai greu. Cred că n-ar trebui să evocăm subiectul.

Majordomul și tânăra doamnă se sfătuiră mai îndelung ca de obicei și publicul profită de asta ca să se dedea *mezza voce* la diferite comentarii. Félix se apropie de Jules.

– Cel care pune întrebările... Adineaori mi-am dat seama că-mi amintește de cineva. De fapt l-am mai

văzut undeva. Nici pomeneală de-un valet ori de-un majordom. E proprietarul unei tipografii, Batisson.

– Proprietarul unei tipografii?

– Da, un împătimit de spiritism, care are o tipografie impunătoare lângă colina Chaumont. Se numără printre cei datorită cărora mesele din Franța au început să leviteze. Însă, deși înțeleg pe deplin ce caută el la Gordon, nu-mi dau seama deloc ce rol joacă pe lângă această femeie. De ce îl pune să vorbească în locul ei, de ce refuză să fie văzută... Și i-ai observat broșa din piept? Trei flori de diamant roz montate în aur, cu o magnifică albină din smarald și safir. Valorează zeci de mii de franci, crede-mă. Poate am fi mai inspirați dacă...

Nu reuși să-și încheie fraza căci proprietarul tipografiei, Batisson, se îndreptă de spate.

– Am vrea să-l întrebăm pe domnul de La Fontaine dacă primește să ne răspundă la o întrebare particulară. O întrebare personală care se referă la viitor.

– De ce nu... Însă nu toate spiritele discută despre viitor, îl avertiză Gordon. Pentru că, înainte de orice, viitorul depinde de Dumnezeu. În plus, răspunsul la astfel de întrebări nu-i întotdeauna clar sau simplu de interpretat.

– Ne asumăm riscul, îl asigură Batisson. Doamna – rosti cuvântul apăsat – ține mult la asta.

– Dacă așa dorește...

– Perfect. Atunci, am vrea să știm dacă persoana la care se gândește doamna se află în pericol, după cum se teme dumneaei.

– Hai s-o vedem și pe-asta, murmură Félix.

Mediumul își puse iar mâinile peste plăcuță, însă aceasta nu se clinti.

– Domnule de La Fontaine, articulă Gordon, doamna întreabă dacă persoana la care se gândește acum e în pericol. Da sau nu?

Alene, cu regret parcă, triunghiul se deplasă spre DA. Un fior delicios străbătu adunarea.

– Poate să fie mai explicit? insistă proprietarul tipografiei.

Plăcuța prinse a se mișca atât de iute printre litere, încât Gordon abia reușea s-o urmărească. Odată mesajul încheiat, o peliculă fină de sudoare îi lucea pe tâmple, iar glasul își pierduse orice inflexiune.

– Puteți să mai dați răspunsul încă o dată, domnule de La Fontaine? N-am priceput chiar tot.

Câteva femei se ridicară ca să vadă mai bine. Jules remarcă un O, apoi un S, o învălmășeală de M sau N, încă un O, poate și-un D... În mod evident, mediumul se simțea în încurcătură.

– Cum am zis și mai înainte, nu trebuie să ne încredem întotdeauna în răspunsurile legate de viitor. Acesta îi aparține lui Dumnezeu și se întâmplă ca...

– Mărginiți-vă să repetați ce-a spus, îi tăie vorba Batisson.

– Ei bine... spiritul a spus: „O să moară curând."

Gordon lăsă triunghiul de pâslă ca să-și șteargă fruntea. Sub voaleta sa, tânăra femeie părea că împietrise, în timp ce Batisson încerca s-o încurajeze. La rândul său, auditoriul renunțase la orice rețineri și

comenta cu voce tare cele petrecute. Un bărbos cu joben se îndreptă țintă spre ușă și ieși trântind-o de parcă auzise destul.

– Eram convins că o să-ți placă, zâmbi Félix.

Gordon își aprinse nervos o pipă neagră și curbată apoi, străduindu-se să domine vacarmul, tuși de câteva ori și bătu din palme.

– Prieteni, prieteni, e de datoria noastră să-l salutăm pe domnul de La Fontaine înainte să se întoarcă pe Djupiter. Și dacă suntem toți alături de el în această clipă, poate va face în fața noastră un ultim lucru extraordinar.

Calmul se înstăpâni treptat, curiozitatea biruind plăcerea de a comenta. Gordon era într-adevăr celebru pentru că făcea mai mult decât să comunice cu spiritele. Și tocmai pentru asta era plătit atât de scump.

– Vă cer să ne concentrăm împreună. Dacă fluidul nostru se întâlnește cu al său, există o șansă de a...

Trase adânc din tutunul cu miros de piele tăbăcită, tuși iarăși ca să-și dreagă vocea și-și lipi mâinile de masă.

– Vă rog, domnule de La Fontaine...

Flăcările sfeșnicului începură să tremure ca sub efectul unui curent de aer invizibil. Apoi se auzi o trosnitură în fundul încăperii și, sub ochii auditoriului înspăimântat, o formă vaporoasă se materializă brusc lângă fereastră, deasupra unui *secretaire* din stejar al cărui capac mobil era închis. Apariția nu măsura mai mult de treizeci de centimetri și semăna cu un soi de ou, alungit la capete. Dar mai ales strălucea

cu o lumină fosforescentă, foarte pură și albă, complet supranaturală.

– E acolo, șopti Gordon. Perispiritul domnului de La Fontaine! Învelișul sufletului! A apărut!

În exclamațiile uluite de ah! și oh!, forma crescu căpătând o nuanță gălbuie și se deplasă câțiva centimetri spre marginea mobilei. Particule luminoase se desprindeau din ea scânteind, de parcă forma căuta să se umfle, însă fără să reușească. Apoi scăzu în intensitate. Era pe punctul de a se dizolva cu totul, când, deodată, păru că trece prin geam, strălucind afară cu o ultimă sclipire aurie înainte de a se pierde în noapte.

– A plecat, oftă Gordon lăsând pipa. N-am putut face mai mult de-atât.

Izbucni o furtună de aplauze. Toată lumea se porni să vorbească în același timp, strigând și felicitându-se cu entuziasm în legănat de crinoline și bastoane. Fiecare voia să se apropie de medium, să-și mărturisească admirația, să-i atingă mâna sau haina. Ba o femeie scoase din manșon o minusculă pereche de foarfeci, sperând să capete, poate, o șuviță din părul ilustrului bărbat. Nici dacă-ar fi fost reîncarnarea lui La Fontaine însuși, Gordon n-ar fi fost sărbătorit cu atâta patimă.

Întreaga agitație lăsându-l rece, Batisson, proprietarul tipografiei, o luă de braț pe tânăra femeie și o conduse, fără o vorbă, spre ușă. Félix își trase prietenul de mânecă.

– Îmi pare rău, Jules, dar trebuie să-mi schimb planurile. Tu o să te ții după Gordon în seara asta.

– Dar eu...

– Nu te uita la mine cu mutra asta, sunt aproape sigur că locuiește în cartier. Peste o oră vei fi la tine acasă, după ce îmi vei fi făcut un mare serviciu. Nu intra în vorbă cu el, urmărește-l de la distanță și notează-i adresa. De restul mă ocup eu mâine. Până atunci vreau să aflu cine e femeia aceea și ce ascunde sub voaletă. Aș avea material să umplu un număr întreg din *Le Populaire,* zic eu. Ne întâlnim la prânz la Tortoni...

Jules n-avu vreme să refuze întrucât Félix se repezise deja spre ușă, unde mai-mai să-l răstoarne pe portar, care venea din direcție opusă, însoțit de cei doi bărbați care fumau pe terasă.

– Doamnelor și domnilor, rosti portarul teatral, ședința s-a încheiat. Dacă binevoiți să coborâți cu mine, vă luminez drumul. Aveți grijă la trepte.

Blestemându-l pe Félix și purtările lui imprevizibile, Jules socoti mai întâi că nu trebuie să-l piardă pe Gordon din ochi. Ca atare, se străduí să iasă printre ultimii, prefăcându-se că studiază fereastra, apoi *secretaire*-ul unde perispiritul lui La Fontaine apăruse adineaori. Însă unul dintre zbirii portarului se apropie de el și-l invită din priviri să părăsească încăperea. Jules se întoarse spre medium. Scăpat de admiratori, acesta era ocupat să-și aranjeze lucrurile, cu capul plecat și un aer absent. Lui Jules nu-i mai rămânea timp să-i mărturisească proaspăta sa pasiune pentru spiritism.

Așa că tânărul se resemnă să se alăture celorlalți, întrebându-se cum va reuși să se țină afară după Gordon fără a fi observat. Un bărbat ce putea să comunice cu Djupiter avea, negreșit, vederea ageră și auzul ascuțit!

Pe palier, prinse din urmă micul grup de spiritomani al căror șir se întindea pe jumătate de etaj. La adăpostul întunericului, se făcură auzite câteva glume și drept răspuns râsete și chicoteli. Vădit lucru, discuția cu La Fontaine avusese un efect năucitor asupra acestui public distins pe care l-ai fi crezut ieșind dintr-un local șic, după o seară de distracție ceva mai deșucheată.

Totuși, îndată ce ajunseră pe terasă, veselia încetă brusc: două detunături răsunaseră una după alta în casa scării.

2

Jules se și repezi în sus pe scări, urmat îndeaproape de zbirii portarului și de un bărbat cu mustață și burduhănos ce se mișca surprinzător de iute. După toate aparențele, împușcăturile proveneau de la etajul al doilea, acolo unde se afla încă mediumul. În timp ce sărea câte patru trepte o dată, o mulțime de presupuneri îl copleșiră pe tânăr: oare Will Gordon așteptase să rămână singur ca să scoată o armă din buzunar și să încerce să-și pună capăt zilelor? Dar în acest caz, de ce existaseră două împușcături? Era ceva rar ca un om să-și tragă două gloanțe în cap... Sau, o ipoteză mai liniștitoare, Gordon voise să prevină pe cineva folosindu-se de pistol? Cineva care trecea pe stradă, de pildă? Deși, la o asemenea oră... Asta dacă nu

cumva detunăturile erau, în realitate, explozii de o cu totul altă natură, fără legătură directă cu...

– Mai repede, îl îndemnă gâfâind mustăciosul, mai repede!

Jules dădu buzna în apartament și-l străbătu cum putu, sprijinindu-se de perete: nu se vedea la doi pași. Se poticni pe ultimul șir de trepte din capătul holului și mai degrabă sparse decât deschise ușa sălii de spiritism. La prima vedere, nu se schimbase nimic: aceleași lumânări în sfeșnic, aceeași tașcă de piele pusă pe masă, aceleași scaune în dezordine, aceleași mobile îngrămădite prin colțuri. Doar fereastra era acum întredeschisă și se balansa încetișor. Scrutând mai atent penumbra, Jules zări două picioare întinse sub un scaun.

Chiar atunci sosi și mustăciosul.

– Faceți loc! Faceți loc!

Înaintă spre masa din mijlocul camerei, descoperi încălțările ce răsăreau de sub ea și scoase o înjurătură.

– Fir-ar să fie, asta mai lipsea!

Curiozitatea dovedindu-se mai puternică decât spaima, Jules se apropie și el. Corpul lungit pe podea era într-adevăr al lui Gordon. Mediumul zăcea la picioarele mesei, ca o marionetă dezarticulată, cu picioarele pe jumătate îndoite, cu un braț răsucit în sus și cu celălalt de-a curmezișul peste piept, trupul fiindu-i ascuns în parte de scaunul pe care doamna cu voaletă stătuse până mai adineaori. Capul mediumului era plin de sânge și o aureolă întunecată începea să prindă contur împrejurul țestei sale. Primise câte un glonț în fiecare ochi...

– Hei, voi doi, le strigă mustăciosul celor doi zbiri ai portarului care șovăiau în ușă. Sunt inspectorul Lafosse, de la Brigada de Siguranță. Unul dintre voi să dea fuga la comisariatul din strada Roi-de-Sicile. Spune-le că am nevoie de toți agenții disponibili. Iar celălalt să împiedice, în acest timp, publicul să urce aici. Nu vreau pe nimeni la etaj. Pe nimeni, în afară de portarul ăla șchiop. Haideți, grăbiți-vă.

Apoi se întoarse spre Jules.

– Și dumneavoastră, tinere, la fel. Nu mai sunteți de nici un ajutor aici. Înapoiați-vă jos și dacă vă întreabă cineva despre...

Inspectorul Lafosse n-avea decât să-și recite poliețurile mult și bine, Jules nu-l mai asculta. Din cauza luminii slabe ori, poate, a tensiunii nervoase, i se părea că buzele lui Gordon se mișcaseră. Cu un gest a cărui autoritate îl surprinse până și pe el însuși, îi ordonă polițistului să tacă, se lăsă pe vine lângă medium și-l apucă blând de încheietura mâinii ca să-i caute pulsul. Simți o zvâcnire abia perceptibilă.

– Sunteți medic? îl întrebă Lafosse.

– Inspectore... Cred că nu e mort.

Tulburat, polițistul îngenunche la rândul său și pipăi cu două degete gâtul victimei. Chiar atunci buzele englezului prinseră viață din nou.

– Spiritul, gemu Gordon cu voce răgușită și abia auzită. Avea dreptate. La mine se referea...

Nu reuși însă să-și ducă până la sfârșit fraza căci vorbele se transformară într-un soi de horcăit tânguitor.

Mâna i se crispă în cea a lui Jules, apoi se destinse complet. Zvâcnetul pulsului dispăru.

– S-a dus, oftă inspectorul. De mirare cum a putut amărâtul să mai trăiască fie și o clipă în plus. S-a tras asupra lui de la mică distanță, n-avea nici o șansă.

Apoi polițistul se ridică și, continuând să cerceteze locul crimei, îl iscodi cu ceva mai multă amabilitate:

– Ați participat la ședință, nu-i așa? Ați observat ceva legat de Gordon?

– Păi... nu, bâigui Jules, încă în stare de șoc. În afară de La Fontaine, masa vorbitoare, lumina de pe mobila de colo...

– Vă interesează spiritismul?

Jules încerca zadarnic să-și desprindă privirea de la orbitele însângerate ale mediumului.

– Da, mă rog, nu știu, puțin. Am venit cu un prieten, dar...

– Eu unul nu cred în aiurelile astea. Momeală pentru naivii care plătesc o mie de franci pe oră, nimic altceva. De altfel, Gordon era supravegheat de ceva vreme. Una peste alta, dacă pot să-mi permit, aș zice că, într-un anume sens, nu-i de mirare ce i s-a întâmplat. Ia te uită, ce caută asta aici?

Lafosse răsuci în lumină obiectul pe care tocmai îl culesese de sub masă: un fel de creuzet sau capac din cupru, cu un diametru de vreo zece centimetri și un filet îngust pe margine.

– Aveți idee ce poate fi?

Jules dădu drumul mâinii lui Gordon și se ridică. Observă fără tragere de inimă obiectul și clătină din cap.

– Asta e, o să ne ocupăm de el mai târziu.

Inspectorul puse capacul de cupru pe masă, lângă tașca de piele, și se îndreptă spre fereastră, cu ochii ațintiți la podea.

– Totuși nu mi-ați răspuns la întrebarea despre medicină.

– Poftiți?

– Judecând după modul în care i-ați controlat pulsul... Sunteți medic?

Jules fu cât pe ce să-i spună că știința lui într-ale medicinei provenea mai degrabă din faptul că se îmbolnăvea des, însă nu-i ardea de glume acum.

– Nu, nu sunt medic, sunt scriitor.

– Scriitor? Ei, drăcie! Cum vă numiți?

– Verne. Jules Verne.

– Jules Verne? N-am auzit de dumneavoastră. Ce anume scrieți?

– Nuvele, librete. Piese de teatru, mai ales. Una s-a jucat în iunie la Théâtre Lirique: *Les Compagnons de la Marjolaine.* Poate c-ați văzut afișul.

– Regret, nu-mi spune nimic. Dar nu prea merg la teatru și cu atât mai puțin la operă. Pasiune, dramă... Mulțumesc, dar în meseria mea ți se oferă din belșug așa ceva.

Polițistul se aplecă, își frecă degetele de podea, apoi le apropie de nas.

– Praf de pușcă. Nu încape îndoială, asasinul a trecut pe aici.

Se duse la fereastra care se legăna în balamale și o deschise larg.

– Bordura exterioară e destul de lată pentru ca un om să poată merge pe ea. Trebuie să fi tras asupra englezului cam de aici, de la doi metri, nu mai mult. Gordon s-a prăbușit între masă și scaun, celălalt a deschis fereastra, a pășit peste pervaz și și-a luat tălpășița. N-o să-l revedem curând.

Rosti toate astea pe un ton detașat, profesional.

– Dar cum a ajuns ucigașul până aici?

– Să sperăm că o să ne lămurească portarul. Că venii vorba, ce așteaptă dobitocul ăla? Duceți-vă să vedeți ce face acolo jos și aduceți-l la mine.

Jules se supuse, mulțumit că părăsește camera unde zăcea cadavrul. Străbătu holul pe dibuite și păși pe un palier neumblat și adâncit în beznă. Pretutindeni liniște deplină. Coborî treptele și trebui să se încline în fața evidenței: parterul și terasa erau pustii. Împinse ușa cea mare de la intrare: pe stradă nici țipenie de om. Dispăruse toată lumea!

Jules urcă nerăbdător înapoi în sala de spiritism.

– Au plecat, inspectore. Toți!

Lafosse îl privi lung, nevenindu-i a crede.

– Toți? Și portarul? Dar cei doi complici ai lui pe care i-am trimis la comisariat? Și întăririle pe care le aștept?

Își netezi vârful mustății.

– Burghezii ăștia fricoși... Îmi doresc să tremure de spaimă, crezându-se amestecați într-o crimă! Chiar dacă mortul era o secătură, și englez pe deasupra. Dar cu șchiopul și banda lui e altă poveste! Dac-au șters-o înseamnă că au luat parte la afacerea asta. Că i-au

întins chiar ei o capcană lui Gordon! Și dacă la mijloc e o capcană, cu toate pregătirile desfășurate săptămâna asta în Paris, fiecare comisar de cartier se va pune pe treabă...

Brusc, polițistul se uită țintă la Jules cu o intensitate sporită.

– Ați ținut o armă în mână până acum, fiule?

– Din câte îmi amintesc, nu. Sau poate că da, o dată sau de două ori, la vânătoare. Dar n-am tras.

– E foarte simplu, o să vedeți.

Scoase din vestă un pistol argintiu, cu țeava nefiresc de mare, și i-l întinse lui Jules, care se dădu înapoi cu un pas.

– Trebuie să-l anunț pe șeful meu de la siguranță, afacerea asta e de domeniul lui. N-o să lipsesc mult, dar cineva trebuie să rămână de pază aici, să supravegheze cadavrul.

Făcu o pauză ca să se asigure că Jules înțelege. Acesta însă simțea cum stomacul i se strânge ghem pe măsură ce ecuația „cadavru plus pistol plus singur cuc" punea stăpânire pe mintea lui.

– Un scriitor nu-i omul cel mai nimerit, începu iar Lafosse să vorbească. De-ați fi fost soldat... sau măcar un muncitor! Dar, în sfârșit, nu vă am decât pe dumneavoastră la îndemână. Dacă cineva încearcă să intre aici, îl opriți cu arma. Dacă refuză să se supună sau devine amenințător, vă autorizez să apăsați pe trăgaci. Dar să țintiți genunchii, da? Nu pieptul sau capul. În orice caz, arma asta face un tărăboi al dracului, dacă ratați, individul o să-și ia

picioarele la spinare. Iar dacă nu și le ia, înseamnă că nu mai e în stare.

Lafosse se îndreptă spre ușă și chiar în clipa când să treacă pragul se întoarse spre Jules.

– Revin într-o jumătate de oră. Dacă se ivește vreun pericol, nu uitați, genunchii!

Silueta rotofeie a inspectorului se pierdu în bezna holului și Jules se simți dintr-odată foarte singur.

Cinci minute întregi stătu cu brațele întinse, ochind un dușman invizibil din cadrul ușii. Ce mai seară de pomină! În urmă cu două ore – cu numai două ore! – noaptea se anunța calmă și spornică, așa cum îi plăcea lui. Cinase cu Cei unsprezece fără femei, clubul său de celibatari veseli și petrecăreți, după care plănuise să meargă acasă și să se apuce serios de lucru. Avea de terminat o piesă, pe care trebuia s-o prezinte directorului de la teatrul Gymnase peste o săptămână. O dramă despre Leonardo da Vinci și Gioconda, care urma să marcheze, spera el, intrarea sa în cercul foarte restrâns al autorilor de succes – și, ca atare, în cercul și mai restrâns al autorilor cu venituri acceptabile. Cu o poveste à la Dumas, și o dragoste à la Musset, cu personaje celebre și fascinante și dialoguri magistrale, plus o anumită grandoare, *Mona Lisa* lui promitea să fie o frumoasă reușită. Cu condiția să-i găsească un sfârșit plauzibil și să rezolve anumite probleme minore privind legăturile dintre pictor și modelul său. Fleacuri... Două zile întregi petrecute la măsuța de scris, având în față cerneală și hârtie din belșug, și gata, teatrul Gymnase

o să-i aștearnă la picioare covorul roșu. Pe scurt, nu încăpea îndoială.

Și apoi uite că s-a lăsat târât la serata asta spiritistă: „E ideală pentru inspirația ta, îi sugerase cu perfidie Félix. O piesă de teatru cu un medium și mese vorbitoare... Publicul o să se dea în vânt după ea!" *Vanitas vanitatum*[1], Jules nu izbutise să-i reziste. Și iată că, două ore mai târziu, stătea cu un pistol în mână și cu un mort pe cap, gata să spulbere prima pereche de genunchi care se va ivi. Mulțumesc mult, Félix!

Fereastra se trânti și Jules își dădu seama că mușchii i se înțepeneau. Trebuia neapărat să țintească spre ușă o jumătate de oră încheiată? Fără a mai pune la socoteală că, dacă asasinul voia să se întoarcă, putea să apară la fel de bine și de pe acoperiș. Ar fi mai prudent să blocheze fereastra...

Cu grijă să nu privească spre cadavru, Jules se apropie de geam și profită de ocazie ca să tragă adânc aer în piept. Cerul rămânea în continuare acoperit și curtea semăna cu un puț negru și fără fund. Ucigașul trebuie să fi fost un strălucit dansator pe sârmă ca să se avânte pe o bordură de câțiva centimetri înălțată deasupra hăului. În trecere, Jules percepu un miros curios, ca de vapori de sulf. De la gunoaiele aruncate în curte? De la pulberea armei de foc? După ce puse ivărul, realiză că mirosul venea din încăpere și nu de afară.

Dinspre *secretaire*, mai precis.

---

[1] „Deșertăciunea deșertăciunilor" în lb. lat. în original (n. tr.).

Așează pistolul pe podea și inspectă mobila: lemnul emana un iz neplăcut de sulf amestecat cu alte substanțe. Efluvii imposibil de simțit în timpul ședinței căci pipa lui Gordon umplea aerul cu aromele ei. Dacă nu cumva... Dacă nu cumva mediumul o aprinsese tocmai pentru a ascunde mirosul cu pricina! Niște vapori chimici, de exemplu, ceea ce ar explica efectele de lumină și apariția perispiritului la sfârșitul ședinței. La urma urmei, spiritismul era altceva decât o formă de teatru? Cu actori, public și, cine știe, propria recuzită? Cum ar proceda Jules dacă ar trebui să pună în scenă apariția unui spirit?

Tânărul încercă să deschidă *secretaire*-ul, însă capacul mobil era încuiat. În schimb, partea de sus a mobilei se ridica fără greutate, prinsă fiind în două balamale. Mirosul deveni și mai puternic. Jules înșfăcă o lumânare de pe masă și lumină înăuntru: exista un mecanism alcătuit din lanțuri, greutăți și tuburi subțiri care coborau în aparență până la podea. Un soi de talger din aramă culisa în vârf, purtând un recipient metalic cu un orificiu rotund. În asta consta, cu siguranță, secretul perispiritului lui La Fontaine: o pulbere incandescentă pe bază de sulf, niște tuburi pentru a alimenta combustia, un sistem de ridicare pentru a face să apară sau să dispară nimbul de lumină... Pe una dintre scândurile ce serveau drept suport ansamblului se distingeau niște litere pe jumătate șterse și întrerupte în partea de sus: PRESTCER ori PRESTGER sau ceva asemănător. Scândura trebuie că aparținuse unei lăzi vechi de transport, tăiată mai târziu pentru

a servi drept carcasă sistemului. Dar orice-ar fi însemnat PRESTCER sau PRESTGER, inscripției îi lipsea o parte.

Jules încercă să deplaseze *secretaire*-ul, însă acesta era fixat de podea. Bătu cu piciorul de jur împrejurul lui și, exact cum se aștepta, dedesubt sună a gol. Firește, era nevoie de cineva care să acționeze mecanismul, să declanșeze și să controleze micul foc de artificii, să deschidă și după aceea să închidă *secretaire*-ul. Un mașinist, ca să zicem așa. Teatru, veșnicul teatru!

Nerăbdător, Jules ieși pe hol cu lumânarea în mână. Coborî cele câteva trepte și o luă spre prima cameră din dreapta. De vreme ce sala de spiritism era situată mai sus decât restul apartamentului, trebuia să existe un loc pentru a te strecura sub *secretaire.*

Nu întârzie să-l descopere, mascat de un fotoliu vechi și desfundat: o deschizătură măsurând optzeci de centimetri înălțime, ușor accesibilă unui om în genunchi. Jules se strecură prudent prin ea, străduindu-se să nu scape lumânarea și asigurându-se de robustețea suprafeței pe care se deplasa. Acum se mișca pe sub sala de spiritism, construită pe o vastă podea falsă, susținută de un șir de grinzi și stâlpi micuți. Iată de ce Will Gordon pusese ochii pe un imobil dezafectat: putea să-l aranjeze după dorință fără teama de a fi prins. Cele patru tije metalice din mijloc, de exemplu... Jules o apucă strâns pe cea mai apropiată. Susținea un picior al mesei pentru spiritism aflată chiar deasupra. Patru tije, patru picioare. Erau de ajuns doi oameni ascunși aici pentru ca masa să se ridice cu câțiva

centimetri și să dea impresia că levita! Aceeași metodă, desigur, și pentru loviturile iscate din senin... În chestiunea aceasta, Gordon trebuise să inventeze un cod ca să comunice cu complicii săi. Păi, nu începuse el să tușească și să bată din palme înainte ca perispiritul lui La Fontaine să apară? Fusese un semnal, evident. Cei doi zbiri ai portarului se mutaseră atunci în colțul din stânga, în dreptul *secretaire*-ului. Acolo se găsea postamentul mecanismului: o bază din lemn, ca la un orologiu, ce proteja un ansamblu de scripeți și lanțuri acționat de o pârghie. Alături, o sticluță cu ulei, câteva scule, niște chibrituri arse, o tijă lungă ce servea, poate, drept torță, un săculeț gros care duhnea a sulf: mica recuzită a spiritismului!

Cu toată grozăvia uciderii lui Gordon, Jules încercă un soi de satisfacție: dăduse în vileag trucurile mediumului.

Tocmai se pregătea să deschidă ferestruica de pe una dintre laturile mașinăriei, când un zgomot înăbușit îl făcu să ridice capul: cineva mergea prin sala de spiritism.

3

Pistolul... Jules își scărpină fruntea: uitase pistolul! La picioarele *secretaire*-ului, cum nu se poate mai la vedere! Și acum nu dispunea ca să se apere decât de-o lumânare pe jumătate consumată, niște chibrituri

folosite și o rezervă de ulei. Avea cu ce să-și facă o intrare zgomotoasă, ținând sticluța în mână și strigând: „Cară-te sau trag!“ Și dacă intrusul se împotrivea, pac!, o împroșcătură cu ulei în genunchi! Se simțea ridicol... Lafosse îi încredințase arma sa, îi ordonase să supravegheze trupul neînsuflețit, iar el...

Deasupra, pașii înaintau. Spre masă. O singură persoană, aparent. Care, dintr-o clipă într-alta, avea să descopere cadavrul. Jules număra în gând: unu, doi, trei... Totuși, nu răsună nici un țipăt, nici o exclamație de surprindere. Ciudat. Dar dacă era ucigașul, așa cum presupunea la început? Jules își lipi ochiul de o crăpătură din podea, însă nu putu zări nimic. Urâtă treabă, ratase o parte din misiune, așa că nu se punea problema să rămână ascuns aici. Și-n plus, poliția n-o să mai întârzie mult. Apucă așa-zisa torță stinsă și se târî în liniște până la ieșire. Potrivi fitilul lumânării și porni de-a lungul holului. În capul scărilor, ușa sălii de spiritism era deschisă. Jules se ridică pe vârfuri: din locul în care stătea vedea perfect încăperea. O siluetă întunecată era, într-adevăr, aplecată peste cadavru, dar pistolul de lângă *secretaire* nu se mișcase nici c-un deget. Jules se simți ușurat și surprins totodată.

– Félix?

Ziaristul tresări și se întoarse.

– Jules? Pe legea mea, ce se întâmplă? Gordon a fost...

– Asasinat, imediat după plecarea ta. Ucigașul a fugit pe fereastră. Aștept brigada de siguranță.

– Brigada de siguranță? Dar tu, cum se face că...

Jules îi povesti pe scurt desfășurarea evenimentelor începând cu împușcăturile auzite pe scări, intervenția lui Lafosse și moartea mediumului, până la descoperirea podelei false și a mașinăriei perispiritului.

– E absurd! exclamă Félix după ce prietenul său isprăvi. Gordon asasinat! Din ce motiv?

– N-am idee. Știu doar că era supravegheat îndeaproape de poliție. Ăsta-i motivul pentru care astă-seară se găsea aici și un inspector. Dar tu ce-ai aflat despre femeia cu voaletă?

Félix nu-și revenea. Își căută mult cuvintele înainte de-a răspunde:

– Femeia cu voaletă? Ei bine, e un vânat gras, dacă vrei părerea mea. Nobilime și înalta societate, și mai multe nu.

– Ai urmărit-o până acasă la ea?

– Nu, o trăsură o aștepta în piața Baudoyer, lângă biserica Saint-Gervais. Când au ieșit de-aici, Batisson a luat-o de braț și au început să meargă foarte repede, de parcă se temeau să nu-i prindă cineva din urmă. Apoi el a ajutat-o să urce în trăsură. Un tilburi[1] ultimul model, în paranteză fie spus, cu coș și apărătoare laterale de vânt. Nu la fel de scump ca broșa cu albină, dar pe-acolo. Când s-a despărțit de ea, Batisson i-a șoptit ceva de genul: „Nu vă faceți griji, sunt sigur că totul o să fie bine." Nu știu ce i-a răspuns ea că nu eram destul de aproape. Batisson a închis zgomotos portiera și trăsura a plecat. Când calul s-a întors

[1] Trăsură ușoară, cu două roți, trasă de un singur cal (n. tr.).

spre mine am remarcat blazoanele laterale, acoperite cu pânză neagră. Hotărât lucru, frumoasa nu voia să fie recunoscută! De-aici deduc eu că aparține nobilimii... Am urmărit din ochi trăsura. A ocolit cazarma cea nouă și a apucat în viteză pe strada Rivoli spre Luvru. Apoi am pierdut-o din vedere.

– Și proprietarul tipografiei?

– Alt lucru curios. Și el părea că așteaptă ca trăsura să se-ndepărteze. După care a pornit în direcție opusă și a trebuit să mă lipesc de zid, sub un portic, ca să nu mă vadă. Numai că în loc să se întoarcă pe strada Cloche-Perche, cum credeam eu, a luat-o înainte pe strada Vieille-du-Temple. A intrat brusc la numărul 12, pe dreapta, și a încuiat ușa. N-aveam cum să mă mai țin după el.

– Te-a observat?

– Nu cred. Pur și simplu avea cheia și a închis, atâta tot.

– Un imobil din strada Vieille-du-Temple, pe dreapta, zici? Clădirile alea fac corp comun cu cele de pe strada Cloche-Perche, nu-i așa?

– Se învecinează, mai exact.

– Or exista pasaje de trecere dintr-o curte într-alta? Batisson ar fi putut să urce pe acoperiș și...

– Să-l ucidă pe Gordon?

– E o ipoteză. Cât timp i-a luat totul?

– Din clipa când a părăsit sala de spiritism și până când a pătruns valvârtej în imobil s-au scurs zece minute, nu mai mult.

– S-ar potrivi. Tu ce-ai făcut apoi?

– Am așteptat răbdător pe trotuarul din față, sperând ca Batisson să iasă. După o jumătate de oră, mi s-a urât și m-am lăsat păgubaș. Mi-am zis că poate are portarul vreo informație despre doamna cu broșă și mi-am încercat norocul aici. Când am văzut asta...

Arătă cu un gest cadavrul, însă tropăielile ce răsunau pe scară îi distraseră atenția.

– Brigada de siguranță, presupuse Jules. Lafosse plănuia să se întoarcă împreună cu șeful lui.

– Brigada? Nu trebuie să afle că lucrez pentru *Le Populaire,* îi șopti Félix. Cunoști cenzura și ce cred ei despre ziariști. Or să se țină scai de mine. Născocește ceva, orice, dar nu le spune cine sunt!

Pașii se auzeau acum foarte aproape. Jules se repezi să recupereze pistolul de la picioarele *secretaire*-ului, dându-și seama, chiar în clipa când punea mâna pe el, că face o mare greșeală.

– Lasă-l numaidecât sau te găuresc! urlă o voce câtuși de puțin amabilă.

Doi polițiști în civil dăduseră buzna în încăpere, agitându-și armele în direcția lui. Jules se supuse pe loc, nu fără a încerca un fior neplăcut la nivelul genunchilor. Cei doi polițiști erau urmați de inspectorul Lafosse și vreo șase sergenți în uniformă albastră cu bicorn și spadă la șold. Un bărbat înalt încheia alaiul. Și el purta haină albastră, dar prinsă în talie cu o eșarfă de mătase împodobită cu franjuri tricolore. Sub chipiul decorat cu ceaprazuri de argint, trăsăturile nu i se distingeau deloc. Fără îndoială, era ofițerul de pace, responsabil cu Brigada de Siguranță.

Înaintă într-o tăcere apăsătoare, în vreme ce nici Jules, nici Félix nu îndrăzneau să mişte un deget. Bărbatul scrută aranjamentul sălii, apoi se îndreptă spre trupul neînsufleţit al lui Gordon. Se aplecă deasupra lui şi-l cercetă atent.

– Supărător, conchise după câteva clipe. Foarte supărător. Matthieu, Fréchard, faceţi constatările.

Spre marea uşurare a tinerilor, poliţiştii îşi coborâră armele. Ofiţerul de pace se apropie de Jules, măsurându-l cu privirea din cap până-n picioare. Avea în jur de cincizeci de ani, purta un barbişon tăiat cu finețe, iar oasele pomeţilor îi împungeau obrazul sub orbitele scobite adânc. În ochii negri şi iscoditori i se citea o oarecare suspiciune.

– Dumneavoastră v-a încredinţat inspectorul paza acestei săli?

– Da, domnule.

– Nu trebuia să fiţi singur?

– Aşa era când m-am despărţit de el, şefule, interveni Lafosse.

– Atunci cine-i celălalt? întrebă ofiţerul de pace arătând spre Félix.

– Prietenul despre care i-am vorbit mai devreme inspectorului, îi explică Jules. Am asistat împreună la demonstraţia lui Gordon.

– Şi după aceea?

– După aceea...

Chibzui la repezeală.

– Unul dintre participanți, pe care mi se pare că-l cheamă Batisson, și-a uitat pălăria când a plecat. Prietenul meu a observat-o și a ieșit să i-o ducă.

Cam subțire justificarea și ofițerul de pace se încruntă.

– Îl cunoașteți pe Batisson?

Jules nu se aștepta la această întrebare.

– Da, mă rog, după nume.

– Ce știți despre el?

– Ei, nu mare lucru, ca toată lumea. Că are o tipografie, că se interesează de spiritism.

Șeful brigăzii se răsuci puțin spre Félix.

– Dar prietenul dumneavoastră poate să ne spună mai multe despre el?

Trebuie să fac cumva ca ofițerul să nu-l interogheze pe Félix, se gândi Jules. Să improvizez iute ceva.

– Prietenul meu a vrut doar să-i facă un serviciu, se aventură Jules. Și, cu tot respectul, n-are cum să vă răspundă.

– Poftim?

– Este mut.

Fusese singura idee ce-i venise. O idee mediocră, recunoștea și el. În plus, negreșit că se înroșise la față ca racul.

– Mut?

– Da, din naștere. A venit pe lume înainte de termen și cleștii moașei l-au strâns nițel cam tare... Pe scurt, e mut. Ceea ce nu-l împiedică să aibă ochi ageri. Și a văzut anumite lucruri.

Stratagema păru să dea roade: ofițerul de pace se întoarse iarăși spre el.

– Ce fel de lucruri?

– După ce-a ieșit de aici, Batisson a condus o femeie până la trăsură. Un tilburi, cred. Apoi s-a dus la numărul 12 de pe strada Vieille-du-Temple, pe latura cealaltă a acestui grup de case. Prietenul meu nu știe mai multe deoarece când a ajuns la imobilul cu pricina a găsit poarta încuiată. Așa că s-a mulțumit să lase pălăria sub portic.

– Pentru un mut din naștere, prietenul dumneavoastră este foarte amabil și guraliv! Cum v-a povestit toate astea?

Fără să-și piardă cumpătul, Jules băgă mâna în buzunarul de la vestă și scoase la iveală un carnețel pe care-l folosea pentru a-și lua notițe.

– Când nu înțeleg ceva, îmi scrie.

Firește, era de preferat ca ofițerul să nu-și vâre nasul osos în carnețel. Pe ultima pagină se pomenea doar de Leonardo da Vinci, Gioconda și diversele tehnici ale picturii în ulei. Nimic despre pălăria lui Batisson.

Din fericire, șeful de brigadă se apucă să împartă ordine.

– Voi doi mergeți să verificați dacă mai e cineva pe strada Vieille-du-Temple la numărul 12. Și când ajungeți acolo, asigurați-vă că nu există nici un mijloc, prin pivniță ori prin curte, de a pătrunde în clădirea în care ne aflăm acum.

O brodise cu explicația. Amețit de acest prim succes, Jules prinse curaj:

– Dacă-mi pot permite, domnule, mi s-a părut, în timp ce așteptam aici, că *secretaire*-ul acesta răspândește un miros ciudat. Ca de sulf. Am vrut să deschid capacul de deasupra și am avut impresia că ascunde un mecanism.

Dacă Jules sperase că va primi mulțumiri, se ostenise în zadar. Șeful brigăzii nu-l răsplăti decât cu-un zâmbet abia schițat ce aducea mai degrabă cu o crestătură de fierăstrău.

– Există toate șansele ca mobilierul să fie aranjat, încuviință el. Tot așa cum trebuie să existe un loc sub picioarele noastre pentru a face să se miște mesele și a bate în pereți. E ceva obișnuit la astfel de oameni. Iar acum, că v-ați dovedit talentele de copoi, tinere, ascultați-mă bine.

Zâmbetul i se șterse într-o secundă. Nu mai rămăsese decât un chip palid și amenințător sub chipiul cu galoane.

– Am două posibilități în ceea ce vă privește. Prima: hotărăsc că sunteți un martor esențial al crimei și vă bag la răcoare. Afacerea e delicată, la drept vorbind. Gordon e cetățean englez și o celebritate în felul lui. Și știți cu siguranță că regina Angliei sosește la Paris săptămâna aceasta. Vâlva ce riscă să se stârnească în jurul crimei ar putea pricinui neajunsuri vizitei sale. Mai ales dacă se amestecă presa de dincolo de Canal. Atenție, nu că m-aș teme că vinovații or să ne scape! Șchiopul și complicii lui vor fi cât de curând la închisoare, ca și Batisson, dacă e implicat. Îi filăm de ceva vreme și mă îndoiesc că au ajuns prea departe. Dar

se poate să treacă mai multe zile până prindem toată banda. Până atunci, nu trebuie să transpire nimic despre anchetă. Sau cât mai puțin posibil. De aici și interesul de a vă pune la păstrare.

Jules era impresionat de solemnitatea tonului. Însă ghici că planul ofițerului de pace era să cadă la înțelegere. Dacă exista o cale de a evita temnița, ar fi preferat s-o folosească.

– Și a doua posibilitate?

– A doua posibilitate e să vă las să plecați. Cu condiția să vă dați cuvântul că veți ține gura. Mai mult, că veți uita până și că ați fost prezenți aici și tot ce s-a întâmplat astă-seară. Absolut tot ce s-a întâmplat astă-seară. Alegeți...

Lui Jules i-ar fi plăcut să se prefacă nițel că stă în cumpănă, dar nu era sigur că șeful de brigadă ar fi gustat gluma.

– Ei bine... Să zicem a doua.

– Să fie într-un ceas bun! Sunteți un om înțelept. Inspectorul Lafosse o să vă noteze adresa, în caz că vom mai avea nevoie de dumneavoastră. Sau că se va dovedi necesar să vă reamintim care vă sunt îndatoririle. După aceea puteți să plecați acasă împreună cu prietenul dumneavoastră.

Unul dintre polițiști, care scotocea în tașca de piele a lui Gordon, strigă chiar atunci către superiorul său:

– Comandante, ia uitați-vă ce-i aici!

Flutura în mână câteva teancuri de bancnote. Ofițerul se descotorosi de Jules făcându-i semn să discute cu Lafosse și se îndreptă numaidecât spre masă.

– Nu vă neliniștiți, zise inspectorul conducându-i pe cei doi tineri spre ușă, n-o să vă mai deranjăm. Mai ales că ne-ați fost de mare ajutor. Unde locuiți?

– Pe bulevardul Bonne-Nouvelle, la numărul 18, răspunse Jules. Etajul cinci, în stânga.

– Și el?

– Împărțim același apartament.

– Cu-atât mai bine, o să ne fie mai ușor. Dacă vă amintiți ceva despre ședința de astă-seară ori despre crimă, dați o fugă la brigadă. Sau lăsați-mi vorbă la un comisariat, or să se descurce ei să mă anunțe. Spuneți-le doar că aveți un mesaj pentru inspectorul Lafosse, ar trebui să fie de-ajuns.

În timp ce strângeau mâna inspectorului, tinerii observară cu coada ochiului ciudata agitație a polițiștilor din jurul mesei. Ofițerul de pace scosese o bancnotă dintr-un teanc și-o apropiase de sfeșnic ca să-i dea foc.

– E falsă, lăsă el să-i scape, pe când Jules și Félix se îndreptau spre hol.

4

– Te-ai descurcat admirabil, își complimentă Félix prietenul în timp ce coteau la capătul străzii Cloche-Perche.

– Ssst! îi tăie vorba Jules. N-ai auzit poarta în urma noastră? Sunt sigur că se ține cineva după noi. Și-ți aduc aminte că ești mut!

Félix aruncă un ochi în spate. Într-adevăr, colțul unui bicorn se ițea în umbră.

– Știu unde scăpăm de el, șopti tânărul fără să-și descleștеze dinții. La Hale!

Merseră în tăcere pe strada Roi-du-Sicile spre strada Verrerie. Deși luna rămânea ascunsă printre nori, temperatura era plăcută și aerul înviorător. Mult mai bine decât în sala aceea înăbușitoare, cu mirosul ei de sulf și cu un cadavru plin de sânge în mijlocul ei. Abia acum, afară, Jules realiză prin ce clipe trecuse. L-am ținut de mână, își repeta el în gând, încleștându-și pumnii. Mi-am simțit pielea lipindu-se de-a sa, căldura degetelor mele pe vena lui din care viața se scurgea. Mie mi-a încredințat ultimele sale cuvinte: „Spiritul avea dreptate. La mine se referea...“ Oare cuvintele acestea aveau vreun sens? Spiritismul lui Gordon era altceva decât o simplă iluzie? „Spiritul avea dreptate...“ Ciudat iluzionist, la drept vorbind, care, și-n clipa morții, ținea atât de tare la himerele sale încât se prefăcea că le crede!

Traversând strada Deux-Portes, Félix îi atinse brațul ca să-l îndemne să privească spre noul Hôtel-de-Ville, căruia lucrările recente ale lui Haussmann[1] îi conferiseră amploare și măreție. În ciuda orei târzii, căruțele circulau prin spatele clădirii, încărcate cu stive de bănci, fotolii și scaune, toate așezate cu picioarele în sus și bine înfășurate ca să nu se zgârie. La primul etaj,

[1] Baronul Georges Haussmann (1809–1891) a condus lucrările de sistematizare a Parisului (n. tr.).

marea galerie pentru serbări era luminată și puteai să admiri, prin ferestre, auriul și albul scânteietor ale decorurilor, picturile viu colorate ale pandantivelor și cele două rânduri de candelabre din cristal.

– Regina Victoria o să vină să danseze aici săptămâna viitoare, șopti Jules. Pregătirile pentru bal trebuie încheiate. Mă întreb chiar...

Se opri ca să chibzuiască mai bine.

– Iată de ce, continuă el, inspectorul Lafosse era așa de sigur c-o să-l găsească pe șeful lui și o să-l aducă în strada Cloche-Perche. Brigada muncea în seara asta la Hôtel-de-Ville! Evident, discuta cu prefectul despre măsurile ce vor fi luate pentru recepție. Sau despre ceremoniile prilejuite de aniversarea împăratului[1] care trebuie să aibă loc astăzi. Și din același motiv ofițerul de pace era în ținută de gală la două dimineața!

Félix scoase un fluierat admirativ și-și reluară drumul, ghetele polițistului răsunând pe caldarâm la câțiva pași în spatele lor. Trecătorii erau puțini, mai ales bărbați singuri sau câte doi, mergând cu capetele plecate, nerăbdători să ajungă la casele lor. După ce lăsară în urmă biserica Saint-Merri, ale cărei vitralii prinse în rame de fier semănau cu alveolele unui fagure, zarva Halelor începu să se facă auzită. Mai întâi, un freamăt înăbușit, sub o lumină îndepărtată. Apoi, brusc, pe strada Aubry-le-Boucher, orice nedumerire dispărea: aveai în fața ochilor inima nocturnă,

[1] 15 august, ziua de naștere a lui Napoleon I, a fost impusă în perioada celui de-al Doilea Imperiu drept sărbătoare națională (n. tr.).

palpitând de viață, a orașului. Veniți din foburguri, ori chiar de dincolo de fortificații, pe jos sau călare, împingând baloți ori trăgând cărucioare, țărani, zarzavagii, grădinari, vânzători de ouă sau de unt, crescători de iepuri, negustori de tuberculi sau de bob, o întreagă lume truditoare se îndrepta spre centru, siluete cenușii înaintea zorilor, cu brațele încărcate de ofrande, străduindu-se în zadar să-l sature pe uriașul adormit. Înțesată de bărăci și de umbrare, luminată ca-n toiul zilei, piața Inocenților atrăgea un șir lung de furnici aducătoare de hrană care, odată ajunse la ea, se aruncau orbește în lumina de acolo: se agitau în toate direcțiile, se cântăreau reciproc, se atingeau în treacăt, își disputau comorile, după care se îndepărtau brusc ca să încerce în altă parte. Ceva mai sus, dominând impunătoarea fântână cu patru bazine, noile Hale începeau să răsară din pământ, ridicându-și spre cerul opac carapacea de metal și sticlă: insecta comerțului modern își desfăcea aripile tinere.

– Pe-acolo! arătă Félix când intrară în piață.

Jules simți că se pierde între două tarabe cu ceapă și morcovi, în mijlocul unei larme asurzitoare.

– Doi sou[1]! Doi sou legătura!

– Fasole din Argenteuil! Cea mai proaspătă, cea mai verde, cea mai fragedă fasole!

– Un kilogram la preț de-o livră, nobili domni!

Traversară zona acoperită a bărăcilor, strecurându-se printre mușterii și tejghele, adulmecând din zbor

[1] Veche monedă franceză valorând cinci centime (n. tr.).

aroma verdețurilor și a fructelor, înainte de a ieși undeva, înspre strada Fers. Sergentul deja nu se mai zărea.

Alergară în lungul noului pavilion pentru negoțul cu păsări, ale cărui dantele de oțel sclipeau în lumină și nimeriră chiar pe șantierul înconjurat de palisade întinse. De jur împrejurul a ceea ce odinioară fuseseră vechile Hale, mai existau încă multe cafenele micuțe, singurele deschise legal în Paris după unu noaptea. Angrosiști, băcani, țărani sau simpli noctambuli, zeci de gură-cască își încrucișau pașii aici, unii mărginindu-se să mănânce un castron de supă în aer liber, alții intrând să bea un pahar sau să savureze o cină în toată regula. Félix și Jules aleseră o tavernă minusculă, La Doi Lupi.

– Ne-am descurcat, nu? râse Félix. Și mă îndoiesc că prietenul nostru de la Siguranță o să ne dibuiască aici.

Se așezară la o masă în fundul încăperii, de unde puteau să supravegheze ușa, între un grup de vânzători cheflii și câteva femei de moravuri ușoare. Comandară cafele și două *chinois* unei ospătărițe toată numai rotunjimi, care împărțea în stânga și-n dreapta zâmbete largi.

– Care-i părerea ta, de ce ne urmărea polițistul? întrebă Félix după ce luă o înghițitură din cafeaua fierbinte.

– Doar ca să ne sperie, răspunse Jules. Presupun că există unele lucruri pe care n-ar fi trebuit să le vedem și pe care polițiștii ar prefera să le trecem sub tăcere.

– Bancnotele acelea false, de exemplu? Erau în valoare de cel puțin treizeci de mii de franci. Dar ce legătură au cu Gordon?

– Vom afla... În orice caz, asta ar explica de ce îl supraveghea poliția pe Gordon: cu falsificarea banilor nu-i de glumit. Poate sperau să prindă întreaga bandă, nu?

– Pe portar și pe ceilalți, vrei să zici? Șeful Siguranței părea să-i creadă vinovați.

– Uciderea lui Gordon n-ar fi tocmai o dovadă de înțelepciune din partea lor. Ca să scape de el, li se ofereau, fără îndoială, ocazii mai potrivite decât după o ședință de spiritism, cu publicul coborând încă scara!

– Batisson, atunci?

– Mmmhh... Batisson are o tipografie.

– Și care-i legătura?

– Bancnotele false se tipăresc.

Félix lovi cu pumnul în masă.

– Desigur! Batisson e falsificatorul!

Exclamația lui răsună nițel cam prea tare și, la auzul cuvântului „falsificator", vânzătorii ambulanți își întrerupseră sporovăiala și ciuliră urechile.

– Hotărât lucru, n-ai putea să joci bine rolul de mut, îl dojeni Jules.

Însă ziaristul se aprinsese.

– Omul știa că poliția îl urmărește pe Gordon și se temea ca el să nu-l denunțe! După ședința de astă-seară, sub pretext că o însoțește pe tânăra femeie, s-a întors pe strada Vieille-du-Temple, s-a descurcat cumva ca să treacă de pe un acoperiș pe altul și pac, pac! l-a împușcat pe medium. Bancnotele false sunt mărturia evidentă a vinovăției sale.

Jules clătină din cap a dezaprobare și puse la loc pe masă ceașca pe care doar ce-o dusese la buze.

– Dimpotrivă. Dacă Batisson e falsificatorul, există puține șanse ca tot el să fie asasinul.

– Păi, și strada Vieille-du-Temple? protestă Félix. Tu singur ai sugerat că nu din întâmplare a luat-o el prin spate și...

– În privința asta, îi tăie Jules vorba, n-am încă un argument. Totuși, imaginează-ți că ești un falsificator și că adineaori ți-ai ucis complicele... Prima grijă a ta ar fi să nu lași treizeci de mii de franci lângă cadavru, corect? Or, vinovatul exact așa a făcut. De unde deduc că era străin de acest trafic și că nu știa ce conține tașca. Altminteri, ar fi luat-o când a fugit. Pe scurt, ori Batisson nu-i falsificatorul de bani, ori, dacă este, nu-i tot el asasinul.

– Q.E.D.[1], încheie Félix cu o undă de ironie. Ascultă, pentru cineva care născocește comedii ușurele, joci de minune pe detectivul! Păzea, Vidocq!

– Mi-ai cerut părerea, răspunse Jules, jignit, ți-am dat-o.

Tăcură o clipă și luară câte o înghițitură de *chinois*, o prună galbenă macerată într-un păhărel de rachiu.

– Afacerea asta-i pentru mine, murmură Félix după o vreme. Și tu trebuie să mă ajuți, Jules.

– Poftim?

– Cu o crimă ca asta și cu un trafic de bancnote false, ziarul o să-și dubleze tirajul.

---

[1] *Quod erat demonstrandum*, expresie latină utilizată la sfârșitul unei demonstrații (n. tr.).

– Dar nu l-ai auzit pe ofițerul de pace, Félix? A acceptat să ne lase să plecăm doar cu condiția să ne ținem gura!

– Numai că, datorită ție, habar n-are că sunt ziarist. Dacă mă exprim pe ocolite și ofer informațiile cu țârâita nu va bănui niciodată de unde vin ele. Și în fiecare dimineață, oamenii or să-și smulgă *Le Populaire* ca să afle mersul anchetei noastre!

– Anchetei *noastre?*

– O să semnez doar cu numele meu, dacă preferi. Dar o să te plătesc. Ai nevoie de bani, nu-i așa? Cât îți trimite tatăl tău pe lună?

– O sută de franci.

– Și scrierile tale cât îți aduc?

– Depinde. *Le Musée des familles*[1] mi-a dat mai deunăzi treizeci de franci pentru „O hibernare între ghețuri".

– Eu îți asigur o sumă dublă, șaizeci de franci. Pentru asta trebuie să te-ntâlnești cu Lucien Morcel, directorul de la *Le Populaire.* Am neapărată nevoie de acordul său și, pe lângă asta, ca să-l cunoști. O să-ți prindă bine pe viitor. Ziarul caută foiletoniști talentați, dacă ai o poveste interesantă, acum e momentul.

– Deocamdată lucrez la *Mona Lisa*, obiectă Jules. Trebuie s-o termin până la sfârșitul săptămânii,

[1] Revistă franceză semestrială ilustrată, fondată în 1833, care a găzduit în paginile sale texte de Alexandre Dumas, Theophile Gautier, Jules Verne, Honore de Balzac (n. tr.).

altminteri teatrul Gymnase nu va catadicsi nici măcar s-o citească.

– Nu te oblig să te ții scai de mine de dimineață până noaptea! Un sprijin ușor aici, o mică informație dincolo... Și, mai presus de orice, ne vom împărtăși ideile. Eu voi merge la fața locului, voi discuta cu oamenii, voi descoperi indicii. Tu îți vei pune la treabă imaginația și vei cântări toate posibilitățile. Împreună, noi doi suntem mai înzestrați decât Siguranța!

– Mai puțin forța și legalitatea, vrei să zici... Și apoi, n-avem nici o pistă! Doar nu speri că șchiopul o să ți se arunce în brațe la colțul străzii strigând: „Eu l-am ucis, eu l-am ucis, dați-le de știre cititorilor!"

– Să lăsăm poliția să se ocupe de șchiop. Noi vom porni de la Gordon. În definitiv, el era subiectul articolului meu, nu? Pe deasupra, dacă te îndoiești că a fost asasinat din cauza istoriei cu bancnotele false, trebuie să fi fost omorât din alt motiv! Cercetându-i viața, căutând printre oamenii pe care-i frecventa, vom sfârși prin a găsi ceva. Uite, pentru început, mâine mă voi duce să-l văd pe marchizul de Servadac. Cunoaște pe toată lumea și numele lui e un fel de „Sesam, deschide-te" în cercurile spiritiste. Adu-ți aminte că, pe strada Cloche-Perche, când i l-am șoptit șchiopului, ne-a lăsat să intrăm. Sunt convins că marchizul ar putea să ne îndrepte spre o direcție.

– Cine este acest marchiz de Servadac?

– Un bătrân aventurier în scaun cu rotile. Niciodată nu s-a știut cu precizie originea titlului și a averii sale, dar iată că de mai bine de cincizeci de ani e mereu

subiect de clevetiri. În fragedă tinerețe a fost discipolul lui Mesmer și un apărător al magnetismului animal.

– Magnetism animal?

– Ce? În orașul tău cumsecade, Nantes, nu se discută niciodată de nimic?

Degeaba se stabilise Jules la Paris de șapte ani, Félix nu pierdea nici o ocazie să râdă de originile lui provinciale.

– Mă trag dintr-o familie de notari, se apără el. Iar notarii și magnetismul...

– Ai dreptate, sări Félix. În sănătatea notarilor și a ignoranței lor privind magnetismul animal!

Dădu pe gât *chinois*-ul sub ochii din ce în ce mai bănuitori ai vânzătorilor. Apoi comandă încă două porții duble înainte de a-și regăsi cât de cât calmul.

– Află, sobrule fiu de notar, că teoria magnetismului a fost născocită chiar înainte de Revoluția Franceză, de către un așa-zis medic vienez stabilit la Paris, Anton Mesmer. Potrivit părerii lui, un soi de fluid universal ar însufleți oamenii, plantele, animalele și chiar astrele: magnetismul animal. De echilibrul ori dezechilibrul acestei energii vitale ar depinde, susținea el, sănătatea sau bolile semenilor noștri, pacea ori suferința popoarelor, recoltele îmbelșugate sau foametea în lume! Ba încă Mesmer promitea, în schimbul banilor zornăitori și grei – al naibii de mulți bani zornăitori și grei, te rog să mă crezi –, să restabilească armonia magnetică tulburată a pacienților săi. Pentru asta, inventase un fel de butoi, magnetizat prin grija lui, umplut cu apă, sticlă și pilitură de

fier, de care, pentru a te vindeca în mod miraculos, era suficient să te legi. Îmbrăcat cât mai lejer, să nu uităm... Realizezi că asemenea practici, pe măsură ce s-au bucurat de succes, au atras fulgerele stăpânirii. Mesmer a fost denunțat drept șarlatan. A trebuit să se exileze în Anglia, iar teoriile sale au fost condamnate în nenumărate rânduri, până de curând.

– Zici că s-a exilat în Anglia?

– Europa e mică. Oricum ar sta lucrurile, Mesmer a murit în 1815, dar unii adepți ai săi i-au continuat studiile fără a ține seama de interdicții. Mai ales tânărul marchiz de Servadac. De la magnetismul animal, marchizul a trecut la somnul hipnotic, apoi, din aproape în aproape, la stările extralucide, la somnambulii vizionari și la ghicitorii de toate felurile, sfârșind prin a face o pasiune pentru spiritism.

– Asta nu justifică bârfele și clevetirile.

– Nu, însă, pe lângă lucrările sale, a fost amestecat în anumite afaceri obscure, în care era vorba de dispariții suspecte, de luarea în stăpânire a unor moșteniri sau chiar a unor tinere fete prin mijloace îndoielnice. De fiecare dată a scăpat de orice bănuieli, demonstrând că unii, cu rea-voință, se îndârjesc împotriva lui, folosindu-se de calomnii. Totuși reputația lui a avut de suferit! Astăzi trăiește retras pe moșia sa de la Bercy. Pare să se fi cuminți – la șaptezeci de ani și în scaun cu rotile nici n-are încotro – și cred că e bine văzut la Curte: cică l-ar fi ajutat pe Napoleon al III-lea pe vremea când trăia ascuns la Londra și complota să răstoarne regimul.

Ospătărița se întoarse cu porțile duble de *chinois* și tinerii ciocniră din nou. În acest timp, vânzătorii ambulanți se ridicară de la masă, fixându-i cu priviri bizare, de parcă se bucurau să scape de niște răufăcători periculoși. Fumul devenise atât de gros în tavernă, încât aerul proaspăt pătrunse anevoie înăuntru când ei ieșiră pe ușă.

– Ascultă, Félix, pari să-l cunoști bine pe acest Servadac.

Buzele ziaristului se deschiseră într-un zâmbet larg.

– Mai bine decât îți închipui! Ar fi putut să facă parte din familie. Da, da, respectabilii Montagnon l-au frecventat un timp pe acest individ. Ținându-se de nas, ce-i drept, însă...

Jules își imagina cu greu o legătură cât de măruntă între austera dinastie Montagnon, cu toții oameni de afaceri onorabili, bancheri respectați, bijutieri admirați, persoane cultivate pe deasupra, și intrigantul marchiz de Servadac.

– Explică-mi!

– Numele domnișoarei Lenormand a ajuns vreodată la urechile tale aflate hăt departe în provincia aia?

– Scuză-mă, dar de-alde Lenormand există destui în țara asta!

– Nu *de-alde* Lenormand, repetă Félix afectat, ci *acea* Lenormand, e o deosebire de nuanță. Domnișoara Lenormand a fost cea mai cunoscută ghicitoare din Paris, imaginează-ți. Toată nobilimea Imperiului se perinda pe la ea. Și la fel sub Restaurație. Dădea în tarot, citea în palmă, cerceta zațul din cafea sau

albușurile de ou, prezicea viitorul în oglinzile de Veneția sau în literele numelui! Da, da! Prilej cu care cunoștea câte un scriitor, câte un ziarist, poate și câte-un spion. Mereu prin preajma mai-marilor acestei lumi, ce vrei... Pe scurt, avea toate calitățile posibile, potrivit părerii lui Servadac.

– Povestea asta n-are nici pe departe legătură cu familia Montagnon, replică Jules, articulând cu oarecare greutate cuvintele.

– Te înșeli, are mare legătură: domnișoara Lenormand era o verișoară de-a bunicii. Ce-i drept, o verișoară îndepărtată, te asigur, dintr-o ramură din Alençon – cam cum ai spune de la Polul Nord. Dar totuși o verișoară. Când a devenit cunoscută în Paris, prin forța împrejurărilor, a vrut să se apropie de familie. Cam pe-atunci a început Servadac s-o curteze. Cică i-ar fi propus chiar s-o ia în căsătorie, în ciuda diferenței de vârstă. Era foarte frumoasă, se pare. În ceea ce mă privește, am cunoscut-o când era deja bătrână și locuia pe strada Touron. Mama îi ducea uneori câțiva bănuți și ceva de mâncare. A murit în mizerie acum cincisprezece ani. Dar presupun că-n amintirea acestui trecut glorios, Servadac nu va refuza să mă primească.

„În sănătatea divinului marchiz!“ adăugă Félix închinând paharul.

– Și eu va trebui să te însoțesc?

Ziaristul se încruntă, ca și când cele trei *chinois* pe care le dăduse pe gât lucrau împreună ca să-i întunece judecata.

– Nu neapărat. Tu ai putea să-ți încerci norocul la tipografia Batisson, dar... Sau mai bine nu, poliția n-ar fi deloc încântată să te recunoască. Și nici în strada Cloche-Perche n-ar fi potrivit să mergi. Nu, ceea ce ne trebuie nouă acum e să descoperim unde se ascundea Gordon. Există una sau două persoane pe care le cunosc în Marais, care au avut treabă cu el. Mă gândeam să discut cu ele. Mai e și un atelier în Pré-Saint-Gervais. Am auzit că mediumul nostru se învârtea pe acolo. Dar nu-s decât niște zvonuri, așa că...

– Un atelier unde anume? întrebă Jules, evident cherchelit.

– În Pré-Saint-Gervais. La groapa Beco, dacă-mi amintesc bine. Da, așa e, la groapa Beco. Dar nu sunt convins cu adevărat că tu...

– Pré-Saint-Gervais! se aprinse Jules, în care alcoolul trezea o neașteptată dârzenie. Evident! Erau niște scânduri cu numele ăsta în *secretaire:* PRESTGER! Lipsea o parte din litere, dar așa scria: PRESTGER!

Sub privirea stupefiată a lui Félix, Jules își scoase, cu dificultate, carnețelul din buzunar și se apucă să mâzgălească:

PRE/ST/GER

PRÉ-SAINT-GERVAIS

– Acolo i se meștereau lui Gordon mobilele pentru perispirit, rosti el triumfător, e la mintea cocoșului! *Secretaire*-ul provine de la Pré-Saint-Gervais, îți garantez! Félix, poți să contezi pe mine, voi face o vizită la atelier mâine...

– Uşurel, prietene, uşurel! Nu uita că mâine înseamnă acum! De altfel...

Ziaristul îşi consultă ceasul de la vestă.

– De altfel, curând va fi trei dimineaţa. Trebuie să termin articolul până la patru dacă vreau să apară azi.

Aruncă pe masă câteva monede şi se ridică răsturnând scaunul.

– Haide, Jules, ne aşteaptă lucruri măreţe!

5

Moartea unui om de spirit

Le Populaire *este în măsură să vă anunţe chiar azi despre extrem de misteriosul deces al bine-cunoscutului rezident britanic Will Gordon, ce a avut loc astă-noapte, în jurul orei unu, într-un imobil situat la numărul 13 pe strada Cloche-Perche, în arondismentul al şaptelea. Potrivit spuselor unui martor, o serie de împuşcături s-ar fi auzit la ieşirea de la o şedinţă cu mese vorbitoare, organizată de spiritistul englez, şedinţă la care au asistat, potrivit aceluiaşi martor, numeroase personalităţi ale lumii pariziene. Întrucât n-a fost posibil pentru nimeni, în afara poliţiei, să se apropie de trupul neînsufleţit, nu suntem în măsură să ne pronunţăm dacă e vorba de o sinucidere sau un asasinat. Ipoteza unui accident nu pare că ar trebui luată în discuţie. Totuşi anumite zvonuri privind trecutul zbuciumat al domnului Gordon,*

în special cele despre urmăririle judiciare începute împotriva lui de cealaltă parte a Canalului, ne fac să credem că această moarte violentă ar putea avea legătură cu activitățile atât de neobișnuite ale mediumului. Împrejurările acestei dispariții, survenite cu câteva zile înaintea vizitei Maiestății Sale, regina Victoria, determină ziarul nostru să-și continue cercetările și, în ceea ce ne privește, cititorilor dornici să afle mai multe le dăm întâlnire mâine, în rândurile acelorași coloane.

Félix de Montagnon

Articolul se afla pe prima pagină sub titlul „Pe scurt", în stilul caracteristic al lui Félix: ușor bombastic, nu neapărat cursiv, ci mai degrabă eficace, suficient pentru a stârni curiozitatea cititorului fără a atrage furia poliției. O adevărată ispravă pentru ora patru dimineața și după trei *chinois.*

Jules parcurse restul ziarului cu o privire mohorâtă, deranjat de legănatul omnibuzului și de o vecină corpolentă, al cărei cot îl înghiontea în umăr la fiecare zdruncinătură. Spre ușurarea sa, actualitatea acestei zile de 15 august nu îndemna la entuziasm. *Le Populaire* publica pe prima pagină ultimele știri de pe frontul din Crimeea, unde Franța era în război cu Rusia de mai bine de-un an. Trupele franceze, ce aveau drept țel cucerirea Sevastopolului, tocmai luaseră din nou cu asalt turnul Malakoff, principalul mijloc de apărare a orașului. Fuseseră însă întâmpinate cu un potop de obuze și bombe rusești, iar comunicatul generalului

Pelissier ascundea cu greu eșecul ofensivei. Fără îndoială, alți mii de morți... Ziaristul adăuga că, având în vedere evenimentele din Crimeea, se renunțase la o mare parte din serbările prevăzute astăzi pentru sărbătorirea împăratului, totul rezumându-se acum doar la iluminarea câtorva clădiri publice și două ceremonii la Bariera Tronului și la Domul Invalizilor. Cei trei sute de mii de franci economisiți astfel – să ne amintim de somptuoasele focuri de artificii ce luminaseră capitala pe 15 august anul trecut – vor fi împărțiți familiilor celor căzuți în război.

Articolul următor, o tabletă plină de umor, se prefăcea mirat de numărul crescând al străinilor pe care-i întâlneai în Paris cu ocazia Expoziției Universale și a vizitei reginei Victoria. Cinci sute de mii, opt sute de mii, un milion de turiști? se întreba autorul. În orice caz, o invazie. Nu mai era cu putință să găsești o cameră în nici un hotel sau casă din centru, iar vizitatorii se văzuseră nevoiți să se îndrepte spre cartierele mărginașe sau să-și petreacă nopțile în grădinile publice. „Parisul, încheia ziaristul cu fină ironie, orașul care nu doarme niciodată, nici că putea să-și cinstească mai bine de-atât numele!"

Ajuns la pagina a doua, Jules nu avu răbdare să termine darea de seamă entuziastă – reporterul trebuie să fi fost plătit gras – despre demonstrația mașinilor agricole care se ținuse în ajun, pe câmpia Trappes, paralel cu Expoziția. Împături ziarul și încercă să se ghemuiască pe locul său ca să scape de atacurile trupeșei doamne – negreșit că, având împotrivă-i o

persoană ca ea, turnul Malakoff n-ar fi întârziat să se predea. Din fericire, conductorul, în pantaloni de vară și cu pălărie de paie pe cap, îi anunță pe binevoitorii pasageri că omnibuzul Y sosea curând la Belleville, capătul liniei.

Jules coborî din vehicul și, după doamna cea trupeșă și baliga de cai, se hotărî să înfrunte căldura de la începutul după-amiezii. Trebuie spus că mai avea douăzeci de minute de mers pe jos până la Pré-Saint-Gervais și că-l încerca o stare de greață. Pe la ora unsprezece se trezise cu senzația neplăcută că un drug de fier îi străpunge creierul. Efectul celor trei *chinois*, cu siguranță. Dar, mai rău de-atât, paralizia nervului facial îi revenise și de-abia putea să-și deschidă gura. O contracție dureroasă îi săgeta fața de fiecare dată când clipea și cel mai slab strănut ar fi însemnat un martiriu. De mai multe luni avea, cu întreruperi, astfel de crize și doctorul Marie îl trata energic cu șocuri electrice, decoct de țintaură și frecții cu stricnină, acestea din urmă silindu-l să-și sacrifice barba. Doctorul pretindea că suferința lui nu era nimic altceva decât manifestarea unei sensibilități și a unei iritabilități extreme, ceea ce, în termeni aleși, îl plasa în categoria pacienților nevrotici.

După ce trecu de zidul de incintă al Thiersului, Jules vru să afle încotro s-o ia de la un vânzător de cârnați și clătite al căror miros de prăjeală sfârși prin a-i întoarce tânărului stomacul pe dos.

– G'oapa 'eco? articulă el cu greu.

– Dacă-i cald? Pe legea mea, zău că-i cald! Mă coc de la o oră la alta![1]

Abia după intervenția unui bătrân cuplu de localnici și după o adevărată risipă de onomatopee și gesturi reuși să capete o informație: dacă lăsa în stânga cariera de ipsos de la Pălăria Roșie și cotea la dreapta pe drumul Strategic, nimerea, imediat după poteca Scufiilor, la groapa Beco. Ținând cont de dicția sa, Jules renunță să-i mai întrebe și despre atelier.

Acesta într-adevăr exista. După ce merse câteva minute prin niște coclauri, Jules ajunse în fața unei clădiri cenușii, împrejmuite de un zid de piatră, a cărui coamă purta o curioasă podoabă de sticlă pisată. Deasupra porticului lat din lemn, se înșirau în semicerc șapte litere: EBENIST. Jules pusese la cale un plan fără cusur: 1) m-am rătăcit mergând spre Pré-Saint-Gervais; 2) oh! ce obiecte/mobile – după activitatea precisă a locului – aveți aici; 3) mi se pare că am admirat ceva asemănător la un prieten englez – Gordon. Un plan subtil, ce mai încoace și-ncolo!

Împinse ușa și strigă cum putu mai clar:

– E cine'a ici?

Nimeni nu-i răspunse. Construcția trebuie să fi fost un vechi hambar transformat în atelier datorită spațiului generos pe care-l oferea: un acoperiș situat foarte sus, cu o șarpantă solidă, luminată de ferestrele

---

[1] Neînțelegere provenită din pronunția asemănătoare în limba franceză dintre *fosse Beco*, „groapa Beco", și *c'est chaud*, „e cald" (n. tr.).

cu ochiuri pătrate și o deschidere largă pentru manevrarea fără greutate a scândurilor. Terenul din față, acoperit de iarbă, gemea de butoaie, deșeuri din lemn și unelte de toate soiurile. Așadar aici se lucra. Totuși nu se auzea zgomot de rindea ori fierăstrău, poate din cauză că era 15 august.

– E cine'a ici?

Liniște.

Jules intră în atelier unde căldura era sufocantă. Pe o dală de piatră, în mijloc, o sobă pântecoasă, pe cărbuni, dogorea, cu ușița deschisă. Fluturași subțiri și negri țâșneau din ea, ca niște rămășițe de hârtie arsă. Vasăzică ebenistul era friguros și nu cel mai prudent dintre oameni... Jules ezită să meargă mai departe, însă privirea îi fu atrasă de niște panouri lungi, pictate, rânduite în spatele unui banc și acoperite cu un strat gros de rumeguș. Panoul cel mai vizibil măsura cel puțin trei metri înălțime și reprezenta în *trompe l'œil*[1] un balcon din marmură cu iederă împrejur, iar în plan secund o terasă și un cabinet de lectură. Un vechi decor de teatru, după toate aparențele.

Ceva mai în spate, se înșirau mobile în diverse stadii de finisare: un scrin în fals stil Ludovic al XVI-lea și căruia îi lipseau sertarele, un birou de scris abia lăcuit, stil Empire, o vitrină în curs de asamblare și un mic dulap, abia înjghebat, având același stil cu *secretaire*-ul din strada Cloche-Perche. Nu aduceau nici

[1] Tehnică utilizată în pictură în scopul creării iluziei de tridimensionalitate (n. tr.).

pe departe cu cele ale lui Boulle[1], nici măcar cu mobilele unui atelier modest din cartierul Saint-Antoine, iar meșterul nu părea copleșit de comenzi. De altfel, nici măcar nu alerga să-și întâmpine clienții!

În partea opusă, se vedeau o stivă de lemne neprelucrate, câteva șorțuri agățate într-un cuier, oale cu clei, vopsea, lacuri, un enorm fierăstru circular cu pedală, un strung și, ceva mai încolo, grămezi de talaș și o masă de marchetărie încărcată cu bucăți de placaj. Luat în ansamblu, atelierul nu arăta nici prea seducător, nici prea bine întreținut.

În spate, sala dădea într-o curte înconjurată de aceleași ziduri protejate de cioburi, cu o baracă și o diligență antică ale cărei osie și roți se propteau în pragul ușii deschise. Jules păși peste el, clipind des din pricina luminii. Afară, aceeași dezordine ca înăuntru: butoaie, resturi de lăzi, arcuri de metal, scule împrăștiate pe jos și tot așa. Se aștepta să-l descopere pe ebenist șezând leneș într-un colțișor la umbră, adâncit în siesta de după prânz. Însă, după ce ocoli diligența, speranțele i se spulberară. Ebenistul ședea întins, ce-i drept, dar nu dormea. Zăcea cât era de lung, cu picioarele desfăcute sub șorțul de piele, cu mâinile îndoite peste pântece și cu două găuri roșii enorme în locul orbitelor. Câte un glonț în fiecare ochi, exact ca Gordon...

– Du'ne'eule!

---

[1] André-Charles Boulle, ebenist francez (1642–1732), creatorul unui tip de mobilier luxos, acoperit cu incrustații de baga și aramă și împodobit cu bronz cizelat (n. tr.).

Omul trebuie să fi fost târât vreo patru metri, căci dârele de sânge duceau spre locul unde probabil fusese împușcat, o cișmea micuță, cu un lighean smălțuit sub robinet. Nu era dificil să reconstitui scena: victima se pregătea, pesemne, să bea apă sau să se spele pe mâini când a fost luată prin surprindere din spate. S-a întors și a primit cele două gloanțe în plină față. Sau, cel puțin, pe primul, căci exista o a doua pată de sânge la cincizeci de centimetri mai încolo, de parcă abia după ce ebenistul se prăbușise, ucigașul își terminase treaba cu o a doua împușcătură fatală. Judecând după faptul că sângele se uscase aproape de tot și apa din lighean se evaporase, crima trebuie să se fi petrecut cu cel puțin două ore mai devreme. Asasinul mutase cadavrul lângă diligență. Dar din ce motiv?

Jules privi în jur. Se simțea moale, slab și distanțat oarecum de toate, de parcă își părăsise trupul și observa întregul tablou ca un spectator. Ar fi trebuit să alerge la cel mai apropiat comisariat, dar ceva îl oprea. De ce-l târâse ucigașul pe ebenist până la diligență? Medită în grabă la nuvelele unui anume Edgar Poe ale căror traduceri le citise iarna trecută în *Le Pays*. Autorul american plăsmuise un anchetator parizian, tânărul Auguste Dupin, în stare să rezolve cele mai complexe crime, bazându-se pe detalii mărunte. Intuiția și capacitățile sale de analiză făceau restul. Oare imaginația nu era, în felul ei, o formă de intuiție care, condusă într-o manieră potrivită, ar permite să se obțină rezultate asemănătoare? Iar Jules avea imaginație.

Și-atunci o văzu. Așezată sus, pe capra vizitiului și ascunsă în parte de aceasta, se afla un soi de cutie. Dar nu o cutie oarecare. Un aparat fotografic, așa cum se fabricau în urmă cu vreo zece ani, când disciplina cu pricina bâjbâia încă nesigură. Fără a fi un adept al dagherotipului, Jules avusese ocazia să examineze acest gen de aparat. La începutul anilor 1850 îl frecventase asiduu pe Jacques Arago, călător orb și gânditor original care-l fermecase cu povestiri despre aventuri și explorări îndepărtate. Or, Jacques era totodată fratele lui François Arago, celebrul astronom, care-l ajutase pe Daguerre să-și facă invenția cunoscută în lumea întreagă. Acasă la familia Arago se găsea o excepțională colecție de asemenea aparate, și lui Jules i se oferise adesea ocazia să le mânuiască. De-o concepție rudimentară, aparatele prezentau un mare neajuns: plăcile ce serveau drept suport imaginii se stricau dacă erau expuse vreme îndelungată la lumină. Cu alte cuvinte, dacă în cutie exista un dagherotip, trebuia recuperat cât mai repede...

Jules dădu roată diligenței și se sui pe capră. Cutia lui Daguerre era proptită într-un mod ingenios astfel încât să stea înclinată spre bustul cadavrului. Asasinul voise să-și fotografieze victima!

Cu mâna tremurându-i, Jules deblocă închizătoarea și eliberă cu delicatețe camera obscură. Aceasta adăpostea, într-adevăr, o placă sensibilă, de aproximativ zece pe zece centimetri, dar sărurile de argint cu care fusese acoperită se înnegriseră complet. Placa arăta ca arsă la soare, de nefolosit. Însă tânărul nu

avu răgaz să cântărească motivele ucigașului, întrucât poarta de la intrare scârțâi și o voce de bărbat se făcu auzită:

– Dandrieu?

Venea cineva.

Jules protejă placa strecurând-o între filele ziarului pe care-l adusese cu sine și sări de pe capră. Se rostogoli în iarbă, murdărindu-se de pământ și clorofilă și căută un loc unde să se ascundă. Dacă astăzi era prins lângă un al doilea cadavru, o să-și termine *Mona Lisa* la Conciergerie[1]. Și se îndoia destul de tare că teatrul Gymnase își trecea în repertoriu autori întemnițați!

– Dandrieu?

Imposibil să se cațere pe zid sau s-o ia spre atelier. În disperare de cauză, Jules alergă înspre baraca din fundul curții. Adică latrina, după cum îl lămuri numaidecât mirosul. Totuși nu era momentul să strâmbe din nas, așa că se furișă înăuntru și închise ușa după el.

– Hei! Dandrieu! Dormi sau ce faci? Trebuie să plecăm.

Oh, ce hazna! O gaură neagră și puturoasă unde colcăiau mai multe insecte coprofage decât ar fi visat un întreg batalion de entomologi. Cu specii evident fascinante și necunoscute. O boare firavă de aer curat intra printr-un încântător decupaj în ușă, în formă de inimă, care folosea și pentru luminat. Jules începu

[1] Parte medievală a Palatului de Justiție din Paris, ce a servit multă vreme drept închisoare (n. tr.).

să-și lipească de ea când nasul, când ochiul. Un bărbat de statură mijlocie, cu barbă blondă și mers sprinten, apăru în curte. Purta un halat mov, lung până la genunchi, și o bască de aceeași culoare.

– Dandrieu, trebuie să te apuc de turul pantalonilor? Îți aduc aminte că trebuie să plecăm!

În clipa următoare trecu de diligență, descoperi cadavrul și scoase un soi de icnet.

– Dandrieu! La naiba!

Apoi strigă cu glas ascuțit:

– Moret! Moret! Vino să vezi ceva! Repede!

Curând se ivi și tovarășul său, un ins bondoc, cu părul vâlvoi, îmbrăcat cu halat mov.

– Ce tot vrei? Iar Dandrieu ce moșmondește pe-acolo?

Îl zări pe ebenist.

– Pe toți dracii, ăsta-i Dandrieu!

Ca din senin blondul se trase un pas într-o parte și se îndoi de mijloc cu mâinile lipite de pântece.

– Asta-mi lipsea, crampele... Uite că m-apucă iar!

Se albi brusc la față, se îndepărtă de cadavru și porni spre latrină. Te rog, nu, imploră Jules în gând, te rog, nu face asta!

Primul lui reflex fu să se dea mai în spate, însă sunetul pe care-l scoase talpa sa pe marginea gropii îl determină să se răzgândească. Celălalt venea în viteză, cu brațul întins spre clanța ușii, ajungând atât de aproape că i se distingeau clar unghiile uimitor de albe. Jules se pregătea să strige că latrina era ocupată, când numitul Moret avu fericita idee să intervină.

– Ei! Boucheron! Nu avem timp pentru mărunțaiele tale! Trebuie să-i anunțăm neîntârziat pe copoi... Vii cu mine ori ai chef să-l priveghezi singur?

Bărbosul cu halat mov se opri imediat din goana lui și o luă înapoi ținându-se de burtă. Cei doi intruși dispărură în atelier și poarta scârțâi din nou. Se auzi zgomotul unei trăsuri pe care Jules nu îl remarcase mai devreme și, în sfârșit, putu să se năpustească afară din adăpost și să tragă adânc aer în piept. Scăpase ca prin urechile acului... Una peste alta, neașteptata vizită avea totuși un merit: îl scutea să se ducă el însuși la poliție. Și cunoștea un ziarist de la *Le Populaire* căruia asta s-ar putea să-i pice numai bine!

6

Jules era deja în întârziere la întâlnirea pe care el și Félix o stabiliseră pentru după-amiază, în jurul orei trei. După cum subliniase încă de dimineață *Le Populaire*, Parisul creștea și se umfla literalmente de vizitatori: la chioșcurile omnibuzelor era omor pe tichetele de treizeci de centime, cei care așteptau să trimită scrisori formau cozi nesfârșite, iar vehiculele înaintau lent și maiestuos sub soarele dogoritor. Linia Y nu făcea nici ea excepție...

Vila luxoasă și spațioasă a familiei Montagnon se afla într-un loc mai tihnit, pe strada Faubourg-Saint-Honoré și un splendid docar negru era tras în curte. Adolphe

de Montagnon, un bărbat robust, cu barbă căruntă, ținând într-o mână pușca și-n cealaltă lesa câinilor, se pregătea să urce în el când îl zări pe Jules.

– Stai o clipă, fiule. Ia spune-mi, ce mai faci?

– 'ine! bălmăji Jules și răspunsul său se pierdu în larma schelălăielilor.

– Félix mi-a spus că o să treci pe aici, el e la marchizul de Servadac. Ți-a lăsat un bilet în bibliotecă. Vrea să te duci nu știu unde după el, sau ceva de felul ăsta.

Tatăl lui Félix deschise cutia zăbrelită de sub capra docarului și cei trei prepelicari săriră de-a valma înăuntru.

– O să vânez câteva zile la Fontainebleau, până se termină nebunia din oraș. Săptămâna viitoare se anunță cumplită! Între Expoziție și această nesuferită regină Victoria nu mai știi nici măcar ce limbă se vorbește! I-am propus lui Félix să mă însoțească, maică-sa ne așteaptă acolo, dar nici n-a vrut să audă. Nu-i stă mintea decât la povestea cu mediumul.

Își azvârli arma pe capră și-i făcu semn vizitiului să lege bagajele. Apoi îl luă pe Jules la o parte.

– Între noi fie vorba, mi-ar plăcea să stai cu ochii pe el. Te ascultă, am observat, iar tu ești un băiat cu judecată. Povestea asta îmi pare... periculoasă, da. Mi-o fi el prieten Lucien Morel, dar câteodată are niște idei bizare. Ancheta asta pe care i-o cere lui Félix e un bun exemplu. Fără a mai pune la socoteală cenzura. Cu toată agitația de acum din Paris și cu războiul din Crimeea, Félix are toate șansele să intre în vreun bucluc. Deja nu-l mai interesează decât marchizul de Servadac...

Oftă înainte de a continua.

– Am doar un fiu, Jules, înțelegi? Și s-au dus vremurile când fiii ascultau de părinți. Dacă vrea să fie, într-adevăr, ziarist, ei bine, n-are decât! Dar mâine, cine știe dacă n-o să se răzgândească? Și ce-o să facă atunci dacă numele i-a fost amestecat într-un scandal?

Alungă cu dosul palmei gândul.

– Să nu mai discutăm. Ai putea să te instalezi aici în lipsa mea, ați fi împreună...

Jules își luă o mutră nehotărâtă ca să scape de un șir de mormăieli umilitoare.

– Cum vrei, continuă Adolphe de Montagnon. Mai gândește-te. Aș prefera să fie cineva aici care să-l împiedice să facă vreo prostie. Iar dacă trebuie să mergi la marchizul de Servadac, cere-i lui Marguerite să-ți dea un costum potrivit, al tău e cam ponosit. Și-acum, iartă-mă, dar trebuie să plec, altminteri soția mea o să se îngrijoreze.

Îl bătu prietenește pe umăr și se urcă sprinten în docar.

Cu tatăl lui Félix, avantajul era că, în afara amabilității sale înnăscute, formula binevoitor de unul singur atât întrebările, cât și răspunsurile... În timp ce docarul ieșea pe poartă, Jules își cercetă cu tristețe pantalonii și încălțările: puțină iarbă aici, puțin praf dincolo, puțin...

Evident, cel mai bine ar fi fost să se schimbe.

Douăzeci de minute mai târziu, îmbrăcat într-un pantalon impecabil, deschis la culoare, și o haină din

serj albastru – amândouă alese de Marguerite, camerista – Jules intră în biblioteca familiei Montagnon. Se număra printre puținele încăperi de care Adolphe refuzase să se atingă când vila fusese renovată, iar pentru Jules reprezenta, de fiecare dată când pășea înăuntru, o mare bucurie. Vreo două mii de volume, unele foarte vechi, ocupau rafturile din lemn prețios, despărțite de coloane delicate. Ca să treci de la unul la altul și să ajungi la rândurile de sus, o scară se mișca de-a lungul unor balustrade de aramă, iar din tavan atârnau două candelabre aurite în stil rococo. Busturile unor scriitori încadrau ferestrele – Corneille, Racine, Molière și Diderot – și două globuri, unul pământesc, altul ceresc, tronau de-o parte și de cealaltă a mesei impozante.

Pe masă, Félix pusese o carte cu un semn la una din pagini și o hârtie pe care mâzgălise câteva cuvinte.

Jules,

Regret că nu pot fi aici la ora prevăzută. Am încercat la tipografia lui Batisson (nu era nimeni) și am făcut cercetări despre Servadac, care mi-au luat mult timp. Cred că am găsit ceva (citește pagina din carte). Vino să ne întâlnim îndată ce poți, la Bercy, proprietatea cea mare din capătul străzii Grange-aux-Merciers. Înaintea întrevederii cu Servadac, trebuie să verific câteva detalii. Te aștept. Félix.

Câteva detalii, își zise Jules, bineînțeles. Dar nu tocmai în detalii se cuibărește diavolul? Și, cunoscându-l

pe Félix, puteai să te bizui pe el că o să-l dibuiască. Ca dovadă, lucrarea ce însoțea mesajul mirosea o erezie: *Parisul neștiut,* autor anonim, editor necunoscut, anul 1842. O compilație de evenimente inexplicabile și pretins veridice care s-ar fi petrecut în oraș. Cât despre pasajul ales de ziarist, se intitula pur și simplu „Vrăjitoarea din Bercy".

În 1562, în satul Bercy s-a raportat că o tânără pe nume Éloée a fost surprinsă la căderea nopții vorbind cu o pisică neagră. Ea s-a justificat spunând că obișnuia să hrănească animalele rătăcite, însă doi vecini au susținut că fata făcea vrăji care acreau laptele vacilor și veștejeau recoltele. Tânăra, renumită drept o bună cunoscătoare a ierburilor, trăia singură într-o cocioabă aproape de fluviu. Neavând pe nimeni s-o apere, a fost judecată și condamnată pentru vrăjitorie, apoi arsă de vie chiar acolo unde locuia. Când s-a aprins rugul, mai mulți săteni au văzut înălțându-se deasupra flăcărilor o formă luminoasă și mișcătoare, cam de mărimea unui om, de parcă nefericita se desprinsese de trupul ei, trimițând celor din jur sărutul păcii. Curând s-a răspândit zvonul că arseseră o sfântă...

Cu trecerea anilor, locul supliciului a devenit loc de smerenie și pelerinaj și adesea mergeau acolo tinere femei fără copii, în speranța că vor rămâne însărcinate sau bolnavi ce nădăjduiau să se vindece. Până la începutul secolului, o movilă de pământ și pietre arse amintea de rugul lui Éloée. Pe la 1830, marchizul

de S. a devenit proprietarul terenului și a pus să se construiască un pavilion gotic deasupra movilei, care astăzi nu se mai vede.

Chiar așa! După magnetism și spirite, de ce nu și puțină vrăjitorie?

– Pe aici, repede!

Félix făcea semne largi din capătul străzii.

– Repede, altminteri n-o să ne mai primească!

Jules iuți pasul și-i întinse din mers carnețelul:

– 'iteşte!

– Nu-i momentul acum, Servadac ne așteaptă.

– Să a'tepte!

Văzând fața crispată a prietenului său, Félix șovăi.

– E nervul? Iar începe?

Nu, doar mă prefac, îi replică enervat Jules în sinea lui.

– 'iteşte, îți spun!

Félix se supuse în timp ce coborau pe strada Grange-aux-Merciers, un drum liniștit, cu aer câmpenesc, ce ducea spre Sena. Jules profitase de mersul cu omnibuzul ca să aștearnă pe hârtie descoperirile făcute la Pré-Saint-Gervais, convins că altfel nu va reuși să explice mare lucru. Pe măsură ce se apropiau de casa lui Servadac, ziaristul își încetinea pasul și-și puncta lectura cu exclamații ce-i trădau nedumerirea:

– Nu-i adevărat! De necrezut! Amândoi ochii, ca Gordon. Și un aparat al lui Daguerre!

Ajunși la intrarea pe vastul domeniu înconjurat de ziduri înalte, Félix, cu ochii scânteind, îi înapoie carnețelul.

– Două crime! Asta face ancheta din *Le Populaire* mai necesară ca oricând. Și-mi păstrez convingerea că Servadac are destule să ne povestească, fie că vrea sau nu. I-am pregătit o mică surpriză pentru diseară, o să vezi. Acum să fim prudenți și să încercăm să aflăm cât mai multe. Haide.

Pătrunseră în grădină și urcară peronul unei case frumoase, albe, cu coloane ce aminteau de Louisiana americană. În pragul ușii, un servitor ținea de zgardă un dulău enorm, cu fălcile atârnânde și pe care trebuia aproape să-l sugrume pentru a-l împiedica să sară la gâtul oaspeților. Câinele lătră, bătând aerul cu labele lui mari, însă cei doi tineri reușiră să intre. Înăuntru, un alt servitor îi pofti să rămână câteva minute într-o anticameră unde o femeie, trecută de prima tinerețe și care trebuie să fi fost foarte frumoasă cândva, aștepta și ea, cu trupul încins bine într-o rochie plină de zorzoane, de un albastru orbitor.

– Patroana de la Lebăda roșie, un bordel select din cartierul Rivoli, îi șopti Félix lui Jules tocmai când cineva veni să-i cheme.

Acest al treilea servitor, spătos ca un muncitor din hale, îi conduse de-a lungul unui coridor pe ai cărui pereți atârnau picturi religioase din secolul trecut – un elegant *Iisus printre învățații din Templu* sărea în ochi – și se pomeniră afară, în spatele casei. Parcul

era uriaș, presărat cu tufe de toate felurile, fântâni, bolovani așezați voit în dezordine în jurul unui bazin cu apă, iar în capătul îndepărtat se zărea faimosul pavilion gotic. Acesta semăna deopotrivă cu un castel și cu o biserică la scară mică. Fațadă din piatră cenușie marcată de trei arcuri frânte, două turnulețe crenelate pe laturi și o fleșă[1] impresionantă în chip de acoperiș. Un hibrid medieval, împodobit cu nenumărate garguie, având ceva necuviincios și neliniștitor, situându-se undeva între sminteală și fortăreață. Până și Alexandre Dumas, cu castelul său de la Port-Marly[2], se dovedise mai rezonabil.

Alei cu dale perfect rânduite duceau în cele patru colțuri ale parcului și, pășind în urma servitorului, tinerii ocoliră bazinul cu apă înainte de a ajunge pe o latură a pavilionului ascunsă privirii. Aici, sub doi stejari înalți fusese amenajată o terasă pentru a lua masa la umbră. Marchizul Servadac, așezat în scaunul său cu rotile, îi întâmpină cu un zâmbet binevoitor.

– Félix de Montagnon... Dumneavoastră sunteți, nu-i așa?

Îi întinse mâna ziaristului, care se apropie.

– Într-adevăr, eu sunt, marchize.

---

[1] Acoperiș foarte înalt, în formă de piramidă sau de con, folosit mai ales în Evul Mediu la construcțiile monumentale ale bisericilor (n. tr.).

[2] În 1844, Alexandre Dumas a cumpărat un teren la Port-Marly și a construit acolo „Castelul lui Monte-Cristo", o clădire ce îmbină stiluri arhitectonice diferite (gotic, baroc, renascentist) (n. tr.).

– N-am meritul de a fi ghicit, sunteți portretul viu al mamei dumneavoastră. E un compliment. În plus, ne-am mai întâlnit o dată, știați?

– Habar n-aveam.

– Erați foarte tânăr pe atunci. La înmormântarea verișoarei dumneavoastră, domnișoara Lenormand.

– Nu... nu-mi amintesc.

– Eu, dimpotrivă, îmi amintesc foarte bine. Purtați un costum închis la culoare, cu pantaloni scurți și alergați în toate direcțiile. Trebuie spus că se adunaseră o mulțime de oameni în ziua aceea: burghezi, muncitori, nobili, deputați, un alai de bocitoare... Un omagiu cam tardiv adus bietei Marie-Anne. Fără îndoială că ea ar fi preferat să-l primească pe când trăia. Dar lumea e nedreaptă, nu-i așa? Cine este prietenul dumneavoastră?

– Îl cheamă Jules Verne, lucrăm împreună.

Jules înaintă la rândul său și înclină scurt din cap, în semn de salut. Servadac îi ținu îndelung mâna într-a sa. Era un bărbat mărunt și uscățiv, aproape descărnat, cu palmele reci, cu tenul ca pergamentul vechi, cu părul alb și rar crescând ca o coroană împrejurul craniului, cu obrajii scofâlciți, brăzdați și modelați de timp de parcă trăise mai multe existențe deodată. Totuși în ochi îi scânteia un licăr febril, mărturie a poftei nestinse de viață și a dorinței de a înțelege totul.

– Suferiți, nu-i așa? îl întrebă direct.

Cuvintele îl surprinseră într-atât pe Jules, încât nu știu ce să răspundă.

– Fluidul dumneavoastră e blocat, comprimat înlăuntrul dumneavoastră. Mișcarea ce-l însuflețește este atât de impetuoasă încât nu va putea să circule în voie până când nu vă veți cunoaște adevărata dimensiune interioară. Vedeți dumneavoastră...

Jules se aștepta ca marchizul să se îndrepte spre un butoi magnetizat, ca în vremurile de odinioară, însă Servadac se apucă să scotocească printre hârtiile ce umpleau masa.

– Luați loc, tineri domni, luați loc. Max o să vă aducă îndată ceva de băut.

Un majordom negru, cu țeasta rasă, îmbrăcat în alb ca și ceilalți servitori, apăru pe terasă, cu o tavă în mâini. Jules alese un ceai cu gheață, iar prietenul său un pahar cu bere neagră și amândoi se adânciră în fotoliile de răchită.

– Oricât v-ar mira, Félix, zise Servadac, aflați că mă așteptam să vă văd. Poate nu chiar în după-amiaza aceasta, dar... unde o fi? Ah! Iată-l.

Flutură cu o expresie amuzată prima pagină din *Le Populaire*.

– *Moartea unui om de spirit.* Subtil.

– Am scris articolul noaptea, n-am avut ocazia să...

– Nu, nu, nu vă scuzați, un ziarist trebuie să atâțe imaginația cititorilor, e firesc. La fel cum trebuie să dispună de cele mai credibile informații. De altfel, păreți să cunoașteți bine ce i s-a întâmplat bietului Gordon.

– Am relații în poliție, replică Félix, de-acum pus în gardă.

– Cu-atât mai bine, cu atât mai bine, și eu am câteva în cercuri destul de înalte și mă străduiesc să le cultiv. Dar iertați-mă, inversez rolurile. Presupun că dumneavoastră sunteți cel care trebuie să pună întrebări. Sunteți un reprezentant al presei.

– Noi... noi doream să aflăm mai multe despre Will Gordon, începu Félix. Vă bucurați de o mare considerație când vine vorba de spiritism și ne-am zis că negreșit îl cunoșteați pe Gordon.

– Îl cunoșteam, evident. De când s-a stabilit la Paris, ca să fiu mai exact. Vreți să știți ce părere aveam despre el ca medium? Nu-i greu, era cel mai bun. De departe. Cel mai bun, dar și cel mai puțin dispus să-și asume acest har.

– Cum adică?

– Gordon s-a născut într-o familie săracă din Manchester și a fost lăsat din fragedă tinerețe să se descurce singur. Pentru a supraviețui a făcut la început câteva prostii mărunte, aproape lipsite de importanță. Apoi altele, din ce în ce mai grave. Până să-și descopere talentele, căpătase deja obiceiuri rele. Un om nu se schimbă. Se fardează, se deghizează, dar rămâne el însuși.

– După dumneavoastră, Gordon era o lichea?

– Într-un anume sens.

– Zvonurile susțin că la ședințele pe care le organiza se folosea de unele trucuri. Mișcările meselor, aparițiile... Paradoxal pentru un medium așa de înzestrat, nu?

Servadac își încrucișă degetele galbene și uscate sub bărbia spână.

– Gordon a fost primul medium care a obținut materializarea completă a perispiritelor. Unele dintre ele, personalități celebre și de mare calitate. Pentru asta e nevoie de o sensibilitate specială, care ajută sufletul decedatului să-și concentreze învelișul fluidic într-un punct precis din spațiu. Același fluid, în restul timpului invizibil, pe care-l folosesc defuncții ca să miște obiecte sau să comunice. Numai că, vedeți dumneavoastră, spiritele nu sunt nici saltimbanci, nici servitori. Nu-i de-ajuns să suni din clopoțel ca ele să vină imediat și să se dea în spectacol. Gordon credea că poate să câștige de pe urma legăturii sale cu alte sfere, dar se înșela: uneori nu reușea să stabilească un contact. În astfel de cazuri, și ca să nu-și strice reputația, a recurs la stratageme grosolane. Acesta este unul dintre motivele care m-au îndepărtat de el.

– Dezvăluirea acestor... aranjamente publicului nu riscă să dea o lovitură fatală spiritismului?

– Vreți să spuneți că greșelile unuia se vor răsfrânge asupra tuturor? Înseamnă, tinere prieten, că n-ați înțeles nimic despre natura aparte a doctrinei noastre. Spiritismul nu-i o modă, rețineți, e o religie. Noua religie a noilor vremuri. O religie întemeiată, înainte de orice, pe observații științifice, la care subscriu numeroși savanți: fizicieni, chimiști, medici, specialiști în tainele corpului omenesc și ale Universului, și nu dintre cei puțin cunoscuți. Până-n ziua de azi nimeni n-a putut să nege realitatea manifestărilor: loviturile care se aud, mobilele care se mișcă, se ridică, formele luminoase care apar, cuvintele care se formează

și alcătuiesc la rândul lor fraze... Și asta pretutindeni în lume. De la New York la Berlin, de la Buenos Aires la Bombay. Nici un escroc, oricât de iscusit ar fi, n-ar putea să orchestreze o asemenea bogăție de fenomene. Ce-i drept, după secole întregi în care a crescut și s-a maturizat, omenirea e în sfârșit pregătită să primească învățătura spiritelor. Așa că, dacă presupunem că spiritismul ar dispărea odată cu rătăcirile lui Gordon, ar însemna să întoarcem spatele matematicii sub motiv că un copil a trișat la socoteli.

– Totuși, mulți continuă să se îndoiască. Academia de Științe a întocmit un raport foarte prudent asupra acestei chestiuni și...

– Niște nătărăi, declară cu răceală Servadac. Aceiași, probabil, care au râs de Benjamin Franklin când a avut ideea paratrăsnetului. Or, din câte știu, electricitatea e în prezent o realitate științifică, admisă și de necombătut. Aceiași nătărăi care acum două secole v-ar fi ars pe rug dacă ați fi îndrăznit să pretindeți că o mașinărie cărând încărcături formidabile va străbate într-o bună zi țara cu o viteză nemaipomenită. Și totuși astăzi fiecare sat vrea o cale ferată. În sfârșit, aceiași care sâmbăta își bat joc de practicile noastre, dar se duc să se roage duminica la Salette, unde Fecioara s-a arătat în fața a doi păstori. Și cu binecuvântarea Romei, unde mai pui... Așadar, pentru mine e doar o problemă de timp până ce scepticii ni se vor alătura.

– Admițând că noua... religie, cum o numiți, va câștiga în popularitate și-n număr de adepți, va avea

nevoie de un conducător. Ați dori să fiți acesta? se aventură Félix.

Marchizul de Servadac își regăsi zâmbetul, ca și când ar fi auzit vorbele unui copil.

– Un papă al spiritismului, așa mă vedeți? Nu, tinere prieten, de o mie de ori nu! Din cel puțin două motive. Primul, și asta mă bucură, e că spiritismul n-are deloc nevoie de Biserică. Ne purtăm credința în noi înșine, de-a lungul încarnărilor succesive. Suntem aici sub forma noastră pământeană, așteptând să fim eliberați de ea ca să trecem prin noi etape, să poposim pe alte planete, mai civilizate și mai apropiate de Dumnezeu. Pe calea spre perfecțiune și nemurire, cine știe... Așa că o tiară, un sceptru... Vanitate, nimic altceva! Cât despre al doilea motiv, e de ordin practic. Uitați-vă la mine: sunt bătrân, obosit, vlăguit. Trupul meu moare și o să-l părăsesc curând...

Își ridică brațele spre cer.

– Dar toate acestea ne îndepărtează de Gordon, nu credeți? Și nu scormonind în jurul meu o să-l demascați pe asasin.

– Atunci unde să căutăm?

– Vai! Nu sunt nici polițist, nici ziarist. După cum am lăsat să se-nțeleagă, ne vedeam tot mai rar în ultimele luni. N-aș putea să vă spun cum își petrecea timpul sau dacă avea dușmani... Și la drept vorbind, cine n-are?

– Dar casa lui? insistă Félix. Știți unde locuia?

– Se muta des, de teamă ca autoritățile să nu-l aresteze și să-l alunge din țară. Cât despre restul, mă tem că informațiile mele nu...

Buf! Félix sări în picioare răsturnându-și fotoliul. Își vărsase jumătate din bere pe cămașă și-și scutura mâinile într-un mod caraghios, încercând să-și salveze pantalonii.

– Iertați-mă, marchize, mi-a alunecat paharul printre degete și... Sper că n-am spart nimic. Ce ridicol! Astă-noapte, cu articolul ăla, n-am apucat să dorm și...

– Nu vă faceți griji, fiule, v-ați stricat doar propria cămașă. Max! Condu-l pe domnul în sala de baie!

Negrul cel voinic se apropie, săltă fotoliul și-i arătă lui Félix drumul spre aripa din stânga a pavilionului. Jules se simți numaidecât vulnerabil, cu-atât mai mult cu cât marchizul îl privea țintă, cu mare curiozitate.

– Un tânăr inteligent Félix al nostru, dar cam repezit, nu? Ca și tatăl său. Datorită lui ați intrat la *Le Populaire?*

Jules clătină din cap, ceea ce, deși nu întru totul adevărat, reprezenta, în fond, doar pe jumătate o minciună.

– Vă întreb pentru că familia Montagnon are o cotă-parte importantă din ziar și lucrurile astea ajută. Dar pe dumneavoastră ce vă interesează în mod special?

Învârti de două ori roțile scaunului său de infirm și se opri la cincizeci de centimetri de Jules.

– Să vedem... Deoarece nu păreți în stare să vorbiți, o să răspund în locul dumneavoastră. Cronică mondenă? Cu siguranță nu, înfățișarea dumneavoastră n-are nimic monden. Probleme științifice?

S-ar putea. Fruntea înaltă, ochii ageri, urechea intuitivă s-ar potrivi. Dar aveți privire visătoare și expresia feței vădește o reținere înnăscută care...

Servadac se prefăcu că se scuză.

– Sper că nu v-am ofensat cu micul meu joc improvizat de fiziognomonie. Să ghicești firea omului după trăsăturile chipului a fost întotdeauna o marotă. Și se știe că la bătrâni vârsta întărește astfel de manii. Unde rămăsesem? Știință... da, nu-i exclus. Însă există în dumneavoastră o dorință de evadare ce nu se împacă deloc cu ecuațiile și munca în laborator. Atunci ce? Bărbia rotundă, de-abia pronunțată, arată iubire de sine și faptul că singurătatea nu vă apasă. Buze senzuale, dar nu peste măsură: nu vă lăsați condus de femei sau, cel puțin, nu încă. De altfel, aveți o latură neobișnuit de copilăroasă. Părul ușor buclat îndeamnă la fantezie, însă nasul puternic dovedește voință și o imensă ambiție. Cât despre exercițiul fizic, nu vă displace, dar, privindu-vă cu atenție, aș zice că rămâne ceva ocazional. Energia, pe care am simțit-o mai devreme, e ca un torent pe care ar trebui să-l stăpâniți mai bine și să-l canalizați cu mai mare abilitate. Bun. Iată enigma unui tânăr tăcut!

Jules, incapabil de cea mai mică mișcare, se uita la marchizul de Servadac cu un amestec de fascinație și groază, de parcă asista la autopsia propriei persoane. Bătrânul continuă:

– Cu toată sinceritatea, gazetăria nu mi se pare calea nimerită pentru temperamentul dumneavoastră. Vă trebuie o ocupație, n-aș zice mai elevată, ar însemna să exagerez, ci una în care să dominați într-o mai mare

măsură. Da, să dominați și să vă surprindeți, fără ca totuși să vă cruțați forțele. Aveți înclinații spre muzică?

Din fericire, întoarcerea lui Félix puse capăt speculațiilor marchizului legate de profesie. Văzându-l cum se apropie, cu poalele vestei trase spre spate și cu cămașa udată din belșug, Servadac nu se putu abține să se amuze.

– Dacă nu mă înșel, Félix, în jargonul dumneavoastră, asta se cheamă fleașcă. Din păcate, nu pot să vă ofer haine de schimb, nici să vă propun să rămâneți aici până ce acestea se vor usca. Mai e o persoană care așteaptă s-o primesc și apoi trebuie să mă îmbrac pentru recepția dată de împărat la Domul Invalizilor.

Rostise cuvintele cu falsă dezinvoltură, în așa fel încât tinerii să priceapă ce aveau de făcut. Întrevederea se încheiase și n-ar mai fi scos nici o informație de la el.

Félix și Jules își luară imediat la revedere. Dar părăsind domeniul, în loc să se arate dezamăgit, ziaristul arboră un zâmbet triumfător.

– Credeți că sunteți cel mai șmecher, marchize? Las' că vedem noi diseară!

7

– 'oți să-mi esplici ce căutăm aici?

Bătea de unsprezece la biserica Charenton, aflată în vecinătate, și nu se putea spune că lui Jules îi era mai bine. Ba îi era chiar mai rău, având în vedere că

Félix îl târâse după el, în plină noapte, până în spatele proprietății lui Servadac – pe cărarea îngustă, mărginită cu grilaj, care se întindea de-a lungul liniei de cale ferată de centură – iar lui Jules îi încolțiseră anumite bănuieli asupra intențiilor ziaristului. Acesta lăsă jos sacul pe pânză pe care-l cărase după el atârnat de-a curmezișul peste piept.

– Dacă ți-aș fi povestit mai devreme, nu m-ai fi însoțit, îi șopti Félix scoțând din sac o funie cu două ancore la capăt și două lămpi.

– Dar asta-i fiolare de domisiliu! protestă Jules.

– E o surpriză pentru marchiz, dragul meu... De altfel, nu sper să vii cu mine, ci doar să mă aștepți aici cu o lampă. Și dacă pățesc ceva să anunți poliția. Cui altcuiva ai fi vrut să-i cer asta?

Îi întinse lui Jules o lampă.

– Când mă întorc să agiți lumina ca să văd încotro s-o iau.

– E'ti ne'un!

– Ascultă-mă: Servadac ascunde ceva în pavilionul lui gotic, sunt convins. Nu din întâmplare l-a construit pe movila lui Éloée. În plus, de curând a mai făcut niște lucrări, mi-au spus localnicii. Lucrări nocturne și zgomotoase, cu căruțe acoperite, încărcate cu țevi și materiale grele. Și nu s-a muncit la împrospătarea culorilor din tablouri, zic eu. Cât despre neînțelegerile dintre marchiz și Gordon, nu cred un cuvânt. Sunt doar un pretext. Într-un fel sau altul, marchizul e amestecat în aceste crime și n-a acceptat să ne primească decât pentru a ne adormi mai ușor bănuielile. Și cum

poliția nu-și va asuma riscul să verifice, cineva trebuie să se ocupe de asta.

Aruncă ancora ale cărei vârfuri încovoiate se înfipseră în coama zidului.

– Si cu' o să int'i?

– În sala de baie din pavilion există o fereastră. Când am vărsat berea pe mine, am răsucit mânerul cremonei. Discret, nu? Dacă nimeni n-a observat, o simplă împingere ar trebui s-o deschidă. În caz contrar, o să arunc un ochi prin casă. Ceremonia de la Domul Invalizilor va dura, fără doar și poate, până la miezul nopții, ceea ce-mi lasă oarece timp. Și-acum trebuie să plec, ultimul tren trece peste zece minute.

Jules nu vedea altă legătură între pavilionul gotic și mersul trenurilor, în afara manifestării bruște a unei demențe precoce. Dar era prea târziu ca să-l mai oprească pe ziarist. Acesta se cățără pe funie, încălecă zidul, apoi fixă cea de-a doua ancoră și începu să coboare în partea cealaltă. Un zgomot înfundat anunță că tânărul atinsese pământul. Din păcate, în aceeași clipă, o luminiță se ivi în stânga potecii, la vreo sută de metri. Cineva ducând o lampă se apropia... Inevitabilul grăunte de nisip în rotițele atât de bine unse ale lui Félix! Având grilajul în spate, lui Jules nu-i rămânea altă soluție decât să bată în retragere spre dreapta, așteptând ca intrusul să se îndepărteze. Numai că și la dreapta apăruse o luminiță. De data asta, la mai puțin de o sută de metri. Evident, nu era vorba de persoane ieșite la plimbare, ci mai degrabă de rondul paznicilor lui Servadac care supravegheau domeniul.

Primul gând al lui Jules zbură la dulăul enorm, cu fălcile atârnânde și colți puternici. Aveai motive întemeiate să simți cum îți cresc aripi... Îndesă lampa sub haină, prinse funia și începu să urce. Licărul din dreapta era la mai puțin de cincizeci de metri. Ajuns sus, se repezi către ancoră ca s-o ascundă. Dintr-o singură mișcare, se rostogoli înspre grădină, rămase o clipă suspendat în aer, apoi alunecă în jos cu ajutorul celeilalte ancore. Se ghemui în iarbă încercând nici să nu respire. După câteva secunde, cei doi paznici se întâlniră suficient de aproape încât să li se audă vocile.

– Ai observat ceva?

– Pe-acolo nimic. E vântul, doar ți-am zis. Mai bine ne-am băga în pat.

– N-ai înțeles ce-a zis marchizul? Lasă discuțiile și căscă ochii, așa e mai bine pentru toată lumea.

Se despărțiră. Totuși Jules aflase cel puțin două informații. Una îngrijorătoare: Servadac întărise paza, cealaltă liniștitoare: câinele nu lua parte la rond.

Cu mii de precauții, Jules apucă în direcția pavilionului gotic, alergând de la un tufiș la altul, încercând să-l zărească pe Félix și bucurându-se că noaptea aceasta nu era mai senină decât precedenta. Își găsi prietenul stând în genunchi, absolut nemișcat, sub o fereastră.

– Jules, ce...?

– Ser'itorii lui Se'fadac îs afa'ă!

– Asta dovedește că am dreptate, șopti Félix fără să se clintească, tot e ceva. Oricum, a sosit ora...

Dinspre sud răzbătea un vuiet puternic, cel al ultimului tren ce părăsise peronul Austerlitz. Uruitul

de biele și de pistoane, șuieratul aburului sub presiune, tumultul a o sută de tone de oțel gonind pe șine, din ce în ce mai repede, din ce în ce mai aproape.

– Am pornit! exclamă ziaristul.

Se așează în fața ferestrei și, când urletul locomotivei ajunse foarte aproape, lovi cu violență în tocul geamului. Cele două balamale se deschiseră, trosnind.

– Între noi doi acum, nobile marchiz!

Se grăbiră să pătrundă unul după altul în sala de baie, cățărându-se pe pervaz și închizând fereastra în urma lor.

– În mod normal, șopti Félix, aici nu locuiește nimeni, dar nu strică niciodată să fii prudent.

Jules era fericit să audă asemenea vorbe. Își aprinseră lămpile, reglând flacăra la minimum, apoi crăpară ușa dinspre hol. Liniște desăvârșită.

– Haide. Ține lampa cât mai jos, pentru orice eventualitate.

– Ce cău'ăm?

– Nu știu. Ce unelteste Servadac.

Înaintară pe hol, sub privirile dușmănoase a vreo zece trofee de vânătoare aliniate pe perete: un rât de porc mistreț și capete de cerbi, ale căror pupile scăpărau îndată ce lumina le atingea ochii. Félix nu dădu atenție parterului, ci se îndreptă spre scara metalică, lată, ce se răsucea în jurul unui soi de donjon central, replică interioară a celor două turnuri ce flancau pavilionul.

– O fortăreață în fortăreață. Să începem cu etajul, să vedem unde duce.

Suiră treptele, pașii afundându-li-se în covorul roșu și gros. Donjonul era clădit din piatră cenușie și se înălța până la acoperiș, aproximativ sub fleșa vizibilă din exterior. Era lipsit de ferestre și nu părea să ofere nici o ieșire vizibilă. De pe palierul ce-l înconjura strâns se deschideau în stânga și în dreapta mai multe camere.

– Cum face Se'fadac să aju'gă ici? se miră Jules.

– Etajul trebuie să fi fost construit înainte ca el să rămână țintuit în scaunul cu rotile. Acum pesemne că-l cară servitorii. Să încercăm acolo.

Pătrunseră într-o sală înaltă cu obloanele trase, legată de următoarea încăpere printr-o boltă în ogivă. Ai fi zis că te afli într-un muzeu sau un cabinet al curiozităților. Peste tot vitrine cu vase vechi, multe ciobite, scule folosite în diferite meșteșuguri, fierărie, dogărie, un plug, o vârtelniță, manechine îmbrăcate ca în Evul Mediu, pălării cu boruri mari, mantii, pantofi cu vârful întors etc. Cealaltă încăpere adăpostea armuri așezate în picioare, în care sclipirea lămpilor se oglindea, făcându-le să pară vii. Cămăși de zale, brigandine, căști de fier, coifuri gravate, apărători ascuțite pentru genunchi. La o adică aveai cu ce să începi un nou război de o sută de ani – de altfel, Parisul nu căzuse pradă în zilele acestea unei invazii a englezilor?

O a treia încăpere era consacrată armelor și tuturor obiectelor pe care omul le născocise în ultimele secole pentru a-și căsăpi, înjunghia, sfârteca, spinteca, zdrobi și spulbera semenii... Sub buiandrugul ușii, se zăreau niște așa-zise blazoane înfățișând un schelet

cu capul în jos, care rânjea privind sub el la un Pământ stilizat, având în jur opt litere de aur așezate în semicerc: SERVADAC.

– Dacă ne prind, mormăi printre dinți Félix, măcar știm ce ne așteaptă.

Coborâră înapoi scara și se apucară să cotrobăie la parter în căutarea unei treceri secrete spre donjon. Două camere nefolosite, o bucătărie ce servea la păstrarea băuturilor și o sală pentru servitul mesei, în formă de semilună – dat fiind că urmărea conturul turnului –, totul foarte clasic.

În schimb, salonul din fața sălii de baie oferea ceva mai mult mister. Decorațiunile erau de inspirație maritimă și privind pereții îmbrăcați în lemn, tavanul ca un schelet de corabie, felinarele atârnate de bârne ți-ai fi închipuit fără greutate că te afli în pântecele unei caravele sau al unui bric. Pe ziduri, tablouri cu mări dezlănțuite sub ceruri neguroase, amenințătoare, și pești necunoscuți cu bot lung și aripioare exotice, împăiați și puși în rame de abanos. Dar, în afară de fotolii și canapele, două elemente de decor atrăgeau întâi de toate atenția. În mijloc trona o fântână mare, tăiată în formă de cochilie uriașă, albă și ornamentată, precum cele ce serveau drept agheasmatar la biserica Saint-Sulpice. Din fântână țâșnea un firicel de apă al cărui susur dulce umplea încăperea și, lucru extraordinar, răspândea în jur o boare delicată cu miros de iod. În fundul salonului, o orgă de bună calitate își înălța în semicerc cele douăzeci de tuburi de aramă, semănând cu o coroană fixată în coca unei

nave. Jules avea oarece cunoștințe despre orgi, dat fiind că lucrase la mai multe operete cu prietenul său Aristide Hignard, muzician și organist pasionat. Instrumentul i se păru rafinat în ciuda taliei modeste și presupuse că însuși marchizul de Servadac cânta la el, întrucât, la prima vedere, sub claviatură nu se vedea nici un scaun.

– Uite-acolo! O ușă! exclamă Félix.

Ziaristul lumină bucata de perete dintre fereastră și orgă. Într-adevăr, în lambriuri se desena cadrul unei uși, inclusiv ușoara umflătură din dreptul țâțânilor, însă de clanță nici pomeneală.

– Fără îndoială, e acționată din interior, zise Félix încercând să-și strecoare degetele în spațiul dintre scânduri. Și trebuie să ducă în donjon.

Jules cercetă cadrul mai îndeaproape. O ieșire tainică, evident. Dar de ce tocmai în salon? Ori poate clanța nu-și avea rostul pentru că exista un mecanism secret. Un mecanism la care să se ajungă dintr-un scaun cu rotile... Făcu ochii roată prin încăpere. Orga... Bineînțeles, orga!

Se întoarse lângă instrument. Oare trebuia să cânți o arie sau o serie de note pentru ca ușa să se deschidă? Nu, prea complicat și anevoie de folosit în caz de urgență. Studie consola din dreapta claviaturii: un număr prea mare de butoane de registru prin comparație cu dimensiunile bufetului. Butoanele de registru, simple tije de lemn, permiteau muzicianului să aleagă grupa de tuburi cu care dorea să cânte – registrele. Or, opt butoane de registru pentru doar

douăzeci de tuburi erau mult prea multe. Mai ales că unul dintre butoane era tras. Să fi servit consola și drept panou de comandă? Și dacă tocmai acest buton...

– 'ici! strigă Jules.

Félix veni într-un suflet.

– Ai descoperit ceva?

– Admiră-mă!

Și cu un gest teatral, Jules împinse butonul în lăcașul său. Apa din fântână încetă imediat să mai curgă.

– D'ace!

Trase de al doilea buton, apoi de un al treilea, după care de un al patrulea, dar fără succes. La al cincilea, în fine, se auzi un declic și ușa se răsuci puțin într-o parte.

– Bravo! se entuziasmă Félix.

Un praf fin urcă spre ei din întuneric. Aveau în față o rampă ce ducea la un mezanin luminat de o lucarnă aflată la nivelul pământului din grădină. Spațiul, destul de strâmt, gemea de saci cu moloz, cărămizi, bare de cupru și gheme de sfoară. Existau totodată și două uși, una închisă cu un zăvor greu, cealaltă, întărită cu ghinturi și plăci de fier, dar scoasă din țâțâni și sprijinită de zid, fără îndoială pentru a ușura, în timpul lucrărilor, căratul materialelor.

– Hotărât lucru, marchizul e un pezevenghi și jumătate. Mare noroc că ne-a lăsat deschisă cutia de valori...

În spatele monstrului de metal, o a doua rampă cobora spre baza donjonului, protejată de o simplă ușiță de lemn, care cedă la o lovitură de umăr și cei doi tineri pătrunseră înăuntrul turnului.

– Ei poftim! se extazie Félix ridicând lampa cât de mult putea.

Se aflau în laboratorul lui Servadac. Un laborator ciudat nu doar prin forma circulară, ci și prin dimensiunea neobișnuită a obiectelor și a mobilelor. Toate erau așezate cât mai jos pentru a înlesni munca din scaunul cu rotile: masa, bancul de lucru, țeava cu apă, etajerele. Rafturile gemeau de cărți scrise în limbi străine și de borcane cu mici animale moarte, plutind în soluții galbene sau verzui.

Dar marchizul părea să se intereseze cel mai tare de electricitate. Jumătate din etajere stăteau să cadă sub greutatea elementelor de circuit: o butelie Leyda, o pilă a lui Volta, condensatori rudimentari, elice din alamă, o mulțime de magneți, felurite cleme, o roată a lui Barlow etc. Peste douăzeci de fiole, dintre care cel puțin una umplută cu mercur. Masa, dimpotrivă, era goală și protejată cu o husă.

– S-au făcut amenajări în partea asta!

Félix lumină o scăriță foarte abruptă și un soi de elevator mecanic ce funcționa cu ajutorul scripeților.

– Împingi fotoliul pe platformă, mimă Félix, dai câteva tururi de manivelă și hopa sus cu marchizul!

Urcară treptele ca să ajungă la al doilea nivel.

– Dușumeaua a fost reparată, constată Félix, care deschidea drumul. Și tencuiala e proaspătă. Pune mâna.

Apoi, descoperind etajul în ansamblul său, se opri brusc.

– Ce mai e și trăsnaia asta?

Podeaua încăperii era acoperită de benzi metalice, unite între ele și unse cu un fel de lac. În mijloc, la un metru unul de altul, se găseau un pat de fier și un scaun de lemn, amândouă prevăzute cu chingi pentru a lega un om. În dosul spătarului de la scaun și la căpătâiul patului, două căști – din cupru sau zinc, greu de spus – spânzurau de câte un stâlp. Căștile erau legate între ele printr-o serie de fire metalice, susținute la înălțime de o prăjină în Y. La picioarele patului, Jules recunoscu o pilă cu electroliți, asemănătoare cu cea pe care o folosea doctorul Marie ca să-i stimuleze nervul facial.

– Tipul ăsta e periculos, trase Félix concluzia, ar trebui închis. Ai cumva idee ce caută?

Jules nu se obosi să răspundă. Singurele cuvinte care-i veneau în minte se terminau toate în „ism" – magnetism, spiritism, cretinism – și ar fi întâmpinat mari greutăți să le pronunțe. Înaintă spre fundul încăperii până la un pupitru negru cu niște litere așezate în cerc în jurul unui DA, al unui NU și al unui triunghi de pâslă. Oricare ar fi fost natura cercetărilor, ele implicau neapărat un medium. Cine altul decât Gordon, de vreme ce el era cel mai bun?

Un huruit sparse brusc liniștea, de parcă podeaua se crăpa sub picioarele lor. Ziaristul, cu mâna pe o cutiuță ieșită în afara unui zid, ridică din umeri c-un aer spășit.

– Abia... abia am atins maneta, te asigur. Nici prin cap nu-mi dădea că...

Ultimele cuvinte se pierdură într-un scrâșnet înspăimântător: armătura metalică a tavanului se deschidea

deasupra lor, dând la iveală fleșa cea mare a pavilionului gotic, în timp ce un cablu prins de acoperiș se desfășură până jos. Jules privea fascinat.

– S-o ștergem! strigă Félix trăgându-l de braț.

Coborâră valvârtej scările, din patru pași traversară laboratorul și urcară spre mezanin.

– În sala de baie!

Trecură prin fața orgii și a fântânii, însă paznicii se mișcaseră și mai iute: deja se auzeau zgomote la intrarea în pavilion. Glasuri de bărbați și o cheie răsucindu-se în broască... Celor doi tineri nu le rămânea timp să ajungă la fereastră ca să fugă pe acolo!

– E de rău, oftă Félix.

– Hai la ce'ăla't fort! îl îndemnă Jules.

Făcură stânga-mprejur și se retraseră la mezanin trăgând panoul lambrisat după ei. Existau șanse ca niște simpli servitori să nu știe de mecanismul secret.

– Și-acum? întrebă Félix.

– Zăfo'ul!

Se aruncară asupra celei de-a doua uși și a zăvorului ei solid. Raționamentul lui Jules era simplu: dacă avuseseră loc lucrări în donjon, puțin probabil ca muncitorii să fi cărat materialele prin elegantul salon al marchizului. Așadar cea de-a doua deschizătură trebuia să ducă undeva, poate chiar în exteriorul construcției. Totuși, zăvorul opuse rezistență și se văzură nevoiți să-și unească forțele pentru ca încuietoarea să binevoiască într-un final să se deblocheze.

– Să ne grăbim, paznicii se apropie!

Porniră printr-un soi de coridor ce părea să se afunde sub parc, cale de vreo sută de metri. Apoi galeria începu să cotească spre sud și vrând nevrând încetiniră pasul: în locul pardoselii de piatră era doar pământ bătătorit amestecat cu pietriș.

– Știi ce-ar fi nostim? Să ajungem în casă! Chiar sub patul lui Servadac!

Într-adevăr, să mori de râs, nu alta!

Merseră așa o vreme, apoi se loviră de o nouă ușă, zăvorâtă ca și precedenta. De departe, răzbea până la ei zvon de glasuri. Zăvorul se deschise fără greutate, însă de partea cealaltă a ușii se găsea un zid. Jules își plimbă mâinile pe suprafața lui: nu era piatră, ci ipsos. Împinseră din toate puterile, dar degeaba. Tropăiturile și exclamațiile răsunau tot mai tare. Félix avu fericita idee să împingă peretele într-o parte. Minune: acesta se urni încetișor alunecând în lateral pe un soi de șină. Îndepărtară o perdea stropită de salpetru și nimeriră într-un beci boltit unde zăceau mormane de gunoaie și excremente. Undeva în depărtare se zărea cerul oglindindu-se într-o apă.

– Sena, e Sena! se bucură Félix.

Ieșiră gâfâind la aer curat. Tunelul îi condusese pe cheiul de la Bercy, dincolo de strada Grange-aux-Merciers.

– Să ne despărțim, zise ziaristul trăgându-și sufletul, ca să le îngreunăm sarcina. Tu o iei spre Bastilia, eu, spre Charenton. Ne întâlnim mâine la ora unsprezece la ziar, așa cum am hotărât. Lucien Morcel vrea să te cunoască!

Jules o rupse la fugă spre cheiul Rapée impunându-și să nu privească înapoi. Trecu pe lângă doi marinari ce

se pregăteau să-și descarce baloții de pe șlep și pe lângă un grup de telali, plecați la furat, care strângeau resturile de fier vechi pe care fluviul le scotea la mal. Ajunse fără probleme la scara de lemn ce urca spre podul Bercy. Aruncă o privire în spate: nici pomeneală să fie urmărit. Se îndreptă spre Bastilia și se amestecă în mulțimea ce ieșea de la teatru.

8

A doua zi, la unsprezece fix, Jules ciocănea la ușa capitonată a patronului de la *Le Populaire.* În jurul său, vacarmul preselor cu abur evoca o imensă sală a mașinilor, plină ochi de cerneală și hârtie.

– E deschis! strigă o voce autoritară dinăuntru.

Intră în biroul unde Félix deja se afla, împreună cu încă două persoane.

– E Jules Verne, prietenul despre care v-am vorbit.

Bărbatul mai vârstnic, care trebuie să fi fost Lucien Morcel, schiță un gest de bun venit.

– Perfect! Sunteți punctual, lucru demn de apreciat.

Apoi se întoarse spre colaboratorul său.

– Mulțumesc pentru lămuriri, Froment, o să vă chem dacă mai am nevoie de dumneavoastră.

Numitul Froment se retrase fără să scoată un cuvânt în timp ce Lucien Morcel îl îndemnă pe Jules să se apropie.

– Veniți, nu vă fie frică. Montagnon mi-a spus cât de prețios i-a fost ajutorul pe care i l-ați dat. Așa că succesul nostru e într-o oarecare măsură și al dumneavoastră. Priviți...

Despături prima pagină din *Le Populaire.*

– *După Will Gordon, asasinul lovește din nou la Pré-Saint-Gervais.* Ediția întâi s-a dat ca pâinea caldă până la ora zece. Chioșcurile din gări și vânzătorii au fost luați cu asalt. Băieții care vând ziare pe străzi, trebuie să-i fi văzut când ați intrat în clădire, tropăie nerăbdători așteptând noi exemplare. Dacă totul merge bine, azi vom trece de patruzeci de mii. Și ăsta-i doar începutul! Luați loc, vă rog.

Jules se așeză într-un fotoliu mic și scund, la dreapta lui Félix. Lucien Morcel trecuse de cincizeci de ani, și deși trupul începuse să i se rotunjească, vădea o preocupare accentuată pentru felul în care arăta: purta un costum alb imaculat cu papion lat, negru, care-i strângea gulerul și un lornion aurit care-i atârna neglijent la rever. Avea trăsături prelungi ca de dihor, o șuviță de păr negru ca o virgulă pe frunte și ochii apropiați, din care unul fugea clar spre interior. În ciuda acestor defecte evidente, fața lui mărturisea o forță și o energie rar întâlnite.

– Sunteți rudă cu bancherii Verne? întrebă el fără ocolișuri.

Jules își înghiți saliva și-și acordă un răgaz înainte de a răspunde. Și asta din cel puțin două motive temeinice. Primul – să se asigure că nervul său facial n-o să cedeze. Se trezise de dimineață fără pic de durere,

dar cu pielea acoperită de bubulițe roșii de la baza gâtului până la bărbie – o reacție la stricnina cu care se fricționase din abundență? Rămânea de văzut dacă remisia bolii era de durată. Pe de altă parte, nu-i prea venea a mărturisi că, în urmă cu câțiva ani, la îndemnul tatălui său, căutase o legătură genealogică între el și familia bancherilor Verne, în speranța obținerii unei recomandări sau a unei slujbe – era pe vremea când părintele său încă spera că fiul își va alege o meserie onorabilă. Încercarea de a se agăța de arborele genealogic al bancherilor se încheiase, din fericire, cu un eșec.

– Rudă cu bancherii Verne? Din câte știu eu, nu.

Un răspuns fără cusur, cu un număr corect de silabe, așezate în ordine și rostite limpede.

– Păcat, oftă Lucien Morcel. Am o grămadă de proiecte pentru ziar: planșe în culori, mai multe fapte diverse, un format mai comod... Publicul e pregătit, se vede după cum devorează aceste crime. Am putea ajunge la o sută de mii de exemplare în trei luni! Dar la un sou exemplarul, am nevoie de sprijinul unei bănci. Gata! Haide să nu ne mai gândim la asta, bancherii Verne nici nu știu ce pierd!

Se așeză la birou, dispărând aproape cu totul îndărătul unui munte de hârtii și cărți.

– Să ne întoarcem la crime. Montagnon mi-a povestit faptele și pretinde că dumneavoastră ați ști să le interpretați mai bine decât oricine. Aveți vreo idee despre autor sau autori?

– Nu în mod direct. Însă de ieri mă tot gândesc la aceste crime, mai ales la ultima și la aparatul lui Daguerre.

– Montagnon mi-a arătat placa, într-adevăr. Eu l-am sfătuit să nu facă mare caz de ea în articol pentru a evita ca brigada să vină și să-și bage nasul pe aici. Oricum, placa e de nefolosit.

– Fapt ce nu l-a împiedicat însă pe ucigaș s-o lase la fața locului. Și-a dat osteneala să așeze cadavrul astfel încât să-l fotografieze și, totuși, a abandonat conținutul aparatului.

– Poate a fost surprins în timp ce se îndeletnicea cu asta, nu credeți? Era de-ajuns să intre cineva în atelier într-un moment nepotrivit și ucigașul ar fi fost obligat să fugă.

– E foarte posibil. Numai că persoana cu pricina ar fi observat, fără îndoială, cadavrul și ar fi anunțat poliția. Ceea ce nu s-a întâmplat. Există deci mari șanse să nu-l fi deranjat nimeni pe asasin. Mai ales într-o zi de 15 august. Și dacă nu l-a deranjat nimeni, înseamnă că a lăsat intenționat placa în camera obscură.

– Dar pentru care motiv? se miră Morcel. Să-și fotografieze victima e o aberație în sine. Să nu-i mai pese apoi de rezultat e deja o absurditate!

– Pentru un om obișnuit, cu siguranță! Să ne imaginăm totuși că eu aș fi ajuns acolo la zece sau douăzeci de minute după dramă. Sărurile de argint n-ar fi avut timp să se înnegrească la soare sau nu în totalitate, și pe placă ar fi rămas o urmă.

– Imaginea cadavrului, da. Ei și?

– Poate a cadavrului sau poate a altcuiva. Imaginea nu putea fi identificată decât cu condiția descoperirii rapide a crimei. În cel mult o jumătate de oră de la comiterea ei, să zicem. Apoi imaginea începea să se șteargă.

Jules avansă argumentul cu care-și muncise mintea întreaga noapte.

– După mine, e vorba de un soi de tiflă dată autorităților. Căci din două una: ori poliția se dovedea destul de eficientă ca să salveze dagherotipul – recuperând deopotrivă un element crucial pentru anchetă – ori ajungea prea târziu și trebuia să-și recunoască neputința. Iar asta ne duce indirect la uciderea lui Gordon...

– Nu mai reușesc să vă urmăresc.

– Félix și cu mine am discutat despre asta alaltăseară. De ce asasinul a hotărât să-l ucidă pe medium la sfârșitul unei ședințe publice, când participanții erau încă pe scări? Și când un inspector – oare asasinul chiar n-avea habar de prezența lui? – se ascundea în rândurile asistenței? O crimă în astfel de condiții nu reprezintă un afront teribil pentru poliția noastră, pentru Brigada de Siguranță, în special? Și o ocazie pentru un ucigaș vanitos să-și arate îndrăzneala? Cele două bizarerii legate de prima crimă și placa uitată în aparat se explică dacă asasinului îi place să sfideze poliția.

Morcel îl privea țintă pe Jules, cu o intensitate ciudată – sau, mai bine zis, ochiul său drept îl privea, stângul rătăcind undeva pe brațul fotoliului.

– Interesant, murmură într-un târziu. Montagnon mi-a lăudat imaginația dumneavoastră, dar... Un fel

de provocare adresată autorităților, la asta vă gândiți? De ce nu? Prin ele însele, crimele acestea sunt deja neobișnuite. Și-n orice caz, ipoteza ar trebui să-i încânte pe cititorii noștri. Rețineți-vă ideea, Montagnon, e un material grozav pentru articole. Alte puncte comune între cele două crime există?

Cei șaizeci de franci comision prindeau contur. Jules continuă, străduindu-se să nu-și trădeze gândul la bani:

– Da. Gordon era medium și recurgea la ajutorul lui Dandrieu pentru reprezentațiile sale. Așadar el și ebenistul aparțineau mișcării spiritiste. Or, cine zice spiritism zice prorocire, dublă vedere, capacitatea de a înțelege nevăzutul și lumea de dincolo. Așa că, evident, nu din întâmplare au murit amândoi cu câte un glonț în fiecare ochi...

– Și cum explicați bancnotele false din tașca mediumului?

– Probabil că Gordon avea legătură cu acest trafic. Afară de cazul în care, printr-o supremă abilitate, asasinul a umplut cu bancnote false tașca pentru a-i încurca pe polițiști. În fond, personajul se pretează.

– Dacă-mi permiteți, interveni Félix, mie mi se pare că portretul acesta al ucigașului i se potrivește trăsătură cu trăsătură marchizului de Servadac. Cine dispune de oameni de încredere care să ducă la îndeplinire asemenea crime? Cine e destul de smintit și de abil ca să le imagineze și să le pună în practică? Cine s-a lovit de atâtea ori în trecut de poliție și s-ar bucura, cu siguranță, s-o ridiculizeze? În sfârșit, cine ar fi avut motive să omoare un spiritist? Poate Gordon îl

amenința c-o să dezvăluie ce se petrece în donjon. Poate chiar i-a mărturisit câte ceva ebenistului Dandrieu, de ce nu? Să ne amintim peste ce-am dat în pavilionul gotic!

Lucien Morcel se ridică și făcu câțiva pași spre fereastră, de parcă reflecta deja la următorul titlu de pe pagina întâi: *Marchizul de Servadac, suspectul numărul unu!*

– Părerea dumneavoastră care este, Verne?

– Mă gândesc că Servadac e perfect capabil să fi comis aceste crime. Are mijloacele și răutatea necesare. Și, indiferent de natura experiențelor sale, ele dovedesc că nu-i atât de lipsit de putere și desprins de viață cum vrea să dea de-nțeles.

– Servadac e un pește gras, îl domoli Morcel. Și periculos, pe deasupra. Dacă *Le Populaire* pomenește de laboratorul lui secret, o să-l acuze pe Montagnon că a pătruns în locuința sa. Și va avea dreptate. Ne va intenta un proces și, ținând cont de relațiile sale, va obține punerea sub sechestru a ziarului. Cel puțin provizoriu. Până când nu vom avea dovezi concrete împotriva lui, ne vom feri să-l atacăm. Continuați-vă ancheta și...

Zărind ceva pe fereastră, încremeni brusc.

– Sergenții... Vin aici. S-ar zice că poliția a citit *Le Populaire!*

Își puse lornionul și arătă spre ușă.

– Ieșiți repede prin spate, ca să nu dați nas în nas cu ei. O să le servesc o poveste, așa cum știu eu. Pentru restul, mă bizui pe dumneavoastră, Montagnon.

Duceți-vă la morgă, cum am stabilit, apoi la înmormântarea mediumului. O să vă trimit un mesaj dacă e nevoie.

Cei doi tineri părăsiră numaidecât biroul. Traversară sala unde presele mecanice scuipau foaie după foaie și coborâră în fugă scara de serviciu. Un etaj mai jos, în dosul imobilului, câțiva vânzători ambulanți se învârteau ca niște lei în cușcă, așteptând să li se împartă ziare.

– Hei, Montagnon! strigă un puști cu mutră caraghioasă. N-ai zece exemplare pentru mine?

– Ai răbdare, c-or să vină! răspunse ziaristul.

– Atunci un bănuț? Doar ești celebru acum!

Fără să se oprească, Félix și Jules străbătură strada Deux-Anges și apucară spre Sena prin Petits-Augustins. Spre deosebire de concurenții săi, *Le Populaire* nu-și instalase sediul pe malul drept, pe bulevardul Montmartre, ci pe malul stâng, lângă Saint-Germain-des-Prés. Lucien Morcel pierdea astfel din prestigiu, dar câștiga, în schimb, o chirie mai mică și liniște, repetând, ori de câte ori i se ivea ocazia, că aici se simțea mai în largul său și mai liber. Cel puțin până azi...

– Îl îngroapă pe Gordon? întrebă Jules, în timp ce-și croiau drum prin mulțimea de studenți ce ieșeau de la Bele-arte.

– Da, la cinci după-amiaza, la Père-Lachaise. Poliția scapă de el înainte de sosirea reginei Victoria. Căci nu se știe niciodată ce se poate întâmpla. Și-n plus, pe căldura asta...

– Și tu ai de gând să duci o jerbă de flori?

– Nu, o să stăm deoparte. Însă e o minunată ocazie de a-i vedea laolaltă pe oamenii care-l frecventau pe Gordon. Chit că-i vom interoga pe câțiva dintre ei mai târziu.

– O să fie acolo și Servadac?

– Habar n-am. Dar dacă asta te îngrijorează, adăugă ironic Félix, află că în Père-Lachaise e interzisă intrarea dulăilor de-un metru cincizeci înălțime.

Jules îl răsplăti c-un ghiont zdravăn în spate.

– Așa, fă-o pe deșteptul acum! Îți amintesc că puțin a lipsit ca expediția ta strălucită de aseară să se încheie cu un dezastru!

– Dar ne-am salvat pielea și a meritat osteneala, nu? Nu poți să-ți petreci zilele în casă, așteptând gloria îndărătul mesei de scris și cu pana în mână! Mai există și altceva în afara de asta: viața, lumea!

Vechiul refren folosit de Félix atunci când își târa prietenul undeva sau când, după o seară dezamăgitoare, se prefăcea că se justifică. De altfel, Jules considera că nu greșește chiar întru totul.

– Și de ce trebuie să mergem la morgă?

Ajunseseră în fața bibliotecii Mazarin. Pe chei, strada era înțesată de trăsuri, iar trotuarul de hoinari ce se plimbau sub soarele cald al amiezii. Félix trebui să ridice vocea ca să acopere huruitul roților pe caldarâm.

– Din cauza șepcilor și a halatelor mov purtate de cei doi oameni pe care i-ai zărit ieri în atelierul lui Dandrieu.

– Cei care au descoperit cadavrul ebenistului? Lucrează la morgă?

– Nu-i exclus. De trei luni personalul de acolo are astfel de uniforme. Ca să facă instituția mai prezentabilă după problemele pe care le-a avut.

– Ce probleme?

– Un scandal mai mult sau mai puțin înăbușit, dar pe care unul dintre ziariștii noștri l-a mirosit. Froment, cel care se afla în biroul lui Lucien Morcel mai devreme.

– Un scandal la morgă!

– Furt de cadavre, dacă-ți vine a crede. În orice caz, asta bănuiește Froment. După el, povestea a început vara trecută, când cu epidemia de holeră. Până la cincizeci de morți pe zi și unii dintre ei sfârșeau întinși pe lespezile de la morgă fără ca vreo rudă să ceară trupurile spre înmormântare. Niște angajați de la morgă, spălători de cadavre, au avut ideea să le vândă. Studenților la medicină, probabil. Un leș ici, un leș colo... Având în vedere numărul, nu riscau mare lucru. Apoi, când molima s-a domolit, au continuat, dar cu mai multă discreție. La cincizeci de franci bucata, treaba mergea ca pe roate! Numai că în luna mai, un inspector chițibușar a scos la iveală neregulile. Unul dintre spălători a mărturisit și-a luat totul asupra lui. Ceilalți n-au mai fost învinuiți. Grefierul a fost dat afară și administrația a înăsprit regulile: pentru toate cadavrele nereclamate doar prefectul eliberează permisul de înhumare. Și uite așa s-a isprăvit cu traficul. Dar, potrivit lui Froment, e imposibil ca alți spălători de leșuri să nu fi știut de el și să nu-l continue. Iar dacă lucrurile stau astfel, cei doi indivizi ai tăi sunt amestecați și ei...

– Moret... Moret și Boucheron, dacă-mi aduc aminte bine.

– Aparent, ieri la amiază veniseră după Dandrieu, nu?

– Vrei să zici că Dandrieu lucra și el ca spălător la morgă?

– Dacă atelierul lui abia supraviețuia, poate o fi încercat să-și rotunjească în alte moduri câștigurile.

– Chiar și vânzând cadavre?

– Asta o să verificăm acum.

Morga din Paris se găsea la cinci minute de locul unde se aflau ei, pe Île de la Cité, după podul Saint-Michel. Era un fost abator reamenajat ca un impunător mormânt grec, care pe o latură dădea spre Sena – pentru a înlesni transportarea cadavrelor – iar pe cealaltă, spre strada Marché-Neuf. Totodată, reprezenta și un apreciat loc de promenadă, pentru că oricine putea veni să identifice cadavrul vreunei cunoștințe. Judecând după numărul celor care șușoteau în vestibul, neașteptat de mulți parizieni aveau printre apropiați persoane dispărute... Toți acești vizitatori se îngrămădeau, cu avidă curiozitate, în spatele a trei mari geamuri care dominau sala mortuară. Dincolo de ele, vreo zece mese de marmură neagră, prevăzute cu o mică pernă și ușor înclinate pentru a asigura o vedere mai bună, îi primeau pe nefericiții defuncți în căutarea identității.

Oferta zilei era, totuși, săracă: doar două trupuri de înecați, goale, cu excepția cârpei care le acoperea

sexul – ceea ce oricum nu părea să descurajeze comentariile. Deasupra, atârnau în cârlige hainele lor sărăcăcioase, pantaloni murdari și cămăși decolorate, pantofi scâlciați de apă sau de prea mult purtat. Firicelul de lichid care le curgea pe frunte nu era de-ajuns ca să încetinească lucrarea naturii și în ciuda grosimii sticlei, un iz acrișor de descompunere plutea în clădire.

– Îți vine să te întrebi de care parte a geamului omul e mai vrednic de milă, șopti Jules.

Se îndreptă apoi spre o ușă pe care scria cu litere groase: BIROUL GREFIERULUI-DIRECTOR. Pe zid, un anunț adresat familiilor preciza că pentru disparițiile mai vechi se puteau consulta oricând registrele. Félix ciocăni de două ori. După o clipă, ușa se deschise și, în locul unui funcționar cu mutră severă, se pomeniră în fața lor cu unul dintre spălătorii de cadavre din ajun, îmbrăcat într-un mov de mare efect.

– Domnul director..., începu Félix.

– Domnul director mănâncă, îi reteză vorba Moret, bondocul cu părul vâlvoi. Reveniți peste o oră.

Se pregătea să le închidă ușa în nas, însă Félix îi strecură o bancnotă.

– Ne grăbim, diseară plecăm înapoi în provincie. Dacă ați avea amabilitatea să ne primiți, n-o să dureze decât o secundă.

Spălătorul stătu puțin în cumpănă, după care îndesă banii în buzunar c-un gest energic. Se dădu în lături pentru a le permite să intre. Jules observă că avea mânecile suflecate și de pe degete îi picura apă.

– Spuneți repede. Eram în spălătorie și bătrânul de acolo deja a început să miroasă. Pentru ce-ați venit?

– Căutăm o prietenă a mamei noastre, pe nume Jeanne Rossignol. Trebuia să-i aducem un pachet, dar nu-i acasă și vecinii susțin că n-au mai văzut-o de astă-primăvară. Am forțat încuietoarea. Lucrurile sunt toate la locul lor, dar ea pur și simplu a dispărut. În disperare de cauză, ne-am întrebat dacă nu cumva...

La ultimele cuvinte vocea i se stinse într-un mod destul de convingător.

– Cum arăta?

– O doamnă de șaizeci de ani, cu părul alb, ochi albaștri și o aluniță mare pe obraz.

– De astă-primăvară, ziceți? Nu-mi amintesc de o astfel de persoană, însă a trecut destul timp. Din ce lună?

– Aprilie, cred.

Bărbatul se încruntă.

– Nu mai avem registrele din aprilie.

Jules sări în ajutorul lui Félix.

– Încă de anul trecut o luase ușor razna. Poate că s-a rătăcit și a găsit adăpost într-un azil oarecare, unde a și murit.

Angajatul făcu semn că înțelegea. În ciuda înfățișării grosolane, nu arăta a imbecil.

– Fapt e că nu vă pot lăsa singuri în birou. Și oricum peste zece minute, închid. După aceea, dacă nu vă e frică de morți, n-aveți decât să veniți cu mine în spălătorie. Registrele sunt uite-acolo pe raft.

Félix și Jules apucară fiecare câte unul din cele două volume groase pe care scria „Mai–iunie 1855“ și respectiv „iulie–august 1855“. Îl urmară apoi pe spălător în încăperea de alături, un fel de sală de baie, pardosită cu alb și cu două lavabouri largi din care porneau furtunuri flexibile, fixate la robinete. O platformă cu roți era sprijinită de un lavabou și pieptul unui bătrân se vedea ieșit în afară, cu capul lăsat în cuvă.

– Scuzați mirosul, dar cum deschidem geamurile, mușteleîncep să roiască.

Jules își feri privirea și se așeză pe un scaun murdar, încercând să respire cât mai rar posibil. Deschise registrul la prima pagină și se apucă s-o citească în diagonală. O înșiruire de date, vârste aproximative, locuri unde fuseseră descoperite cadavrele și cauzele probabile ale decesului. În două cazuri din trei, în coloana din dreapta apărea un nume, cu mențiunea „recunoscut“. Dedesubt, adresa familiei și cimitirul unde fusese îngropat defunctul. În dreptul celor rămași anonimi, figurau doar numărul permisului de înhumare și o precizare, mereu aceeași: „Cimitirul de est, 83.“

Cât despre spălător, nu părea deranjat de vizită. Curăța cadavrul cu apă din belșug, dar fără brutalitate, ba chiar cu un fel de atenție afectuoasă, de parcă ar fi spălat un copil.

– Pentru el s-au sfârșit necazurile, începu deodată să filozofeze cu voce tare. Și-a luat porția de amărăciune. L-au scos de sub podul Royal. Părerea mea e că i-a stat inima deoarece obosise să bată pentru toate fleacurile. Poți să fii sărac și să nu-ți placă sărăcia, nu credeți?

– Pot să vă pun o întrebare? încercă Félix să lege o discuție. Sunt mai mulți bărbați decât femei pe listele acestea...

– Raportul e de o femeie la cinci bărbați. Mai ales la înecați. Femeile strigă când se aruncă în apă, dar bărbații sar direct. În cazul copiilor însă nu există diferențe.

– Găsiți și copii?

– Cam unul pe săptămână. Mai ales dintre cei lepădați înainte de vreme sau prunci abia născuți. Și sugari, însă puțini.

– Dar oameni uciși cu violență, împușcați, de exemplu, sunt aduși aici?

– Bineînțeles! Nu sunt băieți de treabă, în general, și primesc ceea ce merită. Alții pur și simplu n-au avut noroc, depinde.

– Și s-a întâmplat de curând așa ceva?

Spălătorul luă un șomoiog cenușiu ca să șteargă pieptul șiroind de apă al bătrânului.

– Hm! Da. Însă nu era un necunoscut. Mai degrabă un om de-al nostru.

– Cineva care lucra la morgă?

Bărbatul se întoarse spre Félix, cu un aer bănuitor.

– Astea-s povești pentru poliție și n-o să vă ajute s-o găsiți pe doamna cu pricina. Și-n plus, e timpul să termin.

Félix părea pe punctul de a renunța, convins, fără îndoială, că mai multe n-o să afle, când Jules îl văzu pălind brusc. Ziaristul se aplecă încordat deasupra

registrului de parcă tocmai ce descoperise o informație capitală. Apoi se adresă iarăși spălătorului.

– Încă un lucru mai spuneți-mi. Întreb doar din curiozitate. Ce înseamnă „Cimitirul de est, 83"?

– Cimitirul de est, îi explică Moret, e cimitirul Père-Lachaise. Iar sectorul 83 e groapa comună. Acolo sunt înmormântate cadavrele fără nume. Administrația asigură sicriele, iar groparii le îngrămădesc înăuntru.

– Și sectorul 79?

– Sectorul 79 e categoria imediat superioară. Parcela săracilor, ca să zic așa, a celor care abia au cu ce să plătească un loc de veci. Îi pun acolo pentru că e foarte aproape de groapa comună și ca să nu se amestece cu mormintele frumoase din cimitir. Și-n moarte e la fel ca-n viață, nu există egalitate.

În timp ce spălătorul împingea cadavrul pe platforma cu roți, Félix îi arătă lui Jules registrul.

– Uite-aici, îi șopti.

Jules se aplecă la rândul lui peste pagină și citi:

„17 iulie 1855: bărbat, aprox. treizeci de ani, brunet, ochi albaștri, stare de sănătate bună, pantalon și cămașă din pânză de bumbac bej, sandale de piele, găsit în canalul Saint-Martin, în dreptul străzii Angoulême, trei lovituri de cuțit în pântece."

Și în coloana din dreapta:

„Recunoscut pe 20 iulie. Nume: Dandrieu Edmond. Familie: Dandrieu Louis, Groapa Beco, Pré-Saint-Gervais. Cimitirul de est, 79."

9

– Strașnică potrivеală, nu? începu Félix îndată ce ieșiră pe cheiul Marché-Neuf. Cu doar două luni înainte de a fi asasinat, ebenistul avea deja un fiu sau un văr sau mai știu eu ce care s-a lăsat căsăpit. Trei lovituri de cuțit și la canal! Asta ne dă o idee despre îndeletnicirile familiei!

– Posibil, zise Jules, care nu-i împărtășea punctul de vedere. Oricum, bine ai făcut punând întrebări despre cimitir. O să profităm de înmormântarea lui Gordon ca să vizităm sectorul 79. Piatra funerară o să ne ofere, poate, mai multe informații despre Dandrieu.

– Crezi că există o legătură între aceste crime?

– Trei lovituri de cuțit și două gloanțe în ochi nu sunt același lucru. Mă îndoiesc că-i vorba de același ucigaș și cu atât mai puțin de același motiv. Pe de altă parte, reprezintă o dovadă referitoare la oamenii pe care-i frecventa ebenistul.

În realitate, Jules avea o a doua ipoteză, pe care deocamdată nu voia s-o supună obiecțiilor lui Félix, preferând s-o verifice întâi la Père-Lachaise.

– Toate astea îmi deschid apetitul, exclamă ziaristul, pe jumătate sincer, pe jumătate provocator. Știu un restaurant drăguț în spatele catedralei Notre-Dame. Nu-i prea scump și se mănâncă bine. Fac eu cinste.

Străbătură Île de la Cité în direcția catedralei Notre-Dame. Jules nu înțelesese niciodată cum putea fi lăsată într-un asemenea hal de paragină inima Parisului. Clădirile erau dărăpănate, crăpate, unele

acoperișuri se surpau, altele se dezmembrau, căzând în bucăți peste trecători. Pe cele mai multe dintre străduțe, mizere și periculoase, riscai să fii atacat, etajele caselor aproape că se atingeau, iar prin canalele urât mirositoare șerpuia o apă slinoasă. Jules își amintea noaptea de 26 ianuarie când el și Félix merseseră în pelerinaj pe strada Vieille-Lanterne, unde tocmai se spânzurase Gérard de Nerval. Avuseseră de înfruntat un frig pătrunzător, briza le șuiera cu răutate pe la urechi și căutaseră adăpost într-una din acele spelunci pe care poetul le iubea atât de mult. Localul rău famat era plin de siluete dubioase, de fețe înroșite de beție și spinări încovoiate, de discuții șoptite și de priviri furișe, neliniștitoare. În loc să stea și să discute, la un pahar, despre *Himerele* și *Fiicele focului*, așa cum aveau de gând, își băuseră în grabă absintul și o șterseseră de-acolo numaidecât, privind din când în când peste umăr, ca să se asigure că nu sunt urmăriți. Și nu de către Gérard de Nerval...

Chiar și azi, în lumina soarelui, cartierul rămânea întunecat și respingător, o imensă baltă de noroi la poalele catedralei Notre-Dame. Din fericire, asta nu-i descuraja pe curioși să vină și să admire biserica: zeci de turiști se plimbau cu privirea în sus prin piațeta din fața monumentului, în mijlocul saltimbancilor cu torțe și al vânzătorilor de chilipiruri. Printre ei, un bătrân fotograf ambulant se agita strigând: „Portrete la minut! Cea mai frumoasă amintire din Paris! Dumneavoastră și Notre-Dame!“ Împingea un fel de cărucior cu o copertină din pânză sub care își ținea

echipamentul. Cum îi zări pe Félix și pe Jules, se repezi înaintea lor.

– Un portret, chipeșii mei domni? Trei secunde pozați și în mai puțin de cincisprezece minute aveți rezultatul!

Félix îl îndepărtă c-un gest scurt din mână.

– Mulțumim, mergem să mâncăm.

– Pentru domniile voastre, doar trei franci! Cinci dacă luați două!

Era roșu tot, asudând și gâfâind sub barba zbârlită și părul ciufulit.

– Preferați confortul unui atelier, am dreptate? continuă fotograful.

Și le întinse două bucăți de hârtie decupate cu grijă.

– Uitați, sunt reduceri la studioul Pelladan. Da, da, marele studio Pelladan! Așa-i că n-o să le scăpați?

Jules era pe cale să-și vadă de drum, când un detaliu îi sări în ochi: aparatul fotografic de sub acoperitoarea din pânză avea un mic capac din cupru care proteja obiectivul. Un capac ce-i aminti numaidecât de acel așa-zis capac metalic găsit lângă trupul lui Gordon în noaptea crimei. Se opri imediat.

– Mă scuzați, pot să mă uit mai îndeaproape la aparat?

– Ah! Aparatul! Bineînțeles, tânărul domn e un cunoscător. Acesta-i un model cu burduf și cu un recul excelent.

– Dar obiectivul?

Fotograful scoase capacul.

– Un Petzval îmbunătățit cu o lentilă dublă făcută de mine. O luminozitate perfectă și o precizie fără cusur, n-o să fiți dezamăgit!

– Îmi permiteți?

Jules îi luă din mână capacul în timp ce Félix se apropie de ei.

– Ce s-a întâmplat?

– Aceeași mărime, observă Jules, același filet. Exact așa ceva am găsit sub masă alaltăseară. Un capac de aparat fotografic!

– Vorbești de obiectul găsit de inspectorul Lafosse, despre care n-avea habar ce poate fi?

La auzul numelui inspectorului, bătrânul își luă înapoi capacul din mâinile lui Jules.

– Nu știu ce căutați, chipeșii mei domni, dar dacă nu vreți un portret, există alți doritori care încep să-și piardă răbdarea.

Félix se hotărî pe loc.

– Vă plătesc pentru portrete și fără să vă dați osteneala să le faceți. Dar numai dacă vă învoiți să ne răspundeți la câteva întrebări.

– Câteva întrebări? se strâmbă fotograful. Dar cât vă răspund la ele, bunul meu domn, clienții mei o să părăsească piața cu toții! Va trebui apoi să mă țin după ei la Luvru, la Tuileries sau cine știe pe unde. O să pierd prânzul și stomacul o să-mi ghiorăie până la cină!

Șiretlicul era grosolan și Jules îl consideră obraznic pe bătrân. Spre marea sa surpriză însă, Félix nu-și ieși din sărite.

– Dacă doar ăsta-i necazul, atunci sunteți invitatul nostru. Hanul Două Turnuri vă convine?

Arareori văzuse Jules pe cineva mâncând cu atâta lăcomie. Émile, întrucât acesta era numele fotografului, înfuleca la fel de hulpav orice i se aducea: măsline umplute cu pastă de pește, vânat în aspic, limbă de vită umplută, coastă de miel cu mazăre, felii de pepene, compot de pere însoțit de brioșe și, pentru ca dumicații să alunece mai ușor, dădu pe gât și patru pahare de vin de Mâcon. Totul cu doi franci patruzeci, căci Félix alesese, fapt de care Jules nu înceta să se minuneze, cel mai copios meniu. Între două feluri de mâncare – dat fiind că între două înghițituri timpul era prea scurt – Émile le povesti că lucra pentru Pelladan, unul dintre cele mai mari studiouri din Paris, situat pe bulevardul Italienilor. Împreună cu alți trei fotografi ambulanți, în funcție de vreme, trebuia să bată locurile turistice sau să se ocupe de treburile din atelier. Seara, ținea o galerie cu poze exotice pe Champ-de-Mars și, cu prilejul Expoziției Universale, i se mai întâmpla să supravegheze standul Pelladan de la Palatul Industriei. Ca să te îndeletnicești cu-atâtea era nevoie să prinzi puteri!

Când ajunseră la lichioruri și simți că bătrânului i-a mai dispărut neîncrederea, Félix trecu la lucruri serioase.

– Ați remarcat, fără îndoială, că prietenul meu și cu mine ne interesam mai devreme de capacul de cupru al aparatului dumneavoastră.

– Nu mi-a scăpat, într-adevăr.

– Am dori să aflăm dacă e ușor să faci rost de așa ceva și de unde?

Émile se trase mai departe de masă ca să stea mai comod.

– Din câte cunosc eu, nu se vând separat. O să vă coste întreg prețul aparatului.

– Adică?

– Nu mai puțin de două sute de franci la un optician și asta cu lentile obișnuite...

– O sumă frumușică... Și sunt mulți cumpărători?

– Particularii aleg, în general, modele mai ieftine. Însă toate atelierele care țin să-și mulțumească neapărat clientela au așa ceva. Aparate ca al meu sau chiar mai scumpe. Cel pe care-l folosește domnul Pelladan valorează aproape o mie de franci.

– Și câte asemenea ateliere există în Paris?

– În fiecare săptămână se mai deschide câte unul. Toată lumea vrea să aibă un portret, și burghezii, și muncitorii. Nemurirea pentru câțiva bănuți, cine n-a mai visat la asta? Și cu progresele care se întrevăd, ritmul nu riscă să încetinească. Capitala trebuie să numere acum peste o sută de studiouri.

O sută de studiouri, asta însemna pe puțin o sută de aparate și de capace, probabil și mai multe. La care se adăugau amatorii bogați pe care o astfel de evidență nu-i putea lua în calcul. Félix își juca atunci ultima carte: placa pe care Jules i-o încredințase pentru a i-o arăta lui Lucien Morcel.

– Ce credeți despre asta?

Émile desfăcu paginile ziarului și fluieră printre dinți.

– Pe legea mea, ați lăsat-o să se coacă prea tare!

– Și altceva?

– Ei bine... E un dagherotip, cu un sfert de placă, model vechi. Azi se folosesc din ce în ce mai rar.

– De ce?

– Să zicem că plăcile metalice și-au trăit traiul. La început, erau apreciate pentru simplitatea lor: material puțin, ușor de mânuit, o imagine mulțumitoare, deși cam ștearsă, după gustul meu. Dar au și defecte foarte mari: sunt fragile și se strică numaidecât la lumină. Dar, mai ales, nu pot fi multiplicate. Ai prins imaginea, ai obținut un rezultat și gata. Punct. În zilele noastre, se preferă plăcile de sticlă acoperite cu colodiu, un amestec pe bază de eter și fulmicoton. Odată sticla impresionată în negativ în camera obscură, așezi pe ea o hârtie sensibilă, expui totul la soare și gata fotografia. Plus că poți repeta operațiunea de câte ori vrei. Mai ieftin, o calitate mai bună și n-ai nevoie decât de o ședință ca să obții un număr mare de cópii.

– Ce părere aveți, continuă Félix, se mai poate scoate ceva din placa asta?

– În ce condiții a fost luată imaginea?

– În plin soare, la prânz. Placa trebuie să fi rămas vreo două ore în aparat.

– Două ore! Vorbiți de-o expunere din cale-afară de lungă! Ce subiect putea să merite un asemenea timp?

– Tocmai asta nu știu.

Émile culese cu degetul ultimele firimituri de pe masă.

– Dacă pricep eu bine, ați dori să aflați ce e pe această placă, nu?

– Cam așa.

– Numai că, după două ore de expunere, descoperirea unei urme ține doar de miracol.

– Și ați fi în stare de un astfel de miracol?

Émile șovăi.

– Nu neg că studioul Pelladan e cunoscut pentru tehnicile foarte sigure de developare. S-ar putea folosi vapori și mai multe băi succesive. Însă nu pot garanta un rezultat. Și, în orice caz, patronul nu mi-ar permite să întrebuințez substanțele din laborator în alte scopuri decât o comandă pentru atelier.

Félix îl privi cu subînțeles.

– Nimic nu vă obligă să-i spuneți, o să vă despăgubesc pe măsură: zece franci dacă încercați, douăzeci dacă reușiți.

Buza de jos a bătrânului începu să tremure.

– Risc oricum să-mi pierd slujba!

– Atunci treizeci de franci, ca să fie suma rotundă, și mâine mă informați ce progrese ați făcut, e bine acum?

Generozitatea ofertei sfârși prin a-i înlătura fotografului toate reținerile. Fața i se lumină și bătrânul întinse mâna către Félix.

– Batem palma!

Père-Lachaise era un loc curios. Un parc mare, situat nu chiar în oraș, dar nici cu totul în afara lui, plin de arbori, cu veverițe și păsările, iar ici și colo, aliniate ca la școală sau răspândite la adăpostul tufelor,

morminte și sculpturi. Cimitirul de est își deschisese porțile în urmă cu cincizeci de ani, însă interesul pentru el crescuse în mod spectaculos imediat ce fuseseră aduse aici rămășițele pământești a patru ilustre persoane: Molière și La Fontaine, Héloïse și Abélard, veniți să se alăture, sub carpeni, unui detașament de mareșali. După aceea, devenise extrem de șic să-ți construiești mormântul la Père-Lachaise, iar lumea bună din Paris se grăbise să-și aleagă aici locul de veci – în unele cazuri mai repede, poate, decât ar fi dorit, având în vedere ravagiile cauzate de holeră...

Dacă nu dispuneai de miile de franci necesari pentru cumpărarea unui loc de veci, dar doreai totuși să te bucuri după moarte de aerul plăcut din Charonne, nu-ți rămânea decât partea modestă a cimitirului, situată la nord-vest, zonă peste care Père-Lachaise se extinsese în 1850. De altfel, celor doi tineri le trebui un sfert de oră încheiat ca să ajungă la ea, timp în care traversaseră în întregime necropola, urcaseră movila Mont-Louis și descoperiseră teritoriul săracilor. Ce-i drept, sectoarele 83 și 79 nu făceau o impresie prea grozavă: alei geometrice, lipsite de vegetație și foarte sărace în ornamente. Groapa comună semăna c-un petic oarecare de pământ proaspăt săpat, iar mormintele învecinate erau cât mai mici posibil. O lespede de piatră, un nume gravat, în cel mai bun caz, o cruce. Jules și Félix le cercetară pe rând, tristă litanie a unor destine uitate: „Maxime Charmant, 1798–1852“, „Henri Lavigne, 1809–1851“, „Adrienne Vasseur, 1801–1854“, „Héloïse Gauchet, 1828–1854“ –

aceasta din urmă se născuse în același an cu Jules, fapt care-i dădu fiori. Și tot așa.

La capătul unei jumătăți de oră de asemenea macabră trecere în revistă, se văzură nevoiți să se plece în fața evidenței: nici pomeneală de Edmond Dandrieu.

– De necrezut! se enervă Félix. Spălătorul de lești trebuie să se fi înșelat!

– Scria în registru, îl contrazise Jules. Dar într-un fel, nu mă surprinde. Probabil că n-a existat niciodată un Edmond Dandrieu...

– Ce?

Jules își scoase haina și-și suflecă mânecile asigurându-se totodată că nu-i asculta nimeni. Nu se auzea, în depărtare, decât zgomot de ciocan. Muncitorii cu care se încrucișaseră mai devreme pe drum, lângă zidul împrejmuitor, se apucaseră, pesemne, de treabă.

– Știm deja că se fură cadavre de la morgă, nu-i așa? Știm, de asemeni, că scandalul a fost descoperit și că din primăvară s-au luat măsuri. Acum doar prefectul eliberează permisele de înhumare pentru morții anonimi.

– Cunosc toate astea, eu ți le-am spus!

– Atunci știi esențialul: Edmond Dandrieu nu era un mort anonim.

– Corect, întrucât ebenistul l-a recunoscut! Dar nu văd în ce...

– Greșești! Un cadavru identificat e încredințat familiei, care ia asupra sa formalitățile și înmormântarea. Or, cu noile reguli, devine oarecum mai simplu să faci să dispară un mort recunoscut decât un mort anonim: se evită astfel intervenția prefectului.

– Vrei să zici că Edmond Dandrieu n-ar fi avut nici o legătură de rudenie cu ebenistul? Că n-ar fi un Dandrieu?

– E posibil. Ebenistul a pretins că-l recunoaște ca să-l vândă mai ușor. Amintește-ți de indicațiile din registru: cadavrul a fost adus la morgă pe 17 iulie și Dandrieu l-a cerut pe 20 iulie. Trei zile ca să recunoști un membru al propriei familii! Doar nu trebuie să fii un fizionomist! În realitate, l-a luat abia după ce s-a asigurat că nimeni nu se interesează de cadavru. Cât privește mormântul, a făcut economie. Nu-și închipuia că într-o zi cineva o să compare registrul de la morgă cu mormintele din Père-Lachaise!

– Dar asta-i mai rău decât orice! O identitate falsă și nici un fel de funeralii! În plus, nu-i genul de manevră pe care-o poți repeta prea des...

– Doar dacă nu pretinzi că jumătate din membrii familiei Dandrieu sfârșesc în Sena! Nu, firește, așa ceva este exclus. Deci trebuie să vedem în falsul Edmond pur și simplu o excepție. Și mă îndoiesc că ebenistul ar fi acceptat să-și treacă numele în registru pentru patruzeci sau cincizeci de franci. Trebuie să i se fi oferit mult mai mult.

– Te gândești la ceva anume?

Se întorceau în pas grăbit spre mijlocul cimitirului, nerăbdători să regăsească răcoarea teilor și a nucilor. Jules avea îndoieli.

– De fapt mă întreb dacă nu cumva tu ai văzut bine, oftă el.

– Despre ce anume vorbești?

– Despre Servadac. Ce poate să învârtească în laboratorul ăla? Electricitate, scaune, un pat... presupunând că face cercetări despre om, de ce are nevoie de un pat și de două scaune?

Félix își plesni palmele.

– Bineînțeles, ai dreptate! Folosește cadavrele pentru experiențe! El le cumpără! De-aia îi trebuie un pat! Și cum din primăvară nu prea mai merge să furi cadavre de la morgă, l-a însărcinat pe Dandrieu să-i aducă unul, indiferent de preț! După care a scăpat de ebenist, la fel cum a făcut cu Gordon!

Ziaristul trebui să-și întrerupă demonstrația căci ajunseseră în partea cea mai circulată a cimitirului și întâlneau obișnuiții vizitatori din Père-Lachaise: cupluri, familii îndurerate, văduve îndoliate, mergând cu pași mărunți sub mantiile lor. Félix și Jules se înclinară în fața lui Nerval și a lui Balzac și-l salutară de la distanță pe Frédéric Soulié, autorul *Memoriilor Diavolului.* Apoi coborâră direct spre pictorul Géricault, înainte de a căuta, pe lângă Chopin, un loc mai înalt pentru a putea supraveghea sectorul 10, unde trebuia să aibă loc înmormântarea mediumului. Își găsiră adăpost la picioarele statuii lui Vivant Denon, savant și diplomat, care le oferea deopotrivă un paravan convenabil și o panoramă excelentă.

N-avură prea mult de așteptat: cortegiul se dovedi punctual. Vreo treizeci de persoane, cu preotul în frunte, pășeau în urma sicriului cărat de doi gropari. Félix, mai familiarizat cu cei prezenți, comenta în șoaptă.

– Servadac n-a venit, bătrânul șarpe nu se încumetă să se arate. Iar Batisson, patronul tipografiei, nici atât. S-a evaporat, pur și simplu. Însă o vezi pe femeia aceea plinuță, cu pălărie cu boruri mari? E patroana de la Lebăda roșie, și ieri aștepta în anticamera marchizului. Hotărât lucru, dai de ea peste tot! Se impune s-o interogăm urgent, nu crezi?

Și cu ochii sticlindu-i, adăugă:

– N-ai vrea să mergem și să le prezentăm omagiile noastre în fapt de seară doamnelor de acolo? Ca un soi de sacrificiu pe altarul gazetăriei?

– Îmi pare rău, dar Lebăda roșie e mult peste posibilitățile mele materiale.

– Să zicem că face cinste *Le Populaire.* Cu condiția să-i înșiri câteva detalii picante, Lucien Morcel o să-ți înapoieze banii cu cea mai mare plăcere! Și până atunci, îți dau eu un avans. Ia te uite, o vezi pe tânăra din spate? Cea zveltă, cu umbreluță neagră... Dacă-i pui în piept o broșă în formă de albină, ai putea s-o confunzi cu necunoscuta din strada Cloche-Perche. Ba nu, se răzgândi Félix, e prea înaltă. Și chiar lângă ea, cu fruntea-n pământ, e consilierul de stat Panaget, vechi prieten cu tata. Nu-l știam așa un mare admirator al mediumului! Sub frasinul pitic din stânga...

Și-n felul acesta, Félix completă discursul funebru – de pe promontoriul lor nu prindeau decât frânturi – făcând o cronică lămuritoare a obiceiurilor și personalităților spiritiste, până când procesiunea se risipi. Ceremonia nu durase decât douăzeci de minute și ziaristul era cam dezamăgit de asistența restrânsă.

– Ar fi trebuit să se adune treizeci de persoane, pe puțin. Dar totul s-a petrecut prea repede, oamenii n-au aflat de înmormântare. Și, curios lucru, nici un agent de poliție. Ți se pare normal?

Așteptară încă cinci minute, până ce groparii astupară groapa, apoi își părăsiră adăpostul și merseră să privească mai de aproape. Mormântul era înconjurat de coroane și de flori și nu avea nici o inscripție, de parcă moartea încă ezita între provizoriu și definitiv. Detaliu trist, lespedea funerară nu se încastra perfect în soclu: stătea pieziș, lăsând un spațiu gol de cel puțin jumătate de centimetru.

– Au lucrat de mântuială, zise Jules, de-aia au și terminat atât de repede!

Félix se aplecă la rândul său și-și trecu degetul peste crăpătura îngustă, clătinând din cap.

– Dimpotrivă, au făcut-o cu bună știință. E loc cât să strecori o daltă și să ridici lespedea. Dacă vrei părerea mea, cineva i-a mituit pe gropari să lase mormântul deschis. Cineva care are de gând să recupereze cadavrul!

10

Jules nu avusese niciodată ocazia să frecventeze un stabiliment atât de prestigios ca Lebăda roșie. Odată, după ce-l călăuzise pe vărul său Hilaire – care vizita întâia dată Parisul – din muzeu în muzeu și

de la Panthéon la Arcul de Triumf, îl dusese la sfârșit, ca să-l stoarcă de ultimele puteri, într-o casă destul de bună din Montmartre, unde fericirea costa cinci franci. Hilaire se întorsese în provincie cu o idee foarte bună despre capitală. Însă Lebăda roșie avea altă clasă, iar obiceiurile sale țineau de un alt rang. Aici erai pe strada Băncii, la doi pași de Bursă. Privilegiat de soartă, Félix nu trebui decât să se prezinte la ghereta de la intrare pentru ca numaidecât porțile paradisului să i se deschidă larg. Trei trăsuri închiriate erau trase în curte și un majordom în uniformă roșu-carmin îi conduse la garderobă unde, de altfel, n-aveau ce să-și lase. O subretă mărunțică, îmbrăcată sobru, schiță un pas spre ei, însă o alta, care aștepta la baza scării de marmură, se dovedi mai iute.

– Îi însoțesc eu pe domnii, Philomène. Anunț-o pe madama că îi duc în salonul verde.

Cei doi tineri o urmară la etaj, printr-unul din acele coridoare care permit oaspeților să circule fără să se întâlnească între ei. Fata îi pofti să ia loc într-un budoar în formă de ou, unde totul, de la tapet până la covor, era de-un verde pal, ca migdala.

– Vă rog să binevoiți a aștepta o clipă, avem mulți vizitatori datorită Expoziției și...

– Cum vă numiți? o întrerupse Félix.

– Savannah.

– Nu cred să vă fi mai văzut pe-aici, Savannah. Mi-aș aminti...

Era, ce-i drept, frumoasă de-ți tăia răsuflarea. Zveltă, cu talia strânsă delicat cu un șorț alb, avea

un chip de zână, tenul curat și foarte luminos, un nas minuscul și ochi verzi imenși sub o cascadă de bucle roșcate. Se îmbujoră și-și încrucișă mâinile la spate.

– Eu, domnule, v-am zărit de câteva ori. Până acum, mă îngrijeam de rufărie, dar patroana s-a gândit că m-aș dovedi mai de folos dacă aș întâmpina oaspeții.

– Cred și eu! exclamă Félix. Patroana dumitale are gusturi bune! Și că tot am pomenit de ea, trebuie să-i vorbesc.

– Vai, domnule, lipsește toată ziua. Dar madama o să vină imediat și dacă există ceva care...

Félix își luă un aer supărat.

– Tare neplăcut. Doream să supun atenției sale o cerere un pic mai deosebită. Sunteți sigură că nu se întoarce?

– Nu astă-seară, din câte mi s-a spus. Dar mă duc imediat s-o caut pe madama.

Se retrase cu o grație de dansatoare.

– Dacă patroana nu s-a înapoiat de la cimitir, reflectă Félix cu voce tare, înseamnă că s-a grăbit să-i dea raportul lui Servadac. Unde se află mormântul lui Gordon, cum să-l deschidă, cum să ia cadavrul cât mai discret posibil... Pun pariu că furtul va avea loc astă-seară. Dacă reușim să-i surprindem avem dovada definitivă că marchizul e amestecat în povestea asta. Mă asculți, Jules?

Dar gândurile lui Jules rătăceau pe undeva prin cutele de bumbac ale sorțulețului fetei. Urca din nou scările împreună cu ea, ținându-se cu mâna de balustradă, vibrând la pocnetul tocurilor ei pe marmură.

La drept vorbind, era destul de obișnuit cu astfel de senzații, când parcă-și părăsea corpul și plutea: le încercase în copilărie cu Caroline, cu Herminie ceva mai târziu, apoi cu Honorine, după care cu Laurence, apoi cu altele... Și de fiecare dată, simțea același gen de sentiment, ceva între posesiune și pierdere, de la caz la caz. De fiecare dată, emoțiile sale sfârșiseră ca niște jalnice reveniri cu picioarele pe pământ. Ăsta era mersul vieții lui...

– Micuța Savannah te face să visezi? Ai răbdare până luna viitoare, o să-și schimbe șorțulețul cuminte pentru un *déshabillé* de Veneția. O s-o ai pentru douăzeci de franci și o să te cruți de suferință. Și nu te lăsa amăgit de purtările ei, știe cu precizie unde se află.

Félix se număra printre acei oameni care nu acordau pic de încredere semenilor, în general, și femeilor, în special.

Savannah se întoarse.

– Madama își cere iertare, nu poate să se elibereze chiar acum, se ocupă de un ministru englez și, nevorbind aceeași limbă, au apărut niște neînțelegeri. Dar dacă vă grăbiți, vă pot conduce eu în salonul cel mare.

Ziaristul încuviință și Savannah îi călăuzi printr-un coridor fără ferestre, până în inima palpitândă a Lebedei roșii, legendarul salon de onoare. Acolo stăteau vreo cincisprezece tinere, care suportau căldura grație voalurilor subțiri și a evantaielor frumos colorate pe care le mânuiau în joacă, legănându-le cu mișcări lascive. Blonde și brunete, trupeșe sau subțiri, cu zâmbete

provocatoare sau priviri timide, cele mai multe foarte tinere, unele ascunzându-se îndărătul voalurilor de tul, altele oferindu-se fără nici un acoperământ.

Deviza casei era invitația la călătorie, jumătate dintre zeițele de aici traversaseră mări și continente: o arăboaică, o vietnameză, o nubiană cu trupul încordat ca un arc, o rusoaică având pielea ca laptele, o indiancă al cărei sari nu ascundea decât cel de-al treilea ochi și tot așa. Pe pereți, panouri pictate în lungime dădeau o nouă interpretare câtorva scene mitologice cu o mare economie de veșminte, dar cu o inventivitate meritorie în atitudini și poziții. În mijlocul canapelelor, sofalelor, divanelor și al nenumăratelor bibelouri cumpărate de prin toate colțurile lumii – sau la fel de bine, de la raionul colonial din La Belle Jardinière[1] – un pitic cu pălărie de cowboy cânta melodii americane la o pianină. Pe tavan, lângă o Leda voluptuoasă, o lebădă roșie ca sângele dovedea cu prisosință că, deși transformat în pasăre, Zeus nu-și pierduse nimic din aura divină.

Félix se hotărî foarte repede: se apropie de superba negresă și o trase după el spre ușa din fundul încăperii. Pentru Jules, lucrurile nu erau atât de simple. Să nu fi fost Savannah, s-ar fi grăbit s-o aleagă pe indiancă sau pe vietnameză, temperamente rare în casele de toleranță modeste unde obișnuia el să meargă. Însă se simțea jenat în fața tinerei fete și, la drept vorbind,

[1] Lanț de magazine care s-a dezvoltat în Franța în secolul al XIX-lea (n. tr.).

întru câtva rușinat. Fără a mai pune la socoteală cele cincisprezece perechi de ochi care-l fixau pe sub sprâncene înălțate sau clipind seducător.

Tânăra subretă îi ghici stânjeneala.

– Preferați să vedeți mai întâi camerele, în caz că nu le cunoașteți?

– Tocmai voiam să vă rog, aprobă el, ușurat.

Ieșiră pe aceeași ușă din fundul salonului și Savannah îi oferi un tur în toată regula, vizită despre care Jules înțelese că era și o repetiție generală înaintea examenului pe care tânăra îl va da cândva în fața patroanei sale.

– Aici e camera maharajahului, cu baldachin din fildeș, vas pentru ars mirodenii și o mare de perne. Acolo e haremul sultanului, decorat în întregime cu mozaicuri și prevăzut cu o piscină cu apă caldă. Amândouă sunt, în prezent, rezervate. Mai departe, aveți camera japoneză.

Și tot așa pentru fiecare încăpere. După această trecere în revistă ce dură un sfert de oră, Jules se simțea zdrobit de oboseală, de parcă făcuse turul lumii din punctul de vedere al diversității orizontale – cu excepția pagodei din Pekin ce reprezenta, ea singură, o particularitate verticală.

– Dacă tot nu v-ați hotărât, încheie Savannah, ne rămân micile cabinete de curiozități.

Îl împinse într-un alcov întunecos și minuscul, apoi dădu la o parte draperia ce acoperea o oglindă fără strat metalic, de înălțimea unui om. De partea cealaltă, un senator în vârstă se străduia gâfâind

să retrăiască splendoarea celor *O mie și una de nopți* într-un decor de *azulejos*[1] și portocali. Dar ilustrul rege persan nu era decât un biet bătrân, iar Șeherezada nu risca deloc să-și piardă viața...

– Mulțumesc frumos, rosti Jules trăgând la loc draperia, dar nu sunt amator.

Savannah făcu o mutră necăjită.

– Nu v-am explicat eu bine, domnule, nu-i așa? N-am fost convingătoare?

– Ba da, dimpotrivă, a fost perfect.

– Adevărat? Și dicția mea... vi s-a părut bună dicția mea?

– Excelentă, foarte clară...

– Asta-i bine, zise ea, regăsindu-și calmul.

Și adăugă pe un ton potrivit pentru confidențe:

– Pentru că, vedeți dumneavoastră, domnule, contează foarte mult pentru mine. Nu vreau să rămân aici toată viața, vreau să devin actriță.

– Actriță! Ce coincidență! se aprinse Jules. Eu însumi scriu piese de teatru.

Chipul fetei se lumină.

– Scrieți piese de teatru?

– Da. Zilele astea termin una pentru teatrul Gymnase. Aș putea să vă recomand directorului, dacă vreți.

– Ați face asta?

– Cum să nu... Cunoașteți scene din vreo piesă?

– Un pic, se bâlbâi ea. În sfârșit, nu. Dar știu fabule!

---

[1] Ansamblu decorativ din plăci de faianță emailate în care predomină culoarea albastră (n. tr.).

– Am putea lucra împreună niște texte, îi propuse Jules, brusc foarte preocupat de cariera lui Savannah. La ce oră terminați seara?

– Mâine e sfârșit de săptămână, deschidem mai devreme. Intru la opt ca să pregătesc camerele și isprăvesc la șase.

– Ei bine, aș trece să vă iau la ora șase, dacă doriți. O să aduc și texte.

Tânăra lăsă ochii în pământ.

– E foarte drăguț din partea dumneavoastră. De obicei, pe bărbați nu viitorul meu îi interesează... dar eu nu vreau să ajung ca domnișoarele de aici, înțelegeți?

– O să vă descurcați foarte bine, sunt sigur. Și vă promit că mâine veți avea o scrisoare de recomandare pentru teatrul Gymnase. Până atunci, iertați-mă, dar cred că o să mă mulțumesc să-mi aștept prietenul.

Fata îl conduse în micul budoar, copleșindu-l cu întrebări despre piesele pe care le scrie, cele care se jucaseră, în ce teatre și cu ce actrițe. Ca să n-o dezamăgească, Jules se simți obligat să-și exagereze puțin importanța și succesele. Dar ce alte mijloace avea pentru a prelungi acest *tête-à-tête*? Și apoi nu era vorba de minciuni, ci doar de anticipare...

După câteva minute de o asemenea prețioasă discuție, Félix apăru iarăși în salonul verde, zâmbind larg. Chiar dacă fusese surprins să-i găsească împreună, nu lăsă să se vadă nimic.

– Să-i spuneți madamei să treacă vizita în contul tatălui meu. Și să-i transmiteți felicitările mele pentru

sârguința personalului său. Cât despre noi, dragul meu Jules, soarele stă să apună, așa că datoria ne cheamă!

– E-nchis!

Încercă și Jules la rândul lui, dar poarta impunătoare de la Père-Lachaise nu se clinti.

– Poate că nu seara de azi e seara cu pricina, șopti el. Ori ne-am înșelat noi.

– Tu vorbești! Haide să verificăm la administrație.

O luară în dreapta, pe lângă zid, până la intrarea clădirilor administrative. De data asta, poarta nu le opuse nici un fel de rezistență.

– Vezi, au complici! Evident că au! O să ne începem plimbarea de la Chopin, e mai sigur.

Porniră încovoiați prin spatele mormintelor. Sub razele lunii, cimitirul nu mai era decât un ocean întunecos, populat de vase-fantomă, având cruci în chip de catarg și statuile funerare ca niște figurine sculptate la proră. Pe măsură ce se apropiau de sectorul 10, distingeau tot mai clar niște luminițe mișcătoare și câteva siluete. Félix ridică pumnul în semn de victorie. Urcară povârnișul până la Vivant Denon și, descoperind scena care se desfășura jos, făcură ochii mari: nu era chiar ce se așteptau ei... În locul zbirilor lui Servadac, vreo zece persoane cu capetele ascunse sub glugi, alcătuiau, la lumina torțelor, un cerc în jurul mormântului lui Gordon. Lespedea fusese împinsă în lături și trei bărbați se străduiau să scoată leșul din groapă.

– Dar de ce sunt atât de mulți? se miră Jules.

– N-au venit să fure cadavrul, răspunse Félix. E mai degrabă un soi de ritual spiritist, presupun.

Cei trei bărbați așezară trupul neînsuflețit, învelit în giulgiu, pe o pătură. Apoi îl înconjurară cu toții, murmurând o rugăciune.

– Gordon a îndrugat ceva legat de suflet și de greutățile pe care acesta le întâmpină ca să-și părăsească trupul, nu? Iar ei încearcă, fără îndoială, să-l ajute sau mai știu eu ce.

Jules își amintea într-adevăr de vorbele mediumului despre tulburarea care cuprinde spiritul în clipa morții și despre timpul de care are nevoie ca să se desprindă din învelișul de carne. Dar de-aici și până la a te îmbrăca în mantii cu glugă pentru a profana morminte noaptea...

Mica adunare îngenunche apoi, toți membrii ei ținându-se de mâini. Unul dintre participanți începu să rostească o invocație.

– Spirit al maestrului Gordon, primul dintre maeștrii spiritiști, călăuzitor luminat al fluidelor din lumea de dincolo...

Timbrul grav al bărbatului îi amintea lui Jules de cineva anume, însă nu avu timp să se gândească mai bine: Félix se aruncă peste el și-l trânti la pământ. În aceeași clipă, de pretutindeni răsunară strigăte.

– Poliția! Stai pe loc! Mâinile sus!

– Nu mișca, îi șopti ziaristul, ar putea să ne vadă.

– Unul ne scapă! urlă un polițist.

Se auzi o împușcătură, apoi încă una și Jules ridică încetișor capul. O brigadă de agenți împresurase

sectorul 10 și-i ținea la respect pe discipolii lui Gordon. Ceva mai departe, doi fugari încercau să se salveze, însă fură urmăriți și prinși curând.

– Verificați zona, ordonă inspectorul Lafosse. Îi vreau pe toți nemernicii ăștia!

– Nu putem rămâne aici, murmură Félix, vino cu mine.

Se traseră înapoi cu grijă în timp ce la douăzeci de metri mai încolo un sergent își aprindea lampa și pornea să urce povârnișul. Jules și Félix se furișară târâș în spatele unui șir de morminte și se lipiră de pământ cum putură mai bine. Raza de lumină mătură aleea la câțiva centimetri de ei, dar fără să-i atingă. Când polițistul se îndepărtă, își reluară mersul în patru labe spre partea din spate a cimitirului. Odată ajunși la adăpost, alergară spre schela care servea pentru lucrările de la zidul împrejmuitor și unde-i văzuseră după-amiază suiți pe muncitori. Se cățărară pe ea și săriră în partea cealaltă a zidului.

– Era șchiopul, zise gâfâind Jules.

– Poftim?

– Cel care-l invoca pe Gordon când a apărut poliția era portarul din strada Cloche-Perche.

– Ești sigur?

– Absolut, i-am recunoscut vocea.

– Cu-atât mai bine, Lafosse n-a bătut drumul degeaba! Aș fi preferat să fie Batisson, dar e bun și ăsta... În orice caz, nici pomeneală de Servadac.

– După tine, cine a alertat Brigada de Siguranță?

– Poliția trebuie să fi supravegheat înmormântarea, însă cu discreție ca să nu sperie banda și să-i reușească lovitura.

– Oricum ar sta lucrurile, asta adevereşte ipoteza noastră: nu șchiopul l-a ucis pe Gordon. Altminteri n-ar fi fost aici astă-seară...

– Dacă zici tu...

Félix propuse să se întoarcă amândoi la ziar – el trebuia să-i dea un nou articol lui Lucien Morcel –, dar Jules refuză. Avea de terminat o piesă și plănuia să-i dedice întreaga noapte și ziua următoare – fără a uita de întâlnirea cu Savannah. Se despărțiră așadar pe strada Roquette și Jules sări în primul omnibuz care trecea pe la poarta Saint-Martin.

Ajuns acasă, se spălă puțin, se așeză la masă ținând în mână o bucată de brioșă și începu a reciti câteva pasaje din *Mona Lisa.*

Talia ei e fină, conturu-i grațios
De ochii și mintea se-ncântă de frumos!
Că stă în loc sau merge, că saltă ori se-așază
Un giuvaier de fată oricine o să vază.
Toți oamenii o formă de la natură poartă,
A ei e o minune, o-adevărată artă.

Subiectul piesei se putea rezuma astfel: Gioconda era îndrăgostită de Leonardo, însă acesta era în stare să iubească și altceva decât perfecțiunea geniului său? Intriga se închega în cursul ultimei lor întâlniri, când Mona Lisa își dădea seama că o astfel de dragoste era fără speranță:

pictorul îndrăgea mai mult tabloul decât modelul. Zâmbetul Giocondei căpăta atunci acea gravitate misterioasă care putea fi văzută pe pânza de la Luvru...

Povestea nu era rea, protagoniștii cunoscuți – ceea ce nu dăuna cu nimic – și Jules pusese câte ceva din sine în caracterele celor două personaje: artistul preocupat de opera sa pe de-o parte și dragostea dureroasă a celui care nu este iubit, pe de alta. Piesa era în versuri, un gen care-l amuza, și nu avea decât un act. Astfel putea fi ușor inclusă în programele de la Gymnase unde se jucau mai multe piese într-o seară. Cum se făcea atunci că în asemenea condiții textul nu-l mulțumea niciodată cu adevărat? Îl tot schimba de luni întregi, de ani chiar. Scrisese între timp drame, vodeviluri, comedii... Însă *Mona Lisa* i se împotrivea. Era prea artificială? Îi lipseau pasiunea cărnii și adevărul? Se revedea lângă Savannah cu câteva ore mai devreme, sfios și înflăcărat ca un tânăr fără experiență: unui sentiment de acest gen trebuia el să-i dea viață pe scenă!

Se întinse pe pat cu pana în mână și-și reluă lectura. Cu toate evenimentele astea, cum să-ți mai păstrezi capul limpede! Ca să nu mai vorbim de oboseală. Și totuși se impunea să termine piesa cât mai repede. Dac-o isprăvea în patru zile, cu siguranță teatrul Gymnase avea s-o accepte. Iar directorului avea să-i facă mare plăcere s-o primească pe Savannah. Și, cine știe, chiar s-o angajeze. De ce nu? În fond, nu i se poate refuza nimic unui viitor autor de succes... Iar Savannah era atât de frumoasă! Închise ochii fără voia lui, sleit de puteri. În visul său, Gioconda era roșcată.

11

Bum! Bum! Cineva bătea în ușă. Jules tresări din somn. Își puse repede halatul și alergă să deschidă. Félix intră ca o furtună.

– Nu te-ai trezit încă? Ai lucrat până târziu?

– Eh... am dormit, mai degrabă.

– O să trag draperiile. Ai niște lumânări?

– Hm?

Fără să aștepte răspunsul, ziaristul acoperi singura fereastră a odăii și să apucă să caute lumânări prin sertare.

– Vine Émile, trebuie să aducă materialele.

Jules își băgă capul în ligheanul cu apă și se frecă la ochi: nu înțelegea nimic.

– Poți să-mi explici? Pe-ndelete, de preferință.

– Émile, fotograful de la Notre-Dame. I-am dat ieri placa, îți aduci aminte? A apărut la mine pe la ora unsprezece cu o veste dată naibii: s-ar putea să aflăm ce anume e pe dagherotip.

– S-ar putea?

– E complicat. Dar m-am gândit că e mai bine să fii de față. Pot să împing hârtiile astea mai încolo?

– Dacă ții focul departe de ele. E ciorna *Mona Lisei* și tare mi-ar plăcea să nu se piardă într-un nor de fum! Mă văd scriind azi și...

Capul ciufulit al lui Émile se ivi în cadrul ușii. Căra după el un soi de geamantan plat.

– Of! Cinci etaje, pe legea mea... Tinerii domni sunt aici?

Lumânarea catadicsi în sfârșit să se aprindă și o lumină sinistră se răspândi în cameră.

– Puneți totul aici, pe masă.

– Sper că portarul e o persoană de încredere, zise cu neliniște bătrânul. Mi-am lăsat căruciorul lângă trăsura dumneavoastră.

– Jules răspunde de portar ca de el însuși, nu-i așa, Jules?

Nu, Jules nu răspundea de nimic, nu era în stare. Și-n plus, portarul imobilului era un pungaș detestabil aflat în slujba nu mai puțin detestabilului proprietar al clădirii. Preferă să tacă.

– Ați putea să-i repetați prietenului meu ce mi-ați dezvăluit mie mai devreme? întrebă Félix.

– Despre placă? Bineînțeles! Pentru mine, nu încape îndoială că placa a fost pregătită de un profesionist. Sau măcar de cineva care într-adevăr se pricepe. Nu de un simplu amator.

– Din ce motiv? vru să știe Jules.

Fotograful își desfăcu geamantanul: interiorul era împărțit în compartimente pline cu fiole și diferite instrumente. Alese o lădiță cu caneluri din care scoase, cu mare grijă, placa.

– Mai întâi, datorită lustrului excelent: doar un meșter priceput a putut să-l obțină. Dar asta nu-i tot. Odată netezită, placa trebuie sensibilizată cu vapori de iod, operațiune în timpul căreia suprafața ei argintie capătă o nuanță aurie. Or, dacă observați cu mare atenție muchia acestei plăci, veți vedea că a rămas de un galben foarte pal, aproape cenușiu.

Jules și Félix nu prea reușeau să observe mare lucru: în odaie domnea aceeași lumină ca într-un cavou.

– Cu alte cuvinte, această placă a fost sensibilizată moderat și cu bună știință, fără nici o îndoială. Fapt care permite o expunere mai îndelungată la soare și ne dă speranțe c-o vom salva.

– Metalul se înnegrise aproape de tot când l-am scos din aparat, obiectă Jules. Expunerea trebuie să fi fost, oricum, prea puternică.

– Scumpe domn, n-am promis nimic!

Cu gesturi sigure, Émile asamblă o serie de scândurele pentru a forma ceea ce el numea cutia cu mercur. Strecură în mijloc o lampă cu alcool și pe lateral atârnă un mic termometru.

– Am lăsat plăcuța dumneavoastră să se odihnească într-o soluție specială pentru a înlătura stratul superficial cel mai afectat. Scopul e să găsim dedesubt, dacă nu dagherotipul neatins, măcar amprenta. Neajunsul este că, procedând astfel, se pierd multe săruri de argint. Dacă din întâmplare apare o imagine, ea riscă să fie foarte neclară sau să se șteargă imediat.

– De-aia am venit valvârtej la tine, precizează Félix. E posibil ca imediat ce apar, contururile să și dispară Și n-ai fi vrut să pierzi așa ceva, bănuiesc.

Jules se trezise acum de-a binelea. Fascinat, îl privea pe fotograf cum toarnă mercur într-un creuzet, îl pune la încălzit pe lampa cu alcool, stinge lampa când temperatura ajunge la șaizeci de grade, apoi așază placa înăuntru și închide cutia.

– Vaporii de mercur se fixează întotdeauna pe părțile unde lumina bate mai puternic, comentă fotograful. Fapt care ar trebui să ne permită să developăm ce se mai poate developa. Vreți să supravegheați termometrul? Când scade la patruzeci și cinci de grade, tragem placa afară.

Ca niște copii, Jules și Félix se aplecară ascultători deasupra cutiei cu mercur. La rândul său, Émile luă din geamantan două recipiente de sticlă și vărsă în ele conținutul a două fiole diferite.

– Patruzeci și cinci de grade! anunță Félix.

Bătrânul scoase capacul cutiei și-un miros de metal greu le înțepă nările. Cu ajutorul unor cleștișori apucă placa și o scufundă într-un recipient, apoi în celălalt.

– Prima baie e cu hiposulfit, le explică el, pentru a spăla sărurile care n-au reacționat la lumină. Astfel se păstrează doar imaginea. A doua soluție e clorură de aur. Stabilizează dagherotipul și-i dă o nuanță mai plăcută. Atenție! Duceți-vă și ridicați draperiile. Sunteți gata?

Jules făcu întocmai și bătrânul se apropie de fereastră clipind des. Sub razele soarelui răsuci placa pe toate părțile.

– Acolo, vedeți?

În lumina care cădea pieziș, se zăreau, într-adevăr, umbre și degradeuri care, printr-un efort de imaginație, puteau sugera niște forme.

– Nu se observă mai nimic, murmură ziaristul.

Émile întoarse invers dreptunghiul de cupru și lui Jules i se păru că distinge o siluetă.

– S-ar zice că-i o femeie, întinsă pe un soi de banchetă. Uite aici capul, arătă el cu degetul, părul, umerii, linia brațelor care se unesc... Se ghicește o pernă sau o rezemătoare aflată în spatele ei. Trăsăturile, dimpotrivă, nu se pot desluși, nici restul banchetei.

– Aveți ochi ageri, fiule, mult mai ageri decât ai mei!

– În orice caz, nu există nici o legătură cu...

Cât pe ce să adauge: cu cadavrul lui Dandrieu și atelierul din Pré-Saint-Gervais, dar se abținu la timp.

– Dar în colțul de jos, se amestecă Félix, ce e?

Într-adevăr, se vedeau acolo un soi de semne, ca niște litere prost desenate. Fotograful scoase o lupă aurită din buzunar.

– Un poanson, constată el. JSP...

– JSP? Și ce înseamnă?

– Fotografii lasă adesea o marcă pe dagherotipuri, e un mod de a-și semna lucrările. Au un poanson, ca o pecete. Dar tratamentele pe care le-am folosit noi aici s-ar putea să-l fi stricat.

– JPS sunt niște inițiale?

Émile își scărpină barba de parcă nu era sigur dacă să răspundă sau nu.

– Da, niște inițiale.

– Și le recunoașteți?

– Dacă le recunosc? Ei bine... M-ați plătit să vă salvez placa și mi-am dat toată silința. Cât despre restul...

– Vasăzică le recunoașteți, deduse Félix. Fie. V-am promis ieri treizeci de franci dacă ne ajutați, la care azi adaug încă zece pentru inițiale.

Bătrânul se uita la cei doi tineri, mutându-și privirea de la unul la altul.

– Numai că... Jurați să nu spuneți că știți de la mine?

– Aveți cuvântul nostru.

– JSP vine de la Jacques Saint-Paul. Jacques Paul, în realitate. Își zice Saint-Paul ca să pară mai distins.

– E fotograf?

– Păi, da. Fost fotograf ambulant la domnul Pelladan.

– Fost?

– Domnul Pelladan s-a despărțit de el acum patru sau cinci luni.

– Din ce motiv?

– Patronul nu obișnuiește să se justifice în fața angajaților! Era furios pe Jacques, asta da, însă mai multe nu știu.

– Dar dumneavoastră ce credeți despre el?

– Un bun fotograf ambulant. Dar nu ne întâlneam deloc în afara studioului, nu-mi plăceau manierele lui.

– Adică?

– Nu facem parte din aceeași generație. Eu am servit în Marea Armată unde am deprins supunerea și respectul. El e ca un câine turbat, oricând gata să sară peste anumite trepte: să-și deschidă propriul studio, să aibă clientelă, să câștige bani mulți...

– Unde poate fi găsit acum?

– Și-a deschis un atelier pe colina Chaumont. M-am dus acolo o dată, din curiozitate. O căsuță albă pe o stradă lăturalnică. Nu-i tocmai bulevardul Italian!

– Și oamenii merg pe colina Chaumont să-și facă fotografii?

– Unii muncitori din cartier, fără îndoială. Dar Jacques se deplasează mai ales la domiciliu: e specializat în portrete ale defuncților.

– Portrete ale defuncților!

– Era una din specialitățile lui la Pelladan. Tot mai multe familii își doresc o ultimă amintire a persoanei dragi care-i părăsește pentru totdeauna. O amintire cam morbidă, după mine.

– Și Saint-Paul folosește dagherotipuri precum acesta? vorbi Jules arătând spre placă.

– Se poate. Timpul necesar pentru a prinde imaginea e mai lung, însă ăsta nu este un motiv de deranj pentru modele.

– Trebuie să ne întâlnim cu el, hotărî Félix, o să ne conduceți acolo.

– Nici nu mă gândesc! N-am chef să mă vadă! Și pe deasupra, patronul meu se întoarce de la Expoziție la ora trei și am tot interesul să pun la loc geamantanul până atunci!

– E doisprezece și jumătate, replică ziaristul. Nu vă oblig să intrați la Saint-Paul, ci doar să ne arătați casa.

Fotograful îi întinse placa, mormăind în barbă.

– Și peste toate astea, nici n-am mâncat de prânz.

– Am priceput, zâmbi Félix, vă ofer un franc în plus pentru prânz. Dar e ultimul meu cuvânt.

Émile își ridică spre el ochii plini de șiretenie, din care orice împotrivire dispăruse.

– În total patruzeci și unu de franci. Îi aveți la dumneavoastră?

Jules stătea pe banca din spate a cabrioletei descoperite și savura plăcerea curentului răcoros de aer care-i mângâia obrajii. În față îl avea pe Émile și o parte din căruciorul fotografic aflat în echilibru pe genunchii amândurora. Félix o făcea pe vizitiul, conducând echipajul în mare viteză pe strada Grange-aux-Belles și strigând întruna: „Dii! Dii!" Iapa spumega sub soarele dogoritor și trecătorii se grăbeau să se ferească din drum, aruncându-le priviri speriate.

– Prietenul dumneavoastră o să ne omoare! Înainte de prânz... ar fi păcat!

– N-a știut niciodată să aibă răbdare... De fapt, Émile, am o ultimă întrebare despre placă. Sincer să fiu, nu ne așteptam la portretul unei femei. Se poate să fotografiezi o persoană și să apară o alta?

– Da, la dagherotipuri, există o posibilitate: refolosirea. Se întâmplă să întrebuințezi o placă a doua oară dacă amprenta nu s-a dovedit mulțumitoare. O speli, o acoperi iarăși cu argint și o folosești ca și când ar fi nouă. În cazul nostru, având în vedere expunerea îndelungată a plăcii, e posibil ca sărurile să fi ars în totalitate și, în ciuda precauțiunilor noastre, să nu fi rămas nimic din a doua imagine. Urmele care încă se văd ar putea aparține primei imagini. E de-ajuns ca placa să nu fi fost mai înainte frecată și ștearsă atât cât trebuie.

– Adică cineva a putut să se servească de un dagherotip realizat de Jacques Saint-Paul?

– Desigur. Cu cât e mai vechi dagherotipul, cu atât există mai multe șanse să lase urme în metal.

Jules încuviință cu o mișcare din cap. Povestea asta cu dagherotipul îl enerva în cel mai înalt grad. Degeaba o întorcea pe toate fețele, nu reușea să-i găsească nici o logică. De ce ucigașul luase cadavrul lui Dandrieu drept model? De ce nu se mai sinchisise de placă după aceea, cu riscul ca ea să se deterioreze? De ce apăruse după developare portretul acelei femei?

Un sfert de oră mai devreme, în timp ce Émile termina de aranjat fiolele din geamantan, Jules încercase să-l convingă pe Félix să meargă la poliție. În mod evident, afacerea asta îi depășea... Ziaristul se opusese spunându-i că ar fi arestați pe loc pentru tăinuirea dovezilor și închiși. Potrivit părerii lui, n-aveau altă alegere decât să continue ei înșiși ancheta. Pe când vorbea, îi strecurase un plic cu jumătate din cei șaizeci de franci promiși de Lucien Morcel. Cât despre Mona Lisa, ziaristul îl asigurase, că dacă tot așteptase patru secole, ce mai conta pentru ea două zile...

Ajunseră la poalele colinei Chaumont, un fel de pârloagă denivelată întinsă pe douăzeci de hectare, lăsată la cheremul pietrarilor și al vărarilor care extrăgeau ghips. Locul avea o reputație proastă: multă vreme aici fuseseră spânzurați condamnații la moarte, schelete albicioase de cai se adunau pe fostul șantier de ecarisare și vidanjele Parisului erau descărcate sub cerul liber. Dar mai ales colinele erau împânzite de cotloane și ganguri unde o sumedenie de nevoiași și de bandiți își aflaseră adăpost. Totuși, câteva case

răsăriseră în jurul străzilor abia înfiripate, năvoade urbane aruncate dinspre Belleville sau Villette să ia cu asalt primele povârnișuri.

– Vezi construcția de cărămidă roșie? strigă Félix trăgând de hățuri. E tipografia lui Batisson. Lupii au instinct de haită!

– După răspântie, trebuie s-o luați la dreapta, le arătă Émile. Puteți să mă lăsați în capătul străzii, atelierul e puțin mai sus, în fundătură.

Cabrioleta se opri și Jules îl ajută pe bătrân să-și coboare căruciorul.

– E și-o tavernă acolo, La Purceaua leșinată. Firma nu-i strălucită, dar patroana pregătește o tocană de miel grozavă, v-o recomand. Și dacă se întâmplă să nu ne mai vedem, puteți oricând să mă căutați la Pelladan sau la galeria din Champ-de-Mars. Vă rămân îndatorat, domnii mei...

Schița o reverență stângace, apoi se îndepărtă trăgând căruciorul după el. Jules urcă la loc în trăsură, pe care apoi o lăsară două sute de metri mai încolo într-o fundătură. Pe fațada ultimei case se putea citi cu litere englezești: *Studioul Saint-Paul.*

– O să ne dăm drept clienți. Nu ți-ai dori, de exemplu, portretul tău de scriitor? Ar putea fi afișat la intrarea în teatrul Gymnase!

Dar ușa era încuiată și un mic anunț spunea: *Închis până la întoarcerea mea.* Fără replică, într-adevăr.

– Mi se pare că e o grădină mică în spate.

Félix meșteri la poartă până-o descuie și merseră pe lângă clădirea albă până la un petic de pământ

acoperit cu gazon. Pe niște cadre de lemn riguros aliniate, câteva cadre fotografice stăteau expuse la soare.

– Saint-Paul nu lucrează doar dagherotipuri, observă Jules. Sunt cadre pentru cópii prin contact sau ceva de genul ăsta. În orice caz, pe hârtie, nu pe cupru.

Ușa din spatele casei nu era zăvorâtă.

– Domnule Saint-Paul? strigă Félix, apăsând pe clanță. Iertați-ne că intrăm ca niște hoți, avem nevoie urgent de dumneavoastră și...

Dar nimeni nu răspunse.

– Ar trebui să așteptăm până vine, nu crezi?

– Dimpotrivă, șopti ziaristul, e un prilej unic să aflăm mai multe despre el. Haide!

Străbătură holul ce ducea spre bucătărie și spre scară, nimerind în atelierul propriu-zis.

– La naiba! mormăi Félix.

Încăperea fusese răvășită fără milă... Hârtii, plăci, aparate, sertare acopereau de-a valma podeaua. În colțul unde se făceau fotografiile se găsea o canapea stil Directoire cu fața către ferestre, înconjurată de un sistem de triunghiuri cu draperii colorate pentru a schimba fundalurile. Félix dădu la o parte c-un gest scurt întregul ansamblu. Jacques Saint-Paul zăcea întins pe perne, cu-un braț atârnându-i pe covor, capul formând un unghi nefiresc cu restul corpului și cu orbitele însângerate.

– Drăcia dracului!

– Asasinul! El a fost, de-abia rosti Jules.

– Lepădătura a făcut și o fotografie...

Ziaristul se apropie de un aparat mare, asemănător cu al lui Émile, montat pe un trepied și întors intenționat spre cadavru.

– Nu atinge nimic, îl sfătui Jules. E datoria Brigăzii de Siguranță să se ocupe de asta. Doar protejează obiectivul.

Félix înșurubă capacul ce atârna legat cu o sforicică de aparat, iar Jules dădu roată canapelei. Jacques Saint-Paul trebuie să fi avut în jur de treizeci de ani. Purta pantaloni bine croiți și cămașă galbenă, acum împestrițată cu pete întunecate. Mâna dreaptă era căzută pe genunchi cu degetele desfăcute de parcă ar fi încercat să oprească gloanțele atacatorului.

– Sângele s-a uscat deja. Crima a avut loc acum cel puțin o oră. Asasinul nu i-a lăsat nici de data asta vreo șansă victimei.

– Dar de ce atâta dezordine? întrebă Félix.

– Căuta ceva. Poate niște fotografii. Văd că sunt peste tot. Ca și când cineva le-a examinat înainte să le împrăștie.

Jules se aplecă și luă una la întâmplare: un băiețel cu ochii închiși, îmbrăcat și pieptănat ca într-o zi de duminică și cu brațele încrucișate cuminte peste un buchet de flori. Fotografia de alături înfățișa o bătrână doamnă, foarte demnă, cu părul alb împletit și încolăcit pe creștet, cu fața de ceară și strângând un crucifix la piept. Într-o altă fotografie apărea un bărbat de vreo patruzeci de ani, aproape chel, cu trăsături subțiate și nasul coroiat, cu mâinile ciudat de păroase încrucișate peste pântece. Toate purtau semnătura *J. Saint-Paul.*

– Știi la ce mă gândesc, Félix? Femeia pe care noi am crezut c-o vedem în dagherotip... E tot portretul unei moarte. Perna, poziția brațelor, ochii care nu se distingeau...

– Posibil. Dar observ că Saint-Paul nu se interesa doar de morți. Te-ai uitat la fotografiile astea?

Ziaristul îi întinse un teanc pe care tocmai îl culesese din sertarul întredeschis al unei comode. Jules le trecu în revistă. Numai femei. Vii și nevătămate cu toatele. Cu veșminte puține sau chiar deloc, în poziții lascive ori strengărești. În bună parte din imagini putea recunoaște studioul, cu canapeaua de la fereastră și pernele aranjate în toate modurile posibile și cu hainele împrăștiate prin încăpere. Altele aveau drept decor camere mai mult sau mai puțin bogate, câteva murdare de-a dreptul. Unele dintre aceste imagini figurau în patru, cinci exemplare.

– Vindea fotografii interzise. Mă îndoiesc totuși că a fost asasinat pentru asta. Doar nu era singurul fotograf din Paris ce-și rotunjea astfel câștigurile!

– Atunci pentru ce o asemenea harababură?

Jules lăsă teancul și se îndreptă spre o sălițǎ umbrită din spate. Deschise ușa larg și înăuntru pătrunse destulă lumină încât să se zărească fiole, cuve, un lavabou, lămpi cu alcool și lumânări: laboratorul pentru developări. Pe un raft se înșirau plăci de sticlă și foi de hârtie, precum și un raft de cópii ratate, fapt care-l nedumeri pe tânăr. Ce rost avea să le păstrezi? Le duse la lumină și văzu că toate erau nefiresc de întunecate, punctate ici și colo de porțiuni mai clare.

De la o imagine la alta, anumite elemente reveneau, deslușindu-se mai mult sau mai puțin, după intensitatea luminii din cadru: tuburi, fire, bare de pat sau de scaun. De parcă Saint-Paul ar fi fotografiat în beznă o succesiune de fulgere sau de...

Servadac... Studiile de electricitate desfășurate în donjon... Patul, scaunul, bateria, căștile prinse cu fire de cupru... Saint-Paul era complice cu Gordon și cu marchizul! Le fotografiase experiențele! Iată legătura dintre crime!

– Jules! îl strigă din camera vecină ziaristul. Cred că am descoperit ce voia asasinul!

Cu dovada în mână, Jules ieși din laborator. Félix stătea pe vine lângă cadavru și flutura un carnețel negru.

– Era în buzunarul din spate al pantalonilor. Normal că nu l-a găsit! E plin de nume și de adrese. Poate conține ceva care să ne conducă spre ucigaș.

– Și eu am o surpriză..., începu Jules.

Dar amuți brusc. Auziseră un scârțâit pe hol. Un scârțâit ușor, dar totuși un scârțâit. Apoi încă unul. O treaptă... Mai multe trepte.

Cineva cobora scara încercând să nu facă zgomot.

12

Cei doi tineri se uitară unul la altul. Cu un semn din mână, Félix îl îndemnă pe Jules să continue ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

– O surpriză dată naibii, da, da, zise Jules cu un glas ce suna fals. Închipuie-ți că fotografia asta nu-i o fotografie oarecare!

În timp ce el își blestema în gând jalnicele talente de actor, ziaristul se furișă pe lângă perete, apropiindu-se de ușă. Încă o treaptă scârțâi.

– Când o să afli de unde e imaginea asta, bag mâna-n foc că n-o să-ți vină a crede!

Félix se năpusti pe hol, urlând.

– Cine ești? Și ce vrei?

Drept răspuns, răsună o împușcătură și Jules se repezi după prietenul său. Îl văzu pe Félix cum se clatină, ținându-se de braț și o siluetă neagră ieșind în fugă pe ușă. Abia avu timp să-l prindă pe Félix înainte să se prăbușească.

– Un bărbat, un bărbat cu o pălărie mare. Nu i-am zărit fața, era ascunsă... A sărit ultimele trepte și...

– Liniștește-te, hai să stai jos.

Cu vârful piciorului, Jules trase un scaun și-l ajută pe Félix să se așeze. Ziaristul era rănit la brațul stâng și mâneca i se îmbiba de sângele care curgea în șiroaie groase.

– Sunt niște cârpe în laborator, nu te mișca.

Se asigură că tânărul nu risca să cadă și alergă să ia bucățile de pânză puse la uscat deasupra lavaboului. Când se întoarse, Félix era alb la față ca varul, dar zâmbea mândru.

– Strânge tare sau o să mă golesc ca un purceluș de lapte.

Jules încercă să-i rupă cămașa în jurul rănii, dar nu vedea nimic din cauza sângelui. Se părea că glonțul pătrunsese în partea moale a brațului, dar nu se putea spune cu siguranță dacă ieșise. Jules încropi un garou la zece centimetri deasupra plăgii, făcându-l pe Félix să se strâmbe de durere.

– Te răzbuni pentru că te-am trezit dis-de-dimineață, nu-i așa?

– Economisește-ți saliva.

– Trebuie să mă duci la Saint-Louis, Jules, și cât mai repede. Vărul meu e medic acolo, o să știe ce să facă.

– Te simți în stare să mergi până la trăsură?

– N-avem de ales. Trebuie să ne grăbim cât mă mai țin picioarele.

Jules îl cuprinse de talie și-și trecu capul pe sub brațul sănătos al lui Félix. Străbătură astfel holul și curtea până la cabrioletă. Strada era pustie: asasinul își luase tălpășița și în împrejurimi nu se vedea nici o mișcare. În cartierul ăsta puteai să împușți liniștit pe cineva, nimeni n-ar fi ridicat un deget.

Jules îl instală pe Félix pe bancheta din spate, apoi se urcă pe capră.

– Cum îl cheamă pe vărul tău?

– Henri Bertholet. Nu mă iubește el prea mult, dar are simțul familiei.

Verne trase de hățuri și iapa, ascultătoare, porni înapoi pe drumul pe care veniseră. Din fericire, spitalul Saint-Louis se găsea la mică distanță, câteva minute de mers cum coborai spre strada Grange-aux-Belles.

Jules avu grijă să ocolească hârtoapele și odată ajunși în fața spitalului, intră în curte strigând.

– Un rănit! Faceți loc! Faceți loc!

Se strânse un grup de oameni, printre care și două infirmiere cărora Jules le ceru să-l caute pe doctorul Bertholet. Aduseră o targă și Félix fu numaidecât transportat într-un cabinet de consultații din uriașa clădire.

– Doctorul Bertholet vine imediat, îi asigură o infirmieră. E la un pacient, să termine cu el și vine.

După care tăie cămașa lui Félix și se apucă să-l dezbrace.

– Carnețelul lui Saint-Paul, șopti ziaristul, ia-l până nu se pierde.

Chiar când Jules îndesa carnețelul în buzunarul hainei, Henri Bertholet deschise ușa. Era uscățiv și înalt, cu o mutră severă și o mustăcioară subțire ce-i tivea buza de sus și cu șuvițe de păr lucios lipite de tâmple. Avea aerul unui om sănătos și binedispus.

– Félix? Dumnezeule, ce-ai mai născocit de data asta?

– O rană de pistol în braț. Anchetam uciderea lui Gordon. Știi articolele mele din *Le Populaire*...

– Doar nu crezi că eu am timp să citesc *Le Populaire!* Mai nou se trage asupra ziariștilor?

– Eram pe punctul de a-l aresta pe criminal.

– Bineînțeles! Veșnica grandomanie! Lasă-mă să văd.

Alese dintr-un sertar un soi de lingură metalică și începu să-l consulte.

– Glonțul a rămas înăuntru, trebuie să-l scoatem. Te previn că n-o să fie o mare plăcere. Ai fi făcut mai

bine dacă te-ai fi dus la Hôtel-Dieu, sunt mai bine echipați. Aici e un spital pentru boli de piele.

– S-a întâmplat... s-a întâmplat foarte aproape de aici, la colina Chaumont, gemu Félix cu glas stins. Să nu anunți poliția, orice-ar fi.

Bertholet luă un tampon de vată și turnă pe el un lichid puternic mirositor.

– Și mai ce? Medicii sunt obligați să raporteze orice rană cauzată prin violență. N-o să-mi pun slujba în pericol încălcând legea pentru că tu umbli pe coclauri! Ține, du asta la nas și inspiră, o să spui mai puține prostii. Iar dumneavoastră, i se adresă el lui Jules, mergeți să așteptați afară. O să vă dau de știre când se termină totul.

Jules se supuse fără tragere de inimă. Își luă la revedere de la Félix și ieși în imensa galerie de piatră unde zeci de bolnavi așteptau răbdători pe bănci. Mulți își ascundeau suferințele sub bonete sau veșminte prea lungi și Jules șovăi să se așeze între un bărbos înfășurat în bandaje ca un prunc și un băiat căruia îi lipsea jumătate din părul de pe cap. Având în vedere bubulițele care-i apăruseră în ajun, Jules socoti că nu-i folosea la nimic să le completeze cu un psoriazis rezistent... Din asemenea considerente de profilaxie elementară, rămase în picioare printre panourile colorate, menite informării publicului. Sub titlul „Recunoscând boala grăbești vindecarea", ele ilustrau cu lux de amănunte nesfârșita bogăție a afecțiunilor cutanate. Prin urmare, Jules era înconjurat de un *Pemfigus bulos* cât un stat de om – desenul înfățișa

un picior acoperit de plăgi roșii și cruste portocalii –, de un *Impetigo purulent,* ca un lichen gălbui ce rodea obrazul unei bătrâne, și un *Herpes* aproape rustic, ca niște ciorchini de zmeură foarte coaptă, crescuți rotund la gâtul unei tinere. Brusc realiză că-l mănâncă tot corpul, așa că preferă să iasă la aer în parc.

După câțiva pași pe sub ulmii tineri, Jules se așeză în fața porții pe o băncuță și scoase carnețelul lui Saint-Paul. Dimensiuni clasice, legătură din piele neagră, destul de ieftin. Fiecărei zi din an fotograful îi consacrase o pagină, având data scrisă îngrijit în partea de sus, începând cu 1 aprilie 1855 – cam pe când fusese dat afară de la Pelladan – și până la 31 august. Își notase întâlnirile, adresele clienților, numărul de cópii comandate și tot așa. Jules frunzări carnețelul la întâmplare, sperând să dea peste numele lui Servadac. Cu cât se gândea mai bine, cu atât era mai convins că imaginile întunecate și cu pete luminoase proveneau din donjonul marchizului. Cercetă iar exemplarul pe care-l strecurase în buzunar: erau aceleași bare de pat și aceeași cască ovală din cupru. Dar nu află nimic în plus despre natura studiilor lui Servadac.

Se întoarse la carnețel. Nici pomeneală de Servadac, sau în orice caz nu cu numele întreg. Însă în luna mai, apărea de trei ori o inițială: S. Apoi, pe 20 iulie, din nou: S. Ora 21. Or, 20 iulie era și data la care Dandrieu ridicase de la morgă cadavrul așa-zisului său văr Edmond – sau așa-zisului fiu sau nepot sau ce-o mai fi fost. Dar de-aici și până la a presupune că l-a dus marchizului în aceeași seară pentru experimente electrice...

Jules se concentră apoi asupra ultimelor zile ale lui Saint-Paul. Numeroase vizite la domiciliul unor clienți, cu mențiunea *defunct* sau *deces*. Portrete funerare, evident... Poate tocmai pentru că se îndeletnicea cu așa ceva îl cunoscuse pe Servadac. Tot fotografiind morții, Saint-Paul dobândise, probabil, o oarecare faimă care ajunsese și la urechile marchizului. Dandrieu aducea cadavre, Gordon făcea scamatoriile sale și Saint-Paul imortaliza totul – dacă se poate spune astfel.

Pentru ziua de azi, vineri 17 august, carnețelul nu prevedea nici o întâlnire – cum se întâmpla adesea vinerea, paginile precedente o dovedeau. Ca atare, asasinul avusese destul timp să-și ducă nestingherit treaba până la capăt. Era, oare, un trimis al lui Servadac? Silueta întunecată, cu mantie și pălărie, putea aparține oricui. Lui Batisson, patronul tipografiei? Sau altcuiva? În orice caz, o persoană care răscolise întreg studioul. Și care, nemulțumită de rezultat, își continuase căutările la etaj. Ca să recupereze ce? Niște fotografii? Carnețelul?

Aruncându-și ochii peste ultimele pagini, de la sfârșitul lui august, Jules observă, pe lângă însemnările obișnuite, niște notițe enigmatice:

ЈЕЗНАЧЯЧ ЈІЯ	*8 x 10 = 20*	*17 x 20 = 10*
ЯІЈДИАД	*8 x 10 = 20*	*17 x 20 = 15*
ЯЕЗИЯЕЯ	*8 x 10 = 20*	*17 x 20 = 15*

Coloanele din dreapta nu reprezentau un mister: 8 x 10 și 17 x 20 corespundeau formatului fotografiilor, sfert de placă sau jumătate de placă. Cifrele care

le însoțeau reprezentau cantitatea: douăzeci de exemplare sfert de placă, zece exemplare jumătate de placă. Dar ce voia să spună coloana din stânga? Și ce informații meritau să fie ascunse în felul ăsta?

Jules își scoase creionul și copie semnele cu grijă. Știința criptografiei îl pasionase dintotdeauna până într-acolo încât se documentase temeinic asupra subiectului. Însă metoda folosită aici nu opunea pic de rezistență. Jacques Saint-Paul era fotograf și imaginile în negativ deveniseră pentru el o a doua natură. Nimic mai firesc pentru el decât să scrie caracterele, atunci când dorea să le ascundă, pe dos, ca ieșite din camera obscură: ⅃ pentru L, Ǝ pentru E, Ɔ pentru C și așa mai departe.

Ceea ce făcea ca, într-o imagine obișnuită, cuvintele să arate astfel:

LECHARPLIB
DANDLIB
BERNLIB

Iar repetarea ultimelor trei litere, LIB, nu putea fi rodul hazardului. Așadar trebuiau să aibă un sens. Unde ducea Saint-Paul fotografii în câte douăzeci, treizeci de exemplare? În locuri unde urmau să fie vândute. Iar printre aceste locuri se numărau în primul rând librăriile – LIB –, de ce nu? Unele dintre ele – mai puțin frecventate – erau cunoscute ca oferind, pe sub mână, fotografii interzise. Adică

fotografii cu tinere lejer îmbrăcate. Și-uite așa se ajungea la specializările multiple ale studioului Saint-Paul.

Jules răsfoi de la capăt carnețelul, pagină cu pagină, în căutarea altor notițe scrise pe dos. Și într-adevăr, ele nu întârziară să apară, chiar în luna aprilie și în forme mai complexe.

ƎHCOЯ⅄BIJЯAHCƎJ	LECHARPLIB7ROCHE
ᗡAИᗡIJBIJ9⅄ЯAᗡ	DANDLIB45PARAD
ЯAMIJ2IJBIJИЯƎB	BERNLIB12LAMAR

Probabil că atunci când se mutase pe colină, fotograful încercase să le propună librăriilor din împrejurimi imagini interzise de lege. Trei dintre librării acceptaseră și când le trecuse pentru prima oară în carnețel, Saint-Paul menționase și adresele lor.

LECHARPLIB7ROCHE = *LIBRĂRIA LECHARP ( ), strada ROCHECHOUART nr. 7*
DANDLIB45PARAD = *LIBRĂRIA DAND ( ), strada PARADISULUI nr. 45*
BERNLIB12LAMAR = *LIBRĂRIA BERN ( ), strada LAMARTINE nr. 12*

Despre două dintre ele, Jules nu putea decât să-și dea cu presupusul. Lecharpin? Lecharpentier? Bernard? Bernier? În schimb, în privința celei de-a treia, îi încolți o idee...

– Sunteți prietenul domnului de Montagnon?

O infirmieră îl smulse din gândurile în care se adâncise.

– Păi, da, fără îndoială.

– Doctorul Bertholet vă permite să-l vedeți.

Jules închise carnețelul și grăbi pasul spre cabinetul de consultații. Îl găsi pe Félix lungit într-un pat cu rotile, cu un ditamai pansamentul la braț și trăsăturile marcate de suferință.

– Jules... Au anunțat Brigada de Siguranță. Le-am cerut să insiste ca să vină inspectorul Lafosse. O să-i povestesc tot, e mai bine așa. Bertholet mi-a promis că n-o să pomenească de tine. Numai atât am putut să obțin de la el.

– S-ar zice că nu vă prea înghițiți vărul tău și cu tine! Măcar ești sigur că ți-a scos glonțul?

– Henri e un medic priceput. Dar au existat niște întâmplări nu tocmai plăcute în familie. Cât despre brațul meu, nu știu prea multe. La un moment dat mi-am pierdut cunoștința.

– Te mai ține aici?

– Se pare că rana nu-i mare lucru, nervii n-au fost atinși. Ar trebui ca mâine să fiu acasă. Însă tu ai face mai bine să pleci până să vină poliția. Ai carnețelul?

Jules i-l înapoie, povestindu-i pe scurt ce descoperise. Félix încuviință din cap, cu pleoapele pe jumătate închise.

– Crezi că există o librărie Dandrieu? Cam mult pentru un ebenist, nu? Oare să fie vorba de cineva cu același nume? Sau de-o rudă adevărată de astă dată?

Tuși cu greutate înainte să continue:

– Poate că la ora asta e mort, cine știe? Câtă vreme asasinul se află în libertate, orice e posibil... orice e posibil...

Căzu brusc într-un somn adânc. Jules îi trase cearșaful până sub bărbie și ieși din cameră fără să facă zgomot. Dacă exista un librar Dandrieu, amestecat în afacerea aceasta, îl păștea un pericol real. Și, din nefericire, nu mai exista în tot Parisul cineva care să-l avertizeze...

Jules merse puțin în cerc până ce reuși să părăsească spitalul: Saint-Louis fusese construit de Henric al IV-lea pentru a-i închide aici pe ciumați, iar deschiderile spre exterior erau destul de rare. Când ajunse în stradă, avu sentimentul ciudat că nimerise într-o altă lume. Parizienii dădeau dovadă de-o inconștiență greu de crezut. Mergeau de-a lungul canalului Saint-Martin flecărind veseli, mâncând înghețate de toate culorile pe strada Recollets, se jucau cu copiii în jurul fântânilor stropindu-se cu apă și, în acest răstimp, ucigașul dădea târcoale. Jules ar fi vrut să le strige să se adăpostească, să-și încuie ușile și să nu deschidă nimănui... Însă l-ar fi luat drept nebun, i-ar fi râs în nas. Într-un fel, era chiar nedrept. De ce să fie el singurul care să știe? De ce să fie singurul care trebuia să se ducă pe strada Paradisului? Uite, de pildă, domnul de colo, care-și căra geanta cu-un aer atât de serios, ar fi putut foarte bine să rezolve dumnealui problema. Ar fi găsit cuvintele potrivite, fără nici o îndoială. Ce să-i spui unui librar amenințat cu moartea și amestecat într-un trafic așa de dubios?

Jules intră pe bulevardul Strasbourg și agitația care domnea aici îl izbi. Circulația trăsurilor fusese oprită și șoseaua rămăsese la cheremul plimbăreților și al nenumăraților muncitori care terminau de montat tribune și de instalat bariere. În dreapta, gara Strasbourg fusese împodobită cu o mulțime de drapele ale Angliei și Franței, cupola ei de sticlă semănând cu o floare luminoasă, strălucind într-o mie de petale roșii, portocalii și albastre. Pe peronul din față, un regiment de muzicanți, copleșiți de soarele dogoritor, repetau fără încetare *God Save the Queen,* în aplauzele unui public entuziast – entuziast, dar deloc cunoscător. Multe imobile, aflate încă în construcție, se pomeniseră decorate cu o fațadă provizorie din lemn, care dădea bulevardului un curios aspect de teatru. Speculanții se apropiau pe rând de cei care hoinăreau, propunându-le scaune la fereastră sau la balcon pentru niște prețuri exorbitante, în timp ce vânzătorii ambulanți discutau cu polițiștii despre locurile care le fuseseră repartizate. Regina Victoria sosea a doua zi la Paris și febra cuprinsese deja orașul.

Numărul 45 se găsea în prima treime a străzii Paradisului. O vitrină neagră cu litere aurii: *Librăria Dandrieu.* Măcar un mister se lămurise. Vopseaua se cojea pe alocuri, mici pete măcinau auriul, ansamblul avea serioasă nevoie de o împrospătare. Cu-atât mai mult cu cât magazinele alăturate, unul de cristaluri, altul de porțelanuri, erau, prin comparație, foarte arătoase. Jules se pregătea să studieze vitrina, când din magazin ieși o bătrână doamnă cu coc, ducând în

mână o carte de rugăciuni. Vasăzică nu se vindeau aici doar opere interzise – afară de cazul în care acele *Rugăciuni pentru familie* ascundeau între coperte lucruri greu de mărturisit. Pe de altă parte, se putea deduce și că librarul încă trăia – asta dacă nu cumva bătrâna doamnă venise tocmai pentru a-i face de petrecanie. Fapt, de altfel, puțin probabil.

Liniștit în privința a ceea ce urma să găsească înăuntru, Jules împinse ușa și clopoțelul sună.

– Ce dorește domnul?

Jules rămase șovăind în prag. Librarul era copia perfectă a lui Dandrieu. Dar un Dandrieu care să-și fi păstrat ochii pentru ca observația să poată avea vreun sens. Negreșit, era fratele ebenistului.

– Am... am venit pentru un cadou.

– Un cadou? Domnul are dreptate, nu există cadou mai apreciat decât o carte. Pot să vă sugerez noutățile noastre?

Îl conduse slugarnic până la o masă înclinată pe care tronau mai multe lucrări.

– Mai întâi, *Țăranii,* un roman de Honoré de Balzac, publicat postum. O ediție foarte frumoasă, în tiraj mic. Pentru cei cu sufletul hoinar, *Călătoria în Orient* a domnului de Lamartine sau *Istoria Turciei* de același autor, amândouă ieșite de sub tipar zilele acestea. Un volum complet cu *Misterele Parisului* într-o legătură cum nu veți mai găsi nicăieri, poemele lui Victor Hugo adunate într-o...

– Aș vrea ceva diferit, îl întrerupse Jules, ușor stânjenit.

– Diferit? Înțelepte cuvinte ați rostit, tinere domn. Comerțul cu cărți are nevoie de ceva diferit. Ceva care să aibă suflul unui Victor Hugo, ambiția unui Balzac, gustul pentru tărâmuri îndepărtate al unui Lamartine și simțul aventurii al unui Eugène Sue! Și tot acest amestec condimentat cu progresele secolului nostru și orientat spre viitor... Credeți-mă, un scriitor cu o asemenea forță le-ar aduce librarilor o avere și ar câștiga admirația întregii lumi!

– Admirația întregii lumi, repetă Jules, năucit. Ei bine, la drept vorbind... caut doar niște fotografii.

Librarul își pierdu numaidecât avântul.

– Fotografii... Desigur. Nimic mai firesc, sunteți tânăr. Cum ar putea rivaliza cu asta cărțile noastre? Veniți cu mine.

Acest Dandrieu era nebun, nu încăpea îndoială. Jules îl urmă în spatele tejghelei, într-o încăpere minusculă tăiată în grosimea bibliotecii și a cărei ușă se confunda cu tapetul. Aprinse lămpi cu ulei și-i arătă albumele.

– Cele în format mic costă trei franci, cele mari, patru. În mapa neagră aveți stereograme. Costă cinci franci perechea. Aparatul e pe birou. Nu vă grăbiți, sunt obișnuit.

Și-l lăsă singur, trântind ușa cu o undă de dispreț. Jules nu-și revenea... Și aici, pe un raft, existau câteva cărți: o colecție din marchizul de Sade, exemplare ilustrate din *Kamasutra,* un anonim, *Profeția diavolului,* ba chiar și *Parisul nestiut* din care Jules citise un pasaj acasă la Montagnon. Infernul librăriei Dandrieu!

Jules hotărî să aștepte zece minute înainte de a se întoarce la librar ca să discute despre Saint-Paul. Între timp, deschise primul album. Un șir de Eve, una mai drăguță decât alta, înconjurate de decoruri și lumini atent așezate. Culmea ilicitului, într-un fel, și care impresiona pentru că, uneori, aducea mai degrabă cu arta decât cu dezmățul – și impresionat Jules era, nu putea tăgădui. Fotografiile erau așezate singure sau în perechi, după mărime, și unele fuseseră colorate de mână pentru un plus de realism. Nici una dintre ele nu avea, firește, vreo semnătură.

Din curiozitate, desfăcu mapa neagră și alese o stereogramă, adică o fotografie dublă care, pusă într-un aparat special, stereoscop, îți îngăduia să vezi în relief. Efectul se dovedi surprinzător: tânăra din imagine, sprijinită cu spatele de o coloană, părea că se desprinde de pe hârtie și-l invită pe spectator să-i aprindă țigara. Gestul avea cu-atât mai multă forță cu cât Jules o recunoscu: era una din fetele de la Lebăda roșie. Nerăbdător, trecu în revistă celelalte stereograme și descoperi camera maharajahului, haremul sultanului, pagoda chinezească, un întreg catalog publicitar întru gloria casei de lângă Bursă!

Totuși surprizele nu se terminaseră! Într-una din imaginile care le înfățișa laolaltă pe doamne în salon, Jules o zări pe Savannah călare pe brațul unui fotoliu. Clipi iute de câteva ori ca să se asigure că nu era victima unei iluzii binoculare. Dar era, într-adevăr, Savannah... Nu mai purta șorțuleț alb de subretă, nici bluză de bumbac, nici ghete cu toc. La drept vorbind,

nu purta mai nimic. În imaginea următoare, fotograful strânsese cadrul și frumusețea tinerei fete, acum în gros plan, te orbea. Jules simți cum inima îi bate să-i spargă pieptul. Puse fotografiile deoparte, aranjă stereoscopul și ieși.

– Ați ales?

– Le iau pe acestea.

– Mi-ați spus că vreți să le oferiți... Să le leg cu o panglică?

Însă lui Jules îi pierise orice chef. Răspunse tăios.

– Un plic e de-ajuns. De fapt, domnule Dandrieu, nu sunteți fratele bietului ebenist găsit mort deunăzi în Pré-Saint-Gervais?

Librarul ridică sever din sprâncene.

– Nu vă osteniți cu condoleanțele, tinere domn.

– Nici dumneavoastră nu-mi păreți prea îndurerat...

– Cred că relația cu fratele meu mă privește doar pe mine. Sunteți de la poliție?

– Lucrez pentru un ziar.

– Atunci nu văd ce-am mai avea să ne spunem.

– Preferați, poate, să vorbim despre aceste fotografii? Vânzarea lor e interzisă, din câte știu eu.

– Dar la fel de bine știți că se pot cumpăra cam de peste tot. Sunt vremuri grele pentru librari.

– Din întâmplare, fotografiile nu provin de la studioul Saint-Paul?

De data asta, librarul se albi la față. Îi întinse plicul, ignorând întrebarea.

– Îmi datorați zece franci.

Fără să-și ia ochii de la el, Jules scoase din buzunar una din frumoasele bancnote de la Lucien Morcel.

– Poftiți. Oricum, chiar dacă nu vreți să-mi răspundeți, v-ar interesa, cred, să aflați că Jacques Saint-Paul a murit azi-dimineață. Asasinat și el. Ceea ce înseamnă cam multe morți suspecte printre apropiații dumneavoastră. Dacă-mi îngăduiți, v-aș sfătui să fiți prudent...

Se răsuci pe călcâie fără să salute și, odată ajuns pe trotuar, își consultă ceasul: până la întâlnirea cu Savannah mai avea timp doar cât să treacă pe acasă și să se schimbe.

13

El o privea, ea nu-l vedea însă. Îl aștepta la câțiva metri de Lebăda roșie, absorbită cu totul de vitrina unei modiste, fără îndoială pentru ca să nu lase impresia că așteaptă pe cineva... Purta o rochie de vară, albă, simplă, cu un frumos șal violet, avea în mână un coșuleț mic ca de florăreasă și părul prins cuminte la spate. Ce-l atrăgea cu adevărat la ea? Frumusețea ei, ochii de înger, ținuta grațioasă ca a unei păsări delicate pe o ramură? Bineînțeles. Dar mai era ceva. Ceva ce-l mișca profund, deși n-ar fi știut să spună ce anume. Nu ne petrecem, oare, viața căutând necontenit să regăsim întâia dragoste? Verișoara sa Caroline, de exemplu... Caroline, care alerga râzând pe malurile Loairei, Caroline care se cățăra ca o pisică în arborii

unchiului Prudent... Jurămintele lor de copii, certurile lor, toate acele clipe binecuvântate de singurătate, pierdute pentru totdeauna, și care, totuși, se prelungeau încă în străfundul inimii lui. Poeziile stângace pe care nu înceta să le scrie, sărutul pe care ea i-l dăduse în fugă pe gură într-o zi de iulie. Fusese așa de mândru de acel sărut încât atunci când se întorsese la Nantes se urcase pe furiș la bordul celei mai mari corăbii care urma să plece spre India. Voia să-i aducă lui Caroline un șirag de perle și de mărgean... Îl descoperiseră, firește, și-l debarcaseră. Iar corabia luase calea apelor...

Mai târziu, Caroline se măritase cu un bătrân lipsit de orice farmec. Iar el, Jules, stătea încă pe acel chei...

– Savannah?

– Domnule Verne! Mă întrebam dac-o să veniți!

Părea ușurată.

– Doar am promis, nu?

– Mi-ați scris recomandarea?

El flutură plicul pe care-l ținea în mână.

– Am putea să vorbim despre asta la un pahar, nu credeți?

Ea lăsă fruntea-n pământ, șovăind.

– Dacă vreți.

– Cafeneaua Variétés v-ar conveni?

Fata încuviință, cu ochii țintă la vârfurile pantofilor. Porniră în tăcere spre strada Vivienne, încrucișându-se pe drum cu bancheri grăbiți care coborau dinspre Bursă și câteva tinere cochete care se plimbau agale. Lucrurile serioase începeau ceva mai departe,

în pasajul Panorama: îmbulzeala de la ora șase și mulțimea care zbura de la un magazin la altul, practic fără să atingă pământul. Umbrelele de la Farge, bijuteriile de la Monestier, prăjiturile cu lămâie de la Félix, șunca fină de la Choquart, abia dacă apucai să zărești toate acestea cu coada ochiului și nefericit era cel care dorea să meargă în sens opus.

Șuvoiul de oameni îi purtă până pe bulevard și bulevardul însuși părea că se umflă de lume și se revarsă: dandy, doamne elegante, familii cu copii, aristocrați în caleașcă, artiști împreună cu muzele lor, saltimbanci, studenți, turiști, muncitori obosiți după o zi de muncă, toți cei care doreau să vadă și toți cei care doreau să fie văzuți, un fluviu de oameni care izvora dinspre Bastilia lua cu asalt teatrele de pe Temple, inunda terasele de pe Bonne-Nouvelle, atingea cu lăcomie luxul de pe bulevardul Italian, apoi se ducea să se arunce la poalele Madeleinei. Brațul șerpuitor și ușuratic al Senei...

Jules o conduse pe Savannah înăuntrul cafenelei Variétés.

– Să mergem în spate, vom fi mai liniștiți acolo.

Reflectase la ce trebuia să-i spună și nu din întâmplare alesese locul acesta: bulevardele erau teritoriul său.

– Cu ce-i servim pe îndrăgostiți? întrebă chelnerul, făcându-le cu ochiul.

– Punch cu gheață pentru mine, răspunse Jules.

– Și pentru mine la fel, zâmbi timid Savannah.

Jules se uită la mesele învecinate: niște englezi adânciți în studierea unui ghid al capitalei și trei tineri

care dezbăteau zgomotos problema războiului din Crimeea. Deschise plicul.

– Înainte de a vă da scrisoarea, aș vrea să vă arăt ceva.

Împinse ușor stereogramele pe marmura mesei, înclinându-le astfel încât să le vadă doar ea. Savannah îl fulgeră cu privirea și sări în picioare. Jules o prinse de braț, dându-și seama că nu folosise deloc un mijloc de seducție promițător.

– Așteptați! Trebuie să discutăm. Măcar câteva minute. După aceea, puteți pleca. Am să vă dau fotografile.

Ea se așeză la loc pe scaun, c-un aer dușmănos.

– Îmi pare rău, se scuză el punând imaginile înapoi în plic. Trebuia s-o fac pentru prietenul meu Félix. Scrie articole despre asasinarea lui Will Gordon, mediumul. Poate ați auzit de el.

Ea schiță un semn de aprobare.

– Avem motive întemeiate să credem că fotograful care a venit la Lebăda roșie era amestecat în această crimă. Spun „era" pentru că și el a fost asasinat. Nu pot să vă explic mai mult, dar a existat o altercație și Félix a fost rănit.

– Rănit?

– La braț. Acum se află la spitalul Saint-Louis.

– Și ce legătură are asta cu mine?

– Vă amintiți când ați pozat?

Ea dădu din umeri.

– Dacă-mi amintesc... Ei bine, da.

– S-a întâmplat acum mult timp?

Înainte să răspundă, fata îl lăsă pe chelner să le aşeze în faţă două cești transparente în care se amestecau aroma alcoolului cu cea a fructelor.

– Să nu vă faceţi idei greşite, domnule Verne. N-am fost de acord cu acele fotografii.

– V-a silit cineva?

– Patroana, oftă ea încuviinţând din cap. Fetele erau bolnave în ziua cu pricina şi patroana a susţinut că asta n-o să-i strice socotelile. Că Lebăda roşie ar trece drept o casă de provincie. A venit după mine şi după alte două lenjerese şi ne-a obligat să...

Glasul i se stinse şi nu reuşi să-şi încheie fraza.

– Iertaţi-mă, se bâlbâi Jules, nu voiam să vă trezesc amintiri urâte. N-aveaţi nici o cale de a refuza?

– Ori o ascultam, ori ne arăta uşa, zise sufocată de lacrimi Savannah. Iar uşa ştiu unde duce. Am o cameră în Villette. Nu-i mare, dar trebuie să plătesc chiria şi să mănânc. Totul e scump la Paris şi n-am nici un viitor în faţă. Slujba de la Lebăda roşie e singura mea şansă să scap şi să devin actriţă. Pentru că odată ajunsă în stradă, nu-mi fac iluzii: după zece zile aş nimeri într-o altă casă de toleranţă. Dar nu ca lenjereasă şi nici ca subretă.

– Familia dumneavoastră nu vă poate ajuta? Măcar o vreme?

– Familia mea, domnule Verne? Dacă m-aş întoarce în Bretagne, tata m-ar omorî cu mâinile lui! Pentru el actriţă e mai rău decât prostituată. Aşa că dac-ar fi să aştept bani de la el...

Tânărul se simțea din ce în ce mai prost. Se purtase ca un bădăran! Savannah ar fi trebuit să-l pălmuiască.

– Păi... ca să revenim la fotograf... Îl chema Jacques Saint-Paul, nu-i așa? Brunet, în jur de treizeci de ani, statură mijlocie...

Încurcătura în care se găsea Jules aduse puțină culoare în obrajii lui Savannah.

– Da, așa arăta. Dar numele nu i l-am auzit. După ce s-a terminat totul, am alergat să mă ascund în camera cu lenjerie. Știu doar că fetele vorbeau despre un studio mare de pe bulevard.

– Studioul Pelladan?

– Pelladan, adevărat. Cel puțin așa cred. Avea un aparat ciudat, cu două vizoare.

Un aparat stereoscopic, negreșit. Mult mai scump decât aparatele obișnuite. Jules nu-și amintea să-l fi văzut în atelierul de pe colină.

– Când s-a petrecut asta, mai exact?

– La începutul anului. Sfârșitul lui ianuarie sau primele zile din februarie. Vremea nu se încălzise încă.

Ceea ce însemna că Saint-Paul încă se afla pe atunci în serviciul lui Pelladan. Făcuse fotografiile fără știrea patronului său? Din această cauză fusese dat afară? Ori studioul Pelladan lua parte și el la afacere?

– Vin adesea fotografi la Lebăda roșie?

– Nu prea. De când lucrez acolo, aceea a fost singura dată.

Jules îi întinse plicul și-și lăsă privirea în ceașca de punch. Nu era mândru de micul său șantaj. Cu coada ochiului o văzu cum scoate stereogramele, le

rupe mărunt, apoi îndeasă bucățile în plic. Costaseră zece franci, totuși...

– Aș mai avea una sau două întrebări, zise el când ea termină. Patroana dumneavoastră a făcut vreodată aluzie la Will Gordon și mese vorbitoare?

– Știți, doamna Berthe ne vorbește doar ca să ne dea ordine, nimic altceva. Nu face conversație cu noi.

– O cunoașteți de mult?

– Din toamna trecută, când am sosit la Paris. Aveam douăzeci și cinci de franci în buzunar, toate economiile mele. Am mers pe la toate teatrele, dar nimeni n-a vrut să mă primească. Și după trei zile rămăsesem fără o lețcaie. Atunci am întâlnit-o pe doamna Berthe. Aștepta o fată care urcase într-o lojă la Operă. La început m-a privit cu atenție, apoi m-a întrebat de ce mă învârteam prin fața intrării de serviciu. Am discutat și ea mi-a propus o slujbă ca lenjereasă.

Tânăra își ridică ochii spre tavan.

– Țineți cont că știu bine ce-i umblă prin minte. Speră ca într-o zi să mă alătur fetelor din salon. Dar eu nu vreau. De aceea trebuie să mă angajez undeva.

Jules despături scrisoarea pe care o pregătise pentru directorul de la teatrul Gymnase. Ea o citi și chipul i se preschimbă numaidecât în cel al unei fetițe ce-și deschide mult râvnitul dar de Anul Nou.

– Mulțumesc, îi șopti. Mulțumesc.

– Nu vă pot garanta că asta e de-ajuns, adăugă Jules. Ar trebui să repetăm niște texte. Sau măcar niște fabule. Dacă vă amintiți câteva, am putea...

Dar, cu un gest firesc, Savannah își puse palma răcoroasă peste mâna lui.

– Nu astă-seară, domnule Verne, vă rog. Sunt atât de mulțumită! Datorită dumneavoastră, o să devin actriță! Mâine voi munci din greu, vă promit. La fel și duminică și în zilele următoare. N-am să vă dezamăgesc. Dar astă-seară am chef să mă distrez puțin!

În ochi i se citea un amestec irezistibil de inocență și înflăcărare. Una peste alta, Jules socoti că îndreptase destul de bine lucrurile.

– De acord! exclamă el. Ce v-ar plăcea? Să mergem la teatru? Chiar alături, la Teatrul de Varietăți se joacă *Femeia care mușcă.* Dacă ne grăbim, avem șansa să prindem actul întâi.

– E o vreme așa frumoasă! De ce să nu rămânem afară? Toată lumea vorbește de atracțiile de pe Champ-de-Mars...

– Grozavă idee! Primiți să vă conduc apoi acasă?

– Cu condiția să nu ne întoarcem prea târziu: mâine dimineață încep munca la opt.

– Aș putea să vă duc cu trăsura la Villette, dacă-mi permiteți.

Savannah nu răspunse, bău doar o înghițitură de punch. Jules simțea că-i cresc aripi. Iar ideea cu Champ-de-Mars pica la fix întrucât avea nevoie de părerea lui Émile despre ciudata fotografie cu pete luminoase. Măcar o dată evenimentele mergeau în direcția bună.

Părăsiră cafeneaua Variétes la lăsarea serii, când primii lampagii aprindeau felinarele de pe bulevardul Montmartre. Mulțimea își îngroșa rândurile, iar cozile la omnibuz se lungeau sinuos ca niște șerpi. Aleseră să le ocolească și porniră pe jos spre Luvru ca să ia un piroscaf, unul din acele vase cu abur ce străbăteau Sena printre șlepuri și pontoane. Savannah părea în culmea încântării. Coborâră la podul Iena și în clipa când se trase într-o parte ca s-o ajute pe tânăra femeie să urce treptele, Jules avu impresia că o umbră se furișează hoțește pe sub scară. Se uită cu atenție, dar nu reuși să distingă nimic în întuneric.

– S-a întâmplat ceva?

– Nu, doar o pisică, fără îndoială.

Ajunseră în cele din urmă pe Champ-de-Mars care strălucea scăldat de lumini și muzică. Peluza din fața Școlii Militare era plină de barăci și standuri de bâlci, bufete cu răcoritoare improvizate sub lampioane, vânzători de cârnați și zaharicale, iar în mijloc se înălța un stâlp uriaș în vârful căruia erau agățate tot soiul de obiecte și pe care doritorii se puteau cățăra pentru a le culege. O trupă de acordeoniști îi întâmpină pe vizitatori – alt puhoi de lume, de-ai fi crezut că tot Parisul ieșise la aer – și Savannah bătu veselă din palme.

– E minunat, domnule Verne!

– Încetați să-mi mai spuneți domnule sau vă duc imediat în Villette.

Savannah îl luă râzând de braț și-l purtă într-un tur complet al atracțiilor, începând cu Rosa, femeia-balenă, ce cântărea două sute de kilograme, după cum susținea

afișul, și nu putea să trăiască afară din apă – o creatură enormă, într-adevăr, destul de respingătoare, pe care o puteai vedea îndărătul unui geam murdar stând pe jumătate întinsă într-un ciubăr uriaș. Apoi căpcăunul ventriloc, care pretindea că înghițise un copil de patru ani și răspundea la întrebările publicului cu glas de fetiță, fără să-și miște deloc buzele. Apoi urmau la rând dresorul de păsări și de șobolani – aceștia din urmă surprinzător de ascultători –, cocoșatul care-și înghițise cocoașa și o dovedea printr-o ghiorăială nemaipomenită, reclamele sforăitoare ale celebrului Duchesne, felcerul care nu se deplasa decât în frumoasa lui casă pe roate și cu valet; domnișoara Jacqueline, ghicitoarea în tarot, care promitea dragoste femeilor și avere bărbaților – arareori pe dos; acrobații pitici Tif și Tof care-și presărau sticlă pisată sub trapez; Mongo și circul său de purici și așa mai departe.

Pe la ora nouă poposiră la o cafenea în aer liber ca să mănânce clătite și să bea cidru, apoi merseră la jocurile de îndemânare. Savannah îl convinse pe Jules să-și încerce norocul la tirul cu carabina: câștigai păpuși de porțelan cu condiția să nimerești cinci fire de culori diferite întinse între niște inele. Jules se bucură de succes la primul foc – atinse firul verde – dar le rată pe următoarele trei. Tânăra femeie îi luă arma – „Lăsați-le pe fetele de la țară să se ocupe de asta“ – și reteză scurt firul roșu și firul albastru cu cele două gloanțe care mai rămăseseră.

– Premiul de consolare! se entuziasmă negustorul de bâlci. Un brici pentru acest cuplu drăguț!

Jules ar fi preferat o păpușă sau o pereche de panglici. Era dificil să-i ofere lui Savannah un brici fără să treacă drept nepoliticos. Încercă să-și răscumpere greșeala la jocul de bile, dar degeaba aruncase bila cu toată forța, cuburile aranjate în șiruri suprapuse se țineau bine, mai ales enervantul rând de jos. Tânărul era leoarcă de sudoare, iar Savannah, amuzată la culme.

– M-am făcut destul de râs, cred c-o să mă opresc, zise el într-un târziu. Am putea să vizităm galeria fotografică, nu?

Savannah încremeni și-și aruncă privirea spre coșulețul de pe braț unde se mai afla încă plicul cu stereogramele rupte.

– Sunteți sigur că...

– Trebuie să caut pe cineva acolo, insistă Jules.

Ea acceptă fără să mai zică nimic și străbătură bâlciul în sens invers, spre intrarea ce dădea către Școala Militară. Pe aleea cea mare, un loc privilegiat îl ocupa un soi de baracă, Galeria curiozităților, iar bătrânul Émile stătea la ghișeu, propunând curioșilor bilete de cinci centime, însoțite de faimosul cupon de reducere pentru atelierul Pelladan. Îl întâmpină pe Jules cu gesturi largi de vădită bucurie.

– Domnule Verne! Ce plăcere! Ce onoare! Dar cine este această încântătoare făptură?

– V-o prezint pe Savannah, o prietenă.

– Domnul de Montagnon nu e cu dumneavoastră?

– N-a putut să vină, o să vă povestesc eu. Am vrea două bilete.

Jules plăti prețul cerut – era sortit ca bancnotele de la Lucien Morcel să nu apuce sfârșitul zilei – și o îndemnă pe Savannah să înceapă vizita fără el.

– E fermecătoare, îl complimentă Émile după ce tânăra femeie se îndepărtă, vă felicit.

– Nimic nu-i încă hotărât, oftă Jules.

– Vai! Femeia e ca lumina: nici n-o poți prinde, nici nu te poți lipsi de ea...

– Nu vă știam poet.

– Poezia fotografului, domnule Verne, nimic altceva. V-a lămurit Jacques Saint-Paul în privința dagherotipului?

– A murit, îl anunță Jules fără ocolișuri.

– A murit! Cum așa?

– Asasinat. Când am ajuns noi la atelier, ucigașul încă se afla acolo. A fugit rănindu-l pe Félix la brațul stâng.

– Doamne Dumnezeule! Și tocmai eu v-am trimis la el!

Câțiva amatori se opriră lângă ghișeu, obligându-l pe Émile să înceteze, momentan, cu întrebările.

– Are legătură cu articolele, nu-i așa? continuă bătrânul după ce-i servi.

– Sunteți la curent?

– Studioul e abonat la *Le Populaire.* Când domnul de Montagnon și-a spus numele, mi-am dat seama imediat cine este. Și-n plus, povestea cu placa nu mi s-a părut prea clară. Cum se simte acum?

– Are nevoie de odihnă. Totodată m-a însărcinat să vă arăt o copie... În atelierul lui Saint-Paul erau vreo douăzeci de același fel.

Bătrânul Emil șterse fotografia și o studie sub lampă.

– Ce reprezintă, după dumneavoastră? întrebă tânărul.

– La prima vedere, o încercare ratată. Dar am mai văzut așa ceva și altă dată.

– Și despre ce e vorba?

– N-aș vrea să mă hazardez, dar, fiind la mijloc un medium, aș zice că e una dintre acele încercări, tot mai dese, de a fotografia spiritele.

Să fotografiezi spiritele! Jules se aștepta mai degrabă la vreo experiență privind electricitatea.

– În ce scop?

– Ca să le studieze, presupun. Sau ca să capete o dovadă că ele există. Studioul nostru a primit o dată sau de două ori cereri de a participa la ședințe spiritiste, însă, din câte știu, patronul a refuzat de fiecare dată. Asta nu împiedică însă ca astfel de imagini să circule ocazional. Între fotografi reprezintă mai mult un subiect de glume.

– Vă mai amintiți cine v-a chemat la ședințele de spiritism?

– Eu nu. Dar întrebați-l pe domnul Pelladan. E înăuntru.

– Domnul Pelladan e aici!

Émile coborî glasul.

– Vine întotdeauna la ora închiderii, ca să facă socoteala încasărilor.

Jules îi mulțumi și, fără să mai aștepte, intră în baraca înaltă. Mai mult decât o simplă galerie, găseai

un întreg univers asamblat ca un decor de teatru. Pătrundeai într-un fel de pădure alcătuită din arbori falși și pânze pictate, cu porțiuni luminate mai slab sau mai puternic, fiecare din ele evocând un alt continent: Asia pe fondul junglei, Africa și ai săi baobabi, America și imensii ei copaci stufoși. La rândul lor, fotografiile erau înrămate și agățate pe niște rogojini: indieni cu pene stând lângă corturile lor, sate de colibe din lut în Sahel, copii cu pielea neagră și zâmbet strălucitor, cambodgieni în costume tradiționale, temple hinduse și altele. A doua secțiune era dedicată orașelor, inclusiv franțuzești, și celor mai remarcabile monumente pe care le adăposteau. Luminile care picau în unghiuri alese cu grijă dădeau iluzia de zi și noapte, după modelul pe care-l inventase cândva Daguerre pentru Diorama lui, o sală uriașă în care prezenta tablouri feerice. Vizitatorul care înainta pe coridor printre panouri avea astfel sentimentul amețitor că străbate lumea cea largă din câțiva pași. Prin urmare, exclamațiile de surpriză se auzeau din toate părțile: „Cât e de înaltă clădirea asta!", „Ce de oameni pe vaporul ăla! Sunt cel puțin zece mii!"

În timp ce admira o imagine panoramică a acoperișurilor Londrei, Jules prinse o discuție care venea dinspre coridorul alăturat.

– Actriță? rostea o voce gravă. Dar e minunat! Știți că am fotografiat-o pe Eugénie Doche în rochia din *Dama cu camelii?* Și pe Rachel în *Fedra?* Chiar și pe Rose Cheri? Le cunosc personal.

– Personal? exclamă cu profundă admirație Savannah.

– Bineînțeles! Și credeți-mă, portretele lor făceau senzație în vitrină. Vindeam câte zece pe zi.

Vocea deveni mieroasă.

– Poate v-ar plăcea să aveți și dumneavoastră unul, nu? Am putea scoate câteva exemplare, pe care să le trimitem teatrelor. Pe cheltuiala mea, firește. Nu, nu, nu protestați! În dumneavoastră se ascunde o actriță care așteaptă să iasă la iveală, o simt. Lăsați-mă să fiu unealta destinului...

Jules se grăbi să-i sară în ajutor tinerei femei. Ajuns la capătul coridorului, coti și-l văzu pe Pelladan aplecându-se spre ea, pentru a îndrepta, chipurile, o fotografie pe un panou. Savannah nu se mișca, vădit impresionată.

– Domnule Pelladan? zise Jules.

Celălalt se retrase cu un gest de ciudă, iute stăpânită.

– Domnule?

Era înalt, atletic, cu barba și părul tăiate scurt, cu trăsături accentuate și voluntare, care, negreșit, seduceau majoritatea femeilor. Nu și pe Jules, care găsi că bărbatul avea ceva fals și neplăcut. Ochii, probabil. Ochii foarte mobili și întunecați, care dezmințeau aparenta de amabilitate pe care-o afișa. Parcă ar fi purtat o mască.

– Domnișoara e cu mine, rosti Jules apăsat.

– Și dumneavoastră cine sunteți?

– Jules Verne, lucrez pentru *Le Populaire.*

– *Le Populaire?* Bun ziar! Ei bine, încântat să vă cunosc, domnule Verne. Sper că nu vă supărați, domnișoara și cu mine discutam despre viitoarele sale succese. Îmi mențin oferta, adăugă întorcându-se

spre Savannah. Veniți oricând vă convine la studio, adresa e pe cupon. De preferat după-amiaza, dimineața sunt la Expoziție. Evident, dacă socotiți că domnișoara are nevoie să fie însoțită, invitația vi se adresează și dumneavoastră, scumpe domn.

– Patroane? strigă o voce înăbușită din spatele peretelui despărțitor. E ora unsprezece.

– Prea bine, Émile. Poți să închizi ghișeul, vin imediat.

În chip de scuză, sărută cu eleganță mâna tinerei femei.

– Iertați-mă, târgul se închide și poliția nu glumește cu respectarea programului. Trebuie să mă asigur că nu rămâne nici un vizitator înăuntru.

Și făcu stânga împrejur, lăsându-l pe Jules încremenit prostește locului, cu fotografia și întrebările lui. Asta era, oricum Pelladan nu i-ar fi răspuns la ele.

– Un panglicar, mormăi el.

– Doar nu sunteți gelos! se amuză Savannah.

– Nu-mi inspiră încredere și ați face bine să vă arătați mai reținută față de el.

– Nu începeți și dumneavoastră ca tata! îl tachină ea și izbucni în râs.

Ieșiră din baracă, îl salutară pe bătrânul Émile și-n trecere îl întrebară de unde se puteau închiria trăsuri spre periferie.

– E prima oară când mă întorc în Villette cu birja! se bucură Savannah.

Ajunseră în stația de pe strada Suffren și așteptară minute bune până când o trăsură cu felinar albastru –

care indica depoul Belleville – catadicsi să apară. Singura problemă – răsuflarea vizitiului mirosea mai mult decât îndoielnic.

– Doi franci cursa, zise el înăbușindu-și un sughiț. Și trebuie să fiu înapoi la grajduri la doispe jumate.

Jules scrută în zadar piața și străzile din apropiere: erau destule trăsuri care-i luau pe numeroșii clienți, dar toate arborau felinare galbene, roșii și verzi. Văzându-l că șovăie, vizitiul încercă să-l liniștească.

– Pe onoarea lu' Bastien, dom'le, nu există echipaj mai bun decât mine pe caldarâmu' Parisului! Și dacă mă cinstiți cu ceva în plus, o să fiți acasă până s-apucați să închideți portiera!

De cinstit, judecând după aburii alcoolului, se cinstise deja din belșug. Pe de altă parte, Jules își dădea bine seama că nu trăia o seară obișnuită. Așa că la naiba cu zgârcenia... Îi întinse vizitiului doi franci și jumătate sperând că trăsura o să meargă cât mai drept.

– Un bacșiș regal, milord, mulțumesc! O să călătorim ca-n puf, pe onoarea lu' Bastien!

Jules o ajută pe Savannah să se așeze pe banchetă și tocmai se pregătea să urce și el când o voce gâtuită îl strigă din spate.

– Domnule Verne! Domnule Verne!

– Émile?

– Iertați-mă, domnule Verne, gâfâi fotograful. Credeam că n-o să vă mai prind. Adineaori ați pomenit de Villette, nu-i așa? Și eu locuiesc tot acolo. Dacă aveți un colțișor și pentru mine, m-ați scuti să...

Jules se uită întrebător la Savannah care înălță din umeri.

– Haideți, suiți-vă!

Avea un suflet prea bun, știa.

– Dii! urlă vizitiul de parcă se alinia la startul cursei Jockey-Clubului de la Chantilly.

Trecură peste Sena în goană, apoi ocoliră bulevardele pe la colina Chaillot și prin strada Saint-Lazare. Jules îi lăsase pe bătrân și pe tânăra femeie să stea cu fața la direcția de mers, iar el, instalat comod pe moleschinul celeilalte banchete, îi privea cum discută și compară meritele diferitelor cartiere din Villette: locuiau la cinci sute de metri unul de altul și aveau aerul că se înțeleg de minune. Se gândi la bietul Félix care zăcea pe patul de suferință și la experiențele pe care le făcea Servadac în donjon. La ce folosea, oare, să fotografiezi spiritele? Și ce legătură avea asta cu electricitatea?

Brusc, când treceau pe lângă Notre-Dame de Lorette, vizitiul ciocăni ușurel în geam.

– Scuze, milord. Nu-ș' dacă e numa' în capu' meu sau... Da' cred că ne urmărește o trăsură de când am plecat din Champ-de-Mars!

14

Jules scoase capul prin portieră. Într-adevăr, un cupeu negru, tras de un singur cal, se ținea la douăzeci de metri în spatele lor. Cel care-l conducea își ridicase

gulerul hainei și-și înfundase pălăria pe cap astfel încât să nu i se zărească fața. Alături de el, pe capră, lucea ceva. O armă oare?

– Ce se întâmplă? se neliniști Émile.

– Sunteți sigur că ne urmărește? strigă Jules către vizitiu.

– Asta o să vedem acu'!

Trăsura coti brusc la stânga, spre strada Neuve-Coquenard, apoi tot așa de brusc la dreapta, prin spatele uzinei de gaz din cartierul muncitoresc. Zdruncinată într-o parte și într-alta pe banchetă, Savannah se agăță de fotograf.

– Dumnezeule, dar ce...

Dezorientat o clipă de aceste manevre, cupeul pierdu teren însă îi ajunse repede din urmă.

– Nu încape îndoială, milord, pe noi ne vânează!

– Există vreun mijloc să scăpăm de el?

Vizitiul îi aruncă o privire piezișă, încețoșată de alcool.

– E soțu' frumoasei doamne, am dreptate?

– Mai rău...

– Atunci, tatăl?

– Mai rău...

– Păi, dacă-i mai rău decât soțu' și tatăl, milord... Dii!

Își biciui vârtos caii și puțin lipsi ca Jules să nu cadă pe genunchii lui Savannah. Aceasta tremura, străduindu-se totuși să nu facă o impresie proastă.

– E ucigașul de care vorbeați, nu-i așa? Vrea să ne omoare?

– Nu știu. În orice caz nu pare să ne slăbească.

Cupeul negru se apropiase, era și mai iute și mai ușor de mânuit decât trăsura. Noi hurducături, noi clătinături și trăsura se strecură pe strada Rochechouart, apoi țâșni în mijlocul străzii Dunkerque. Din fericire, nu mai era multă lume la ora aceea. Lui Jules i se păru că necunoscutul pune mâna pe armă. Din cauza ropotului furios al copitelor pe caldarâm, nimeni n-ar fi auzit împușcătura.

– Stai că-ți arăt io ție, fiu de căței! înjura vizitiul.

Urmăritorul se găsea acum la doar zece metri, cu pușca pe genunchi și fața în continuare ascunsă. Un glonț pentru vizitiu și trăsura ar intra direct într-un stâlp și s-ar zdrobi... Sau și mai bine, ucigașul ar ajunge în dreptul lor și l-ar împușca pe Jules prin portieră. Tânărul întoarse capul: se aflau în piața Nordului. La stânga – spitalul Lariboisiere, la dreapta – biserica Saint-Vincent-de-Paul. În față – cartierul Gării de Nord, transformată în șantier de câteva săptămâni. Exista chiar și o barieră de lemn care închidea în parte șoseaua pentru a opri trăsurile să treacă.

– Hei! se sufocă Jules. Doar n-o să...

– Ține-te după mine pe-aci dacă ești în stare! urla din adâncul rărunchilor vizitiul.

Trăsura se înclină în mod bizar pe o latură fără a încetini câtuși de puțin. Cei dinăuntru se agățau care de ce putea. Atelajul urcase cu două roți pe ceea ce mai rămăsese din trotuar și ocoli iute bariera. Înaintea ei se întindea un șanț central, pe cale de a fi astupat, maldăre de pământ și o potecă îngustă, bătătorită, care permitea căruțelor să descarce materiale. Osiile

trosneau mai să se rupă, și la fiecare hop pălăria lui Émile zbura spre tavan.

– O să ne omoare! O să ne omoare!

Cupeul nu renunțase și pornise iarăși în urmărirea lor. Avea să-i prindă ușor, căci trăsura, din pricina mărimii sale, era nevoită să încetinească, iar caii dădeau semne de oboseală. Jules nu vedea cum o să-i scoată vizitiul de acolo: drumul se îngusta de-a lungul șanțului și adevărate tranșee ieșeau la iveală de sub enorma Gară de Nord. Încă cincizeci de metri de galop și vor avea de ales între a se răsturna într-o groapă sau a se strivi de un rambleu. Splendidă perspectivă...

Brusc, caii se cabrară.

– Încetișor, frumoșii lu' tata, încetișor! strigă vizitiul, trăgând din răsputeri de hățuri.

Trăsura se răsuci la dreapta, desprinzându-se ușor de pământ, apoi se pierdu între două povârnișuri care ascundeau vederii o răspântie. Intră hurducându-se pe o stradă alăturată, aflată și ea în reparații. Prin geam, Jules zări cupeul care încerca la rândul său să cotească, dar prea târziu. Una din roți alunecă pe pietriș și, din pricina propriului elan, partea din spate a cupeului se ridică pe verticală. Atelajul cedă cu o trosnitură cumplită, iar animalul, eliberat dintr-odată, începu să zvârle din copite. Cupeul se rostogoli și dispăru în dosul povârnișului.

– Na, că nu te așteptai la asta! strigă triumfător vizitiul, înălțându-și brațul într-un gest victorios.

Îi aruncă din nou o privire piezișă lui Jules.

– Orice-ar fi, io zic c-o să vă lase în pace o vreme. Dacă nu cunoștea locu' nu trebuia să se aventureze până aici, am dreptate? Bun, și-acum tot în Villette mergem?

Ultima parte a drumului se desfășură fără probleme, însă cei trei pasageri, încă în stare de șoc, păstrară o tăcere apăsătoare. Pe măsură ce se îndepărtau de centru, felinarele erau tot mai rare, străzile mai puțin largi, construcțiile mai răsfirate. Villette era o excrescență adăugată Parisului începând de la canalul Ourcq, vast antrepozit unde se descărcau vase întregi de cărbune, făină, ulei și vin și care, dincolo de port, adăpostea în clădirile lui urâte o întreagă populație de lucrători prost plătiți și, adesea, nevoiași. Savannah locuia pe o străduță tristă și deloc atrăgătoare, învecinată cu calea ferată de centură. Casa de pe colț părea lipsită de viață și Jules găsea că e păcat s-o lase singură pe Savannah.

– Nu preferați să vă conduc?

– E o pensiune pentru muncitoare tinere, îi explică Savannah în șoaptă. Cei de aici cred că lucrez într-un atelier de croitorie. Dacă portăreasa ne vede împreună, n-o să ne deschidă în veci. Deja e târziu...

Își puse palma peste încheietura mâinii lui și-l strânse ușor.

– Dar puteți să mă luați mâine de la Lebăda roșie, dacă vreți. O să-mi repet fabulele, vă promit.

Jules încuviință din cap și o privi cum dispare pe sub porticul dărăpănat. Da, mare păcat!

– Ehei... Dragostea! glumi vizitiul. Bun și-acum încotro, milord? La doișpe jumate trebuie să fiu la grajduri, țineți minte, nu?

Émile îi spuse pe unde s-o ia și când trăsura se urni, se așeză lângă Jules c-un aer conspirativ.

– Iertați-mă că am picat așa pe capul dumneavoastră, domnule Verne. Erați cu o tânără drăguță și eu v-am deranjat. Însă n-am făcut-o doar ca să profit de trăsură. Mai devreme, după discuția noastră, mi-a venit în minte un amănunt. Nu știu dacă are vreo importanță sau nu, dar de vreme ce spuneți că Jacques Saint-Paul e mort și că totul e legat de povestea cu mediumul englez...

Se tot pierdea în scuze și explicații.

– Vă ascult, Émile.

– Păi... Vă amintiți că trebuia să mănânc la Purceaua leșinată, pe colina Chaumont, în dimineața aceea, da? Ei bine, după vreo oră, când coboram spre barieră, m-am întâlnit cu o veche cunoștință. O persoană care venea din când în când la studioul Pelladan și care era oarecum în relații cu Jacques Saint-Paul. Pierre Batisson...

– Batisson, patronul tipografiei?

– Da, el. Are niște clădiri în spate la Montfaucon.

– Am aflat, Félix mi le-a arătat când ne-am dus la atelierul Saint-Paul. Și ce făcea?

– Nimic, tocmai asta e. Nu mi s-a părut deloc normal. Era singur, pe jos, și nu mergea spre Montfaucon. Stătea și aștepta. Mie așa mi-a lăsat impresia, că aștepta.

– Ce aștepta?

– Habar n-am. Erau câțiva oameni prin jur, câțiva trecători, însă...

– I-ați vorbit?

– Bineînțeles că nu! Ca să-i povestească după aia patronului că pierdeam vremea pe-acolo în loc să muncesc!

În mintea lui Jules încolți o idee.

– Era îmbrăcat în negru și cu o pălărie cu boruri largi?

– În negru? Nu. Purta o cămașă dintre cele mai albe. Pantalonul, poate... Dar n-avea pălărie.

De haină și pălărie puteai oricând să scapi discret.

– El v-a observat?

Émile se încruntă neliniștit.

– Presupun... presupun că m-a văzut, da. De ce?

– Doar din curiozitate, nimic altceva. Și sunteți de părere că Batisson avea legături cu Jacques Saint-Paul?

Bătrânul nu răspunse imediat, de parcă s-ar fi temut dintr-odată că spusese prea multe.

– Da... În sfârșit, oarecum. Batisson a venit la studio în câteva rânduri, însă n-am de unde să știu dacă se întâlneau și în afara lui...

Parcă-l străfulgerase un gând ce-l îndemna să tacă.

– E vreo problemă, Émile?

– Deloc, domnule Verne. Îmi dau seama că n-ar fi trebuit să vă deranjez cu povestea asta. Nu prezintă nici un interes și, în plus, v-am stricat seara.

Jules ar fi pus pariu că bătrânul se temea.

– Am ajuns la adresă! strigă vizitiul.

Trăsura oprise pe un drum slab luminat, mărginit de clădiri greoaie, cu două etaje. Fotograful se grăbi să deschidă portiera.

– Mulțumesc, mulțumesc încă o dată, domnule Verne! Și însănătoșire grabnică prietenului dumneavoastră.

Apoi îi întinse mâna vizitiului.

– Sunteți un vizitiu pe cinste, da, da! Strada se înfundă, însă puțin mai încolo găsiți un loc unde să întoarceți.

Dădea impresia clară că vrea să plece cât mai repede.

– Următoarea oprire? întrebă vizitiul.

Jules stătea în cumpănă. Acum regreta că o părăsise pe Savannah. Dac-ar mai fi stăruit un pic... Îl bătea gândul să se înapoieze la pensiune. Poate că ea l-ar zări de la fereastră. A treia din stânga, la etajul al doilea, îi spusese. Iar el ar putea să-i atragă atenția și... Ba nu, era o copilărie. Și pe deasupra îl aștepta *Mona Lisa.*

– Bulevardul Bonne-Nouvelle.

– Bonne-Nouvelle! Am pornit, milord.

Trăsura se adânci în beznă și, aproape de fundătură, întoarse anevoie. Înainte de a părăsi strada, Jules observă clădirea unde locuia fotograful. Oare ce-l apucase pe bătrân? Simplul fapt că vorbise despre Batisson era suficient ca să-l înspăimânte?

Trăsura nu făcuse nici cincizeci de metri pe artera principală, când răsună o împușcătură: bang! Apoi, imediat, o a doua: bang!

– Émile?

Caii nechezară și Jules sări din trăsură înainte ca ea să oprească.

Émile!

Jules alergă spre imobil. Ce nătărău! Bineînțeles că Émile!

Poarta cea mare cu două canaturi nu era închisă. O curte. Mai multe intrări. Încotro să se îndrepte? Zgomote pe scara din față. Jules se repezi într-acolo. Larmă, voci nedumerite. Oamenii ieșeau pe palier în cămăși de noapte.

– Ce se petrece? S-au auzit împușcături?

– La ora asta!

– Cred că la bătrânul de la etajul doi.

Se aprinse o lampă, apoi încă una.

– Pe aici!

Cineva bătea la o ușă. Un vlăjgan cu brațe groase, îmbrăcat într-o flanelă.

– Fir-ar să fie, e încuiată!

– Dar dumneavoastră cine sunteți? întrebă o voce pițigăiată.

– Un prieten, se justifică Jules, un prieten al lui Émile. Repede!

Vlăjganul izbi cu umărul și ușa cedă.

– Apropiați-vă cu lumina, e beznă.

Jules smulse o lampă și se grăbi să intre. O masă răsturnată îi bara calea. Fereastra era deschisă și se făcea curent cu ușa.

– Acolo! exclamă vlăjganul.

Émile zăcea ghemuit la picioarele patului.

– Sânge, e plin de sânge! Nu lăsați femeile să vină!

Toată lumea începu să discute și să-și dea cu părerea în același timp.

Jules se aplecă: fotograful avea, într-adevăr, fața năclăită de sânge. Dar respira.

– Tăceți odată! ordonă Jules. Cu toții! Și duceți-vă să căutați niște fețe. Trăiește.

Se stârni iarăși agitație, curioșii se înghesuiau să vadă... Jules apropie din nou lampa. Émile avea o crestătură pe frunte, care pornea de la ochi și urca pieziș spre rădăcina părului. Sângera din abundență.

– Apă, aduceți apă. Și alcool!

Îi dădură o cârpă, apoi un lighean și o sticlă. Jules executa gesturi mecanice, de parcă bandajase răniți toată viața. De două ori pe zi, cel puțin... Din fericire, rana nu se dovedi adâncă. Când i-o tamponă cu alcool – un rachiu de prune foarte aromat – Émile gemu și se strâmbă de durere. Deschise celălalt ochi într-un ropot de aplauze.

– Aahh!

– Ți-e mai bine, Émile?

– Eu... el a... a tras în mine, nu?

– Cine a tras?

– Nu știu. Un bărbat... Fereastra... Oh, capul meu!

Ajutat de vlăjganul în flanelă, Jules îl așeză comod în pat.

– O să anunțăm poliția, îi șopti apoi la ureche fotografului.

– Nu, se împotrivi Émile. Nu vreau. E doar o zgârietură. Și-n plus, mă simt mult mai bine. O să mă duc eu mâine, la poliție.

Deunăzi, în piațeta de la Notre-Dame, când venise vorba de inspectorul Lafosse, bătrânul avusese același gen de reacție.

Ce era de făcut?

– Domnule, strigă de pe palier o tânără femeie, vizitiul dumneavoastră întreabă dacă să mai aștepte.

Jules se hotărî imediat.

– Să se întoarcă la grajduri! Și ați face bine și voi să vă întoarceți în odăile voastre. Mă ocup eu de el. Dacă am nevoie de ajutor, vă chem.

Să fi fost autoritatea tonului, priceperea cu care-l îngrijise pe rănit, sau ora înaintată din noapte? Cert e că micuțul apartament se goli în câteva minute.

– Am să repar broasca mâine, făgădui vlăjganul închizând ușa de bine de rău în urma lui.

– Mulțumesc... mulțumesc, domnule Verne, șopti Émile când se așternu liniștea. Hotărât lucru, vă sunt îndatorat peste măsură!

– Ce s-a întâmplat?

– Nici... nici mie nu mi-e clar. Era întuneric când am intrat. Am văzut fereastra... Eu n-o las niciodată așa, deschisă. Cele petrecute pe drum cu trăsura m-au pus în gardă. Mi s-a părut că într-un colț ceva se mișca. M-am împiedicat de masă. Am auzit o împușcătură. Fruntea m-a ars și am simțit că mă prăbușesc. Am crezut că mor. Asta-i tot.

– Vă aflați în partea asta, lângă pat, nu?

Jules plimbă lampa pe zidul din spate. Descoperi două găuri în tencuială. Una la înălțimea umărului, cealaltă cam la vreun metru mai jos.

– A fost pe-aproape! Asasinul bănuia că vecinii vor veni numaidecât și că nu avea mult timp la dispoziție. A tras la nimereală. Poate chiar v-a crezut mort. Apoi...

Jules merse la fereastră. Se cățără pe balustradă ca să cerceteze acoperișul: pantă lină, hornuri, cineva destul de sprinten putea să fugă pe acolo fără probleme. Se întoarse lângă Émile și-i turnă un pahar cu apă.

– N-aveați o sticlă cu rachiu mai adineaori? scânci bătrânul.

– Beți asta. Și explicați-mi de ce nu vreți să chemăm poliția.

Émile se ridică puțin și se sprijini de tăblia patului. Își ținea compresa cu o mână tremurândă.

– Am avut câteva neînțelegeri în trecut. E o poveste veche, țineți seama! V-am spus că am luptat în Marea Armată, nu? Când m-au lăsat la vatră, după Waterloo, am făcut o mulțime de prostii. Împlinisem douăzeci de ani și întoarcerea la viața civilă n-a fost tocmai o plăcere, credeți-mă. Am băut și m-am încăierat mai des decât îmi stătea în fire. Șterpeleam ca să am din ce trăi. Drace! Pierdusem gustul pentru muncă. Atunci am făcut cunoștință cu temnița. La Dijon... eu sunt de fel din Bourgogne. Și tot atunci a început să mă intereseze politica. Între gratii îți dai seama cel mai bine de anumite lucruri! Pentru că alde Ludovic al XVIII-lea, Charles al X-lea, Ludovic-Filip, toți sunt niște ticăloși. Puterea bogaților cu prețul nefericirii săracilor. În 1848, când cu Republica, mi-am închipuit că s-a terminat cu asta. Că profitorii nu vor

mai trăi pe spinarea noastră. Însă nu le pilisem dinții destul de scurt... Așa că, atunci când Ludovic-Napoleon a dat lovitura de stat, am ieșit în stradă. Eram vreo sută care ne-am bătut cu jandarmii în fața primăriei din Dijon. M-am ales cu o lună de carceră. Polițiștii mi-au dezgropat trecutul și m-au prevenit: la următoarea năzbâtie, o s-o pățesc rău. De atunci se pare că sunt trecut în scriptele tuturor prefecturilor din Franța. Drept un revoluționar periculos... Și încă cum! Așa că, dacă pot să mă feresc de acești domni...

– De-asta v-ați mutat la Paris?

– Nu. Am venit aici mai târziu, când mi-a murit nevasta. Era bolnavă de multă vreme. Aveam un mic magazin de optică pe care-l moștenise de la tatăl ei, dar a trebuit să-l vând ca s-o îngrijesc. M-am pomenit văduv, fără mijloace de trai și cu o fiică de crescut. De altfel, ea a rămas acolo. Are un băiețel, dar nu și soț. Pe scurt, pentru ea mi-am încercat norocul la Paris. O bună parte din ce câștig le trimit lor.

– Și studioul Pelladan?

– La Pelladan m-am angajat anul trecut. Grație socrului meu, am cunoștințe temeinice de optică și imaginile m-au interesat dintotdeauna. În afară de asta, printre clienții mei se număra și fiul lui Nicephore Niepce, un băiat din Chalon-sur-Saône, care cică ar fi inventatorul fotografiei. Cel puțin, înainte ca Daguerre să-i fure procedeul... Una peste alta, fiul acestui Niepce, un băiat tobă de carte, m-a învățat câte ceva. Susținea chiar că am talentul de a prinde lumina.

Jules luă sticla cu rachiu și turnă puțin pe fundul paharului.

– Ce v-a făcut să vă răzgândiți în privința lui Batisson, pe când ne aflam în trăsură?

Ochii bătrânului se-ndreptau când spre Jules, când spre rachiu.

– Nimic, domnule Verne, nimic, vă asigur.

– Pe mine nu mă păcăliți, Émile. Cineva a încercat să vă ucidă astă-seară, da? Refuzați protecția poliției, dar cine știe dacă mâine asasinul n-o s-o ia de la capăt? Vă cunoaște adresa, la urma urmei. Dacă păstrați tăcerea, nimeni n-o să poată face nimic pentru dumneavoastră.

– Numai că, șovăi Émile, există niște lucruri care nu mi-ar plăcea să se afle. Mai ales că... Dumneavoastră o să continuați articolele?

– Poftim?

– Domnul de Montagnon mi-a spus că lucrați împreună. Până când se însănătoșește el, dumneavoastră o să scrieți în *Le Populaire*?

Jules stătu o clipă în cumpănă înainte să răspundă.

– Tot ce se poate, se hazardă el.

– Atunci făgăduiți-mi să nu-mi pomeniți niciodată numele. Și că nu veți povesti nimic care să ducă pe cineva cu gândul la mine.

– Dacă asta vă oprește, aveți cuvântul meu.

– Și-n plus, îmi dublați porția de rachiu?

O tocmeală la sânge!

Jules îi umplu paharul și i-l întinse. Fotograful luă o înghițitură și o savură zgomotos.

– Mmmmh! Asta ar trebui să-mi dezlege limba! Chiar doriți adevărul despre Batisson, domnule Verne? Și despre Jacques Saint-Paul? Și despre Pelladan?

– Doar n-o să dau înapoi tocmai acum!

– Atunci ascultați-mă: sunt aproape sigur că fabricau bani falși.

Bani falși... Bancnotele falsificate din tașca lui Will Gordon! Asta ar explica multe! Jules se prefăcu totuși surprins.

– Dar cum au reușit?

– Grație aparatelor, firește! Bancnotele sunt imprimate, mare parte din ele, cu negru pe alb, ăsta-i punctul lor slab. Nu e imposibil să fotografiezi bancnotele, cu condiția să ai hârtie potrivită, un obiectiv foarte precis și cunoștințele necesare. Au mai încercat și alții nu de mult.

Jules își amintea de niște zvonuri vagi despre o astfel de încercare, apărute cu doi-trei ani în urmă.

– La vremea respectivă, continuă Émile, guvernul nu s-a lăudat: dormiți liniștiți, oameni buni! Dar printre fotografi s-a știut. Or, de atunci s-au făcut destule progrese. Legate de calitatea unei cópii și asemănarea cu modelul, dar și în privința posibilităților de multiplicare: cu o singură placă de sticlă cu colodiu, poți să tragi sute de exemplare dintr-o bancnotă de o mie!

Înfinit mai bine decât la loterie, ce-i drept!

– Păi, atunci toți fotografii ar trebui să aibă averi de milioane!

– Bineînțeles că nu! Există riscuri. Cincisprezece ani de temniță îți dau de gândit! Și apoi, tehnic vorbind,

lucrul nu e la îndemâna oricui. Sunt semnături de reprodus, medalioane, viniete, finețea caracterelor... să faci să se potrivească exact fața și versoul bancnotei. Doar adevărații artiști sunt în stare de așa ceva. Fără a mai pune la socoteală hârtia care trebuie să fie aceeași cu cea folosită de Banca Franței. Fapt care nu simplifică treaba.

– Și-aici intervine Batisson, presupun. Dar dumneavoastră cum ați descoperit afacerea?

– Din întâmplare. Într-o dimineață am ajuns la studio mai devreme decât de obicei. I-am găsit pe patron și pe Saint-Paul certându-se în laborator. Patronul striga cât îl ținea gura. Urla că nu dorește să mai audă nimic, că devenise prea primejdios, că avea o clientelă, că nu voia să mai aibă de-a face cu pușlamale de teapa lor și altele. Saint-Paul îi spunea că Batisson își luase deja unele angajamente, că plătise un sul întreg la fabrica de hârtie Marais, că era ultima oară și așa mai departe. Că dacă Pelladan nu mai voia să fie amestecat, trebuia doar să le dea placa, iar ei se vor descurca singuri cu fabricarea bancnotelor. Atunci am înțeles despre ce era vorba. Numai că Pelladan spumega de furie. S-au bătut și l-a dat afară pe Saint-Paul. Nu l-am mai văzut niciodată pe bulevardul Italian.

– Și nu ne-ați prevenit în nici un fel când noi ne-am dus la colina Chaumont!

Émile sorbi ce mai rămăsese pe fundul paharului.

– Păi, dumneavoastră nu mi-ați ascuns faptul că anchetați o crimă? La un secret se răspunde printr-un

secret și mai mare... În plus, dacă Pelladan e arestat, ce-o să se aleagă de mine? Dar de fiica mea?

– Ce părere aveți, acești bani i-au permis patronului dumneavoastră să-și dezvolte studioul?

– Îmi cereți prea mult. Știu doar că atelierul funcționează de doi ani și că la început trebuie să fi înghițit al dracului de mulți bani! Însă azi, aduce câștig. În fiecare zi, o grămadă de oameni se înghesuie să se fotografieze, iar dacă Pelladan obține marele premiu al Expoziției, așa cum speră, numărul clienților va spori.

– O să primească un premiu?

– Medalia de onoare. Încă nu-i oficial, însă Pelladan a pus la punct o metodă cu placă uscată care ar putea să înlocuiască, în curând, colodiul umed. Nu mai e nevoie să ungi placa înainte să faci fotografia, ajunge să-ți pregătești plăcile din timp și să le întrebuințezi când vrei. S-a isprăvit cu căruciorul și camera neagră ambulantă. Îți iei aparatul, câteva plăci uscate și cu asta basta. Iar particularii își vor cumpăra toate cele necesare gata pregătite. Nu-ți mai bați capul cu sensibilizarea, cu mânuirea atentă a materialelor. Câștigi timp și loc. Ce-i drept, încă nu s-a ajuns chiar până acolo, dar nici nu va mai trece multă vreme până atunci.

– Un artist dublat de un inventator, vasăzică...

– Unul dintre cei mai buni din Paris, fără îndoială. Trage nădejde că premiul îi va deschide porțile Academiei de Științe.

– Consacrarea... E de-nțeles acum de ce nu vrea să mai păstreze vreo legătură cu vechii săi prieteni.

– N-o să pomeniți de asta în articolele dumneavoastră, da? zise Émile întinzând iarăși paharul.

– Fiți liniștit. Dar pentru astă-seară, adăugă Jules ridicându-se, cred că ați băut destul. Ar fi mai bine să vă culcați. Cât despre mine, trebuie să reflectez puțin. Aveți un scaun și o masă unde să mă așez? Rămân de veghe aici până mâine dimineață ca să mă asigur că nu vi se întâmplă nimic. Oricum, am nevoie de câteva ore ca să văd clar lucrurile.

Jules își scoase carnețelul și se instală lângă lampă, așteptând ca Émile să adoarmă. Toate i se învălmășeau în minte: fotografia, mesele spiritiste, bancnotele false, Gordon, Dandrieu, Saint-Paul... Simțea că trebuie neapărat să aștearnă cuvintele pe hârtie.

După ce chibzui o vreme, pe când Émile începuse să sforăie ușor, se apucă să scrie.

– Strada Cloche-Perche, numărul 13, anunță cu voioșie Félix. Aici e.

Clădirea își înalța pe trei etaje fațada întunecată și tristă, cu-atât mai întunecată și mai tristă cu cât singurul felinar cu gaz era spart, iar...

15

Jules își petrecuse o bună parte din noapte scriind. Nimic care să aibă legătură cu *Mona Lisa* lui. Și totuși își simțea inima ușoară, ca scăpată de povara

pe care-o așternuse pe hârtie. Se închegase deja o poveste. Nu neapărat de bun-gust și nici întotdeauna verosimilă, ci doar o poveste. Iar Jules era făcut pentru povești...

Curând avea să fie ora șase. Cu o clipă mai devreme îl lăsase pe Émile cufundat în somn și o pornise spre casă, cu un ocol pe la colina Chaumont. Cerul, până mai adineaori lipsit de strălucire, se colora în roșu și portocaliu, iar păsărelele, în răcoarea dimineții, își întețeau ciripitul vesel. De ce te puteai teme într-o asemenea zi?

Dincolo de halele uriașe care serveau drept depozite, Jules zări în depărtare acoperișul tipografiei. O trâmbă de fum alb ieșea pe coș... Batisson profita de ora matinală ca să-și pună ordine în afacerile personale? Curios, Jules părăsi strada principală și o luă în stânga pe drumul cretos mărginit de ierburi uscate care trecea pe lângă depozite. Briza aducea miasme de excremente dinspre locul unde se usca în aer liber scârna Parisului. Îngrășământ puturos pentru culturi, întrucât din moarte trebuia întotdeauna să răsară viața...

Ajuns la cincizeci de metri de tipografie, se opri și ciuli urechea. Presele mecanice păreau să duduie. Să fi fost ora șase ora banilor falși?

Jules înaintă prudent ghemuindu-se în dosul unui șir de butoaie. De aici vedea intrarea. Ușa cea mare era întredeschisă și cazanul scuipa într-adevăr aburi. Dar degeaba își tot miji ochii, interiorul clădirii îi rămânea ascuns privirii. Să se aventureze mai departe ar fi însemnat o prostie. Să anunțe poliția, iată o idee

mult mai înțeleaptă... Se îndreptă de spate, vrând să facă stânga împrejur, dar încremeni imediat. Max, servitorul negru și spătos al lui Servadac, îi propti în obraz țeava puștii. Fără o vorbă, îi făcu semn să se îndrepte spre ușă. Vasăzică, marchizul era mână în mână cu Batisson!

Jules pătrunse în tipografie cu brațele ridicate. Doar una dintre puternicele rotative funcționa, alimentată de o rețea de tuburi și un cazan așezat undeva în spate. Clădirea era mai mult înaltă decât lată, cu ferestre la patru-cinci metri de sol, care luminau trei prese mecanice uriașe și baloți de hârtie stivuiți lângă ziduri. Un uruit ca de locomotivă îi acoperea zgomotul pașilor și Servadac nu-l auzi apropiindu-se. Bătrânul în scaun cu rotile se găsea în mijlocul atelierului, înconjurat de trei dintre valeții săi, fiecare cu câte un pistol la brâu. La picioarele lor zăcea întins un trup, trupul lui Batisson, cu șorț gri lung, mâinile prinse la spate. Capul, întors spre Jules, era scăldat în sânge, iar în locul ochilor se căscau două orbite goale.

– Domnule..., zise un servitor, arătând cu un gest din bărbie spre Jules.

Servadac trase de roți făcând scaunul să se răsucească. Pe chipul lui descărnat înflori un zâmbet răutăcios.

– Domnule Verne! Hotărât lucru, aveți niște ore de vizită deloc creștine: alaltăieri noapte la pavilionul meu, de cu zori la prietenul meu Batisson...

– Prietenul dumneavoastră! S-ar zice că nu-i bine să te numeri printre prietenii dumneavoastră!

– Nu-i bine să te numeri printre dușmanii mei, vă dați seama!

Se întrerupse ca să dea ordine.

– Germain, Petit-Jean, Colinot, continuați să scotociți prin toate ungherele. Știți ce vreau... Max, nu-l slăbi din ochi pe oaspetele nostru.

Apoi i se adresă iarăși lui Jules.

– Constat cu plăcere că v-ați recăpătat vocea, o să-mi puteți vorbi despre cercetările dumneavoastră!

– De oriunde le-aș începe, îi replică Jules, ele duc mereu la dumneavoastră. Crime, bancnote false, dispariții de cadavre... Pentru cineva care se simte pregătit să moară și pe care nici banii, nici puterea nu-l mai interesează... Ori ați lăsat deoparte frumoasele principii ale doctrinei dumneavoastră?

– Doctrina mea... Sunteți orb, tinere. Mai orb decât bietul Batisson. Aveți ochi, dar nu vreți să vedeți. Spiritismul e o păcăleală, asta credeți, nu-i așa? Will Gordon, un jalnic iluzionist? Și totuși ați fost prezent în ziua morții sale, nu? Pe locurile din față, ca să înțelegeți mai lesne... Adevărul vă întindea brațele, nu trebuia decât să-l primiți. Însă preferați niște mărunte certitudini.

Împresurat de ticăloși înarmați, lui Jules nu-i rămânea decât să se roage să apară cineva. Și până atunci, să lungească discuția.

– Unul dintre oamenii dumneavoastră se strecurase în rândurile asistenței, corect? S-a ascuns până a plecat toată lumea și apoi l-a ucis pe Will Gordon?

– Uite cum refuzați să mă ascultați! Străduiți-vă puțin! Totul s-a petrecut sub ochii dumneavoastră, v-am spus doar. Vă amintiți întrebarea pe care Gordon i-a pus-o spiritului în seara aceea: „Doamna întreabă dacă persoana la care se gândește acum e în pericol sau nu"? Sunt propriile lui cuvinte, după cum mi s-a povestit.

– Da, îmi aduc aminte.

– Spiritul a răspuns: „O să moară curând." Și Gordon a murit în ora următoare. Asta nu vă deschide ochii? Tot nu înțelegeți? Și totuși e limpede: la Will Gordon se gândea tânăra femeie în clipa cu pricina. Voit sau nu, asta n-o știu. A fost de-ajuns ca ea să-și piardă concentrarea o fracțiune de secundă, iar gândurile să-i zboare spre el și... În orice caz, spiritul s-a referit la Will Gordon. Și predicția ce-l avea ca subiect s-a împlinit. Ce vă trebuie mai mult?

– O coincidență tragică! Gordon a născocit povestea asta ca să-și impresioneze publicul. Am văzut mașinăria din interiorul *secretaire*-ului! Am văzut șmecheriile de sub podeaua falsă! Gordon era un șarlatan!

– Să-și transforme talentul miraculos în spectacol de circ era slăbiciunea lui, adevărat. Dar cine n-are slăbiciuni? Și dacă vă încăpățânați să susțineți că nici un spirit n-a apărut în seara aceea, atunci cum vă explicați ultimele cuvinte ale lui Gordon? Căci dumneavoastră vi s-a adresat, nu? „Spiritul avea dreptate, la mine se referea." Credeți că unui om în agonie îi mai arde de minciuni? Iar dacă delira, credeți că ar fi vorbit în franceză? Nu, de două ori nu. Will căuta

doar să vă convingă că totul era adevărat. Sunteți ultima persoană căreia i-a transmis mesajul său.

Servadac se dovedea abil, trebuia să recunoască. Însă Jules nu uita ce văzuse în donjon.

– Pe astfel de certitudini vă bazați experiențele? Chiar cu prețul de a profana cadavre și morminte?

Max dădu să-l lovească, însă marchizul îi opri brațul.

– Lasă-l. Habar n-are ce se pregătește. Aflați că nu profanez cadavre, tinere, le ofer o a doua viață.

– Furându-le de la morgă?

– Am, oare, de ales? Știința progresează adesea călcând interdicțiile.

– Ați citit *Frankenstein?* Savantul n-a sfârșit prea bine...

Servadac se crispă în fotoliul său.

– Nu se pune problema învierii morților, imbecilule. Ci doar să le folosesc perispiritul. Să mă servesc de fluidul lor înainte ca el să se împrăștie. Ca să-mi recapăt forța propriului meu trup. Dacă spiritele pot să bată în pereți și să miște obiecte, de ce n-ar putea să-mi întărească mușchii?

Să-și întărească mușchii, așadar asta îl preocupa pe bătrânul marchiz! Magnetismul lui Mesmer, spiritism, electricitate, toate se amestecau în creierul său bolnav! Încerca să materializeze perispiritul cadavrelor, apoi, grație instalației electrice, voia să-l facă să se îndrepte spre scaunul în care el însuși se așeza. Spera, fără îndoială, să-și însușească astfel energia

magnetică a perispiritului și să redea picioarelor sale o nouă tinerețe. Poate chiar întregului corp.

– Nu se poate spune că încercările au dat roade, îl ironiză Jules. După câte se vede sunteți încă țintuit în scaun.

– E doar o chestiune de ore, scrâșni marchizul. Îmi lipseau instrumentele necesare. Dar mi-am perfecționat laboratorul, care-i gata să-și îndeplinească misiunea. De-acum funcționează în circuit închis și poate să canalizeze energii importante. V-aș fi invitat bucuros la o mică demonstrație, ultima „livrare" va avea loc în dimineața aceasta. Însă, vai!, mă tem că o să vă rețină ceva...

– Asemenea lucrări trebuie să coste scump, începu Jules. De aici, presupun, asocierea cu patronul tipografiei, nu?

Tocmai atunci unul dintre oamenii lui Servadac se apropie cu un sac de pânză în mână.

– N-am găsit decât asta, domnule.

Bătrânul cercetă conținutul sacului, care nu păru să-l mulțumească.

– Nimic altceva? Ați deschis toate sertarele, ați cotrobăit peste tot? Nici o gaură în podea, nici un zid care să sune a gol?

– Am verificat pretutindeni.

– Păcat, oftă marchizul. O să sfârșesc prin a crede că bietul Batisson era sincer. Însă o dată nu-i obicei! Asta e, o să facem rost din altă parte.

– L-ați omorât pe Batisson ca să recuperați bancnotele false, nu-i așa?

Servadac bătu ușor cu degetele în brațele fotoliului înainte de a răspunde.

– Vă înșelați, fiule. Dumneavoastră l-ați ucis!

– Eu l-am ucis?

Marchizul zâmbi cu satisfacție.

– Germain, am nevoie de un scaun. Dintr-un lemn nu prea solid, te rog, care să ardă repede. Du-te și adu gazul din trăsură.

Jules simți șiroaie neplăcute de sudoare scurgându-i-se printre omoplați. În spatele lui, Max își armă pușca.

– O să-mi faceți ce le-ați făcut și celorlalți? Două gloanțe în ochi și gata?

– Hotărât lucru, sunteți incorigibil! Nu m-ascultați deloc! V-am spus că dumneavoastră l-ați ucis! I-ați ucis pe toți! Băgați-vă bine asta în cap, tinere, *dumneavoastră sunteți criminalul!*

Jules se stăpâni să nu sară la gâtul lui. S-ar fi răsturnat amândoi cu fotoliul la pământ și Jules ar fi profitat de ocazie ca să-i spargă marchizului câțiva dintre dinții săi bătrâni. Ba chiar i-ar fi învinețit în treacăt un ochi. Însă țeava armei de alături îl îndemna la prudență.

– M-am interesat în privința dumneavoastră, continuă marchizul. La surse bine informate. Și, dacă nu mă înșel, ați fost de fiecare dată prezent la locul crimelor, cam pe la ora când acestea s-au petrecut. Opriți-mă dacă greșesc... În seara zilei de 14 august, dumneavoastră l-ați găsit pe Will Gordon în sala de spiritism. Ba chiar ați rămas singur minute bune cu

el până au sosit întăririle. Prilej să ștergeți, de ce nu, urmele care v-ar fi compromis...

– Știți bine că nu-i adevărat!

– Tadaaa! Potrivit ultimului raport al Brigăzii de Siguranță, s-ar părea că ați pătruns în atelierul lui Dandrieu chiar înainte să se descopere cumplita moarte de care avusese parte. Ce treburi învârteați în Pré-Saint-Gervais a doua zi după uciderea lui Gordon, vă întreb eu. În plus, ca și când toate astea n-ar fi de-ajuns, v-ați dus ieri la un fotograf de pe colina Chaumont. Care, culmea, a fost găsit și el mort...

Servadac era bine informat: avea, negreșit, relații sus-puse, cel puțin până la nivelul șefului Siguranței!

– Asasinul încă se afla în studio, se apără Jules, a tras în noi. Dar nu vă spun nimic nou, bineînțeles. Pe care dintre zbiri l-ați trimis acolo? Pe Max? Pe Petit-Jean?

– Să nu inversăm rolurile! Peste vreo oră, va fi descoperit trupul neînsuflețit al sărmanului Batisson. Cu două gloanțe în ochi, deci încă un nume pe lista ucigașului. Numai că, de data asta, alături de victimă o să zacă trupul călăului. Ancheta va trage de aici o concluzie definitivă, spre satisfacția generală. Prefectul se va alege cu felicitări, Brigada de Siguranță cu o decorație, iar vizita reginei va putea începe sub cele mai bune auspicii. Cât despre mine, voi deveni un om cu totul nou, care se va ține pe propriile picioare și care se va bucura în fiecare zi de neprețuitul sprijin pe care i l-ați oferit...

– Inspectorul Lafosse n-o să accepte niciodată că lucrurile s-au petrecut astfel! se indignă Jules. Își va continua ancheta și...

Însă Max îl înhăță de mijloc, punându-i mâna la gură. Germain și Colinot se întorceau înarmați cu un scaun și un bidon.

– Inspectorul Lafosse! rânji Servadac. Credeți că o să miște un deget pentru dumneavoastră? Înseamnă că nu cunoașteți deloc oamenii! Colinot, leagă-l zdravăn pe tânărul ăsta arogant și stropește cu gaz de jur împrejur.

Jules încercă să se zbată, însă Max era mult mai puternic. Colinot desfăcu nodul de la încheieturile lui Batisson și, cu ajutorul celorlalți doi îl legă foarte strâns de scaun pe Jules. Servadac părea să guste în mod deosebit spectacolul.

– Înțelegeți că dacă v-ar găsi și pe dumneavoastră cu un glonț în cap, n-am mai sfârși niciodată cu povestea asta. Două victime în plus și un asasin în continuare liber... Atâta agitație și atâta îngrijorare! Pe când, după un incendiu serios nu se va descoperi nici o urmă suspectă la autopsie și toată lumea va fi mulțumită! Numai să binevoiască prietenul dumneavoastră Félix să vă identifice și intrați direct în analele crimei! Se pare că visați la nemurire, nu?

Jules se zbătu simțind cum funia îi pătrunde în carne și Max îi îndesă o batistă murdară în gură. După ce îi stropiră haina cu gaz, oamenii lui Servadac încropiră ici și colo câteva ruguri.

– Ce părere ai, Max, întrebă cu voce tare Servadac, ce-o să se întâmple mai întâi: să se sufoce sau să se prăjească? Ori explodează înainte cazanul și cu ipoteza asta suntem toți de acord?

Jules nu auzi mai multe, întrucât Max se îndepărta împingând fotoliul stăpânului său. Complicii lor aprinseră câțiva baloți de hârtie și isprăviră de împrăștiat conținutul bidonului. Când socotiră că focul s-a întețit, se grăbiră să iasă trântind ușa.

Ultimul zgomot ce ajunse la urechile lui Jules fu zgomotul sinistru scos de zăvorul care se închidea.

16

Să-ți păstrezi sângele rece... Iată genul de reflecție idioată pe care ar fi putut-o împrumuta unui personaj de-al său într-o situație asemănătoare. Dar cum să-și păstreze sângele rece când tipografia începea să ardă, baloții se aprindeau unul după altul sfârâind, cazanul scotea șuierături neliniștitoare și, oricât se zbătea, nu reușea să-și îndoaie nici degetul mic? Să-ți păstrezi sângele rece... frivolitate de scriitor! Banalitatea deplorabilă a celui care nu pățește niciodată nimic! „O poveste, o simplă poveste", cum să nu! El însuși era pe cale să se coacă, da, da, și n-o să duhnească în jur a hârtie arsă, ci a porc fript!

Flăcările se apropiau din dreapta, iar aerul devenea tot mai greu de respirat. O să-i atingă mai întâi vârful pantofilor, apoi o să le simtă mușcătura pe glezne, după care focul o să-i cuprindă fără întârziere pantalonii, cu tot ce avea în buzunare: carnețelul, ceasul...

Brusc, îl străfulgeră o idee, luminându-i mintea ca un joc de artificii. Briciul... Briciul pe care-l câștigase la târg și pe care nu putuse să i-l dăruiască lui Savannah! Dacă reușea să-l apuce...

Jules începu să țopăie cu scaunul ca un posedat. Lemnul era vechi și nu foarte solid, Servadac o spusese. Ar fi fost de-ajuns o lovitură puternică și...

La a patra sau a cincea săritură, un picior se rupse și Jules căzu cu capul înainte. Se răsuci pe spate și, în ciuda durerii de la gât, izbi din toate puterile în ciment. Una dintre stinghii trosni. Acum putea să-și miște mâna dreaptă. Își încordă toți mușchii și își undui corpul pentru ca funia să coboare puțin. Aproape că atingea buzunarul cu degetele. Trase țesătura centimetru cu centimetru, o întoarse ușor spre exterior și putu să pipăie capătul mânerului. Încă un efort... și gata!

Scoase briciul cu precauțiuni infinite și eliberă lama tăindu-se în treacăt la deget. Dar nu se sinchisi de atâta lucru. O potrivi pe funie și după două mișcări apăsate în sus și-n jos, aceasta slăbi. Fuga la ușă!

Ocoli cadavrul lui Batisson, amenințat de flăcări, și, la doi pași mai încolo, culese de pe podea un revolver cu țeavă subțire. Arma crimei, bineînțeles, menită, potrivit înscenării lui Servadac, să-l acuze pe Jules mai presus de orice îndoială. Oare dac-ar trage un glonț în zăvor, acesta s-ar face țăndări?

Însă butoiul revolverului era gol.

Așa că Jules se aruncă asupra ușii, lovind-o disperat cu umărul și picioarele. Ușa nici nu se clinti. Cum voia marchizul să dea de-nțeles că asasinul

pătrunsese în tipografie când ușa era încuiată? Jules ridică ochii spre acoperiș și văzu că una dintre ferestrele de sus era crăpată. Niște polițiști mai puțin meticuloși ar putea oricând să-și închipuie că ucigașul pătrunsese pe acolo și apoi incendiul îl prinsese în capcană.

La urma urmei, de ce nu?

Cercetă dintr-o privire sulurile de hârtie neatinse încă de flăcări. Erau vreo douăsprezece, în cel mai bun caz. Le târî la adăpost într-un colț, în spatele unei prese mecanice. Fiecare cântărea vreo treizeci de kilograme, măsura cam un metru și păreau destul de solide ca să-i suporte greutatea. Oricum, nu avea de ales.

Se cățără pe mașină și fixă cum putu mai bine câțiva baloți între fălcile de fier și cilindru. Împreună alcătuiau un soi de rampă, prea scurtă însă pentru a se sui până la geamuri. Dedesubt, focul împresura cazanul care arunca șuvoaie de abur fierbinte. Temperatura se apropia de patruzeci și cinci, cincizeci de grade și Jules realiză că era ud leoarcă. Haina și pantalonii: două cârpe duhnind a gaz. Lângă intrare, partea de birou și depozitare a mărfurilor din tipografie dispărea sub un fum gros, în timp ce cadavrul lui Batisson...

Dar mai bine să nu privească spre cadavrul lui Batisson.

Odată ajuns afară, își dădu el brusc seama, cum o să coboare? Aruncându-se de la patru metri? Funia... Funia, neghiobule!

Alergă spre resturile scaunului, acoperindu-și nasul cu cămașa și ferindu-se de limbile de foc. Un capăt al

funiei fumega, parțial ars. Îl bătu de pământ și-l călcă în picioare ca să-l stingă. La un moment dat, întorcându-se spre presă, tresări: o serie de pocnituri răsunară chiar deasupra lui și, cu un urlet sinistru, o țeavă groasă de plumb se zdrobi la picioarele sale. Conductele de vapori explodau unele după altele, azvârlindu-și în jur răsuflarea sufocantă. Hotărât lucru, nu era de glumă...

Jules îndesă un alt rând de trei baloți peste cei cinci dinainte. Brațele îl dureau cumplit, ochii îi lăcrimau, iar monoxidul de carbon din plămâni îi dădea amețeli. Piramida părea totuși trainică. Mai trebuia doar s-o escaladeze... Începu să se cațere străduindu-se să nu se gândească la rugul infernal care l-ar fi înghițit dacă totul se năruia. Se prindea cu o mână, apoi cu cealaltă, se ridica, se sprijinea într-un genunchi... Ajunse la fereastră. Agățându-se de pervaz, scoase briciul ca să spargă geamul, însă mânerul năclăit de sudoare îi alunecă printre degete. Adio, brici! Încercă apoi cu revolverul pe care, apucându-l de țeavă, îl folosi ca pe o crosă. Ochiurile de geam se făcută țăndări și Jules trase cu lăcomie în piept aerul proaspăt. Petrecu capetele funiei pe după bara verticală din mijlocul geamului și, proptindu-se în zid, se strădui să încalece pervazul. Un picior îi atârna în gol... Mai lovi de câteva ori cu revolverul ca să înlăture cioburile de sticlă rămase înfipte în tocul ferestrei, apoi își trase afară și restul corpului.

Au! Cinci metri mai jos, un șanț acoperit cu iarbă se întindea la baza clădirii. Jules puse bine revolverul în buzunar și înnodă funia în jurul barei metalice. Un nod marinăresc, așa cum învățase în portul din

Nantes. Pe piciorul stâng, care atârna încă deasupra pârjolului, începea să simtă arsura flăcărilor și, cu tot vacarmul incendiului, i se păru că aude voci. Efectele asfixierii, probabil. Se străduí să se concentreze și își lăsă corpul să alunece de-a lungul zidului, rămânând atârnat cu mâinile de funie. Câștigase șaizeci și cinci de centimetri, plus înălțimea corpului său. Și-acum?

Acum trebuia să sară.

Iarba din șanț îi amortiză căderea. Izbitura nu se dovedi prea puternică, însă, chircit cum era, se simțea cu totul incapabil să se miște. Fiecare părticică din corp îl durea și puzderie de puncte negre îi dansau în fața ochilor. O clipă, crezu că un animal mârâia la el, dar nu era decât propria răsuflare.

– Ești bine, băiete?

Jules se străduí să ridice capul. Însă nici un mușchi nu voia să-l asculte.

– O să te scoatem de aici.

Simți niște mâini care-l apucară de subsuori și-l târâră brutal departe de șanț. Vru să vadă chipurile acelor oameni, însă ochii săi nu distingeau nimic altceva decât o pâclă cenușie.

– Brigada de Siguranță, rosti el cu greu... Anunțați Brigada de Siguranță... Inspectorul Lafosse...

– Se pare că s-a lovit rău.

– O crimă... Inspectorul Lafosse, la brigadă... Imediat...

O siluetă neclară se aplecă deasupra lui. Un bărbat, la prima vedere. Jules încercă să se agațe de gâtul său.

– Inspectorul Lafosse, ascultați-mă... brigada...
– E-n ordine, e-n ordine.
Apoi totul se pierdu în ceață.

Când Jules își reveni se găsea la adăpostul unui arbore, departe de tipografie. Cât timp zăcuse fără cunoștință? Coapsa îl mânca, avea pielea roșie, o tăietură largă la degetul mare, dar putea să-și miște cam tot ce se putea mișca. Trăia.

Se săltă puțin, strâmbându-se de durere, și contemplă prăpădul. Locul forfotea de lume. Pompierii, în frumoasa uniformă roșu cu albastru, acționau în căruțele lor, două pompe uriașe, ce scoteau zgomote ca de sifon. Furtunurile elastice pe care acestea le alimentau udau porticul de la intrare și acoperișul în parte năruit. În aripa clădirii mai puțin atinsă de foc, fusese înălțată o scară impresionantă și oamenii treceau din mână în mână căldări cu apă pe care le deșertau înăuntru. Doi pompieri înarmați cu topoare încercau să facă o deschizătură într-unul din ziduri. Incendiul cuprinsese mare parte din edificiu și vălătuci de fum negru ieșeau pe ferestre, din care câteva explodaseră. Un miros înțepător de lemn ars umplea aerul.

Un pic mai încolo, oameni cu halate cenușii și agenți de poliție discutau arătând cu degetul spre clădirea mistuită de flăcări. Lui Jules i se limpezise privirea și-l recunoscu fără greutate pe mustăciosul cel mărunțel care vorbea tare: inspectorul Lafosse. Era înconjurat de vreo zece agenți de poliție, iar trei trăsuri așteptau, goale, pe drumul din spatele lor.

– Hopa sus, voinicule!

O mână grea îl înșfăcă de umăr, smulgându-i un strigăt de durere. Un polițist în uniformă, cu obrajii vineți și umflați și cu nasul brăzdat de cicatrice, îl privea răutăcios. O mutră dubioasă, ce mai încoace și-ncolo! Purta la centură armă și cătușe, iar Jules se întrebă în ce scop avea de gând să le folosească.

– N-o șterge prea repede, inspectorul ar vrea să stea de vorbă cu tine.

Mâinile îi erau tot o julitură, ceea ce nu-l împiedica să le strângă precum o menghină. Îl împinse spre tipografie până când micul grup îl zări.

– S-a trezit! exclamă unul dintre bărbații cu halat cenușiu. Grozav, arată mai bine decât adineaori!

– Le datorați recunoștință, domnule Verne, începu Lafosse, făcând un semn spre cei doi muncitori. V-au salvat chiar înainte să explodeze cazanul. Ce s-a întâmplat, mai exact?

– Inspectore, se bâlbâi Jules, cum... cum ați...?

– Domnii aceștia lucrează aici. Când au venit la muncă au găsit clădirea în flăcări. Și pe dumneavoastră în dosul ei, totodată. Pomeneați întruna de-o crimă și repetați numele meu fără încetare. Au anunțat comisariatul și, de cum am aflat că arde tipografia Batisson, am dat fuga împreună cu băieții mei. Așadar a avut loc încă o crimă? îl întrebă cu glas mai scăzut, trăgându-l mai la o parte.

Jules își privi ceasul: opt și zece minute. Nu prea știa însă ce concluzie să desprindă din atare informație. Îl urmă totuși pe inspector, însă trebui să

se așeze cât de curând ca să-și tragă sufletul. Abia se mai ținea pe picioare. După ce se lăsă pe o bordură, îi povesti amănunțit cele petrecute.

– Servadac, mormăi Lafosse când Jules termină de istorisit. Blestematul ăsta de marchiz... Iar pe dumneavoastră ce v-a apucat să vă plimbați pe-aici la o asemenea oră?

– Mă întorceam acasă din Villette. Nu-i un ocol prea mare.

– Din Villette? Acolo ați condus-o pe fată?

– Știți de Savannah?

– Ieri l-am luat la întrebări pe prietenul dumneavoastră, Montagnon. A sfârșit prin a-mi mărturisi tot. V-ați bătut joc de noi, nu glumă, spunându-ne că e mut!

– Félix e ziarist, se temea că-i veți interzice să scrie. Aveți vești despre el?

– Aseară a putut să meargă acasă. A scăpat destul de ieftin. Însă dacă n-ați fi jucat de la început comedia asta, lucrurile n-ar fi ajuns aici. Șeful voia să vă bage la zdup pe amândoi, a trebuit să intervin.

Tăcu o vreme, vădit îngrijorat.

– Nici nu știu dac-am făcut bine, la drept vorbind. Incendiul de acum, accidentul de ieri al cupeului...

– Cupeul? strigă Jules. Dumneavoastră v-ați ținut după noi din Champ-de-Mars?

Lafosse arătă cu un gest spre agentul de poliție cu fața rănită.

– Bonpain avea misiunea să nu vă slăbească o clipă. Nu eram sigur că Montagnon ne-a mărturisit chiar tot, fără a ascunde ceva, pricepeți? Când mi-a dat de

înțeles că aveați întâlnire după-amiază la Lebăda roșie, am preferat să vă supraveghez.

– Dar omul ăsta era în civil și avea o armă! Am crezut c-o să ne ucidă!

– N-avea deloc intenția, vă garantez. Cel puțin, nu până acum!

Așa se explica atitudinea dușmănoasă a polițistului, fără îndoială... Îl socotea pe Jules vinovat pentru ce pățise pe șantierul de la Gara de Nord!

– Și cu marchizul de Servadac ce-o să faceți?

– Servadac e o personalitate. Înainte de a-l interoga sau orice altceva, am nevoie de autorizația comandantului brigăzii. Care la rândul său o s-o ceară prefectului, bănuiesc. Dacă nu și mai sus...

– Și până atunci o să aibă de zece ori timp să fugă!

– Lucrurile pot merge foarte repede. Nu uitați că diseară sosește regina Angliei și nimeni n-are interesul ca povestea asta să dureze la nesfârșit! În plus, câtă vreme nu știe că ați scăpat cu viață, Servadac nu se gândește să dispară. Până una alta, o să vă ducem discret la spital, unde vă veți afla în siguranță.

– Dar mă simt foarte bine, protestă Jules, nu vreau să mă închideți într-un spital!

Tocmai atunci pompierii scoaseră din clădire cadavrul lui Batisson. Inspectorul se repezi într-acolo. Cadavrul era pe trei sferturi ars, ca o mumie uscată prea îndelung la soare și răspândea un miros insuportabil de carne arsă. Doar bustul fusese cruțat în parte de flăcări, însă priveliștea era și mai cumplită: buzele și nasul parcă se topiseră la căldură, iar pe pielea de pe obraji și bărbie

se vedeau niște bășici îngrozitoare. Fără doar și poate, la autopsie nu se vor descoperi urme de împușcături.

– O să plătească el pentru asta, într-un fel sau altul, murmură Lafosse cu dezgust. Bun, e timpul să mergem la sediu și să dăm ordinele ce se impun. Voi trei, împărți el sarcinile, rămâneți aici de pază. Nimeni nu se apropie de clădire, în afară de voi și de pompieri, ne-am înțeles? În ceea ce te privește, Bonpain, iei o trăsură și-l însoțești pe domnul la Hôtel-Dieu. Îl treci în registru sub un nume fals și te folosești de prilej ca să ceri și tu o consultație, așa pentru orice eventualitate, ca să nu ți se infecteze tăieturile. Ceilalți luați cadavrul și să ne întoarcem la sediu.

– Dar eu..., încercă Jules să se împotrivească.

– Verne, dacă-ți aud fie măcar și numele până la sfârșitul zilei, îți promit că următoarea piesă o s-o scrii la închisoarea Cayenne. Ți-e clar?

– Foarte clar, bodogăni Jules.

– Perfect. Bonpain, vezi să te asculte.

– Nu vă faceți griji, șefule, n-o să-mi iasă din cuvânt.

Polițistul îi aruncă pe furiș o privire care spunea multe despre intențiile sale: răzbunarea plutea în aer. De altfel, îl înșfăcă pe Jules cu la fel de puțină delicatețe ca mai devreme și-l conduse în pas alergător până la cea mai mică dintre berline[1]. Îl sili să se așeze pe una din cele două rânduri de banchete, care permiteau transportul a zece oameni, inclusiv prizonieri.

---

[1] Trăsură mare, închisă, asemănătoare cupeului, cu două banchete așezate față în față (n. tr.).

– Fără păcăleli, de astă dată, zise polițistul printre dinți. Al meu ești și n-o să-ți dau drumul.

Scoase cătușele de la centură și prinse încheietura mâinii lui Jules de unul dintre inelele mari care atârnau din tavan.

– Așa n-o să mă mai tragi pe sfoară.

Jules ar fi vrut să-i explice că nici n-avea de gând, că-i admira pe toți agenții de poliție și în formație și separat, că nu existau în Paris doi cetățeni care să poarte un mai mare respect uniformei decât el și că doar un nefericit șir de întâmplări duseseră la dezastrul din ajun, însă simțea un nu-știu-ce în privirea bărbatului care-i dovedea că nu-și alesese bine momentul. Asta era. Tăcu, lăsându-l pe Bonpain să se urce pe capră și să strângă prelata despărțitoare ca să nu-l slăbească din ochi.

Polițistul trosni din bici și tună cu glas răgușit:

– Dii, mă, că vă pun foc la fund!

Ei poftim, vorbea și o limbă din alte vremuri... Caii, obișnuiți cu astfel de finețuri, se urniră numaidecât. Străbătură drumul, păzit acum de doi agenți, și se strecurară prin îmbulzeala de la răspântie, care sporea neîncetat. Apoi berlina porni spre strada Grange-aux-Belles. Soarele dogorea deja și, cu brațul care i se legăna moale în aer, cu hainele pe jumătate ferfenițite, Jules dădea impresia unui iepure pe punctul de a fi hăcuit. În dreptul spitalului Saint-Louis, Bonpain se răsuci spre el. Ochii săi negri aruncau fulgere pe deasupra nasului înroșit. De câte ori se rostogolise, oare, cupeul? De trei, de patru ori? Bonpain trebuie să fi apreciat călătoria, nu glumă...

– Și zii așa... Scriitor... E totuși o meserie de trântor, nu? îl întrebă rânjind feroce.

Umilirea... Iată în ce constau represaliile. Bine, fie! În fond era de preferat loviturilor. Deși o metodă n-o excludea pe cealaltă.

– La fel susține și tata, răspunse Jules, fapt ce-l descumpăni o clipă pe interlocutor.

Însă doar o clipă, nu mai mult.

– Eu unul n-am putut niciodată să învăț să scriu.

Jules nu găsea vreun motiv să se îndoiască: Bonpain fusese crescut, pesemne, de un trib de sălbatici ale căror purtări și grai le păstra cu sfințenie.

– O treabă pentru sclifosiții care n-au mare lucru în cap, nu crezi?

Smuci lanțul de care erau prinse cătușele, ceea ce răsuci dureros încheietura mâinii lui Jules.

– Ba da, ba da, se grăbi să încuviințeze tânărul. Numai că nu știu să fac nimic altceva.

– Atunci înseamnă că nu ești de nici un folos?

O nouă smucitură, o nouă răsucire dureroasă.

– De nici un folos, bine zis, îi cântă în strună Jules.

– Prefer meseria mea.

Mulțumit de această primă victorie, Bonpain se concentră din nou asupra drumului. Jules profită de răgaz ca să-și pună ordine în gânduri, întrucât, de când își revenise sub un arbore și până acum n-avusese nici o clipă liberă ca să reflecteze. Așadar Félix văzuse limpede de la început: bătrânul marchiz era în spatele întregii povești. Își înlăturase unul câte unul complicii: Gordon, Dandrieu, Saint-Paul și chiar pe Batisson

care-l aproviziona cu bani pentru experimentele sale. Totuși, dincolo de vinovăția lui, anumite întrebări nu-și găseau răspuns: de ce îi ucisese tocmai în această săptămână de august? De ce atâta grabă? Fusese marchizul cuprins brusc de teama că ei o să-l denunțe? Însă nici una dintre victimele sale n-avea interesul să discute cu poliția: Gordon trăia ascuns, Dandrieu era amestecat în furtul cadavrelor, Saint-Paul vindea fotografii interzise, iar Batisson falsifica bani. S-avem iertare! Teoretic, Servadac nu trebuia să se teamă de vreo trădare din partea lor.

Nu, exista un alt motiv. Mai presant. Să fie oare vorba de misteriosul obiect pe care marchizul îl căutase zadarnic în tipografie mai devreme? Înainte de a da foc clădirii, oamenii săi scotociseră prin ea de la un capăt la altul. La fel cum întorseseră cu susul în jos atelierul lui Saint-Paul. În speranța că vor descoperi o ultimă rezervă de bancnote false? Sau dintr-un motiv cu totul diferit?

Ori poate că la mijloc era cu totul altceva. În clipa când a plecat, marchizul a pomenit de un eveniment decisiv care se pregătea în donjon. O ultimă „livrare" și el, Servadac, va deveni curând „un om nou, pe picioarele lui"... Credea, oare, sincer în reușita unui atare experiment? În posibilitatea de a pune stăpânire pe fluidul unui spirit sau al unui mort? Și de a-și recăpăta totodată sănătatea de la douăzeci de ani? Într-un fel, nici nu conta dac-ar fi în stare de asta, conta doar *convingerea* lui. În momentul când cercetările sale se apropiau de sfârșit, alesese să scape de

cei care-i cunoșteau secretul și care puteau într-o bună zi să-l divulge. Să isprăvească, prin urmare, cu trecutul ca să nu mai rămână nici un martor. De-aici și înverșunarea față de vechii complici. Față de *toți* vechii săi complici. Or, printre aceștia, exista cel puțin o persoană încă în viață care...

– De vreme ce nu ești de vreun folos..., reîncepu brusc temnicerul său, cu privirea din ce în ce mai întunecată, n-ar fi mare pagubă să te bumbăcesc nițel, nu? Am putea să ne oprim undeva, dacă vrei. Știu un colțișor liniștit în spatele pieței Vosges, n-o să ne deranjeze nimeni. În felul ăsta, o să afli ce cred eu despre întâmplarea de aseară. Și oricum te duc la spital...

Raționament fără cusur. Numai că, de douăzeci de secunde, Jules realizase că are treburi mai grabnice. Trebuia să ajungă numaidecât la Lebăda roșie. Doamna Berthe, patroana, era următoarea victimă de pe lista lui Servadac! Asistase la înmormântarea lui Gordon, se folosise de Saint-Paul pentru fotografii, se întâlnea în mod regulat cu marchizul... Servadac n-ar ezita să se descotorosească de ea, dacă femeia cunoștea prea multe.

Or, tocmai în dimineața aceasta Savannah lucra la Lebăda roșie.

– Ți-ai înghițit limba? Ori preferi să te stâlcesc chiar acum în furgon?

Jules hotărî să mizeze totul pe o carte. Așteptă următoarea răspântie și cu mâna liberă scoase din buzunar revolverul lui Servadac și-i înfipse țeava în ceafa polițistului.

– Dacă miști, îi șopti, ești mort. Dacă țipi, ești mort. Dacă nu faci ce-ți spun, ești mort. Îți convine?

Polițistul înclină ușor din cap.

– N-o să ajungi departe, mârâi el.

– Cu o gaură în gât cât o monedă de-un franc, tu nici atât n-o să ajungi departe. Aruncă arma.

Bonpain se supuse cu gesturi încete și pistolul său aterizâ la picioarele lui Jules.

– Perfect. Acum ia cheia din buzunar și, fără să te întorci, desfă cătușele. Te previn că nu sunt prea răbdător și nici foarte îndemânatic.

Celălalt ridică amândouă mâinile deasupra capului, le întinse spre spate de-a lungul lanțului și, pe pipăite, găsi brățara de fier și o deschise cu cheia. Jules îi simți izul acru al brațelor musculoase lipite de fața lui. Dintr-o singură mișcare Bonpain ar fi putut să-i vină de hac. Dar cum să ghicească el că butoiașul revolverului era gol?

– Mulțumesc, ai niște degete de zână.

Odată liber, Jules se aplecă și culese de jos arma polițistului.

– Pe viitor, prietene, să nu mai ai încredere în scriitori. Acum haide la Bursă... Și încearcă să ocolești gropile de data asta!

17

Uniforma îi era mult prea mare, trebuia să recunoască. Bicornul îi cădea pe nas, mânecile îi atârnau

jalnic peste degete, iar pantalonii măturau pământul. Ai fi zis că e un băiețel care se fudulește prin casă în costumul tatălui său, dându-și aere de importanță. Pe de altă parte însă, era de neînchipuit să se prezinte la Lebăda roșie în haine rupte și arse. Așa că Jules îi ceruse politicos lui Bonpain – sub amenințarea a două arme, totuși – să se dezbrace. Acesta nu sărise în sus de bucurie, își agitase la început pumnii uriași, însă oricât de sălbatic era el, gândul câte unui glonț în fiecare genunchi – metoda Lafosse – sfârșise prin a-l potoli. Jules îl încătușase, îi pusese căluș cu o fâșie din cămașa lui zdrențuită și-l lăsase așa în berlină, pe șantierul unui imobil din strada Joquelet, pe cale de a fi demolat. Polițistul o să-și poată hrăni astfel proaspăta pasiune pentru lucrările publice... Și până avea să dea el alarma, Jules deja va fi aflat ceea ce dorea.

La ghereta Lebedei roșii nu se găsea nimeni, era încă prea devreme. Verne se văzu nevoit să lovească de mai multe ori cu ciocănelul în ușă ca să-i deschidă cineva. Micuța subretă care-i întâmpinase deunăzi pe el și pe Félix – Philomène, oare? – îl măsură din cap până-n picioare.

– Dom... domnule?

– Trebuie să mă lăsați să intru.

– Nu primim înainte de ora unsprezece, domnule, și...

– Trebuie să vorbesc cu patroana, e urgent. Se află în pericol.

Cum să dai crezare spuselor unui agent de poliție, îmbrăcat într-o uniformă de două ori mai mare decât el și cu fața mânjită de funingine?

– Nu sunt sigură că patroana poate...

– Atunci duceți-vă s-o căutați pe Savannah. Altminteri vă promit că poliția o să facă în așa fel încât clienților dumneavoastră să le piară cheful de călătorii.

Philomène stătu o clipă în cumpănă, după care plecă, șovăind, să îndeplinească ordinul. Ferestruica glisantă căzu ca o ghilotină și bărbatul aruncă în jur priviri neliniștite. Se temea să nu-l vadă pe Bonpain răsărind în mijlocul străzii, în izmene și spumegând de furie.

După câteva minute, ferestruica se deschise iarăși, dând la iveală mutrișoara lui Savannah, fermecătoare ca de obicei, însă puțin cam obosită.

– Domnule Verne!

– Savannah, doamna Berthe e în pericol.

– Doamna Berthe?

– S-a petrecut încă o crimă, îi șopti el, iar patroana voastră riscă să fie următoarea victimă.

Cheia se răsuci în broască și Jules reuși să pătrundă în curte unde nu se vedea decât un faeton elegant.

– Unde e doamna Berthe?

Cele două tinere se uitară una la alta.

– Nu știu, începu Savannah. Mai devreme ne-a împărțit sarcinile privind menajul. Trebuie să fie pe undeva prin clădire.

– Când s-a întâmplat asta?

– Pe la ora opt, când am sosit, răspunse Philomène, al cărei chip trăda o oarecare tulburare.

Acum mai bine de-o oră și jumătate.

– Și după aceea?

– O fi urcat înapoi să se culce, toate domnișoarele dorm încă. Ori poate ia micul dejun în bucătărie sau...

– E trăsura ei? o întrerupse Jules arătând spre faetonul decapotabil, cu roți înalte.

Philomène încuviință din cap.

– Înseamnă că n-a plecat. Ori îi place să se plimbe pe jos?

– Nu-i stă în obicei, îl asigură Savannah.

– Păi, în acest caz, haidem înăuntru, o s-o găsim până la urmă.

La baza scării de marmură se despărțiră. Philomène avea să caute în odăile de serviciu, iar Jules și Savannah, în camere.

– Chiar a mai fost ucis cineva? se interesă tânăra în timp ce urcau treptele.

– Da, Batisson, patronul tipografiei. Făcea parte din banda lui Gordon și a lui Saint-Paul. Marchizul de Servadac l-a omorât de dimineață, trăgându-i câte un glonț în fiecare ochi. Puțin a lipsit să-l prind asupra faptului. A încercat să-mi facă și mie de petrecanie. A dat foc tipografiei. Din fericire, am reușit să scap, iar poliția e acum pe urmele lui. Numai că stăpâna voastră are strânse legături cu marchizul și el ar putea încerca să scape și de ea.

Vizitară micile budoare de așteptare: toate erau goale. Savannah îl conduse apoi spre marele salon cufundat în întuneric și pe holurile ce duceau spre camere. Nimeni.

Tânăra femeie părea din ce în ce mai agitată și totodată destul de sceptică.

– Dar cine e acest Servadac?

– Un moș nebun, paralizat, țintuit într-un fotoliu, și care-și închipuie că a descoperit o cale miraculoasă grație căreia bătrânele lui picioare o să meargă iarăși. Folosind presupusa energie a spiritelor. Oh, da, puteți să râdeți!, problema e că, după câte se pare, marchizul îi ucide pe toți cei care au participat la experimentele lui.

– Și doamna Berthe se numără printre aceștia?

– În orice caz, se vedeau foarte des. Nu știu exact ce rol avea ea, dar...

Verificară camerele pe rând – camera maharajahului, haremul sultanului, pagoda și restul – însă fără succes. Pe scări se întâlniră cu Philomène.

– Patroana nu-i nici la oficiu, nici la bucătărie, nici la spălătorie, rosti fata pe nerăsuflate.

– Dar majordomul, cel cu livrea roșie, nu știe nimic?

– Își începe serviciul la zece și jumătate. Nici un bărbat n-are voie să petreacă noaptea aici.

Lebăda roșie era o casă respectabilă, totuși!

– N-au mai rămas decât dormitoarele comune, zise Savannah. Doar că, dacă s-a culcat la loc, patroana o să ne pedepsească și nu-i de colo...

Urcară tiptil până la etajul al doilea. Cum intrară pe palier, decorul se schimbă cu totul, ca și când caleașca Cenușăresei redevenea brusc dovleac. În locul covoarelor groase așternute pe marmură, pășeai pe o dușumea simplă, iar în locul tablourilor sugestive de

pe ziduri, dădeai peste un coridor îngust și cenușiu, în care lumina pătrundea printr-o singură lucarnă.

Savannah se opri în dreptul ultimei uși.

– Camera doamnei Berthe, șopti ea. Ciocăniți dacă vreți, eu nu îndrăznesc.

Jules bătu întâi ușurel, apoi ceva mai tare. Nici un răspuns. Cu infinite precauții întredeschise ușa. Obloanele erau ridicate și lumina pătrundea nestingherită înăuntru. Pentru o locuință situată la mansardă, încăperea era mai confortabilă decât te-ai fi așteptat: spațioasă, cu un pat frumos cu baldachin, câteva fotolii, o oglindă aurită și un cabinet de toaletă, două dulapuri normande și o mulțime de obiecte provenind din insule. Dar doamna Berthe nu se vedea nicăieri.

– Patul e strâns, deci nu avea de gând să se mai culce. Madama are propria odaie?

– A plecat ieri să îngrijească de-o mătușă bolnavă. Nu se întoarce până mâine.

– Atunci va trebui să stăm de vorbă cu domnișoarele, hotărî Jules. Duceți-mă la ele.

Cele două dormitoare comune ocupau întreaga aripă dreaptă a clădirii. În primul se înșirau vreo cincisprezece paturi despărțite de niște perdelițe, pentru a asigura un dram de intimitate. Toate fetele dormeau adânc, unele împărțind același pat.

– Trebuie să fi terminat treaba pe la patru-cinci dimineața, opină Philomène. Părerea mea e că ele nu știu nimic.

– Să încercăm totuși, insistă Jules.

Philomène se apropie de una din fete și-i șopti câteva cuvinte la ureche. Fata sări din somn.

– Hm?

– Patroana... Ai văzut-o de ieri pe patroană?

– De ce?

– A dispărut.

– Cine a dispărut? întrebă vecina ei, o brunetă înaltă, care dormea dezvelită, iar cămășuța i se ridicase deasupra coapselor.

– A venit poliția? se neliniști o a treia.

Curând tot dormitorul se trezi și se porni un adevărat concurs de suspine, căscături și exclamații. De pretutindeni fete pe jumătate dezbrăcate, cu fețe trase de oboseală, apăreau frecându-se la ochi, întinzându-se, luându-se una pe alta de gât și copleșindu-i pe intruși cu întrebări.

– Ce oră e?

– O căutați pe doamna Berthe?

– Cu puțin noroc, s-o fi hotărât să plece de pe capul nostru o dată pentru totdeauna!

– Nu mai visa, Henriette. E sâmbătă. Regina Angliei sosește azi cu tot alaiul ei. N-avem șanse ca bătrâna să ne lase să trândăvim...

– Dar ce caută aici polițistul ăsta cu nasul mânjit?

– Nu-i chiar polițist, zise Savannah, e un prieten care...

– E prietenul tău? sări o rusoaică blondă și durdulie. Savannah are un iubit!

– Domnișoarelor, interveni Jules, vă rog, puțină ordine. E posibil ca viața patroanei voastre să depindă

de asta. A văzut-o vreuna dintre dumneavoastră azi? V-a spus că o să lipsească sau că se întâlnește cu cineva?

Ele clătinară din cap sau înălțară din umeri. Doar cea care dormea lângă ușă, o fată mărunțică și subțire, cu părul ondulat și aer obraznic, părea că-și amintește ceva.

– Un pic mai înainte am auzit zgomote, chiar m-am trezit. Soarele răsărise deja, dar era prea devreme ca să mă dau jos din pat.

– Ce fel de zgomote?

– Oameni care vorbeau în șoaptă. Aș fi jurat că o făceau dinadins. Curios lucru, una dintre voci era de bărbat. M-aș fi dus să văd, dar am avut o noapte a naibii de grea și nici azi n-o să fie mai ușor. Și-n plus, patroana face orice vrea ea.

– S-o fi bazând pe niște clienți înainte de ora deschiderii? izbucni în râs numita Henriette.

Jules se gândea mai degrabă la Servadac și la oamenii săi. Se întoarse către Philomène.

– Ar fi putut cineva să pătrundă în casă fără să vă dați seama?

Fata se îmbujoră de parcă ar fi fost prinsă cu mâța în sac.

– Nu... nu cred, domnule. Lucram în oficiu și ferestrele dau spre curte.

– Mai există și alte intrări în clădire?

– Două, răspunse Savannah: intrarea de serviciu, pe partea opusă curții, și încă una în strada Lelong, pentru clienții mai discreți.

– Trebuie să verificăm, oftă Jules.

O trupă de șoc coborî scara spre ușa din strada Lelong, alcătuită dintr-un fals polițist fript ca o găină și o ceată de puicuțe, care chicoteau tropăind pe marmură. Totuși îți dădeai seama ușor că veselia aceasta de pension era prefăcută, un mod de apărare împotriva disperării din viața de zi cu zi... Toate aceste fete atât de frumoase meritau, înainte de orice, să fie compătimite, iar patroana lor să fie blamată. Cât despre clienți... Jules nu se simțea prea mândru.

– Zăvorul e tras! exclamă fata cea mărunțică și cu aer poznaș, care o luase înaintea tuturor. Trebuie să fi ieșit pe aici.

– Dacă ieșea pe aici, ar fi închis ușa pe dinafară, credeți-mă, o contrazise altă fată. O vezi pe bătrână lăsând coșmelia vraiște?

Dacă nu cumva a fost luată cu forța, își zise Jules. Deși Servadac părea să găsească o anumită plăcere în a-și executa victimele la locul lor de muncă: Gordon în sala de spiritism, Dandrieu în atelier, Saint-Paul în studio, Batisson în tipografie... De ce nu și pe doamna Berthe în propriul bordel?

– V-ați uitat și-n camerra neagrră? propuse cu accentul ei tăios rusoaica.

– Camera neagră? repetă Jules care nu era sigur că auzise bine.

O tăcere stânjenitoare se lăsă printre fete și câteva își plecară ochii. Savannah și Philomène nu păreau nici ele să înțeleagă.

– Camerra neagrră, da, zise rusoaica iar. Chiarr sub noi.

Făcu un gest spre podea și-l apucă de mânecă pe Jules ca s-o urmeze. Traversă holul către oficiu, străbătu bucătăria și se opri în fața unei uși cenușii, pe care abia dacă o observai.

– E pivnița! protestă Philomène.

– Ați căutat înăuntru?

– Nu intrăm niciodată în ea! E întuneric beznă și nu m-am gândit că doamna s-ar ascunde aici!

– Nu e pivnița, o contrazise frumoasa slavă. E camerra neagrră.

Rostirea apăsată a r-urilor dădea cuvintelor ei o intensitate tragică.

– Puteți să-mi explicați despre ce e vorba?

Fără să se rușineze, tânăra își trase în sus cămașa și-și ridică pantalonașii, dezgolindu-și o coapsă.

– Asta e camerra neagrră...

Pielea albă ca laptele era brăzdată de dâre vineții, ca niște urme de lovituri. Unele vechi și aproape șterse, altele roșietice și de-abia cicatrizate. Tânărul începea să priceapă. Camera neagră... Circulau în Paris povești despre astfel de locuri.

Împinse ușa și coborî scara de piatră, mărginită la dreapta și la stânga de sfori aurite ce slujeau drept balustradă. Pereții erau tapisați cu materiale închise la culoare și, pentru a merge mai departe, Jules trebui să aștepte ca Savannah să aducă două lămpi. În afară de rusoaică și de cele două subrete, restul fetelor rămaseră în prag.

Tânărul sări de pe ultima treaptă și se pomeni înaintea unei uși grele, cu lemnul prins în piroane

mari. Apăsă clanța, perfect unsă, și ridică lampa cât mai sus.

– Nu-i un loc plăcut.

Puțin spus! Încăperea măsura cinci metri pe patru și era în întregime capitonată, atât pereții, cât și tavanul, cu un soi de piele neagră, umplută cu câlți. Pe peretele din stânga se înșirau o colecție de cravașe, curele pline de cuie, bice cu nouă cozi, precum și două rânduri de inele de care atârnau o varietate de lame, cuțite și ace cu vârfuri amenințătoare. Pe alt perete stăteau agățate măști rigide cu nasuri nefiresc de lungi și guri schimonosite, plus alte câteva, moi și fără formă, ca niște fețe descărnate. În mijloc se afla o masă cu lanțuri și roți dințate pe-o latură pentru a lungi sau micșora tăblia potrivit fanteziei călăului. Mai era și un soi de butuc ciudat, pe care nu se putea sta decât în echilibru, împodobit cu cătușe și o zgardă de fier, dar și cu un sistem de funii pentru a ține ridicate mâinile și picioarele. Pete întunecate însemnau ici și colo lemnul.

Pe lângă acestea mai erau și câteva dulapuri – Jules nu găsea alt cuvânt – cam de înălțimea unui om, în care victimele erau închise, fără îndoială, ca într-o cușcă. Unele dintre aceste sicrie sinistre erau întredeschise și păreau tapisate cu țepușe și așchii ce puteau fi înfipte și răsucite din exterior. Alte două erau închise și Jules se îndreptă mai întâi spre ele. Primul, care avea mici găuri circulare în dreptul pieptului și al pântecelui, era gol. Ca să-l deschidă pe cel de-al doilea, Jules fu nevoit să-și pună mintea la treabă. Într-un

târziu descoperi dedesubt două rânduri de zăvoare mici și reuși să le tragă într-o parte.

Ușa se deschise de la sine și o masă impunătoare de carne și dantele îi căzu direct în brațe.

– Dumnezeule! strigă Philomène.

– Doamna Berthe! exclamă Savannah.

Tânăra rusoaică dovedi că are reflexe mai bune, repezindu-se să-l ajute pe Jules să sprijine trupul inert și să-l târască apoi spre masa mobilă. Patroana Lebedei roșii purta o cămașă de noapte vaporoasă, garnisită cu dantele și panglici, dar îmbibată cu un lichid roșu și lipicios. Din ochii cadavrului se scurgea un oribil firicel de sânge, ca niște lacrimi de dincolo de moarte. Corpul era cald încă, pielea moale, iar gâtul răspândea un parfum floral îmbătător. Ai fi zis că femeia băuse un pahar în plus și nu trebuia decât să se odihnească un pic pentru a-și veni în fire.

Dar nici nu se punea problema de așa ceva.

Jules trase adânc aer în piept ca să-și stăpânească spasmul ce-i întorcea stomacul pe dos. Își imagină fără greutate cum se petrecuseră, probabil, lucrurile. Servadac părăsise tipografia lui Batisson ferm hotărât să-și pună treburile în ordine. Se dusese drept la Lebăda roșie. Avea oare cheia de la intrarea din strada Lelong? N-ar fi fost imposibil. În orice caz, știa de camera neagră, poate pentru că o și folosise. Încăperea fiind izolată fonic, nu exista loc mai potrivit pentru planul său.

Marchizul se furișase la mansardă – ori mai degrabă unul dintre oamenii săi, fapt ce explica vocea bărbătească care se auzise până în dormitor – și o ademenise pe

patroană la subsol. Sub ce pretext? Cu siguranță, pretextele nu lipseau. Odată intrată în cameră, la adăpost de urechile oricui, ușa se închisese în spatele ei și pac! pac!

La fel cum procedase și cu ceilalți...

Apoi băgase cadavrul într-un dulap de tortură. Mai degrabă din spirit de joacă, fără îndoială, decât pentru a-l ascunde. Căci marchizul era un mare jucător.

– Fiecărruia îi vine rrândul, murmură rusoaica după ce întinseră trupul neînsuflețit pe masă.

– Poftim?

– Fiecărruia îi vine rrândul, nu așa ziceți voi, frrancezii?

Se uită la chipul desfigurat al patroanei sale fără un dram de milă.

– Crredeți că Tatiana o să plângă? Pentrru nenorrocita asta de femeie? A prrimit ce merrita, ăsta-i adevărrul adevărrat! Știți cum errau fetele carre au trrecut pe-aici? În ce hal arrătau după aceea? Multe au ajuns la spital. Unele și mai rrău. Și niciodată n-au avut de ales. Întotdeauna fete sărrace sau plăpânde pentrru clienții mai brrutali. Tatiana arre încă norroc pentrru că lucrreză în salon. Fetele din salon nu sunt rrănite prea rrău. Dar celelalte... Cele bătrrâne, bolnave, pe carre patrroana nu vrrea să le mai vadă. Pentrru ele există cu adevărrat camerra neagrră.

Scuipă cu ură la picioarele cadavrului, sub ochii uluiți ai celor două subrete. Apoi deschise violent dulapul a cărui ușă era prevăzută cu orificii.

– Aici, în spatele drraperiei din fund e un culoar. Duce drrept în salon. Pentrru conforrtul clienţilor, bineînţeles! Merreu conforrtul clienţilor! Darr pentru fete e drrumul spre iad! Drracu' s-o ia pe doamna Berthe!

Îşi sprijini fruntea de uşă şi izbucni în hohote de plâns.

Jules nu avu răgaz să se întrebe ce era de făcut acum, căci auzi vocea tremurândă a lui Henriette de pe scări.

– Domnule, domnule! E plin de poliţişti la poartă!

18

– Şi era chiar poliţia? Ori doar agentul Bonpain?

– Şi, şi, din păcate!

Jules savură efectul poveştii sale. Glezna îl ustura încă, obrazul i se umflase, degetul mare îi zvâcnea de durere, dar, una peste alta, se simţea în formă, bucuros mai ales că scăpase aşa de ieftin. Se cufundase într-un fotoliu adânc din sublimul salon roşu al familiei Montagnon, în mână cu un pahar de Château-Haut-Brion – unul din cele cinci vinuri de Bordeaux care obţinuse calificativul maxim la Expoziţia Universală – şi cu trei perechi de ochi aţintiţi asupra lui. Se găseau acolo Félix, cu braţul legat de gât, cu o expresie mai vioaie şi mai puţin livid decât în ajun, Adolphe, tatăl său, întors degrabă de

la Fontainebleau când aflase de pățania fiului, și Lucien Morcel, care trecuse să-și încurajeze protejatul și pe care povestea lui Jules îl fascina în asemenea măsură încât privirea lui își regăsea când și când o efemeră normalitate.

– Și după aceea? îl zori el.

– După aceea, tot comisariatul din cartierul Feydeau a dat buzna în stabiliment, cu Bonpain în frunte. Bonpain avea un singur gând: să mă atârne într-un cârlig de măcelărie și să mă spintece. Cel puțin așa urla în timp ce străbătea curtea. Când m-a zărit, puțin a lipsit să nu facă un atac, nu mai era roșu, ci vânăt de-a dreptul. S-a aruncat asupra mea, îmbrăcat doar cu izmene și cu un soi de bluză pe care o culesese cine știe de unde. Ceilalți s-au străduit din răsputeri ca să-l împiedice să mă strângă de gât.

Jules își masă instinctiv vânătaia de pe obraz. Nici măcar în tipografia lui Batisson nu trecuse atât de aproape pe lângă moarte. Bonpain era ca un taur furios, înnebunit de umilința îndurată și de dorința de a se răzbuna.

– Împreună cu cele trei fete cu care descoperisem cadavrul am fost dus în bucătărie, sub interdicția de a o părăsi, apoi polițiștii s-au apucat de obișnuitele constatări, așteptând noi ordine de la Brigada de Siguranță.

– A durat mult?

– Destul pentru ca Philomène și Savannah să-mi pregătească o magnifică omletă cu slănină și pâine prăjită cu cafea. Destul și pentru ca rusoaica să-și verse tot năduful împotriva patroanei sale. Și Dumnezeu

mi-e martor că avea traista plină, de fapt un sac fără fund. Doamna Berthe nu ținea cont de numărul clienților, le cerea fetelor prețuri astronomice pentru mâncare, rufărie și coafeză, le deschidea adesea scrisorile, le șantaja în mod meschin cu pașapoartele...

– Dacă era atât de nefericită acolo, n-avea decât s-o părăsească pe doamna Berthe, nu? se miră Adolphe de Montagnon.

– Din câte am înțeles, nu-i așa de ușor. Fetele trăiesc aproape tot timpul pe credit. Mai ales cele care vin de departe și au trebuit să-și plătească în avans călătoria. Tatiana mi-a mărturisit că în doi ani, de când se află la Lebăda roșie, n-a pus practic nimic deoparte. Îndatorarea e un mijloc ca oricare altul de a-ți asigura docilitatea fetelor.

– Și-a repetat acuzațiile privind camera neagră?

Firește, Lucien Morcel mirosise că e rost de un articol de senzație.

– Apariția jandarmilor a potolit-o, presupun. Totuși, pe moment, aș fi jurat că a vorbit sincer. Iar dacă patroana era mână în mână cu Servadac, ne putem gândi la tot ce-i mai rău.

– Bun, și Lafosse? își pierdu răbdarea Félix. A venit în cele din urmă la Lebăda roșie? Da sau nu?

– Ajung și-acolo.

Jules își amintea cu o precizie aproape fotografică fața inspectorului când acesta răsărise în bucătărie: mustața pleoștită, ochii încercănați, fruntea brăzdată de riduri adânci. Nu mai avea nimic din polițistul jovial și energic pe care-l întâlnise în prima seară.

– A sosit pe la prânz cu trei oameni de-ai săi, arătând vlăguit și depășit de situație. Credeam că o să-mi tragă o săpunească zdravănă pentru că nu-l ascultasem și-i scosesem sufletul lui Bonpain, dar nici pomeneală să mă certe. S-a plâns mai întâi că toată brigada fusese chemată să asigure paza reginei Victoria și că el dispunea de un efectiv ridicol. Șeful lui îi dăduse, firește, mână liberă, dar nu și forțe suplimentare. În caz de eșec, el singur va suporta consecințele.

– Manevră clasică, opină Morcel. Dacă treaba cu marchizul ia o întorsătură urâtă, autoritățile au un țap ispășitor gata pregătit.

– Și până la sfârșit, i-au venit de hac sau nu? se enervă Félix.

– O secundă! îl domoli Jules, căruia nu-i displăcea deloc să-și țină auditoriul cu sufletul la gură. În total erau doar vreo șase polițiști care să meargă la Servadac și să-l interogheze. Nu se așteptau să fie primiți cu flori, dar, teoretic, rămânea o operațiune de rutină. Primele împușcături au izbucnit când de-abia urcaseră peronul. O adevărată ambuscadă, de parcă banda adăpostită în clădire îi pândea. Un polițist a fost rănit, dar brigada a reușit totuși să forțeze ușa. Când au împresurat casa, nu mai era nimeni în ea, ceilalți se retrăseseră în pavilion. Lafosse a socotit că-i mai prudent să trimită după întăriri la comisariatul din Bercy. Până au sosit acestea s-au scurs mai bine de douăzeci de minute.

Félix se trase pe marginea fotoliului și începu să tropăie nerăbdător de parcă el însuși conducea atacul.

– Și subterana? Servadac a avut timp berechet să folosească subterana!

– Însă n-avea de gând, cel puțin așa îmi închipui. Singurul lucru ciudat care s-a întâmplat în vreme ce brigada aștepta întăriri a fost un zornăit asurzitor de tablă când s-a deschis acoperișul sub fleșa gotică. Faimoasa manivelă din zidul laboratorului, ți-o amintești, Félix? De altfel, doi polițiști susțineau că au observat scântei sau un soi de fulgere care brăzdau cerul.

– Experimentul! se înfierbântă Félix. A încercat, totuși, experimentul!

Adolphe de Montagnon îi făcu semn fiului său să tacă.

– Când brigada a vrut să-și reia înaintarea, continuă Jules, s-a trezit cu o nouă salvă de împușcături. Patru sau cinci servitori apărau donjonul. Bizuindu-se acum pe superioritatea numerică, Lafosse a hotărât să-ncercuiască fortăreața. A ordonat să se spargă geamurile de la parter și oamenii săi au pătruns înăuntru. Acolo, deși inspectorul nu se aștepta, cred că au fost numeroși răniți și chiar morți. Mi-a povestit de lupte corp la corp duse în salonul-corabie, cel cu orgă și fântână. După ce împușcăturile au încetat, brigada a putut, în sfârșit, să ajungă la subsol și în turnul central. Sperau să-l înhațe pe Servadac în laborator, dar...

Jules simțea o plăcere răutăcioasă să se oprească și să savureze o înghițitură de vin.

– O să mi-o plătești! strigă Félix cu o mutră exasperată. N-ai pic de milă pentru un biet infirm?

– Bine, bine! Imaginează-ți că întreg laboratorul era cu susul în jos: etajere răsturnate, fiole sparte, cărți risipite... La nivelul superior, se afla un cadavru întins pe patul de fier. Avea casca de cupru pe cap, iar la mâini și la picioare cleme legate la pila electrică. Potrivit spuselor lui Lafosse, era un bărbat de vreo patruzeci de ani, un cerșetor sau un vagabond, judecând după hainele îngrămădite pe jos. Nefericitul se găsește acum în mâinile noului specialist în disecții al brigăzii, însă n-a putut fi încă identificat.

– Un cadavru în plus, oftă Morcel. Nici nu le mai poți ține socoteala! Și marchizul?

– Nu mai rămăsese din el decât fotoliul cu roțile în sus, răspunse Jules.

– Servadac a dispărut?

– Și-a luat zborul.

Se așternu o tăcere plină de uimire, fiecare căutând o idee strălucită menită să explice această minune. Félix se încumetă primul.

– Nu văd altă cale decât subterana ce dă spre chei...

– Da. Numai că, datorită nouă, Lafosse știa de existența ei. A trimis repede doi oameni la ieșirea din ea, care oameni n-au observat însă nimic suspect.

– Și dacă ticălosul ăsta bătrân a fost prevenit? sugeră patronul de la *Le Populaire*. Dacă a fost informat de venirea poliției? Așa s-ar lămuri misterul, corect? Nu tu marchiz, nu tu arestare.

– E o ipoteză, admise Jules. Poate cea mai mulțumitoare. Dar ea presupune pe de-o parte complicitate

la nivel foarte înalt și pe de alta, un gust deosebit pentru spectacol.

– Servadac ne-a oferit în trecut dovezi și pentru una, și pentru cealaltă. Iar autoritățile nu țin neapărat să izbucnească un scandal în jurul acestei afaceri. Mai ales într-o zi precum cea de azi. Polițiștii care au venit alaltăieri la redacție au fost foarte categorici: fără agitație și fără articole tendențioase în timpul ședererii la Paris a reginei Victoria. Mi se pare că inițiativa din dimineața aceasta respectă o logică asemănătoare. Prefectul își arată fermitatea luând cu asalt proprietatea marchizului de la Bercy, dar, totodată, dispariția lui Servadac îl scapă de-un cui în talpă...

Argumentul nu ducea lipsă de coerență. Ba mai mult, justifica și surprinzătoarea îngăduință pe care Lafosse o arătase față de Jules: în schimbul tăcerii și a promisiunii că nu va publica nimic, îi redase, fără să mai stea la discuții, libertatea. Asta dacă nu cumva șirul neîntrerupt al evenimentelor îi afectase bravului inspector judecata!

– Nu sunteți de aceeași părere, tinere? Dumneavoastră care ați trăit nemijlocit toate evenimentele...

Jules savură încă o înghițitură de Haut-Brion. Privi șemineul monumental din marmură roșie pe care trona o imensă oglindă, având deasupra blazonul familiei Montagnon: un D și un M împletite ca niște trufașe crenguțe ale unui trandafir de aur.

– În punctul unde ne aflăm, după atâtea crime, rosti el, ar însemna sinucidere curată – chiar și pentru prefect – să-l ajuți pe Servadac. Și nu văd în spatele cărei

rațiuni de stat s-ar putea ascunde ca să acționeze astfel. O fi fost el marchizul un apropiat al împăratului, dar există totuși niște limite. În plus, nici după asasinarea doamnei Berthe, unele piese nu se potrivesc în acest joc. Mă gândesc la atacul căruia Émile, bătrânul fotograf, i-a căzut victimă ieri, în Villette. Din câte știu, el nu lucra cu marchizul. Mă îndoiesc să-i cunoască măcar și numele... Ce interes ar fi avut, așadar, Servadac să-l ucidă?

– Poate fotograful a văzut ori a auzit ceva ce n-ar fi trebuit să vadă sau să audă, sugeră Adolphe, aprinzându-și o enormă țigară de foi. Félix mi-a vorbit de bancnotele false.

Jules încuviință, grav, din cap.

– Există, într-adevăr, și povestea cu falsificarea banilor, aveți dreptate. În privința asta, Émile era printre puținii care-i putea denunța și pe Saint-Paul, și pe Batisson, și pe Servadac. Dac-o luăm așa, atunci da, reprezenta un pericol. Dar asta înseamnă că cineva i-a destăinuit marchizului micul secret al lui Émile. Cineva căruia Émile i-l mărturisise... Cine anume? Și, lăsându-l deoparte pe bătrânul fotograf, ce nevoie avea Servadac să-și ucidă toți complicii cu două gloanțe în ochi? De ce să lase dagherotipul în atelierul lui Dandrieu? Și capacul de cupru în sala de spiritism? Și de ce să fotografieze cadavrul lui Saint-Paul? Iată niște întrebări rămase deocamdată fără răspuns.

– Deunăzi spuneați că ucigașului îi face plăcere să sfideze poliția și că se străduiește astfel să îndepărteze de el orice bănuială, îi aminti Morcel.

– Adevărat, recunoscu Jules. Dar de-atunci au mai avut loc trei crime. Și totuși, în ciuda indiciilor și a dovezilor adunate până acum, am impresia că motivul, în mare parte, ne scapă.

– Și dacă a reușit să fugă pe propriile picioare? se hazardă Félix.

Ușa salonului se deschise și apăru Marguerite, camerista.

– Îi rog pe domni să mă ierte, dar s-a întors domnișoara împreună cu Joseph.

Félix sări în picioare și se răsuci spre tatăl său.

– Mai ești de acord, *papa*, da?

Adolphe de Montagnon mormăi ceva nedeslușit ce trebuia să treacă drept încuviințare.

Când, cu o oră mai devreme, Jules și Savannah veniseră să afle vești despre rănit, acesta îi invitase să se instaleze pentru câteva zile în vila Montagnon, până se încheia ancheta. Ar fi mult mai în siguranță aici decât închiși în camerelor lor, pledase Félix, iar el n-o să se mai plictisească de unul singur. Jules dăduse o fugă până în bulevardul Bonne-Nouvelle, să-și ia câteva haine de schimb, pe *Mona Lisa* și corespondența, în vreme ce Joseph, vizitiul familiei, o însoțise pe Savannah în Villette.

Între timp, Adolphe de Montagnon se întorsese acasă. Vărul Bertholet, simpaticul medic de la spitalul Saint-Louis, îi trimisese, în ciuda neînțelegerilor din familie, un mesaj la Fontainebleau ca să-l anunțe de rana lui Félix. În același moment, Lucien Morcel sosea la rândul său în strada Faubourg-Saint-Honoré,

fluturând prima pagină din *Le Populaire* consacrată asasinării lui Saint-Paul și comportamentului eroic al ziaristului său. Se strânseseră cu toții în salonul roșu pentru a asculta istorisirea lui Jules...

Cu mâna sănătoasă, Félix o pofti pe Savannah să intre. Era fermecătoare, într-o rochie de crep ecru, cu părul strălucind ca un nimb de foc în jurul umerilor. Avea ceva mândru și maiestuos în privire, în felul în care își plimba ochii peste obiecte și oameni. Nu mai era mica subretă grăbită să-i servească pe clienții Lebedei roșii, ci părea o regină din povești care-și regăsise aurul și marmura din palatul de vară după o iarnă petrecută într-un ținut îndepărtat.

Cei patru bărbați își țineau răsuflarea de teamă să nu rupă vraja. Savannah era mai mult decât frumoasă, era divină și râvnită cu ardoare.

– Savannah, zise Félix, după o ușoară ezitare, vi-l prezint pe tatăl meu, Adolphe de Montagnon, și pe Lucien Morcel, directorul ziarului *Le Populaire.* Pe Jules, bineînțeles, îl cunoașteți.

Toți se înclinară fără s-o piardă din ochi, în timp ce ea se așeză pe o canapea galben-roșiatică de lângă pian. Pe Morcel îl apucă un acces de strabism și ochiul drept i se tot dădea peste cap de parcă primea o descărcare electrică. Adolphe de Montagnon pufăi cu forță din țigară, împrăștiind nori de fum, apoi se ridică și-și ceru scuze.

– Iertați-mă, dar trebuie să-mi liniștesc soția în privința sănătății lui Félix și aș prefera ca scrisoarea să

plece astă-seară. Vă urez bun venit, domnișoară, și mă bucur să vă găzduiesc în casa mea.

În realitate, lăsa mai degrabă impresia că e indispus și că bate în retragere. Pesemne nu aprecia prea tare s-o primească sub propriul acoperiș pe angajata unui stabiliment unde avea cont deschis.

De altfel, Lucien Morcel nu întârzie să-l imite, pretextând anumite treburi impuse de apropiata sosire a reginei Victoria, dar oare nu cumva obișnuia și el să treacă pe la Lebăda roșie? Una era să vizitezi casele de toleranță și alta să tolerezi ca asemenea case să te viziteze...

Atmosfera se destinse la scurtă vreme după plecarea lor și Félix începu o conversație pe ton glumeț.

– Ia spuneți-mi, până la urmă, proprietăreasa dumneavoastră nu v-a dat bătăi de cap?

Făcea aluzie la regulile foarte stricte ale pensiunii pentru tinere muncitoare unde locuia Savannah.

– Nu mi-a ascuns că mutarea mea i se pare cam ciudată, însă, după ce i-am plătit înainte pentru toată săptămâna, mi-a promis c-o să-mi păstreze camera. Mai mult, mi-a mărturisit că cineva a întrebat de mine azi-dimineață.

– Cineva?

– Un bărbat. N-a putut să mi-l descrie, întrucât acesta discutase cu soțul ei. A făcut tărăboi ca să intre însă așa ceva e cu desăvârșire interzis. M-am... m-am gândit c-o fi fost tata. Poate vrea să mă întorc în Bretagne.

– Pe la ce oră v-a căutat?

– Destul de devreme. Tocmai ieșisem să prind omnibuzul.

Jules se îndoia că era vorba de tatăl ei, altminteri necunoscutul ar fi invocat în gura mare legătura de rudenie ca să obțină câștig de cauză. Unul dintre zbirii marchizului, atunci? Deloc imposibil. În orice caz, Félix avusese dreptate s-o pună pe Savannah la adăpost.

– Acesta-i ziarul? întrebă ea despăturind exemplarul din *Le Populaire,* aflat pe măsuța joasă. O să vă puteți scrie în continuare articolele?

Félix aprobă cu o mișcare din cap.

– Peste patru sau cinci zile, sper. Când voi fi complet însănătoșit.

– Și până atunci o să vă țină locul domnul Verne?

– Ei bine, n-am abordat subiectul cu Lucien Morcel, însă da, de ce nu?

– Cu-atât mai bine, se bucură Savannah. În ceea ce mă privește, am luat o hotărâre.

Se uită țintă când la unul, când la celălalt, fără să clipească și cu o îndrăzneală pe care n-o mai arătase înainte.

– Dat fiind că Lebăda roșie s-a închis, am nevoie de o altă slujbă, nu-i așa? Dar îmi trebuie ceva cu totul diferit. Ceea ce s-a întâmplat acolo de dimineață a însemnat pentru mine un fel de avertisment. Nu vreau să sfârșesc omorâtă ca doamna Berthe sau într-o cumplită cameră neagră ca Tatiana. Asta-i ce-am înțeles eu. Mulțumită scrisorii dumneavoastră de recomandare, domnule Jules, mă voi duce luni la directorul de la Gymnase. O să mă angajeze de probă, sunt convinsă.

Privirea îi rătăci peste uriașele vaze încărcate de flori care împodobeau pereții de-o parte și de alta a șemineului.

– Dar pentru asta trebuie să merg mai întâi la studioul Pelladan. Cu niște fotografii și câteva portrete frumoase o să semăn mai mult a actriță, n-am dreptate? Iar porțile se vor deschide larg în fața mea.

– Doar nu vă gândiți serios să vă duceți acolo? se enervă Jules. E posibil ca marchizul de Servadac să dea târcoale prin Paris la ora asta! Și nimic nu dovedește că Pelladan nu este complicele său! Poate chiar următoarea victimă!

Savannah îi zâmbi, dezvelindu-și dinții ca perlele. Un zâmbet strălucitor, gata să cucerească scena.

– Haideți, domnule Jules! N-o să mă duc la șapte dimineața sau la unsprezece noaptea! O să mă duc acum, la patru după-amiaza. Bulevardul Capucines e plin de lume! Ce vă închipuiți că mi s-ar putea întâmpla?

– V-aș servi eu drept păzitor, se amestecă în discuție Félix, pe care un astfel de plan nu părea să-l tulbure. Din păcate, trebuie să ajung la spitalul Saint-Louis să-mi schimb pansamentul.

Jules reflectă în grabă. Nici dacă ar izbuti să-i demonstreze că Pelladan era canibal și tăia în bucăți tinere femei pe care le cufunda într-o baie de hiposulfit, Savannah nu s-ar da bătută. Se vedea deja cap de afiș!

– Cred c-o să vă însoțesc, Savannah, e mai sigur așa.

19

Fațada era frumoasă, nimic de zis. Studioul Pelladan ocupa întreaga clădire de la numărul 35 de pe bulevardul Capucines, trei etaje de piatră, împodobite cu o coroană de metal și sticlă, deasupra căreia se înălța un imens soare de faianță, ale cărui raze aurite, prevăzute cu torțe, străluceau și noaptea. Pe balconul de la etajul al doilea scria mare *Pelladan* cu litere englezești, iar în fața vitrinelor de la parter se înghesuiau o mulțime de amatori. Lumea admira portretele în mărime naturală ale unor actrițe celebre în cele mai remarcabile roluri ale lor – Eugénie Doche în *Dama cu camelii,* Rachel în *Fedra,* Rose Chéri în *Rebecca,* dar și dansatoare în tutu, cântăreți lirici în *Macbeth* sau *Bărbierul din Sevilla* și chiar anumiți oameni politici – aceștia în propriile roluri. Pântece rotunjite, buze răsfrânte într-o expresie de mulțumire, priviri îndreptate cu hotărâre spre viitor. Alături, printre ghirlande și buchete de flori, găseai modele de lucrări „ieftine și de cea mai bună calitate", pe care studioul le oferea clienților, în dimensiuni și cu rame diferite. Vitrina din dreapta era dedicată vizitei reginei Victoria: drapele ale Angliei și Franței îngemănate, fotografii cu regina Victoria și prințul Albert în ținută de gală, Napoleon al III-lea călare și împărăteasa Eugénie în rochie de bal. Ici și colo se găseau vederi cu Westminster Abbey, cu Big Ben, cu Tower Bridge, cu Palatul Buckingham etc. Afișele din colțurile vitrinei aminteau privitorilor că o expoziție de „fotografii

unice și exotice făcute pe cele cinci continente“ era deschisă după-amiaza și seara la târgul în aer liber de pe Champ-de-Mars.

Jules trebui s-o smulgă pe Savanahh din vraja pe care-o exercita asupra ei poza cu Eugénie Doche în rolul lui Marguerite Gautier[1], întinsă melancolic pe o canapea, ca să-și croiască amândoi drum spre interiorul magazinului. Aici, dădură peste mai multe tejghele unde clienții puteau, după caz, să-și ridice comenzile, să stabilească întâlniri pentru ședințe foto, să-și aleagă formatul pentru fotografii – formatul la modă, lansat de Disderi, era stil carte de vizită, fotografii de șase pe nouă centimetri, vândute în general câte opt la prețul de patru franci –, să cumpere poze cu celebrități sau alte ciudățenii de un gust discutabil: butoni pentru manșete, de pildă, sau măciulii de baston împodobite cu portretul proprietarului lor.

În magazin domnea o atmosferă entuziastă: toți păreau cuprinși de pasiunea nestăvilită de a-și contempla propriul chip sau de a atinge hârtia albuminată sau cerată cu figura unor personalități sau celebrități ale momentului. Exista ceva misterios, gândi Jules, religios aproape, în această comuniune firească și liberă, care depășea ierarhiile sociale și nu ținea seama de vârstă și sex, unindu-i pe toți în aceeași adorare hipnotică a imaginii. Omul putea, oarecum, să se multiplice la nesfârșit, devenea capabil să iasă din el însuși și să se vadă din cap până-n picioare sau din profil,

[1] Eroina din *Dama cu camelii* (n. tr.).

era dornic să-i atingă cu degetul pe acești stăpâni ai lumii cărora altădată le rostea numele cu teamă ori fervoare. Și, grație acestui fapt, omul înțelegea deopotrivă că ținea acum în mână universul întreg. Azi piramidele din Egipt puteau fi admirate la fel de bine ca biserica din satul învecinat. Luna era fotografiată la fel de ușor ca un simplu felinar. Corpurile cele mai mici, rămase nevăzute pentru generații întregi, se ofereau acum curiozității maselor. Fără îndoială, Dumnezeu crease sărurile de argint pentru ca omul să dobândească atotputernicia...

Un vânzător în uniformă albastră, având brodat pe vestă numele *Pelladan*, puse capăt meditațiilor lui Jules.

– Doamna și domnul ar vrea să afle mai multe despre articolele noastre?

– Domnul Pelladan ne-a invitat să trecem pe la atelier. Ne-a promis că o să ne primească imediat. Vă rog să-l anunțați că domnișoara Savannah și domnul Jules Verne sunt aici.

Angajatul se uită la tânăra roșcată din fața lui cu o privire de cunoscător. Cu siguranță nu era prima frumusețe care se prezenta la studioul patronului său.

– Domnul Pelladan îl fotografiază pe prințul Wawrocki. Dar dacă binevoiți să mă urmați...

Îi conduse către o scară acoperită cu un covor galben-aprins. Pe peretele de alături se înșirau imagini – destul de reușite, n-aveai cum să n-o recunoști – ale Parisului în zori, când străzile erau pustii și lumina uimitor de blândă.

– Acolo e etajul al doilea, unde se află sălile de așteptare, arătă vânzătorul spre locul unde se sfârșeau cele două rânduri de trepte. Ușa verde e pentru marele public, pe care domnul Pelladan îl lasă în grija ajutoarelor sale. În spatele ușii negre sunt laboratoarele, unde prelucrăm toate comenzile. Iar angajații noștri se numără printre cei mai buni din Franța!

Savannah și Jules intrară pe ușa din dreapta, de aceeași culoare galben-intens precum mocheta de pe scară. Ușa dădea într-o adevărată peșteră a lui Ali-Baba: pe hol stătea de strajă o mumie autentică, apoi, înaintând, descopereai doi pui de crocodil împăiați fixați pe perete și două amfore cât un stat de om.

După ce lăsară în stânga o mică sală de baie, unde te puteai răcori și aranja, pătrunseră în sala de așteptare propriu-zisă, concepută ca o bibliotecă pestriță în care se amestecau piese de mobilier oriental și african. Aici așteptau deja mai multe persoane, îmbrăcate cu o grijă aproape exagerată: un ofițer plin tot de decorații ca și cum ar fi venit direct de la o paradă militară, trei copii în costum marinăresc, învăluiți în privirile drăgăstoase ale mamei lor, și o doamnă trupeșă, puternic fardată care, în bogata ei crinolină verde, te trimitea cu gândul la o salcie pletoasă crescută în mod nepotrivit pe un scaun.

Savannah alese un fotoliu învelit cu o piele de leopard, iar Jules se așeză în fața ei pe o banchetă din lemn negru lăcuit. Tânăra femeie se adânci numaidecât în răsfoirea cataloagelor cu fotografii, ca și când de alegerea unei poziții sau a alteia depindea reușita ori

eșecul viitoarei sale cariere. Jules își plimbă ochii peste cărțile rânduite pe rafturile de bambus, atras fiind de volumele pe al căror cotor scria: *Paul Féval, Eugène Sue, Ponson du Terrail,* câțiva dintre foiletoniștii cei mai prolifici de la *Journal des debats* sau *La Patrie.* Vasăzică Pelladan avea o pasiune pentru romanele foileton... Asta-l făcea aproape simpatic!

Tânărul se ridică și luă unul dintre volumele marcate *Edgar Allan Poe* și, mirat de coincidență, îl deschise la întâmplare.

„Abia mi-am aruncat privirea pe scrisoare și am înțeles imediat că era cea pe care o căutam"...

Era vorba de „Scrisoarea furată", una dintre poveștile autorului american apărute în primăvară în *Le Pays.* Pelladan alcătuise o culegere, decupând din ziar o parte din aceste nuvele și legându-le laolaltă. Simplu interes pentru un gen literar nou sau dovada unui spirit înclinat spre machiavelism? O întrebare pe care Jules ar fi putut la fel de bine să și-o pună lui însuși... În timp ce Savannah părea cucerită cu totul de tinerele femei din catalog, înfățișate în ipostaze molatice, tânărul se lăsă vrăjit o dată în plus de proza lui Edgar Poe.

După vreun sfert de oră, un uriaș blond, cu favoriți, înveșmântat ca un ofițer din defuncta armată poloneză, se ivi prin ușa din fund, urmat îndeaproape de Pelladan.

– Prințe, luni veți avea fotografiile.

Prințul Wawrocki îi mulțumi și Pelladan se întoarse spre sala de așteptare.

– Scumpi prieteni, trebuie să vă prezint scuzele mele. Domnișoara aceasta pleacă peste o oră spre Italia și i-am făgăduit să-i fac portretul înainte.

Întinse brațele către Savannah și îndepărtă cu un gest teatral obiecțiile pe care doamna în verde era gata să le rostească.

– Pe cine îl lasă inima să consimtă ca o asemenea frumusețe franceză să fie fotografiată dincolo de Alpi, vă întreb? E în joc onoarea țării noastre!

Primi drept răspuns unul sau două zâmbete politicoase și maestrul îi îndemnă cu un semn pe cei doi tineri să vină după el.

Dispărură tustrei pe ușa din dos, urcară încă o scară și ajunseră într-un soi de salon din care se dădea spre stradă printr-o splendidă ușă de sticlă, înaltă și având structura din fier forjat. Încăperea era inundată de lumină, dar încărcată de grămezi de obiecte dintre cele mai diferite: covoare persane, țesături, blănuri, cuverturi, piese de mobilier stil Empire și Louis-Philippe, paravane, panoplii, insectare, trofee de vânătoare, vaze și buchete, plante, oglinzi, evantaie, umbrele chinezești, o sanie și multe altele. Câteva panouri pictate stăteau rezemate de zid – primul reprezenta un peisaj de iarnă, al doilea un port, iar în cel de-al treilea Jules zări un colț de fereastră stil Renaissance care-i amintea de ceva. Suporturile metalice, pliabile și ajustabile, care serveau odinioară la sprijinirea gâtului sau capului în timpul nesfârșitelor ședințe de pozat, zăceau acum aruncate de-a valma într-un ungher. Sub ușa de sticlă, unde lumina era foarte puternică, se

găseau strânse cele necesare fotografului: un enorm aparat pus pe un trepied aurit, cu obiectivul îndreptat spre o pânză bej, și alături de el o masă pe rotile pentru plăci și diverse instrumente. Un asistent tânăr, având în jur de cincisprezece ani și purtând de asemeni o livrea albastră, se apucase să aranjeze săbiile, drapelul și toba folosite pentru imortalizarea imaginii glorioase a prințului Wawrocki.

Jules socoti că în astfel de condiții pe Savannah nu o pândea nici o primejdie, iar el putea să pornească în căutarea lui Émile pentru a-l sfătui să dea dovadă de prudență. Își pipăi cu o mână buzunarul de la vestă și cu cealaltă se plesni zgomotos peste frunte.

– Ceasul! Trebuie să-mi fi alunecat din buzunar fără să-mi dau seama. Îmi permiteți să cobor? Voi profita de ocazie ca să mă răcoresc puțin cu apă în sala de baie. E atât de cald aici...

– Cum doriți, îi răspunse Pelladan cu o umbră de ironie. Feriți-vă totuși să fiți observat, mă îndoiesc că doamna în verde apreciază că i-ați stricat socotelile.

Jules făcu stânga-mprejur și trecu prin sala de așteptare cu pas grăbit. Ajuns pe palierul de la etajul al doilea, se apropie de ușa cea neagră și o deschise cât mai discret cu putință: drept înainte se întindea un coridor, de-a lungul căruia se înșirau, de-o parte și de alta, niște cămărițe precum boxele cailor dintr-un grajd. Fiecare din ele era protejată de o draperie din catifea, care se oprea la zece centimetri de podea, și adăpostea laboratoarele unde lucrau angajații studioului. Nimic nu garanta însă că Émile se afla acolo. Putea

la fel de bine să alerge la ora asta pe străzi, cu căruciorul lui, sau să se ocupe de standul Pelladan de la Palatul Industriei.

Jules ciuli urechea: doi bărbați discutau puțin mai încolo, într-una din cămăruțe. Ridică primele draperii care-i erau la îndemână. Nimeni. Se ghemui sperând să recunoască pantofii lui Émile și se furișă spre încăperile următoare. Erau goale și ele, dar glasurile deveneau tot mai clare.

– Nu se poate face mai mult de-atât, zicea unul, expunerea n-a fost prea bună. Am scos totuși primele patru copii, cum am stabilit. Pe restul le veți avea mâine.

Celălalt nu răspunse, fără îndoială examina pe rând fotografiile. Un client? Atunci trebuie să fi fost o persoană grozav de importantă ca să aibă intrare liberă în laboratoare.

– Vă conduc la parter, puteți ieși prin spate.

Se auzi un zgomot de hârtie de împachetat, apoi foșnetul catifelei date la o parte. Jules se aruncă sub draperia cea mai apropiată. Se lovi cu capul de un sertar și trebui să-și muște buzele ca să nu țipe. În plus, simțea un miros amestecat de acid și pulbere care-l îngrețoșa. Când pașii se îndepărtară, aruncă o privire afară. Două siluete se pierdeau în bezna coridorului. Un angajat, cu poalele halatului fluturând, și un bărbat de statură mijlocie, ușor adus de spate.

Urmă o explozie de lumină: angajatul împinsese o ușă ce dădea spre un fel de balcon, unde bătea soarele. Jules se repezi pe urmele lor înainte ca ușa să se-nchidă și reuși, cu vârful piciorului, s-o oprească. Într-adevăr,

exista un balcon care domina curtea interioară a imobilului, despărțită de stradă printr-un zid de cărămidă și un portic obișnuit. Din capătul balconului pornea o scară din fier menită să înlesnească drumurile între laborator și magazin, pentru a nu-i deranja pe clienți. Cei doi bărbați coborâseră deja și Jules apucă să zărească doar creștetul angajatului. N-avea nici un motiv să se țină după ei, mai ales că nu era vorba de Émile.

Se întoarse pe coridorul pustiu și, ca să fie cu conștiința împăcată, aruncă o privire în cămăruța unde se desfășurase discuția. O lampă mare cu ulei, vopsită în roșu, răspândea o lumină roșiatică. Pe masa de lucru, printre cuve și fiole, un cadru de lemn care servea la realizarea cópiilor prin contact, era atârnat cu niște clești. În cadru se găsea încă fixată o placă de sticlă. Cu alte cuvinte, un negativ.

Lui Jules îi veni greu la început să înțeleagă ceva din contururile neobișnuite în care golurile păreau desenate cu creionul, iar plinurile colorate în alb. Apoi mintea sa recompuse încet imaginea: un om întins pe un divan, cu brațele pe lângă corp, capul înclinat nefiresc și două găuri întunecate sub frunte. Cadavrul lui Jacques Saint-Paul, asasinat în atelierul său de pe colina Chaumont... Angajatul lui Pelladan developase fotografia crimei, iar pozele i le încredințase individului care-o ștersese pe ușa din spate!

Ce putea, oare, să însemne asta?

Jules își consultă ceasul. Lipsea de vreo cincisprezece minute. Cu-atât mai rău pentru Émile, va trebui să se descurce singur.

Porni cu pași iuți spre sala de așteptare, își umezi obrajii în mica sală de baie, după care urcă spre salon. Împinse încetișor ușa, sperând să surprindă nici el nu știa prea bine ce...

Maestrul tocmai aranja pletele lui Savannah astfel încât să-i lase liberă ceafa. Poalele cămășii sale cu mâneci bufante se umflau la fiecare gest și bărbatul vorbea cu mare însuflețire.

– Vă dați seama că pentru mine e un soi de încoronare! Napoleon al III-lea îmi va înmâna medalia de onoare în prezența împărătesei! Poate chiar și a reginei Victoria, de ce nu? Se zice că e pasionată de fotografie. Are una dintre cele mai bogate colecții din lume, știați? E un prilej unic să te apropii de Maiestățile Lor! Mai ales că nu va exista decât un număr restrâns de invitați...

Tânăra femeie se străduia să nu se miște, dar Jules ghici după cum îi scânteiau ochii că tremura de emoție. Pelladan o înfășurase într-un șal lat de mătase, de-un alb imaculat, de sub care răsăreau umerii goi și un decolteu adânc. Stătea pe un taburet jos, iar mâinile și le sprijinea cu reținere de o coloană antică. Asta era tot. Fără decor, fără artificii. Esența însăși a frumuseții.

– După care nu mai am decât să-mi depun candidatura la Academia de Științe. Cu o medalie și cu invenția plăcilor uscate, fotoliul îmi este de pe acum rezervat. Încă un an sau doi și Napoleon al III-lea îmi va acorda crucea Legiunii de Onoare. Totodată, plănuiesc să deschid un al doilea studio pe Champ-de-Mars. Un viitor plin de promisiuni, zic eu...

Vocea îi deveni mieroasă pe când trecea în spatele aparatului.

– Așa că voi avea nevoie de cineva de încredere care să se ocupe de magazin. O femeie, de ce nu...

Îl zări pe Jules și mierea din glas i se preschimbă imediat în acreală.

– Verne, ați scăpat, în sfârșit, de doamna în verde? Ori v-ați săturat să cotrobăiți pe la etaje?

Jules îndură lovitura fără să crâcnească, hotărât să nu se trădeze.

– Dacă n-aveți nimic de ascuns, nu văd ce-aș fi putut să caut.

– Să fim serioși! Lucrați pentru *Le Populaire*, da sau nu? Am citit numărul de azi. Articolul despre uciderea lui Saint-Jacques și toate celelalte... Doar nu pretindeți c-ați venit la mine din întâmplare!

– Trebuie să deduc din asta că ar exista o legătură între dumneavoastră și respectiva crimă? Și că un ziarist ar putea găsi aici material pentru anumite dezvăluiri?

– Închipuiți-vă că eram de dimineață la Prefectură, ca să pun la punct detaliile ceremoniei de mâine. Ați aflat, presupun, că voi primi o distincție, nu?

– Am auzit, da. Medalia de onoare...

– Juriul nu se va pronunța oficial decât diseară, însă am mari speranțe. Sau, mai corect spus, am informatori buni. Cel mai important rival al meu e un imbecil: Hector Rocquencourt. Abia dacă deosebește nitratul de argint de bromura de potasiu... Exagerez, bineînțeles. Totuși trebuie să fii orb ca să nu vezi

prăpastia care ne desparte. Superioritate tehnică, originalitate, calitatea imaginilor...

– Modestie, rosti Jules printre dinți.

– Credeți ce vreți, îl repezi celălalt. Pe scurt, mi-am permis s-o invit pe domnișoara mâine după-amiază la ceremonia de înmânare a premiului. Îmi pare rău, dar nu dispun decât de un loc la tribună. Cuplul imperial trebuie să vină personal și...

– Știu, știu, vă făceați reclamă când am intrat. Așadar ați fost dimineață la Prefectură?

Maestrul se întrerupse pentru a corecta poziția mâinilor lui Savannah. Tinerei femei nu-i scăpa un cuvânt din discuție.

– Da, la Prefectură. Mă aflam în biroul prefectului, când am primit o cerere curioasă: să developez placa de sticlă abandonată ieri la locul crimei. Sarcina trebuia să-i revină studioului Disderi, dar acesta e ocupat s-o urmărească pe regina Victoria între Boulogne-sur-Mer și Paris. Și cum prefectul avea nevoie de o persoană discretă și de încredere...

– Vi s-a adresat dumneavoastră?

– Nu știați? Îmi închipuiam că *Le Populaire* e mai bine informat. În orice caz, un inspector trebuia adineaori să vină pentru a lua cópiile. Dar dacă sperați să scoateți mai multe de la mine, ați bătut drumul degeaba: secretul profesional mă împiedică să vorbesc.

Jules n-avea deloc nevoie de confidențele lui Pelladan, aflase deja tot ce voia. Probabil că fotograful se întâlnise la Prefectură cu Lafosse sau auzise despre incendiul de la tipografia Batisson. Poate chiar

și despre operațiunea plănuită împotriva lui Servadac, de ce nu? Și-atunci l-ar fi putut preveni pe marchiz, ajutându-l astfel să scape ca prin urechile acului.

– Jacques Saint-Paul a lucrat pentru dumneavoastră? mută Jules discuția pe un alt teren.

Fotograful abia dacă înălță din sprâncene în timp ce lua una dintre faimoasele sale plăci uscate de pe măsuța cu rotile. Un exemplu perfect de stăpânire de sine.

– Într-adevăr.

– Dacă nu mă înșel l-ați dat afară la începutul anului și într-un mod destul de brutal. Puteți să-mi mărturisiți din ce motiv?

Liniștit, Pelladan scoase obiectul din învelitoare: un dreptunghi de sticlă, acoperit cu o substanță fină, maronie. Suflă deasupra și, fără să se grăbească, îl potrivi în locașul metalic, ieșit în afară pe partea dreaptă a aparatului. Îl împinse apoi cu un zgomot sec și placa dispăru înăuntru, făcând să se ivească în stânga cealaltă jumătate a mecanismului ce susținea o planșetă din lemn de aceleași dimensiuni cu placa – o contragreutate sau un fel de oblon interior?

Mulțumit, se întoarse spre Jules.

– Vreți să știți ceva, Verne? Adevărata cameră obscură nu se găsește în această cutie.

Își atinse cu degetul arătător fruntea.

– Adevărata cameră obscură e mai întâi aici, în capul nostru. Să luăm, de pildă, fotografia pe care o facem chiar acum... Dacă v-aș da-o imediat, ce-ați vedea? Pe doamna ce vă stăpânește gândurile, unicul obiect al

dragostei dumneavoastră? Nimic mai firesc, la urma urmei! Dar peste cinci sau zece ani, ce o să mai reprezinte? Cine știe dacă fotografia noastră nu vă va aminti de o soție stânjenitoare de care v-a fost atât de greu să scăpați? Sau dimpotrivă, de-o iubită, după a cărei frumusețe luminoasă tânjiți mereu, căutând să-i regăsiți zâmbetul pe chipul tuturor femeilor pe care le întâlniți?

Și ce-o să reprezinte portretul pentru ceilalți oameni? Vor recunoaște, oare, în el pe una dintre cele mai bune actrițe ale teatrului francez? Un pic cam rece, fără îndoială, dar atât de tulburătoare în Agnes, atât de sfâșietoare în Berenice. Dar dacă am strecura imaginea sub ochii unor soții geloase? Ar jura că e vorba de-o intrigantă, de-o curtezană, al cărui unic talent e să toace banii și răbdarea amanților ei. Nu vă dați seama de asta, ar zice ele, după aerul viclean de prefăcută inocență?

Poate am dori atunci să ne consolăm lăsând acest chip drag în voia dragostei părinților săi. Ne-ar vorbi ore întregi despre o fetiță, aceeași fetiță pentru ei și după atâta vreme, despre mutrișoara „de comediantă" pe care-o avea la vârsta de nouă ani și despre pletele-i roșcate ce trezeau admirația întregii familii... Toate astea pornind de la aceeași fotografie. Înțelegeți, Verne? Nu ochiul hotărăște. Ochiul vede ce îi arată mintea, un punct, atâta tot. Nu există *o fotografie*, există zeci de priviri ce-o ating și o transformă. Fiecare din noi vede altceva. Iar dumneavoastră nu faceți excepție, tinere prieten.

– Unde vreți să ajungeți?

Pelladan îi făcu semn lui Savannah să nu se mişte. Scoase capacul obiectivului şi aşteptă o secundă sau două. Apoi, cu mare îndemânare, apăsă planşeta de lemn ce alunecă înapoi în aparat, dând la iveală în partea dreaptă placa impresionată. O luă şi o aşeză în învelitoarea ei, apucă un alt dreptunghi de sticlă şi repetă întreaga operaţiune.

– Unde vreau să ajung, Verne? Pur şi simplu la următorul lucru: dacă v-aş arăta fotografia bietului Saint-Paul ucis, n-aţi vedea în ea doar scena unei crime. L-aţi vedea pe fostul angajat al arogantului Pelladan, dat afară din cauze necurate şi pe care patronul său avea toate motivele să-l asasineze. Pe scurt, pe lângă victimă, aţi vedea şi vinovatul.

– În cazul de faţă, dumneavoastră?

– Greşesc? Nu ăsta-i scopul principal al vizitei pe care mi-o faceţi?

– Până când poliţia nu-şi termină ancheta nici o ipoteză nu trebuie neglijată.

– Deci am avut dreptate. Aflaţi totuşi că, deşi Saint-Paul era un pungaş, deşi răspândea pe seama mea cele mai ticăloase bârfe, deşi îmi dorea din toată inima să dau faliment, nu eu l-am omorât. Nu că n-aş fi dorit, reţineţi, însă...

Nu-şi încheie fraza şi descoperi din nou obiectivul, aproape prin surprindere.

– Aceasta o să iasă mai bine, comentă el.

După care reveni la subiectul Saint-Paul:

– La ce bun să-l ucid, vă întreb. Merita să risc pentru el ce-am construit în doi ani? Atelierul şi tot

restul? Tocmai acum când sunt pe cale să culeg roadele străduaniilor mele? Să fim serioși! zise el și apoi surâse cu blândețe. Asta-i apărarea mea, Verne, n-am alta mai bună. Și-acum, scuzați-mă, dar unii dintre clienții mei n-ar vrea sub nici o formă să piardă sosirea reginei Victoria. Nu pot să-i mai las să aștepte.

20

– Au întârziat al naibii de mult cele două altețe!

– Au zis ora cinci, cel mult șase. Și e trecut de șapte.

– Se pare că englezoaica are fumurile ei și n-a vrut să doarmă într-o vilă din Franța. Nu era destul de regală pentru Maiestatea Sa, ca atare doamna și-a petrecut noaptea pe iahtul ei – bărbatul pronunță *yaket.*

– Dacă așa s-a întâmplat, prințul Albert e prost dispus și de-aia au pierdut fluxul care să-i aducă la țărm!

Cei doi găligani izbucniră în hohote de râs și cel care purta o haină de uniformă verde-gălbui – nu întâmplător, fără îndoială – oftă prelung, în răsuflarea sa vinul luptându-se aprig cu berea. Jules încercă să se tragă puțin mai în spate, însă era prins fără scăpare între mulțimea tot mai numeroasă și garda națională care încerca s-o domolească. Singurul avantaj era c-o strângea pe Savannah la pieptul său.

– Pesemne că Napoleon moare de ciudă, continuă unul dintre bărbați, care avea obrazul brăzdat de o cicatrice. O așteptare de două ceasuri la

Boulogne-sur-Mer trebuie să-i fi trezit amintiri nu tocmai frumoase! Pentru că în 1840 eu eram la Boulogne-sur-Mer și, crede-mă, pe-atunci se împăuna mai puțin!

– Unde erai?

– Ți-am mai povestit, Gros-Louis, ori ai înghițit atât vitriol că ți-a ars și ce-ți mai rămăsese din creier? În urmă cu vreo cincisprezece ani, în august, ca și-acum, eram încă soldat la Boulogne. Nepotul[1] a vrut să pice pe neașteptate din Anglia, chipurile ca să-l răstoarne pe Louis-Philippe. Să fi văzut ce mai armată, cu el îmbrăcat în general în fruntea a cincizeci de naivi! Au intrat în cazarma noastră și Nepotul a îndrugat un discurs cum că, pentru a ajunge ministru, era suficient să treci de partea lui. Ne-a amețit, nu altceva! Trebuie să adaug că totul se petrecea în zori și având noi ochii împăienjeniți de somn – de somn, Gros-Louis, ai auzit bine, n-aveam o lețcaie pe atunci ca să mă îmbăt –, singurul lucru care ne interesa era acvila pe care aghiotantul lui o ducea în vârful unei prăjini. O acvilă vie, bătrâne! Apoi comandantul unității a intrat valvârtej, agitându-și pușca, și a stârnit ditamai tărăboiul urlând că asta-i trădare. Băiețică Napoleon s-a albit ca varul la față, a început să se bâlbâie și a tras la nimereală. Un adevărat Cezar, ce mai încoace și-n colo! Unul dintre oamenii noștri a fost rănit și după aia s-a iscat o învălmășeală! Au răsunat împușcături, ei au reușit

[1] Napoleon al III-lea era nepotul lui Napoleon I (n. tr.).

să fugă, noi i-am urmărit... Când l-am înhățat pe nătăfleț, alerga prin apă spre o barcă și era mai înmuiat decât o bucată de pâine din supă. Asta l-a costat o răceală zdravănă și șase ani pe care i-a petrecut închis într-o fortăreață! Așa că poate el să vină azi și s-o facă pe marele împărat, eu știu ce hram poartă.

– Și acvila, întrebă Gros-Louis, cu ea ce s-a întâmplat?

– Asta-i partea cea mai frumoasă, râse bărbatul cu cicatrice. În harababura stârnită, a nimerit-o un glonț și bucătarul ne-a servit-o la prânz.

– Nu se poate! Ați halit-o?

– Și ce-ai fi vrut? S-o punem în Panthéon? Și dacă vrei să știi, seamănă la gust cu găina. Acvila lui imperială nu-i altceva decât un pui mai mare!

Dinspre gara Strasbourg răsunară mai multe salve de tun și un murmur de satisfacție străbătu bulevardul. Regina Victoria coborâse din tren și se urcase în caleașcă. Nu avea să mai întârzie mult.

Jules cuprinse protector cu brațul umerii lui Savannah.

– Vă simțiți bine, nu vă sufocați? Putem să ne îndepărtăm, dacă doriți.

– Nici nu mă gândesc, răspunse ea atingând ușor degetele lui Jules. Găsesc că e ceva magic în faptul că atâția oameni au venit aici din același motiv. Ai crede că așteaptă o apariție divină. Cam asta trebuie să simți când cortina se ridică, nu?

– Tot ce se poate. Numai că la teatru nu există un milion de spectatori! Însă vă doresc să-i aveți cândva

și să cuceriți scena. Ați zis bine, când cortina se ridică e ca și când vezi în față marea. Nu-ți mai rămâne decât să te arunci în ea.

– Exact asta vreau, încuviință ea, să mă arunc în mare...

În susul bulevardului Poissonnière izbucni o explozie de urale. Poarta Saint-Denis parcă luă foc, dovadă că echipajul se apropia. Și ca la un semnal, toate lămpile veneției agățate deasupra trotuarelor se aprinseră făcând ca pe fațadele clădirilor și pe chipurile oamenilor să joace miriade de punctulețe de toate culorile. Trebuie spus că începuse să se însereze și că multă lume se temea că n-o s-o vadă pe regină, așa că puțină lumină nu strica.

În sfârșit, cortegiul apăru. În acordurile imnului *God Save the Queen*, în mijlocul ovațiilor, al strigătelor de *welcome* și al miilor de steaguri fluturânde, soldații gărzii, călare pe superbii lor armăsari, deschideau drumul, cu sabia în mână și privirea ațintită drept înainte pe sub căciulile de blană. În spatele lor venea caleașca regală, o impunătoare trăsură cu opt arcuri, de culoare verde, delicat împodobită cu șnururi roșu-aprins. Din ea, Victoria, o mână de femeie, blondă, un pic cam țeapănă în rochia grea, albastră, împărțea saluturi și zâmbete mulțimii. Pentru prima dată de la Războiul de o Sută de Ani, Parisul aducea omagii unui suveran englez!

– Vasăzică *asta*-i regina Angliei! rosti disprețuitor bărbatul cu cicatrice.

– Cum se isprăvește totul, mă duc să beau un păhărel cu prințul Albert, sări celălalt. Că pe englezi nu se poate bizui!

Ce-i drept, prințul Albert stătea în fața regalei sale soții afișând un aer rigid și stingher în uniforma-i germană de feldmareșal – era, la origine, prinț de Saxa-Coburg. Vădit plictisit de această demonstrație de carnaval, se apleca mereu și-i șoptea câte ceva la ureche fiicei sale de cincisprezece ani, Vicky, îmbrăcată elegant în muselină albă.

La rândul său, Napoleon al III-lea, care se afla la dreapta lui Albert, purta cu mândrie la gât Ordinul Jartierei, pe care Victoria i-l acordase în aprilie. Sub mustățile-i impecabil tăiate, se ghicea un surâs ușor care făcea cât toate discursurile. Căci, la drept vorbind, el era adevăratul câștigător al zilei. Cine ar fi pariat în urmă cu trei ani, pe vremea când restaurase imperiul, că regina Angliei va accepta într-o bună zi invitația propriului nepot al lui Napoleon? Și toate astea, unde mai pui, fără a înceta să-l elogieze, ba luându-l și ca principal aliat în războiul contra țarului! Vizita reginei încununa, de fapt, strategia lui Napoleon al III-lea de a pune capăt izolării în care se găsea Franța de patruzeci de ani. Iar dacă armata sa reușea să cucerească Sevastopolul chiar de sub nasul rușilor, își va adăuga la izbânzile diplomatice și laurii gloriei militare! Ce minunată întorsătură cunoscuse soarta lui după naufragiul de la Boulogne-sur-Mer!

Doar absența lui Eugénie ar fi putut întru câtva să umbrească un tablou atât de frumos. Dar chiar și

această lipsă constituia mai degrabă un motiv de bucurie. Zvonuri stăruitoare susțineau că, dacă totul o să meargă bine, împărăteasa va dărui tronului – în sfârșit – un moștenitor până la primăvară. De altfel, se șușotea că însuși Napoleon al III-lea îi impusese lui Eugénie să se cruțe de oboseala drumului până la Boulogne. Cumetrele de la Hale erau de părere că viitoarea mamă va profita de venirea reginei Victoria ca să-i ceară câteva sfaturi, întrucât, dacă primul vlăstar al cuplului imperial se lăsa așteptat, regina Angliei se putea mândri că avea opt copii după cincisprezece ani de căsătorie – la care cumetrele din Windsor ar fi adăugat că suverana lor, sătulă de atâtea sarcini, voia cloroform la fiecare naștere. Măreția regatului, da, suferințe fără rost, nu.

Cât despre Jules, pe care de obicei capetele încoronate nu-l fascinau, se pomeni că zâmbește cu naivitate și aplaudă din răsputeri, cuprins de febra și exaltarea celorlalți. Miracolul manipulării maselor!

Alaiul alcătuit din cinci trăsuri își continuă drumul spre bulevardul Italian, trecând pe sub un arc de triumf uriaș drapat în catifea roșie și aur și împodobit cu busturile lui Napoleon și al Victoriei. Se mai auziră salve de tun, aclamații dezlănțuite, se aruncară confetti, dar curând nu se mai zări nici umbreluța reginei, nici panașul alb al soldaților gărzii.

Cu alte cuvinte, puteai să te întorci liniștit acasă.

– Vrei să spui că, una peste alta, am făcut bine că nu m-am aventurat pe bulevarde, da?

Jules lăsă jos lingura de argint care-i permisese să înghită într-un timp-record două farfurii dintr-o savuroasă supă rece, cu roșii și fasole verde.

– Haide, Félix! Ai fi fost îmbrâncit din toate părțile. Nu te-a sfătuit vărul tău să dai dovadă de prudență?

– Dacă-l ascultam, nu mai ieșeam din cameră până la Crăciun, decât pentru pansamente, firește, pe care ține cu tot dinadinsul să mi le schimbe el însuși ca să fie sigur că sufăr cum trebuie. De-ai vedea cu ce plăcere le smulge!

– Nu cumva exagerezi puțin?

– Foarte puțin. Și-n timp ce voi zburdați nepăsători printre mai-marii acestei lumi, eu mă străduiam să fac ancheta să înainteze. Am primit o vizită.

Tăcu o clipă pentru a o lăsa pe Marguerite să le servească felii mari de carne friptă cu garnitură caldă de legume.

– Un ins de la Brigada de Siguranță, continuă Félix după ce femeia ieși. Voia să-mi pună câteva întrebări.

– Despre ce?

– Despre dezordinea care domnea în atelierul lui Saint-Paul. Dorea să afle dacă asasinul avea ceva în brațe când a tras în mine. În afară de pistol, bineînțeles.

– Și ce i-ai răspuns?

– Că, din câte cunosc, avea mâinile goale. Nu ești de aceeași părere?

Jules se strădui să-și amintească: holul întunecos, silueta văzută din spate, cu pălărie neagră și boruri largi... Greu de dat un răspuns ferm.

– Brigada a descoperit ce căuta asasinul, nu-i așa?

– Să zicem că a formulat niște ipoteze. Se pare că unul dintre oamenii lui Servadac ar fi vorbit înainte să moară. Nu cât să scoți un roman-fluviu, din păcate, era prea grav rănit. Niște frânturi de propoziții, mai degrabă, și nici acelea coerente. Polițiștii au reușit să deducă până la urmă că marchizul căuta o placă. „Placa, stăpâne, o să punem mâna pe placă!“ Asta bolborosea voinicul în delirul lui...

– O placă? se amestecă în discuție Savannah. Să ucizi atâția oameni pentru o fotografie?

– Nu o fotografie oarecare, ci o matriță. În stare să reproducă la infinit bancnote drăguțe de o mie de franci. Din ce i-ai povestit tu dimineață, Jules, inspectorul Lafosse presupune că Saint-Paul și Batisson aveau un negativ al bancnotei, de o calitate excelentă. Același negativ cu care au făcut banii falși găsiți în tașca lui Gordon. După matrița asta tânjește Servadac și ca s-o obțină i-a înlăturat pe ceilalți, unul câte unul.

– Și pe ebenistul Dandrieu? Și pe patroana de la Lebăda roșie?

– Poate dețineau anumite informații despre ea. În orice caz, dacă ucigașul trimis de Servadac a plecat cu mâna goală de la Saint-Paul se explică de ce marchizul s-a dus a doua zi dimineață la tipografia lui Batisson.

– Fără prea mare succes.

– Probabil de aceea i-a făcut apoi o vizită doamnei Berthe. Din păcate, ea n-a luat în serios avertismentele lui Servadac. O fi vrut să păstreze negativul pentru ea și...

– Stai! îi tăie vorba Jules, punând cuțitul pe masă. Ce-ai spus adineaori?

– Că doamna Berthe n-a luat, pesemne, în serios avertismentele marchizului și...

– Avertismentele! repetă Jules, surprins de precizia cuvântului. Iată o idee bună! Și care ar lămuri o grămadă de lucruri!

Félix se opri din mestecat și se uită la prietenul său cu un aer bănuitor.

– Pe tine ar trebui să te trimit la vărul Bertholet...

– Să admitem că Lafosse are dreptate, continuă Jules fără să-i dea atenție. Că experimentele din donjon erau ceva secundar și că matrița e adevăratul motiv al crimelor. Servadac o vrea, de acord cu mine? Și e gata de orice ca s-o obțină deoarece ea înseamnă pentru el o avere care nu se isprăvește niciodată. Începe prin a-l executa pe Gordon, care lua parte la afacerea asta într-un fel sau altul. Ca să fie sigur că mesajul ajunge repede la banda sa de complici, lasă cu bună știință niște bancnote false în tașcă și, mai ales, un capac de la obiectivul aparatului de fotografiat. Ca un prim avertisment, înțelegi? Al doilea avertisment apare în ziua următoare, la Pré-Saint-Gervais: alături de cadavrul lui Dandrieu așază un aparat fotografic. Și pentru ca lucrurile să fie și mai clare, strecoară înăuntru o veche placă de dagherotip semnată de însuși Saint-Paul. Așa se explică portretul funerar pe care Émile a reușit să-l developeze!

– Am priceput cum stă treaba cu avertismentele, dar de ce să-i asasineze pe toți cu două gloanțe în ochi? îl întrebă Félix.

– Din cauza ta...

– Din cauza mea? Asta-i bună! Nu la Bertholet o să te trimit, ci la ospiciul Charenton!

– Mai bine ascultă-mă. Servadac dorea să se iște cât mai multă vâlvă în jurul afacerii, acesta fiind cel mai potrivit mijloc pentru ca ea să nu fie înăbușită repede și complicii săi să afle toate amănuntele. Cu două gloanțe în ochi era sigur că o să facă senzație și o să atragă atenția presei. Din punctul ăsta de vedere, *Le Populaire* și-a jucat perfect rolul.

– Insinuezi că marchizul s-a folosit de noi!

– În împrejurările de față, da. Apoi și-a trimis un om de încredere la Saint-Paul și, cum acesta a refuzat să-i dea negativul, l-a ucis și a întors pe dos atelierul. Numai că omul lui Servadac n-a descoperit nici aici matrița. Mai rămânea Batisson, care a primit vizita marchizului la prima oră. Cu urmările pe care le cunoaștem...

– Dar placa nicăieri, adăugă Félix. Atunci Servadac s-a îndreptat spre doamna Berthe, pe care-o bănuia că știe mai multe. Poate că ea, într-un târziu, i-a și oferit-o, nu?

– Mă îndoiesc, opină Jules. Dacă marchizul ar fi găsit ce căuta, s-ar fi mulțumit să plece fără a mai pierde vremea. De ce să-și fi ucis, ca și până atunci, victima cu două gloanțe în ochi? Mascarada nu mai avea nici un rost.

– Prin urmare?

– Prin urmare, e de la sine înțeles că nu patroana Lebedei roșii ținea ascunsă matrița. Marchizul nu și-a atins nici de data asta scopul.

– Dar în atare condiții, unde e matrița asta?

Jules împinse deoparte farfuria. Îi pierise pofta de mâncare.

– S-ar putea să greșesc, bineînțeles, șovăi el. Totuși există un amănunt care nu-mi dă pace: atacul asupra lui Émile. Cine știa că bătrânul fotograf aflase de placă și de banii falși? Servadac? Puțin probabil. În plus, rețineți că, spre deosebire de crimele dinainte, tentativa aceasta a dat greș. Pare să fi fost ceva făcut în pripă, aproape la întâmplare.

– La naiba, Jules, aici nu ești într-una dintre blestematele alea de piese ale tale! Spune odată!

– Ei bine... Pentru mine, cel care a tras în Émile și cel care are placa sunt una și aceeași persoană. În ce mă privește, am o slăbiciune pentru Pelladan.

Félix se holbă la el și chipul său luă pe rând toate expresiile mirării, de la surpriză până la neîncrederea cea mai adâncă.

– Pelladan? Pelladan să fie vinovatul?

– N-am zis asta. Totuși, era oarecum în relații cu Saint-Paul și Batisson. De altfel, în cursul disputei care s-a încheiat cu izgonirea lui Saint-Paul, acesta a făcut aluzii precise la placă și la banii falși. Pelladan se poate să-și fi dat seama sau să fi ghicit că Émile a auzit discuția. Mai mult, Émile a mărturisit că l-a zărit ieri pe Batisson dând târcoale nu departe de studioul lui Saint-Paul. Batisson i-o fi destăinuit asta lui Pelladan, care a preferat să acționeze pentru ca angajatul lui să nu-i denunțe.

– Și celelalte crime? se interesă Savannah.

– Deocamdată să le punem în continuare pe seama lui Servadac. Dacă marchizul caută matrița e posibil să n-aibă încă habar că ea se găsește la Pelladan. Poate că a scăpat de ceilalți complici fără să știe cine era șeful lor. Și tocmai pentru ca să nu afle marchizul, fotograful nostru trebuia să-l împiedice, cu orice preț, pe Émile să vorbească. Pe deasupra, mi se pare destul de ciudat că Pelladan s-a dus la Prefectură fix în dimineața asta. Povestea cu ceremonia nu-i decât un pretext. Părerea mea e că a mers acolo după informații ca să știe ce atitudine să adopte.

Chiar atunci intră Adolphe de Montagnon. Avea cizme, pelerină și o țigară pe jumătate arsă în colțul gurii.

– Imposibil să umbli prin Paris! Toate drumurile principale sunt tăiate sau complet blocate. Mi-a luat aproape două ore să ajung din Sainte-Geneviève până aici! Și așa o s-o țină toată săptămâna!

Își descheie haina și-și stinse țigara.

– Ați cinat, copii? Perfect, o să mănânc și eu pe fugă ceva. Ah, să nu uit. Am luat o hotărâre: cred c-ar fi înțelept să organizăm ronduri de pază în parc. Cu blestematul ăsta de marchiz în libertate și cu Félix care ține prima pagină din *Le Populaire,* nu se știe niciodată. L-am rugat pe Joseph să stea de pază până la unsprezece. După care vrei să-l schimbi tu, Jules?

Tânărul încuviință din cap.

– Minunat. O să vezi, e foarte plăcut în grădină noaptea, pe răcoare. Eu o să te înlocuiesc pe la unu, iar Joseph se va întoarce în zori. În felul acesta, domnișoara noastră va putea să-și pună liniștită pe

pernă încântătoarele-i urechi. Cât despre tine, Félix, vreau să te culci devreme și să te odihnești, i-am promis mamei tale.

Încheiară cina cu o înghețată de lămâie, apoi trecură în salonul roșu ca să bea câte un lichior. Adolphe de Montagnon nu mai avea aerul nemulțumit pe care-l afișase după-amiază când venise Savannah. Dimpotrivă, se arătă vorbăreț și-i făcu pe tineri să râdă, povestindu-le cum se certase cu ramura Bertholet a familiei. Cu douăzeci de ani în urmă, el și tatăl lui Bertholet doreau să cumpere aceeași iapă cu care să concureze la cursa de la Chantilly. Jucaseră calul la cărți și, cum amândoi trișau la fel de prost, partida s-a încheiat cu insulte și lovituri de pumni. Adolphe câștigase – fiind mai corpolent – însă, în ziua cursei, animalul se comportase jalnic, ținându-se cu greu după cei mai mulți dintre adversarii săi. Spre marea satisfacție a lui Bertholet, evident. De-atunci, Montagnon și Bertholet se întâlneau doar cu trei ocazii: botezuri, nunți și înmormântări.

– Iar de-acum înainte se adaugă și tentative de asasinat, punctă Félix.

Pe la ora zece și jumătate, Savannah le ură noapte bună și Jules se oferi s-o conducă până în camera ei.

– Vă mulțumesc, vă mulțumesc pentru tot ce faceți pentru mine, îi șopti ea, despărțindu-se de el în prag.

– Savannah, voiam să vă spun că...

Ea își lipi un deget de buzele lui.

– Ssst! Știu ce vreți să-mi spuneți, domnule Jules. Sunteți un băiat cumsecade. Primul băiat cu adevărat

cumsecade pe care l-am cunoscut. Dar e prea devreme. Nu-mi cereți mai mult.

Îl sărută în fugă pe obraz, apoi se retrase iute în spatele ușii.

21

Nu era prima vizită a lui Jules la Expoziție. Se dusese încă de la deschidere, la jumătatea lunii mai, nerăbdător să descopere progresele geniului uman, douăzeci de mii de expozanți fiind reuniți pe o suprafață de nouăzeci de mii de metri pătrați, care cuprindea Palatul Industriei și anexele de pe Champs-Elysées. De cum pătrunsese în acest templu al modernismului, simțise o cruntă dezamăgire: nimic nu era gata. Mare parte din exponate nu sosiseră încă, standurile abia se montau, rătăceai printre lăzi și grămezi de moloz, iar muncitorii nu isprăviseră de zugrăvit pereții și de fixat panourile. Un adevărat dezastru.

În săptămânile ce urmaseră, nemulțumit de o asemenea întârziere, ocupat până peste cap să pună în scenă *Les Compagnons de la Marjolaine* la Théâtre Lyrique și să rescrie *Mona Lisa,* Jules nu se mai ostenise să se întoarcă la Expoziție. Și iată că Savannah îi oferea acum ocazia...

După ce trecură de ușile turnante automate, prima atracție veritabilă a Expoziției – după câte se spunea, nu numai că numărau vizitatorii, dar le identificau

vârsta și sexul – își continuară drumul pe sub imensul portic de piatră pentru a se amesteca în mulțimea considerabilă. Era într-o duminică, zi în care intrarea costa douăzeci de centime. Schimbarea petrecută de la inaugurare se dovedea spectaculoasă: spațiul central, lung de două sute de metri și lat de optsprezece, era atât de încărcat de obiecte, încât puhoiul care umplea culoarele părea că dă să se reverse peste unul dintre trofeele monumentale așezate pe aleea centrală: o fântână gigantică împodobită cu opt statui, o impresionantă estradă din lemn stil Brabant, un candelabru de cinci metri înălțime – farul din Lepante, o incredibilă oglindă de Saint-Gobain ce măsura douăzeci de metri pătrați și altele. Spațiul de pe laturi fusese atribuit în funcție de importanța țării – Franța și Anglia își luaseră partea leului –, apoi împărțit după domeniile de activitate – mănuși, țesături, cristaluri, mobilier etc. – înainte de a fi subdivizat pe întreprinderi sau orașe.

– Încotro s-o luăm? întrebă Jules. Aveți vreo preferință?

Savannah nu-i răspunse imediat, vrăjită parcă de extraordinara opulență a acestor hale planetare.

– Păi... Nici nu știu. Am putea urca la galerii?

– Haidem la galerii. La ce oră se înmânează premiul?

– La două și jumătate, cred. Dar trebuie să trecem întâi pe la stand.

– Bun, avem la dispoziție trei ore. Să mergem.

Suiră una dintre cele șaisprezece scări decorate cu vitralii și poposiră o clipă pe palier pentru a asista

la o demonstrație cu pendulul lui Foucault: o sferă din metal atârnată de capătul unui cablu oscila deasupra unei aparaturi electromagnetice menită să stabilească mișcarea de rotație a Pământului în jurul axei sale. Cel puțin așa susținea ferm, stropindu-și auditoriul cu salivă în timp ce vorbea, profesorul uscățiv în halat alb care conducea experimentul. Jules ar mai fi stat să-i asculte explicațiile, însă Savannah îl trase cu putere după ea.

Ajunseră la etaj, conceput ca un vast mezanin care se întindea, la cinci metri de sol, de jur împrejurul clădirii. Aici erau adunate sute de mărfuri dintre cele mai prețioase: mătăsuri, broderii, catifele de Prusia, șaluri din Orient, obiecte din aur și argint din Elveția și Franța, vaze chinezești, mobile lăcuite japoneze, dar și, asociate în mod curios cu articolele de lux, câteva instrumente de precizie: un aritmometru – mașină de calcul cu până la treizeci de cifre –, lunete, telescoape, microscoape, plus câteva exponate care-i atraseră îndeosebi atenția lui Jules. Printre ele, o machetă a unui submarin din lemn, *Nautilus,* născocit cu cincizeci de ani în urmă de către Robert Fulton[1], și ultimul scafandru al lui Joseph Cabirol[2], un costum

[1] Robert Fulton (1765–1815), inginer american, care a construit primul submarin cu elice, *Nautilus,* și a realizat industrial propulsia vapoarelor cu abur (n. tr.).

[2] Joseph-Martin Cabirol, inventator francez, a prezentat la Expoziția Universală de la Paris, în 1855, un echipament complet de scafandru, echipament care, cu unele îmbunătățiri, a fost adoptat în 1860 de către Marina Imperială Franceză (n. tr.).

de scufundat care-ți permitea să te aventurezi la mai bine de patruzeci de metri sub apă. Punând alături cele două invenții îți venea a crede că în curând adâncurile mărilor vor fi accesibile omului la fel de ușor ca suprafața oceanelor. Câte orizonturi noi de explorat și câte secrete de descoperit!

Galeriile reprezentau, de altfel, locul ideal pentru a admira marea cupolă de sticlă care, aflată la treizeci și șase de metri deasupra solului, încorona Palatul Industriei, răspândind o lumină atât de puternică încât fusese necesară filtrarea ei cu un văl transparent. Dacă te aplecai și priveai în jos spre spațiul central, te izbea tumultul stârnit de zece mii de conversații care se înălțau spre cer ca niște rugăciuni amestecate într-o catedrală profană.

Savannah simți cum i se taie răsuflarea.

– Te ia cu amețeală, nu-i așa? Atâta lume! Ce ziceți, reușim să vedem și noi bijuteriile Coroanei?

Coborâră la parter și se îndreptară spre Pavilionul panoramelor, care se prelungea pe Cours-la-Reine, nu departe de cheiurile Senei. Acolo fuseseră instalate bufete și tejghele cu răcoritoare, precum și unul dintre punctele de atracție ale manifestării, giuvaierele Coroanei Franței. Șaizeci și cinci de mii de pietre prețioase, valorând douăzeci și unu de milioane de franci, expuse pentru prima dată în public!

Coada era pe măsura evenimentului și trebuiră să aștepte vreo douăzeci de minute ca să se poată minuna la rândul lor în fața vitrinelor strălucind de aur și diamante. Apoi își acordară o binemeritată

pauză și gustară din cafelele pe care noul filtru uriaș al domnului Loysel le scotea în ritm de două mii de cești pe oră.

– Gata, v-ați trezit de-a binelea? îl tachină Savannah.

Făcea aluzie la greutățile pe care le întâmpinase Jules ca să se trezească de dimineață. În apărarea lui, tânărul ar fi putut să-i răspundă tăios că, în ajun, scăpase dintr-un incendiu dublat de-o tentativă de asasinat și de o ciomăgeală din partea unui agent al poliției, cărase un cadavru într-o sală de tortură și asigurase paza casei Montagnon, toate acestea putând să reprezinte circumstanțe atenuante. Însă preferă să tacă, deoarece nu era sigur de reacția tinerei femei. Cu cât petrecea mai mult timp lângă ea, cu atât îi venea mai greu s-o înțeleagă și i se părea că o cunoaște tot mai puțin. Într-o clipă Savannah putea să se arate atentă, afectuoasă chiar, pentru ca în secunda următoare să se adâncească într-o tăcere distantă, din care nimic n-o scotea. Bineînțeles că nu se aștepta ca ea să i se arunce la picioare și să-i cedeze după doar trei zile – deși... – însă ar fi vrut s-o facă să se apropie mai mult de el sau măcar să simtă cine era ea cu adevărat. Jules trăsese concluzia că obsesia fetei pentru teatru, împinsă la paroxism după întâmplările de la Lebăda roșie, sfârșise prin a o zăpăci cu totul. Iar vizita la fotograf nu îmbunătățise deloc lucrurile!

– Tot mai credeți că are vreun rost să dați curs acestei invitații? o întrebă aproape fără voia lui.

Ea își dădu ochii peste cap în semn că el era, cu adevărat, incorigibil.

– M-ați întrebat asta de zece ori până acum! De ce vă temeți, la urma urmei? Vor fi acolo împăratul, împărăteasa, poliția, un batalion de soldați care să ne protejeze! Nici mie nu-mi place Pelladan, vă asigur. Și n-am nici cea mai mică îndoială că e amestecat, cum spuneți, într-o grămadă de treburi nu tocmai cinstite. Dar ca fotograf e talentat și cunoaște o mulțime de oameni importanți, așa că am nevoie de el. În plus, îl voi vedea pe Napoleon al III-lea, ceea ce nu-i de colo!

Visul unei vieți ușoare, mondene, scânteie preț de-o clipă în privirea ei. Dar măcar se arăta binedispusă și asta conta cel mai mult.

Un băiețel trecu prin fața lor în goană, cu un balon legat cu o sforicică și cu maică-sa alergând în urma lui.

– Jules! Jules, vino aici imediat, obraznicule!

O coincidență amuzantă, de care râseră amândoi cu poftă.

– Arde de dorință să vadă mașinile, opină Savannah, la fel ca dumneavoastră!

Plătiră consumația și o luară prin pasajul supraetajat care ducea de la Pavilionul panoramelor la anexa mașinilor. La început, Palatul Industriei fusese proiectat să acopere întreg careul Marigny, pentru a adăposti totalitatea expozanților, însă, pe măsură ce aceștia își depuneau candidatura, devenise evident că spațiul era neîncăpător. Așa că se construise, între Concorde și Chaillot, o clădire lungă de peste un kilometru, rezervată mașinăriilor voluminoase și utilajelor industriei și subsolului.

Atracția anexei o constituia, în afara dimensiunilor sale, faptul că era alimentată ca forță motrice, de niște cazane puternice, amenajate în direcția Senei. Un dispozitiv de țevi, generatoare de aburi și arbori de transmisie permitea, spre marea bucurie a spectatorilor, să se facă demonstrații cu asemenea mașini. Zgomotul asurzitor stătea, de altfel, mărturie pentru activitatea care domnea în edificiu.

Pe Jules îl impresionară mai întâi frumusețea și eleganța cerberilor de oțel care stăteau de pază la intrarea în pavilion: patru locomotive enorme și lucioase, firește în repaus. Una dintre ele în special atrăgea privirile: *Acvila*, un prototip de culoare argintie, cu roți uriașe de trei metri, mai înalte decât corpul mașinii, ceea ce o făcea să semene cu un animal ghemuit, gata să sară. Un angajat al căilor ferate din vest, având șapca întoarsă la spate, lăuda meritele bolidului cu risipă de gesturi.

– Da, doamnelor și domnilor, o viteză de cincizeci de leghe pe oră! Până la cinci mii de kilometri într-o zi, teoretic! *Acvila* aleargă mai iute ca vântul și înghite distanțele așa cum pasărea răpitoare se aruncă asupra prăzii! Și, în plus, nu obosește niciodată! Să ni se dea șine, mii de șine, pe uscat și peste mări, și vă promit că-n opt zile facem ocolul Pământului!

Ocolul Pământului în opt zile, se gândi Jules, e nițel cam mult! Chiar presupunând că liniile de cale ferată vor traversa într-o bună zi oceanele, trebuia să se țină cont și de peripețiile călătoriei: opririle forțate, popasurile pentru încărcarea proviziilor, oboseala

oamenilor și toate evenimentele neprevăzute care însoțesc obligatoriu o ispravă de acest fel. Opt zile... Să nu exagerăm, totuși...

Îndepărtându-se de locomotive, Savannah și Jules se perindară, aproape fără să le scape nici unul, pe lângă toate utilajele expuse, din care mare parte tușeau, scuipau și scoteau fum ca pântecele unui dragon: macarale gigantice care mutau greutățile supranaturale, ciocane acționate de vapori, care făceau podeaua să se cutremure, haspele, mașini de decupat, laminoare, aparate hidraulice care-i stropeau pe imprudenți, pompe de incendiu – uite așa ceva i-ar fi trebuit ieri! –, războaie de țesut și brodat, cuptoare și malaxoare, mașini de cusut cântărind o sută de kilograme sau, dimpotrivă, portative, prese de tipărit care produceau încontinuu vederi cu Expoziția etc.

În secțiunea rezervată Germaniei, vedeta era fără discuție formidabilul tun ieșit din uzinele Krupp, ale cărui obuze aveau înălțimea unui copil. Din fericire, nici o demonstrație nu figura în program, dar proprietarul său se făcuse luntre și punte pentru a-l convinge pe Napoleon al III-lea să cumpere un astfel de tun. Jules se gândea că asemenea tunuri ar putea avea, în viitor, o bătaie îndeajuns de lungă pentru a împlini vechiul vis al lui Cyrano de Bergerac[1] de a trimite un om pe Lună – cu toate că domnul Krupp ar dobândi,

[1] Aluzie la călătoria pe Lună imaginată de scriitorul francez Cyrano de Bergerac (1619–1655) în *Istoria comică a statelor și imperiilor Lunii* (n. tr.).

neîndoielnic, câștiguri mai mari așteptând un masacru al pământenilor decât o întâlnire puțin probabilă cu selenarii.

Ultimele sectoare erau ocupate de minunății ale coloniilor franceze, în special produse agricole și artă populară din Algeria. Întinsă pe jos, sub un geam gros de sticlă, între doi curmali, o hartă a ținutului îl întâmpina pe vizitator. Aici îl găsiră, cu balonul în mână, pe micul Jules care traversa Africa de Nord în lung și-n lat, trecând munții Atlas dintr-un singur pas.

– Sunt un explorator în balon! striga entuziasmat băiatul. Zbor peste munți!

Maică-sa îl privea cu brațele încrucișate la piept și c-un aer epuizat. Să ai un fiu cu veleități de aventurier nu-ți lăsa o clipă de răgaz...

Savannah arătă spre ceasul care răsărea dintr-o piramidă de snopi de grâu.

– Curând va fi ora două, trebuie să ne grăbim.

Făcură cale întoarsă spre Palatul Industriei, croindu-și drum prin valul de vizitatori care nu înceta să crească. Standul Pelladan, ca și cele ale confraților francezi, era situat nu departe de intrarea principală, lângă mașina de tipărit și de litogravură. Organizatorii refuzaseră să considere fotografia o artă – ceea ce i-ar fi deschis porțile Salonului de arte frumoase – o înregistraseră ca un simplu procedeu mecanic de reproducere a imaginii. Pelladan, fie spus, nu se descurcase deloc rău, ocupând o suprafață dublă față de cea a vecinilor săi și atrăgând puzderie de curioși. Expunea cópii, aparate, ustensile pentru particulari

și, cu ajutorul afișelor colorate, făcea totodată publicitate atelierului său, plăcilor uscate și galeriei din Champ-de-Mars.

Dând din coate ca să ajungă la tejghea, cei doi tineri sfârșiră prin a-i atrage atenția bătrânului Émile, care, împreună cu alți trei angajați, nu-și mai vedea capul de atâtea cereri. Cum îi zări, strâmbă din nas într-un mod ciudat și-i pofti cu un gest să vină în spatele tejghelei.

– Ce s-a întâmplat? îl iscodi Jules când ajunse lângă el.

– O catastrofă, domnule Verne!

– Adică?

– Premiul! Pelladan n-o să primească premiul!

– Cum așa?

– Așa cum vă spun. A fost... nu știu precis, descalificat!

– Descalificat! Dar părea atât de sigur pe el! Avea prieteni în juriu și...

– Tocmai unul dintre ei a venit aseară să-l prevină. Medalia i-a scăpat printre degete!

– Măcar i s-a oferit vreo explicație?

Pe chipul lui Émile se citea șovăiala.

– Fleacuri, domnule Verne. Cică unii clienți s-ar fi plâns că negativele obținute cu plăci uscate se strică la lumină. Rezultatele n-ar fi la fel de bune ca în cazul colodiului umed... Și, îndată ce s-a ivit o îndoială, nici vorbă să-i mai decerneze medalia!

– Dar dumneavoastră nu păreți convins de asta?

– O îndoială apărută așa, din senin! Au observat-o cam târziu, nu?

Coborî glasul și, în vacarmul general, tinerii abia reușeau să-l audă.

– Eu zic că are legătură mai degrabă cu crimele alea.

Jules încuviință. Era și firesc. Lațul se strângea în jurul lui Pelladan, exista riscul ca ziarele să-i pomenească numele, indiferent că era sau nu vinovat. Cu Batisson și Jacques Saint-Paul se adunau cam mulți morți în anturajul său. Fără a mai pune la socoteală posibilul trafic de bancnote false... În atari împrejurări, acordarea unei distincții ar fi putut discredita întreaga manifestare.

– Pesemne că treaba asta nu i-a plăcut deloc, opină Jules.

– Nu i-a plăcut? Glumiți? A turbat de furie! A spart o grămadă de sticle prin atelier, vase, un gheridon și altele, de nici nu le mai știu. Puțin a lipsit să nu-i cășune pe mine și pe ucenicul cel mic! Repeta întruna: Toate astea pentru nimic, după atâtea sacrificii! Și vă spun că nu și-a revenit încă!

– Unde e acum?

– Asta-i partea cel mai greu de înghițit, zic eu. Juriul a hotărât că Pelladan va putea să fotografieze înmânarea medaliei în prezența împăratului. Ca un premiu de consolare, înțelegeți? Halal consolare! Îi răsucește cuțitul în rană, mai degrabă!

– Și atunci cine a câștigat medalia?

– Rocquencourt, colac peste pupăză! Chiar cel pe care îi plăcea atât de tare lui Pelladan să-l ia în

zeflemea! Fapt care n-a îmbunătățit deloc situația, vă dați seama!

– Însă ceremonia va avea loc oricum, nu? întrebă cu neliniște Savannah. Și noi putem să ne ducem, da?

Tânăra femeie ținea cu tot dinadinsul să-l vadă pe Napoleon de aproape.

– Nu vă sfătuiesc, domnișoară. Pelladan e într-o dispoziție groaznică. N-a scos o vorbă de azi-dimineață.

– Dar trebuia să-mi aducă un permis de trecere!

– S-a ocupat de permis înainte să se întâmple toate astea, din câte știu eu. Totuși nu cred că e o idee bună. Pot să caut în geanta lui, dacă vreți, însă...

– Da, da, căutați. Și cât mai repede, e aproape două și un sfert!

Émile dispăru o clipă în dosul standului, apoi reapăru însoțit de un alt angajat cu care schimbă câteva cuvinte. Scuturã de câteva ori din cap, descoperind, sub șuvița de pe frunte, cicatricea cu care se alesese de pe urma împușcăturii. Se întoarse apoi la ei, ținând în mână o hârtie împăturită și sigilată.

– L-am găsit! Îmi permit totuși să insist, domnișoară, nu pot să vă promit că veți fi bine primită.

– Nu contează, zise ferm Savannah – și ochii verzi îi scânteiară ca niște smaralde. Pe unde trebuie s-o luăm până acolo?

– Ceremonia se desfășoară afară, dar singuri n-o să nimeriți. Haideți cu mine.

Îi conduse spre ieșirea estică, făcându-și loc prin mulțime cu brațele sale lungi. Savannah mergea cu

pași mărunți și grăbiți în spatele lui. Mai aveau vreo zece minute la dispoziție.

Când ajunseră în fața statuii din bronz a lui Frederic al III-lea de Prusia, un bărbat roșcovan, îmbrăcat ca un muncitor în zi de sărbătoare, le tăie brusc calea.

– Gauchet! Émile Gauchet! Tâlhar bătrân! Ai venit la Expoziție?

Chipul lui Émile se lumină treptat și-i zâmbi, la rândul său, necunoscutului.

– Morcel Sapineau! A trecut o veșnicie!

– Nu mai ești la Dijon?

– Lucrez la Paris, închipuie-ți, am devenit fotograf!

– Fotograf! Pe toți dracii! Nu mai isprăvești odată cu optica! Eu sunt tot dulgher, cum mă știi. Și cu toate lucrările astea din capitală nu duc lipsă de muncă, pot să-ți garantez!

Savannah părea năucită. O să-l piardă pe împărat! Își muta îngrozită privirea de la unul la altul și șopti cu voce pierită:

– Domnule Émile, vă rog! Mai sunt trei minute!

– Ah, iartă-mă, Sapineau, trebuie să-i conduc pe domnișoara și pe domnul. Dar vino să mă vezi după aceea, mă găsești la standul Pelladan.

– Negreșit, Gauchet! O să vorbim despre vremurile bune de altădată!

Își reluară drumul spre ieșire, fără ca asta s-o domolească pe Savannah, care se arăta tot mai îngrijorată. Împărat sau nu, Jules se întrebă dacă n-o să devină, până la urmă, gelos...

22

Înmânarea medaliei de onoare avea loc pe una dintre ultimele peluze încă libere din apropierea palatului, între cantina muncitorilor de la Expoziție și oficiul poștal temporar. O structură din pânză fusese ridicată de jur împrejur pentru a împiedica mulțimea de gură-cască să se apropie și să zărească fie și locul unde Napoleon al III-lea și împărăteasa aveau să-l onoreze pe laureat – pentru asta, așa-zișii gură-cască ar mai fi trebuit să treacă și de șirurile de gărzi ce supravegheau zona și-i verificau cu minuțioasă atenție pe toți care intrau.

Émile înaintă spre căpitan și-i arătă ecusonul cu studioul Pelladan și scrisoarea patronului său. Un soldat îi controlă în mod grosolan – doamnelor li se cerea să-și deschidă săculețul pe care-l purtau în mână sau la brâu – apoi își continuară drumul prin coridorul de pânză până la un spațiu circular în aer liber unde fuseseră instalate o estradă umbrită de o copertină și o tribună micuță. Ceremonia nu începuse încă și mai erau și alții în întârziere, nu doar ei.

Un alt soldat îi controlă din nou, după care le arătă locurile: pentru tânăra femeie – tribuna care număra doar vreo treizeci de scaune, iar pentru cei doi bărbați, barierele în spatele cărora așteptau deja în picioare mai multe persoane. La trei metri de podium, în partea liberă, fuseseră așezate un aparat de fotografiat cu burduf, protejat de o pelerină neagră, și un cărucior încărcat cu ustensilele necesare și plăci. Alături, Pelladan se învârtea de colo-colo, cu capul

plecat și mâinile la spate, ca o fiară turbată în cușcă. Furia i se citea pe chip: fălcile încleștate, tenul livid, nările umflate și, în rarele momente când ridica fruntea, o privire întunecată ca un puț de mină. Câțiva domni, la patru ace, cu joben și monoclu, discutau pedant lângă aparat sau la baza estradei. Unul dintre ei, care avea o impunătoare barbă căruntă și pălăria înfundată pe cap până la sprâncene, se uita țintă la fotograf, sprijinit într-un baston argintiu și arborând o atitudine aproape zeflemitoare.

– Acela e Rocquencourt? se interesă Jules.

– Nu, Rocquencourt e cel cu un pachet lunguieț sub braț, răspunse Émile. Pesemne vreo fotografie pe care vrea s-o ofere împăratului. Ceilalți sunt membrii juriului, cred. Dar cel cu baston argintiu nu știu cine este. Și-acum, domnule Verne, deși ar mai fi câte ceva de spus, trebuie să mă întorc la stand, e nevoie de mine acolo.

Se pregătea să plece, când Pelladan ridică privirea și-l observă. Pocni din degete ca să-și cheme angajatul la el.

– Of, tocmai ce voiam să evit, lăsă Émile să-i scape.

Se supuse totuși și merse să primească ordinele pe care patronul său i le șopti la ureche cu același aer nemulțumit. Chiar atunci răsunară duruit de tobe, ordine pentru ca soldații să ia poziție de drepți, și tropăit de cizme. Toată lumea se grăbi să-și ocupe locul, care la tribună, care în spatele barierelor, înainte ca Napoleon al III-lea și Eugénie să-și facă intrarea. Împăratul purta uniformă cu galoane de

general, eșarfă lată, roșie, de-a curmezișul pieptului și bicorn auriu cu cocardă. Jules nu mai avusese niciodată ocazia să-l vadă de-aproape și primul lucru care-i veni în minte era că împăratul nu impresiona prin nimic: un bărbat mic de statură, cu nas puternic și figură neinteresantă, o mască de nepătruns, ca și când ochii de un albastru spălăcit contemplau lumea de undeva de la mare distanță.

Împărăteasa oferea însă o cu totul altă imagine. Cam de înălțimea soțului său, talie bine strânsă într-o crinolină somptuoasă, de culoarea zmeurei și împodobită cu panglici, decolteu care-o avantaja, trăsături fine și plăcute sub o cunună de bucle castaniu-aurii și o privire melancolică, pusă în valoare de conturul negru al ochilor. De altfel, tocmai în această privire căutau cei de față să zărească un semn care să adeverească sau să dezmintă zvonul despre sarcina împărătesei. Eugénie se limita la a împărți zâmbete stinghere, ghicind fără greutate motivul pentru care toți cei prezenți o pândeau. Jules presupuse că această femeie nu era, cu siguranță, fericită și bănuia că nici nu va fi vreodată.

Cei doi suverani se îndreptară spre estradă, însoțiți de mai mulți ofițeri și unii membri ai juriului. Ceilalți se strânseră la tribună, în vreme ce Pelladan și Émile se traseră într-o parte. Odată ajuns sub copertină, Napoleon al III-lea scoase din buzunar câteva foi împăturite și le așeză în fața sa, pe pupitrul tricolor decorat cu un N uriaș.

– Domnilor membri ai juriului, începu el cu voce monotonă. Acum exact șaisprezece ani, pe 19 august

1839, Academia de Științe și Academia de Arte Frumoase se întruneau la Institut pentru o ședință excepțională care urma să marcheze în mod strălucit istoria atât de fecundă a progresului omenirii.

La cuvântul „fecund", un freamăt imperceptibil, dar cu totul deplasat, străbătu asistența.

– În acea zi, François Arago, secretar permanent al Academiei de Științe, în prezența inventatorului Jacques Louis Mande Daguerre, a expus în amănunt procedeul fotografic care avea să bulverseze secolul nostru și ale cărui aplicații suntem încă departe azi de a le prevedea. Dar mai ales, domnilor, în același elan de universalism și generozitate pe care l-au dovedit odinioară părinții noștri – câteva murmure la auzul cuvântului „părinți" –, același elan care i-a îngăduit țării noastre să se numere printre națiunile de prim rang, Franța a hotărât la 19 august 1839, în mod solemn și fără vreo împotrivire, să ofere această descoperire unică întregii lumi, cu speranța de a contribui încă o dată la armonia și fericirea popoarelor.

Jules aruncă o privire spre Savannah. Tânăra părea vrăjită de vocea monotonă a suveranului, de buzele care se mișcau cu o oarecare tristețe, de medaliile care-i scânteiau pe piept – și din care nici una nu fusese câștigată pe câmpul de luptă –, de bicornul de operetă și de toată această pretenție ridicolă de a afișa ostentativ galoane și epoleți. Încearcă să înțelegi femeile, dacă poți!

Aflat chiar pe rândul din spatele ei, bătrânului cu barbă și baston argintiu nu-i scăpa nimic din spectacol.

Se răsucea în toate direcțiile ca pentru a-și grava în minte fiecare figură din asistență, uitându-se îndelung la Émile și la Pelladan, apoi la soldații care încadrau scena, apoi iar la împărat. Silueta sa îi amintea vag lui Jules de cineva.

– Iată de ce, continuă Napoleon, azi, 19 august 1855, la șaisprezece ani după această strălucită demonstrație a geniului francez, în vreme ce statele lumii întregi se întâlnesc la Paris pentru cea mai memorabilă expoziție industrială, și însăși regina Angliei a dorit să...

Eugénie, aflată la trei pași în spatele împăratului, dădea impresia că se plictisește de moarte. Își plimba degetele peste broșa care-i închidea decolteul, iar privirea îi rătăcea undeva în zare, gândurile zburându-i, poate, la castelul Saint-Cloud unde urma să-i revadă curând pe Victoria și pe prințul Albert. Trebuie spus că broșa cu pricina era foarte frumoasă, toată numai smaralde și safire, înfățișând o albină magnifică așezată pe trei flori de diamant și...

Jules simți cum i se pune în gât un nod de mărimea pumnului. Broșa în formă de albină! Împărăteasa! Ședința de spiritism din strada Cloche-Perche! Will Gordon!

Fu cât pe ce să-și piardă echilibrul și se agață de brațul vecinului său, care se trase brusc într-o parte.

– Iertați-mă, bâigui Jules.

Câteva persoane se uitară fix la el, încruntându-se, însă tânărul era prea uluit ca să se sinchisească de asta. Împărăteasa Eugénie... Broșa! Așadar ea era misterioasa doamnă cu voaletă de acum câteva seri! Ea

stătuse la masa rotundă în fața lui Gordon! Ei îi slujise Batisson drept interpret! Și pe bună dreptate: accentul ei spaniol ar fi trădat-o numaidecât și auditoriul ar fi recunoscut-o pe loc! Îi trebuia un mijlocitor, firește! Și cine altul decât Batisson, unul dintre primii adepți ai spiritismului în Franța, era mai potrivit să joace asemenea rol și să i-l prezinte pe englez?

De altfel, dacă reflectai mai bine, situația nici nu era atât de surprinzătoare pe cât părea. Napoleon al III-lea însuși dovedise în nenumărate rânduri un viu interes pentru tot ce avea legătură cu spiritele. Îți puteai deci ușor imagina de ce soția sa preferase să se ascundă pentru a consulta un medium cu o reputație îndoielnică... Dacă, din nefericire, s-ar fi aflat!

În treacăt fie spus, asta ar explica prezența inspectorului Lafosse în strada Cloche-Perche: probabil că nu pe Gordon îl supraveghea în noaptea aceea, ci o proteja pe împărăteasă! Fără îndoială, Brigada de Siguranță prinsese de veste despre escapada nocturnă, căci lui Eugénie îi plăcea ca din când în când să părăsească pe furiș palatul Tuileries, măcar pentru o oră sau două. De aici și atitudinea șefului brigăzii după crimă: prima lui grijă fusese să-i ceară ferm lui Jules să păstreze tăcerea asupra *tuturor* amănuntelor pe care le observase în timpul ședinței de spiritism. Inclusiv, prin urmare, asupra prezenței enigmatice a tinerei doamne cu voaletă... La fel, bineînțeles, și în privința trăsurii care-o aștepta pe suverană în piața Baudoyer și ale cărei blazoane fuseseră acoperite cu pânză neagră. Câte nu s-ar fi povestit dacă

cineva vedea trăsura imperială într-un astfel de loc și în asemenea împrejurări.

Jules găsea acum un posibil sens la ciudata întrebare pe care Eugénie i-o adresase într-un final lui Gordon. „Am vrea să știm dacă persoana la care se gândește doamna e în pericol, după cum se teme dumneaei", așa întrebase Batisson. Și cine putea fi persoana pentru care împărăteasa își făcea atâtea griji, *dacă nu chiar copilul pe care-l purta în pântece?* Dat fiind că împărăteasa pierduse o sarcină cu câteva luni înainte, presiunea anturajului său trebuie să fi devenit o povară tot mai apăsătoare. Atât de apăsătoare încât tânăra femeie cedase ispitei de a consulta spiritele...

– ...și pentru toate aceste motive, încheie netulburat Napoleon, ținem să comemorăm cum se cuvine o astfel de aniversare, aducând un omagiu binemeritat urmașilor lui Daguerre. Am datoria, domnilor, și deopotrivă onoarea și plăcerea de a-i acorda, în numele Franței, cea mai înaltă distincție a Expoziției Universale, medalia de onoare, domnului...

Împăratul se aplecă peste foile sale clipind des.

– ...domnului Rocquencourt, pentru ansamblul lucrărilor sale fotografice.

O furtună de aplauze îl însoți pe laureat în timp ce urca pe estradă. Președintele juriului îi întinse o cutie deschisă lui Napoleon al III-lea, care luă din ea un obiect ca o monedă uriașă, gravată, și i-l înmână lui Rocquencourt. Fotograful primi pe deasupra și o îmbrățișare interminabilă și o călduroasă strângere de mână.

Profitând de această pauză, președintele juriului se adresă asistenței.

– Scumpii mei prieteni, Alteța Sa a avut bunătatea să ne acorde câteva minute în plus pentru a ne permite să imortalizăm momentul. Vă rog, domnule Pelladan.

Aplauzele reîncepură și mai vârtos și Émile se grăbi să ia o placă din căruciorul cu ustensile și să i-o întindă patronului său. Pelladan părea într-o dispoziție la fel de groaznică. Cu chipul crispat, potrivi bucata de sticlă în lăcașul aparatului, în timp ce suveranul și Rocquencourt coborau două trepte pentru a veni să pozeze în fața estradei. Pelladan îi salută scurt și dispăru sub pelerina cea neagră. Publicul își ținu răsuflarea de parcă de tăcerea lui adâncă depindea calitatea fotografiei.

– Atenție, strigă vocea înăbușită a lui Pelladan, nu mișcați!

Trecură două secunde, după care trei, apoi cinci.

În loc să scoată brațul de sub pânză pentru a lua capacul obiectivului, maestrul regla, probabil, ceva înăuntru: se auzeau mici păcănituri și trosnete. O problemă cu burduful? Ori poate cu lentila?

După alte douăzeci de secunde și un murmur de nedumerire în rândul publicului – președintele juriului tușea pentru a-și ascunde stânjeneala – Pelladan reapăru brusc. Avea obrajii pământii, părul vâlvoi și ochi de nebun. În mâna dreaptă agita un pistol... *Pelladan ascunsese o armă în aparat!*

Spre cine anume țintea? Jules n-ar fi putut spune cu certitudine. Spre împărat sau mai bine zis către

Rocquencourt sau spre cineva de pe estradă. Pelladan însuși arăta năucit de cutezanța gestului său și expresia care i se citea pe față era cu-atât mai înspăimântătoare. În dreapta și-n stânga răsunară țipete, iar împăratul și Rocquencourt schițară câte un pas în lateral, însă căpitanul gărzilor se dovedi cel mai rapid. Până să apuce fotograful să ochească, căpitanul își duse pușca la umăr și trase de două ori. Două detunături seci și precise, aproape liniștitoare. Capul lui Pelladan se dădu violent pe spate și fruntea îi explodă ca un fruct prea copt sub impactul gloanțelor. Căzu grămadă peste căruciorul cu plăci.

Și atunci, ca la un semnal, se stârni panica.

Urlete, exclamații, tropăieli! Împinși parcă toți de același elan, invitații strânși îndărătul barierelor se repeziră de-a valma spre ieșire, provocând o îmbulzeală enormă și rupând pereții de pânză. Fără voia sa, Jules se trezi târât spre peluza exterioară în mijlocul unui grup de spectatori, la fel de uluiți ca el.

– Savannah! strigă din răsputeri. Savannah!

Cât el se ridică pe vârfuri ca s-o zărească, trupa de soldați se desfășură de-o parte și de alta a incintei, oprind pe oricine să intre sau să iasă. Degeaba încercă să discute cu ei, să le explice că soția sa rămăsese înăuntru, fu împins cu brutalitate înapoi. Pe măsură ce perimetrul de siguranță se lărgea, îi era tot mai greu să distingă estrada și juriul, ofițerii aplecați asupra cadavrului și ultimele persoane care părăseau gradenele. Curând nu mai reuși să vadă nimic.

O pierduse pe Savannah.

În spatele său, vestea se răspândea cu iuțeala fulgerului.

– Au vrut să-l ucidă pe Napoleon!

– Un fotograf! Un fotograf cu un pistol!

Toți aveau, firește, în minte atentatul din luna aprilie, când un fanatic pe nume Pianori trăsese asupra împăratului în colțul străzii Balzac pentru o poveste tenebroasă de politică externă. Împușcăturile își rataseră ținta, ghilotina însă nu, și două săptămâni mai târziu, retezase capul italianului. Acum pedeapsa fusese și mai promptă...

Dar din ce motiv ar fi vrut Pelladan să-l asasineze pe împărat? De ciudă? Sau plănuise să se răzbune pe Rocquencourt? Imbecilul de Rocquencourt, cum îi plăcea lui să repete. Până la urmă, umilința înfrângerii se dovedise pentru el cu neputință de îndurat. Ascunsese arma în camera obscură și, odată ajuns în fața rivalului său...

În orice caz, un astfel de act însemna, înainte de orice, sinucidere curată. Cum sperase Pelladan să scape de un batalion întreg de soldați? Ori un alt motiv îl împinsese la disperare. Crimele, de pildă. Să fi fost Pelladan adevăratul autor al tuturor crimelor? Oare își ucisese vechii complici pentru ca ei să nu-l denunțe, spulberându-i astfel șansele de a obține ceea ce visase dintotdeauna: medalia de onoare, Academia de Științe, crucea Legiunii... Apoi, ieri, se simțise descoperit – descalificarea nu reprezenta o dovadă? – și pe punctul de a fi demascat. În atari condiții, nu mai avea nimic de pierdut...

Da, era cea mai verosimilă explicație. Din păcate, însă n-o aducea înapoi pe Savannah.

Jules încercă să facă un ocol pe la cantina muncitorilor: exista posibilitatea ca împăratul și ultimii invitați să fie scoși prin spatele clădirii. Dar nici aici nu se putea trece de cordonul alcătuit de soldați, care-i dădură de înțeles lui Jules că va avea mari necazuri dacă va mai continua mult să se-nvârtă pe-acolo. Izbuti doar să zărească de la depărtare un du-te-vino de trăsuri care trebuiau să-i transporte pe oficiali. Poate că poliția plănuia să interogheze un număr cât mai mare de martori. Căci oricând puteau, nu-i așa, să apară complici, oricând te puteai teme de o conspirație mai amplă. Și-n plus, regina Angliei se afla la Paris! Savannah va fi dusă, fără îndoială, la Tuileries ori în altă parte și eliberată după interogatoriu.

Era doar o chestiune de ore, nimic altceva...

Dar la fel de bine putea să se găsească undeva în mulțime, înfricoșată și rătăcind în căutarea lui.

Jules se plimbă îndelung fără țintă în jurul Palatului Industriei, până ajunse să cunoască pe de rost toate obiectele de pe peluze: ancore de corăbii, iahtul împăratului, batoze, fel de fel de trăsuri, clădirea cu mărfuri ieftine, un model de locuință muncitorească, gardul din vergele de fontă al casei Andre. Apoi, din nou, ancore de corăbii, iahtul împăratului, batoze, trăsuri, și tot așa, până i se făcu lehamite.

Dar nici urmă de Savannah, nici urmă de Émile sau de vreun membru al juriului. Dispăruseră cu toții. Pavilioanele Expoziției se închideau pe rând, fapt care

nu împiedica miile de vizitatori să se plimbe încă prin grădini și să comenteze evenimentul.

Locul atentatului nefiind accesibil, oamenii se mulțumeau să-l privească de la distanță și să-și dea cu părerea, înflorind puțin câte puțin povestea. De exemplu, se spunea că Napoleon al III-lea l-ar fi doborât el însuși pe atacator trăgând în el cu pistolul. Sau că ar fi fost grav rănit însă autoritățile refuzau s-o recunoască. Unii susțineau că fotograful s-ar fi aruncat asupra împăratului strigând: „Trăiască republica!" sau „Moarte tiranului!", aici existau două versiuni. Pentru alții, Pelladan era un uriaș de peste doi metri, care mersese drept spre împărat, în ciuda gloanțelor care șuierau pe lângă el și-i căzuse la picioare, implorându-l să-l ierte – sau, altă variantă, blestemându-l.

Și, în vremea aceasta, ziua se apropia de sfârșit.

Lui Jules îi veni o idee: îi trebuiau informații, bineînțeles. Or, n-avea nici o șansă să le capete de la un comisariat oarecare. Dar de la studioul Pelladan? Negreșit că Lafosse și oamenii săi se duseseră într-un final acolo, măcar pentru a-l percheziționa. În fond, căutau încă să dea de urma bancnotelor false și a matriței... Iar dacă Jules reușea să se apropie de inspector, era convins că Lafosse l-ar ajuta.

Deși se înserase, pe bulevardul Capucines și în fața atelierului încă era multă lume. Nu clienți – magazinul fusese închis –, ci mai degrabă curioși ce auziseră că marele Pelladan îl atacase pe împărat. Trei agenți de poliție îi țineau la distanță, cu mâna pe

mânerul săbiilor. Jules socoti că-i mai prudent să se strecoare prin spate. Ocoli grupul de case și se bucură văzând că doar un singur om păzea intrarea de serviciu.

– Iertați-mă, domnule sergent, inspectorul Lafosse e aici?

– Inspectorul Lafosse? Ce treabă aveți cu el?

– Sunt un prieten de-al său. Soția mea a asistat, mai devreme, la înmânarea medaliei de onoare la Expoziție. Când s-a petrecut atentatul, vreau să zic. De atunci nu mai am vești de la ea și... Pe scurt, îmi fac griji. Știți dacă în prezent martorii sunt interogați?

Polițistul îl cântări o clipă din priviri. Pesemne că Jules avea un aer sincer îngrijorat, întrucât celălalt se hotărî să-i răspundă.

– Da, s-ar putea.

– Sunteți amabil să-mi spuneți unde?

– Doar nu vă-nchipuiți că eu cunosc asemenea amănunte!

– Ah! Și inspectorul Lafosse?

– Lafosse? După câte se aude, a fost dat afară.

– Dat afară? Dar era pe punctul de a-l aresta pe fotograf! Nimeni nu cunoaște mai bine decât el afacerea asta!

– Dacă e adevărat, înseamnă că tocmai asta i se reproșează inspectorului. Că nu l-a arestat înainte. Numai că, după cum v-am explicat, nu cunosc amănunte.

Lafosse dat afară!

– Atunci poate mă lămurește altcineva de aici.

– Acum? Îmi pare rău, dar n-am voie să deranjez brigada. Mai ales că polițiștii sunt înăuntru de o bună bucată de timp și scotocesc pretutindeni, din pivniță până în pod.

Sergentul îi zâmbi cu compătimire.

– Dacă soția dumneavoastră nu se întoarce, treceți iar pe aici la douăsprezece noaptea sau la unu. Vor termina până atunci. Dar dacă-mi permiteți să vă dau un sfat, o femeie care umblă noaptea pe afară, nu la poliție trebuie căutată...

Un nou eșec, așadar.

Abătut, Jules se resemnă să pornească spre Faubourg-Saint-Honoré . Dacă se gândea bine, de-acolo trebuia să înceapă. Poate că Savannah îl aștepta în salon, tunând și fulgerând împotriva lui, care nu dădea nici un semn de viață. Căci unde s-ar fi putut ea duce, când i se îngăduise să plece, dacă nu la vila Montagnon?

Din păcate, Jules nu găsi pe nimeni. Nici pe tânăra femeie, nici pe Félix, nici pe tatăl său. Marguerite, servitoarea, nu știa decât atât: domnul Adolphe era la un dineu, iar fiul său ieșise fără să lase vreun mesaj. Ea îl credea plecat să-și schimbe pansamentul, dar cu tot ce se întâmplase după-amiază și cu toate ideile lui de ziarist pe care și le băgase în cap, cine să ghicească ce-o fi mai născocit!

Jules urcă în camera lui tulburat la culme.

Unde putea să fie Savannah?

Mâncă pe colțul biroului o bucată de friptură rece și ca să-i treacă timpul mai ușor încercă să-și însemneze în carnețel toate evenimentele începând din ajun

– un mijloc, de altfel, foarte bun de a se simți alături de tânăra femeie. Scrisul îl liniști pentru o vreme, însă răgazul se dovedi scurt. Când bătu ora unu noaptea la Saint-Philippe-du-Roule, temerile îi reveniră brusc, încă și mai puternice. Era de necrezut să interoghezi un martor zece ore în șir! Sub ce pretext, Dumnezeule mare? Și ce punea la cale Félix?

Jules lăsă jos creionul – povestea se termina la discuția cu sergentul de la ușa din spatele studioului Pelladan – și hotărî că trebuia să facă neapărat ceva. Orice numai să nu aștepte. Savannah era, poate, în pericol... cum să afle? Ori se temuse să apară la o oră atât de târzie acasă la familia Montagnon. Poate chiar se întorsese în odaia sa din Villette. Doar plătise în avans pentru ea... Ajungea să dea o fugă până acolo și să verifice. Nu era mare lucru și-n plus asta o să-l ajute să-și țină mintea ocupată și să se mai liniștească un pic. Când se va înapoia aici peste o oră sau două, Félix se va fi întors și el, și împreună vor găsi o soluție.

Da, orice se dovedea mai potrivit decât să aștepte.

Odată decizia luată, Jules coborî la grajd să înhame una dintre iepe. Locurile caleștii și al docarului erau goale, însă cabrioleta rămăsese. În trecere, Jules luă din dulapul de vânătoare o pușcă veche de-a lui Adolphe și câteva cartușe. În cinci zile, învățase să nu aibă încredere în nimeni.

Traversă Parisul în goană, încrucișându-se cu destule patrule de poliție pe marile bulevarde, semn că regimul se afla mereu în gardă. Când ajunse la pensiune, se opri sub fereastra tinerei femei – a treia din

stânga, la etajul doi, după cum îi spusese ea – și începu să arunce, cu mai mult sau mai puțin succes, pumni întregi de pietricele. Degeaba. Încercă apoi cu o piatră mai mare, care lovi geamul scoțând un zgomot surd.

După câteva clipe, inima îi tresări de bucurie: se întâmplase un miracol! Ea răsucea mânerul ca să deschidă fereastra!

– Nu ți-e bine, țicnitule? îi strigă o voce acră. Să știi că-l chem pe proprietar și-ți arată el ție!

În penumbră, Jules zări o femeie durdulie, purtând pe cap o bonetă de noapte șifonată. Nu aducea nici pe departe cu Savannah. Pesemne că proprietarii subînchiriaseră camera!

– Sărman nebun, stai s-azvârl eu cu pietre-n tine!

O lumină se aprinse la etajul de dedesubt și Jules preferă să sară în cabrioletă. Dacă Savannah nu era la pensiune, n-avea nici un rost să se certe cu proprietarii. Mai ales că un bătrân necunoscut făcuse nu de mult tărăboi în același loc, iar domnii și doamnele care locuiau aici păreau destul de irascibili. Plesni din bici și întoarse iute în colțul străzii.

Cine era, de fapt, misteriosul bătrân care o căutase? Tânăra femeie părea să încline spre tatăl ei, însă lui Jules nu-i prea venea a crede asta. Fără să-și explice de ce, se pomeni gândindu-se la bărbatul cu baston argintiu.

Mistere, își zise Jules, prea multe mistere. Chiar și după moartea lui Pelladan... Victime ucise cu două gloanțe în ochi, un fotograf care-l atacă din senin pe împărat, experimente nebunești într-un donjon, un

marchiz care dispare ca prin farmec, cadavre care n-ajung niciodată la Père-Lachaise și altele îngropate înainte de vreme...

Altele îngropate înainte de vreme, repetă el... Cimitirul Père-Lachaise... Cimitirul Père-Lachaise!

Și, brusc, înțelese.

23

Jules trase cabrioleta cât mai aproape de zid.

– Dacă se întâmplă să am probleme, îi șopti iepei, mângâind-o pe crupă, să te duci să chemi poliția, ne-am înțeles?

Încerca și el să se calmeze cum putea...

Își agăță pușca de gât, se urcă de pe scăriță pe acoperișul trăsurii, apoi se cățără pe zid. Se gândise să anunțe el însuși poliția, dar ar fi riscat s-o pună pe Savannah în pericol. Iar el avea un târg să-i propună ucigașului...

Sări fără greutate pe pavajul curții și se îndreptă în liniște spre ușa din dos. Zăvorul era pus și obloanele trase. Începu să suie scara de serviciu, străduindu-se să nu facă zgomot. La etajul al doilea, se apropie tiptil de intrarea în laboratoare. Ușa era deschisă și se vedea că broasca fusese spartă. Logic.

Jules înaintă bâjbâind până ajunse la palierul scării interioare. O beznă adâncă învăluia totul, însă tânărul avea în minte planul exact al locului. Trebuia s-o ia la stânga spre sala de așteptare.

Păşea cu grijă, recunoscând pe pipăite mumia egipteană, puii de crocodil agăţaţi pe perete, cele două amfore mari. Deodată încremeni: simţea miros de lampă cu gaz. Apucă puşca strâns cu amândouă mâinile şi mai făcu doi paşi. Primele licăriri ale zorilor se strecurau prin ferestre, dând meselor şi scaunelor înfăţişarea unor turme aţipite pe o păşune răvăşită. Toate zăceau aruncate de-a valma: cărţi, perne, sculpturi.

Încă doi paşi şi ghici că, într-un colţ, cineva îl pândea. Desluşi ţeava unui pistol îndreptat spre el.

– Nu mişca!

– Émile?

– Aruncaţi arma.

Jules dădu drumul puştii pe covor. Oricum nu era sigur că ar fi putut s-o folosească. Fără să-l scape din ochi, bătrânul fotograf se repezi şi o culese de jos.

– Ştiaţi că eu sunt? îl întrebă pe Jules.

– Da, bănuiam.

– Şi cum aţi ghicit?

– Datorită prietenului dumneavoastră, dulgherul, cu care ne-am întâlnit mai devreme la Expoziţie. V-a strigat pe numele adevărat: Émile Gauchet.

– Şi ce legătură are asta?

– Nu de mult, am vizitat parcela săracilor din Père-Lachaise. Căutam un aşa-zis nepot al ebenistului Dandrieu. Nu l-am găsit, însă am rămas uimit în faţa mormântului lui Héloïse Gauchet. Inscripţia m-a impresionat pentru că nefericita s-a născut în acelaşi an cu mine: *Héloïse Gauchet (1828–1854).* Gauchet,

ca dumneavoastră... Mi-a trebuit o după-amiază întreagă ca să văd legătura.

Țeava armei coborî cu un centimetru sau doi, semn că Jules nu se înșela în presupunerile sale.

– Și ce sperați venind aici? întrebă Émile cu glas sumbru.

– Să zicem că am un târg să vă propun.

– Un târg?

– Cred... cred că într-un fel sau altul, o țineți prizonieră pe Savannah. Cum ați reușit s-o prindeți în capcană nu știu. Dar presupun că v-ați întors aici, la studio, ca să descoperiți placa pe care Pelladan trebuie s-o fi ascuns undeva. Faimoasa matriță pentru bancnotele de-o mie de franci. Am dreptate?

Fotograful nu luă în seamă întrebarea.

– Și?

Jules își simțea inima bătând să-i spargă pieptul. Să nu se piardă cu firea și să încerce să-i câștige lui Émile încrederea.

– Admițând că brigada n-a pus mâna pe placă – și mă îndoiesc să fi reușit – aș putea să vă ajut s-o găsiți. În schimb, o eliberați pe Savannah.

Bătrânul se încruntă de parcă, în sinea sa, cântărea argumentele pro și contra.

– N-aveți de gând s-o ucideți, Émile, sunt convins. Ea nu v-a făcut nimic Aproape c-ar putea să vă fie fiică. Ca Héloïse. Căci îmi închipui că Héloïse era fiica dumneavoastră, nu?

Émile încuviință din cap și umerii i se încovoiară ușor.

– Iar ei v-au răpit-o, nu-i așa?

– Da, mi-au răpit-o lepădăturile alea, rosti cu durere bătrânul.

– Pelladan și ceilalți?

– Nemernicul de Pelladan... Da, Pelladan a fost primul.

– Povestiți-mi, îi șopti Jules.

Fotograful se postă în fața tânărului, cu arma îndreptată spre pântecele lui. Apoi își începu povestea cu o volubilitate neașteptată, de parcă înlăuntrul său se rupseseră niște zăgazuri.

– V-am spus deunăzi că aveam un magazin de optică la Dijon, nu? Afacerile nu prea mergeau și soția mea era bolnavă. Acum trei ani, am încercat să intru în legătură cu fotografii din Paris ca să le vând lentile. Singurul care mi-a răspuns a fost Pelladan. Dorea să-și deschidă propriul studio pe atunci. Voia un obiectiv mai special, în stare să reproducă de aproape și cu mare exactitate obiecte de mici dimensiuni. Nu-mi imaginam că plănuia să falsifice bani, se-nțelege... Am corespondat puțin, m-am apucat de treabă și într-un final i-am trimis ce dorea. Mi-a plătit, bineînțeles, dar n-a fost destul ca să mă readucă pe linia de plutire. Mai ales că starea soției mele se înrăutățea și avea nevoie de tot mai multe medicamente. După șase luni, n-am mai avut ce face și am fost nevoit să vând magazinul.

Se opri și bătu ușor cu țeava armei pe reverul vestei tânărului.

– Atunci, domnule Verne, am făcut o greșeală tragică: am lăsat-o să plece. Duceam lipsă de bani

și Héloïse s-a gândit să meargă la Paris să-și caute de lucru. N-am descurajat-o. Mai mult, i-am scris lui Pelladan, întrebându-l dacă nu cunoaște vreo casă serioasă. O casă serioasă! Măcar dac-aș fi chibzuit nițel! La început, Héloïse voia să se angajeze ca simplă cameristă sau ca domnișoară de companie. Dar după toți anii pe care-i petrecuse în magazin, învățase o mulțime de lucruri. Când a aflat asta, Pelladan mi-a dat de înțeles că tocmai plănuia să angajeze femei la studio. Pentru liniștea clientelor sale. Ce naiv am fost!

Se șterse la colțul ochilor cu palma mâinii libere înainte de a-și relua povestirea:

– Héloïse a plecat la Paris în septembrie 1852. Ne trimitea bani în fiecare lună și, judecând după scrisori, părea mulțumită. Când s-a întors la Dijon de Crăciun a adus cadouri pentru toată lumea, chiar și pentru vecini! Apoi, în primăvara următoare, scrisorile au început să sosească tot mai rar. Banii îi primeam cu sfințenie, însă o dată din două aceștia nu erau însoțiți și de vești despre ea. Pe undeva asta ni s-a părut normal, crezând că-i un semn că se adaptează la noua ei viață. Trebuie să precizez că în perioada aceea sănătatea soției mele se înrăutățise. Eram nevoit să mă îngrijesc de ea toată ziua și nu prea aveam timp să-mi pun întrebări.

În anul acela, Héloïse n-a putut veni de sărbători. A promis că va veni în primăvară, apoi și-a amânat vizita pentru Paște, apoi pentru vară... Ultima scrisoare de la ea am primit-o în august 1854. Un strigăt de ajutor, în toată puterea cuvântului. Mă implora să mă duc s-o văd cât mai repede și...

Glasul aproape că i se frânse. Mâna îi tremura și Jules începu să se dea în spate milimetru cu milimetru.

– Când am găsit-o, continuă Émile, se afla la Hôtel-Dieu. Printre muribunzi. Nici măcar într-un pat, ci pe paie. În jur, doar femei bătrâne. Avea pielea acoperită de abcese și de pete negre. Mai rău, era și însărcinată. În șase luni, din câte am înțeles. Doctorii îi spuseseră că pruncul murise și că ar trebui să...

Nu reuși să-și ducă până la capăt fraza și-și încleștă pumnul înainte de a continua. Jules nu știa dacă să-l compătimească sau să nu se încreadă în el. Și una, și alta, firește.

– Tușea, tușea mereu. Scuipa sânge, avea febră. Și în încăpere era o căldură înăbușitoare! De cum am văzut-o, am priceput că sosisem prea târziu. Mi-a cerut iertare, mi-a sărutat mâinile. Iertare pentru ce? vă întreb. Eu am fost orbul! Vinovatul! Ea nu era decât un copil, copilul meu!

Ca să închei, mi-a povestit tot. Cu mare greutate, între două accese de tuse. Pelladan o sedusese încă din primele săptămâni. Era frumoasă, trebuie să mărturisesc, dac-ați fi văzut-o... Și îndrăgostită nebunește. El se distra, bineînțeles. Lui îi plăcea schimbarea. După câteva luni, s-a săturat de ea. Și a gonit-o pentru alta. Pe nepusă masă. Din casa lui, dar și din magazin. S-a pomenit singură, fără slujbă, fără un loc unde să stea. Disperată. Și mai ales nu voia ca noi să aflăm. Niciodată. Avea nevoie de bani cât mai repede. Nu pentru ea, desigur, ci pentru noi...

Aici intră în scenă Jacques Saint-Paul. Lucra la studio și era deja o secătură spurcată de cea mai joasă speță. Când patronul lipsea, împrumuta aparatele ca să facă fotografii pe ascuns. Fotografii nu tocmai legale, dacă pricepeți ce vreau să zic. A profitat că Héloïse era lipsită de apărare și i-a propus să-i pozeze. Ea, firește, s-a gândit că o să facă asta o singură dată, până găsea de muncă. Numai că în 1853 criza lovise peste tot. Recolte proaste, prețul grâului creștea, atelierele se închideau... Cine să te angajeze? Așa că, dintr-una într-alta...

Clătină cu tristețe din cap.

– Saint-Paul îi vindea fotografiile lui Dandrieu. Regele ticăloșilor și mai netrebnic decât Saint-Paul. Era amestecat în orice comerț ilicit posibil și imaginabil. Chiar și în cele mai monstruoase, dac-ați ști...

Jules știa.

– Dandrieu avea relații la o librărie, în felul ăsta plasa pozele. Dar frecventa și bordelurile. Când i se ivea ocazia, le aducea matroanelor fete tinere și frumoase. Într-o zi a prezentat-o pe Héloïse la Lebăda roșie. Se poate spune că pentru ea atunci a început iadul. Normal că despre asta n-avea chef să ne pomenească în scrisori. Dac-aș fi fost mai atent, ar fi trebuit să-mi dau seama că...

În tot cazul, a ajuns la cheremul doamnei Berthe. Curând, a fost aleasă să-l însoțească pe un englez care sosise de la Londra și trăia clandestin la Paris. Un spiritist care încerca să scape de polițiștii englezi și se bucura de sprijinul unor persoane importante. Will Gordon... Probabil c-o zărise pe Héloïse când venise

în vreo vizită la Lebăda roșie. Întrucât își petrecea ascuns mare parte din timp și ieșea arareori din bârlog, a obținut ca ea să se mute la el. În schimbul unei sume frumușele pentru Berthe cea grasă, desigur. Asta se întâmpla în 1853 de Crăciun și el a împiedicat-o pe Héloïse să vină de sărbători la Dijon. Héloïse nu mi-a dezvăluit prea multe, însă din câte am înțeles nu era un om îngăduitor și se înfuria din orice fleac. Pe deasupra, la începutul anului următor a rămas însărcinată. Când a aflat, Gordon a trimis-o înapoi la doamna Berthe. Izgonită pentru a doua oară... Și vă-nchipuiți că patroana a avut milă de ea? Dimpotrivă! A obligat-o pe Héloïse să-i plătească toți banii pe care ea trebuia să-i dea îndărăt lui Gordon...

Mai departe n-am mai putut afla decât frânturi. Héloïse delira. Vorbea de lovituri, de lanțuri, de-un fel de cameră neagră... Abia mai târziu am priceput ce trebuie să fi îndurat. Toate vânătăile de pe corp, de pildă. Și boala care-i otrăvea sângele, pruncul care se prăpădea în pântecele ei...

Făcu un pas înapoi, copleșit.

– S-a stins în noaptea de 22 august, anul trecut.

Jules păstră câteva momente de tăcere, ca un omagiu postum adus moartei, apoi deschise gura.

– Și ați hotărât să vă răzbunați, nu-i așa?

Emil încuviință.

– Soția mea n-a supraviețuit nenorocirii. După trei săptămâni a făcut un atac. Ce mai aveam de pierdut?

– Nu v-ați gândit să-i denunțați pe vinovați? Să-i aduceți în fața justiției?

– Justiția! exclamă bătrânul. Am trecut prin destule ca să știu ce înseamnă justiția! Și apoi cum să fi dovedit că pruncul era al lui Gordon? Că totul începuse de la Pelladan? Cine l-ar fi crezut pe un amărât ca mine?

– Ați preferat să-i ucideți...

Bătrânul oftă.

– Trebuiau să plătească, nu? În toamnă am părăsit Dijonul. Am venit la Paris ca să mă angajez la studio. Eram priceput și nici nu ceream o leafă prea mare. Mi-am schimbat doar numele. Pelladan nu și-a dat seama de nimic. Se dovedea generos când era vorba de-o afacere bună. Și-n plus, nu ne întâlniserăm niciodată până atunci... În ceea ce mă privește, am simțit de câteva ori dorința să sar la gâtul lui. Dar am avut răbdare: îi voiam pe toți.

Mi-a luat zece luni ca să-i găsesc. Unul câte unul. Gordon mai ales îmi scăpa printre degete. O bună parte din banii care-mi rămâneau i-am cheltuit pe ședințe de spiritism. O șarlatanie strașnică, în treacăt fie spus. Dar în iulie l-am dibuit: se mutase în strada Cloche-Perche.

– Și ați putut intra acolo fără să fiți văzut? Și să scăpați apoi fugind pe acoperiș?

Fotograful schiță un zâmbet mulțumit.

– I-am observat cu atenție, închipuiți-vă. Le cunoșteam obiceiurile. În noaptea cu pricina, n-a trebuit decât să plătesc pentru ședință, ca oricine altcineva.

– Vreți să spuneți că ați asistat marți seară la ședință?

– Cu barba bine pieptănată, cu redingotă și joben, pot și eu s-o fac pe aristocratul! Toată șmecheria era s-o șterg înainte de final!

– Îmi amintesc! exclamă Jules. Bărbatul care-a plecat trântind ușa în mijlocul ședinței! Dumneavoastră erați?

– Nimic mai mult decât un pic de teatru, doar știți și dumneavoastră! Numai că, în loc să cobor pe scări până la parter, m-am ascuns într-o cameră alăturată. După ce-a plecat toată lumea, m-am repezit la Gordon. N-a avut timp nici să zică au! Am tras două focuri. Când eram soldat doar rareori greșeam ținta... Apoi, am deschis iute fereastra și m-am întors în ascunzătoarea mea.

– Așadar n-ați fugit pe acoperiș?

– La vârsta mea, să fim serioși! Voiam ca poliția să creadă asta. De fapt, am așteptat să se elibereze drumul și, când n-a mai fost nimeni pe scară...

– Și Dandrieu?

– În cazul lui, scuzați-mă, dar a fost un act de salubritate publică. Respira viciul prin toți porii. L-am luat prin surprindere în atelierul său, în timp ce se răcorea la cișmea. Când m-a auzit, s-a întors ușor și a trebuit doar să trag. Mai întâi într-un ochi și după ce s-a prăbușit la pământ, în celălalt.

– Că venii vorba de ochi, zise cu timiditate Jules. Ce nevoie aveați să-i ucideți în felul ăsta?

– Nu uitați că optica e meseria mea, domnule Verne. Tot ce are legătură cu ochiul mă interesează. Ați auzit de optograme?

– Optograme?

– Oamenii de știință au descoperit că ochiul păstrează neatinsă ultima imagine pe care-a primit-o. Chiar și câteva ore după moarte. Propria noastră cameră obscură, oarecum. Și oamenii de știință susțin că poți vedea o optogramă printr-o simplă disecție a ochiului. Cam așa cum se întâmplă cu o placă fotografică... Cu toată această brigadă care umblă după noutăți și cu doctorul cel tânăr pe care l-au angajat pentru disecții, exista riscul să încerce și asta. Și n-aveam chef să-mi apară figura în ochii lui Dandrieu sau ai lui Gordon. O măsură de precauție.

Vasăzică asta era! Optograme!

– Dar aparatul lui Daguerre? Placa pe care ați lăsat-o în el? Și capacul obiectivului, din strada Cloche-Perche? Dacă nu doreați să atrageți atenția asupra dumneavoastră, de ce ați oferit aceste dovezi?

– Păi, e limpede, nu? Speram să pun brigada pe urmele lui Pelladan. El cunoștea toate victimele. Saint-Paul, Dandrieu, Gordon, toți erau amestecați în traficul cu bani falși. Or, Pelladan năzuia la respectabilitate și secăturile astea erau pentru el ca niște cuie în talpă... Tot atâtea motive pentru a-l pune sub acuzare din capul locului, fără prea mare greutate. Dacă ar fi zăcut în fundul unei temnițe înainte să fie ghilotinat aș fi simțit c-a plătit, în mică parte, pentru suferințele lui Héloïse.

– Și v-ați răzgândit?

– Da, în ultima clipă. Când am aflat ieri că nu va căpăta premiul, dar că fusese ales pentru fotografia

oficială, ocazia mi s-a părut grozavă. Ce sfârșit spectaculos și ce pată veșnică pe reputația lui! El, care visa la Legiunea de Onoare, executat pentru că încercase să-l asasineze pe împărat! O răzbunare pe măsură, nu?

Dimineață, i-am propus să mă ocup eu de ustensile și aparat. A acceptat cu ușurință, având în vedere cât era de furios. Am profitat de prilej ca să strecor în aparat unul dintre pistoalele pe care le păstra în salon ca recuzită. Nici unui soldat nu i-a trecut prin cap să controleze cutia, desigur. Apoi, când Pelladan a vrut să regleze aparatul, și-a dat seama că exista ceva care-l împiedica. A deschis ușița din spate și... Sincer vă spun, n-am fost deloc nemulțumit!

– Mai rămâne însă problema lui Savannah, opină Jules. Și ea l-a auzit pe dulgher strigându-vă pe numele de Émile Gauchet. Și dacă nu mă înșel, Savannah s-a angajat la Lebăda roșie toamna trecută, în septembrie sau octombrie. Se poate ca fetele să fi discutat, de față cu ea, despre soarta tragică a bietei Héloïse Gauchet... Iar după-amiază, când atentatul a dat greș, Savannah s-a trezit împinsă în direcția tribunei, împreună cu dumneavoastră. Poate a făcut atunci legătura între cele două nume. Poate v-a întrebat despre asta și ați mirosit pericolul. Dacă se ducea la poliție și povestea totul? Așa că v-ați hotărât s-o ademeniți undeva, ca s-o opriți să vorbească. Poate i-ați promis să-i dați portretele pe care Pelladan i le-a făcut ieri, de ce nu? Ea v-a însoțit fără teamă, iar dumneavoastră ați sechestrat-o. Greșesc?

Bătrânul nici nu se clinti.

– Émile, stărui Jules, n-ați ucis-o, nu-i așa? Nu e posibil să fi făcut asta! Ați închis-o undeva, adevărat? Spuneți-mi unde și vă ajut să găsiți placa.

– Credeți că știți unde a ascuns-o Pelladan? îl iscodi fotograful fără a-și coborî arma.

– Da... Da, așa cred.

– Atunci vă acord o șansă, domnule Verne. Una singură.

Se dădu la o parte din fața lui.

– Aveți zece minute.

24

Jules urcă scara spre studioul propriu-zis, cu țeava revolverului în coaste. Pe la jumătatea etajului îl străfulgeră o idee și se răsuci spre Émile.

– Presupun că, în realitate, nimeni nu v-a atacat acum două seri.

– Acum trei seri vreți să ziceți? rânji Émile. Nimeni, într-adevăr. Numai că, domnule Verne, din cauză că mă ținusem scai de dumneavoastră, mă temeam să nu sfârșiți prin a bănui ceva. Să fiu eu însumi victima ucigașului era un bun mijloc de a îndepărta bănuielile, nu?

– Dar sângele și urmele de glonț?

– Am tras de două ori în perete și m-am crestat cu briciul. Am răsturnat masa, scaunul, am deschis fereastra, apoi m-am prefăcut leșinat. V-ați purtat cu

milă față de mine și vă mulțumesc. O milă pe care ați arătat-o și-n dimineața asta.

Însă pe chipul cu fruntea înnegurată și sprâncene stufoase, Jules nu citea deloc aceeași milă.

Tânărul sui ultimele trepte și ajunse sub fereastra cea mare, în spatele unui șir de fotolii îngrămădite la întâmplare. Soarele răsărea, poleind cu razele sale delicate dezordinea din încăpere. Și aici totul fusese întors cu susul în jos. Panouri pictate căzute într-o rână, sertare goale azvârlite pe podea, obiecte de recuzită trântite la nimereală, sania răsturnată pe-o parte... Doar paravanul și aparatul fotografic se țineau încă în picioare. În spațiul din stânga rezervat fotografiilor, pernele și umplutura canapelei stil Empire fuseseră sfâșiate cu sălbăticie. Pânza bej de fundal atârna boțită și cioburile vazelor zăceau pretutindeni. Fereastra deschisă spre terasă lăsa să pătrundă înăuntru un aer proaspăt, reconfortant.

– Deci unde-i placa? se neliniști Émile.

Jules își dădea bine seama că-și juca ultima carte. Bineînțeles, nu avea nici o certitudine. Doar un șir de presupuneri, atât. În orice caz, trebuia s-o salveze pe Savannah.

– Depinde dacă poliția și-a făcut sau nu treaba, începu el.

– Agenții nu păreau prea încântați când au părăsit clădirea. Și au zăbovit atât de mult tocmai pentru că nu găseau nimic.

Jules cercetă din priviri obiectele de decor.

– Aici e, negreșit. L-ați citit pe Edgar Allan Poe, domnule Gauchet?

Celălalt făcu semn din cap că nu.

– E un autor american. Patronul dumneavoastră trebuie să-l fi apreciat, a alcătuit el singur o culegere întreagă din nuvelele lui Poe. Și există una, în special, *Scrisoarea furată*, care ar putea să ne fie de folos. Povestea unei scrisori furate reginei de către un ministru fără scrupule. Nopți la rând, poliția scotocește casa nepoliticosului, unde știe că e ascunsă scrisoarea. În zadar. Doar eroul, Auguste Dupin, dezleagă la sfârșit misterul vizitând locuința.

– Sperați să găsiți soluția într-o carte?

– Nu o carte, o nuvelă. Polițiștii eșuaseră în căutările lor pentru că scrisoarea fusese mascată și apoi așezată într-un loc atât de la îndemână încât polițiștii pur și simplu nu i-au dat atenție. Ori, mai degrabă, au presupus că nimeni nu-i atât de nătărău încât să dosească un lucru, oricare ar fi el, acolo. Respectiv, ascunzătoarea era o mapă de scrisori, pusă la vedere pe șemineu.

Émile strâmbă din nas.

– Aici nu-i nici o mapă de scrisori și-ar trebui să fii prost de-a dreptul ca să bagi o placă în ea!

– Într-o mapă de scrisori, nu, recunoscu Jules, dar într-un aparat fotografic? N-ar fi ultimul loc unde s-ar aștepta cineva s-o descopere? Pe scurt, nimic mai firesc.

– În aparat? Glumiți! Eu însumi am verificat aparatul! Și polițiștii la fel, imaginați-vă!

– Poate că n-ați știut să vedeți.

Tânărul se îndreptă cu pas hotărât – mai hotărât decât era în sinea lui – spre măsuța cu rotițe unde se țineau ustensilele. Din lădița spartă de jos, scoase o placă uscată pe care-o potrivi în suportul metalic care ieșea în afară, în dreapta aparatului, așa cum văzuse la Pelladan. Împinse totul în cutie, făcând să se ivească în stânga cealaltă jumătate a mecanismului, oblonul interior – sau contragreutatea? Apoi scoase din lăcașul ei planșeta de lemn, care se dovedi destul de grea și cu puțin mai lată decât o placă fotografică.

– Suntem pe-aproape, șopti. Atenție...

Răsuci planșeta în toate direcțiile, căutând un semn cât de mic. De altfel, nu-i luă mult ca să descopere două crestături fine și un șanț minuscul. Apăsă în stânga și-n dreapta și simți, în sfârșit, cum partea de sus a planșetei i se desface între degete. Plașeta era scobită.

– Am reușit!

Răsturnă așa-zisă teacă de lemn și matrița de sticlă, învelită în hârtie subțire, alunecă încet afară. Cu coada ochiului, îl văzu pe Émile apropiindu-se, înfierbântat. Lui Jules nici că i s-ar fi oferit o ocazie mai bună. Dădu drumul plăcii de parc-ar fi scăpat-o.

– La naiba!

Fotograful sări imediat s-o prindă. Jules îl izbi scurt și violent cu genunchiul chiar în clipa când mâna bătrânului se încleșta pe obiect. Fără să dea drumul comorii, Émile se îndoi de mijloc și icni în timp ce arma se rostogolea pe podea. Jules îl lovi iar cu piciorul și se aruncă literalmente pe patul armei.

Se ridică triumfător, cu pistolul în mână.

– Acum să-mi spuneți unde e Savannah. Și repede!

Chircit, fotograful se străduia să-și recapete suflul, strângând în continuare placa la piept. O bucată de sticlă se sfărâmase de podea.

– Nu voi ezita să trag, Émile. Spuneți-mi unde e Savannah!

În mod curios, glasul tinerei femei răsună atunci în cameră.

– În spatele dumneavoastră, domnule Verne.

– Savannah? Ce...

Tonul său avea o duritate neobișnuită.

– Vă rog să nu vă întoarceți. Aruncați îndată pistolul sau voi fi silită să vă împușc.

Se auzi un declic metalic. După toate aparențele, Savannah avea o armă... Jules nu mai înțelegea nimic. Lăsă pistolul să alunece de-a lungul piciorului și se răsuci pe călcâie.

Simți ca o lovitură de pumnal: Savannah ieșea de după paravan cu o carabină în mână. Se îndreptă spre el și expresia chipului i se schimbase. Părea gata să muște.

– Știți că n-o să ratez ținta, îl amenință. Doar m-ați văzut la baraca de tir de pe Champ-de-Mars.

– Savannah, dar...

Trecu prin dreapta lui continuând să țină carabina la ochi. Luă de jos pistolul, apoi se aplecă spre bătrân.

– Tăticule? Ești bine?

A doua lovitură de pumnal. Jules se găsea în plin coșmar.

– Matrița, bâigui Émile. Nu cred c-a pățit ceva.

Se ridică anevoie și, sprijinit de Savannah, se așeză gemând pe canapeaua sfâșiată. Tânăra femeie puse pistolul și placa lângă el.

Jules avea să se trezească într-un final, era convins. Oare să se ciupească singur?

– Sunteți...

– Fiica lui, da.

– Dar ea e moartă!

– Cea de-a doua fiică, îl lămuri Savannah. Sora mai mică a lui Héloïse. Sora mea a plecat să muncească la Paris și pentru mine. Nu voia să duc lipsă de nimic.

– Sora lui Héloïse! Dar de ce m-ați făcut să cred că... de ce m-ați mințit?

Ochii săi verzi magnifici aveau acum sclipirea unei lame bine ascuțite. Chiar și cuvintele ei sunau diferit.

– O idee care mi-a venit pentru ca Pelladan să fie acuzat cât mai repede. Când a apărut primul articol în *Le Populaire*, ne-am gândit c-ar fi interesant să-l îndrumăm pe ziarist. Ca să-l punem cât mai iute pe urmele crimelor și, ca atare, pe cele ale vinovatului nostru... Într-un mod sau altul, poliția s-ar fi luat după el. În dimineața când a început toată povestea, tata a așteptat în preajma redacției și v-a zărit pe amândoi când ieșeați prin spate. Un mic vânzător ambulant a strigat la Montagnon și tata s-a ținut după voi.

– Mai târziu, când ați plecat de la morgă, adăugă Émile, v-am auzit zicând că vreți să luați prânzul la Notre-Dame. Am alergat din răsputeri spre piațeta din fața catedralei și am ajuns înaintea voastră, în

ciuda căruciorului și a căldurii. Eram lac de sudoare și gâfâiam, dar totul a mers ca pe roate. Mai bine decât puteam eu să sper, dat fiind că prietenul dumneavoastră m-a invitat la restaurant și mi-a încredințat dagherotipul!

Jules bodogănea în sinea lui: îi trăsese pe sfoară! Îi trăsese pe sfoară ca pe niște copii! Strașnică pereche de detectivi el și Félix, ce să mai vorbim!

– A doua zi, continuă Émile, i-am adus lui Montagnon o placă veche, cu inițialele lui Saint-Paul. V-am jucat numărul cu developarea și ați pornit glonț spre colina Chaumont. Prea târziu, bineînțeles.

Colina Chaumont... Prea târziu... Jules realiză cu groază ce însemna asta.

– De vreme ce erați cu noi când Saint-Paul a fost ucis, opină el, asta presupune că...

– Da, încuviință Savannah, eu am avut grijă de ticălosul ăla. Saint-Paul voia să mă convingă să-i pozez, ca sora mea! Am pus capăt comerțului său dezgustător. Apoi am cercetat toată casa. Căutam fotografiile sau negativele cu Héloïse. Nu-mi închipuiam că o să veniți așa curând. Am încercat să plec pe furiș, dar Félix m-a prins.

Zâmbi cu un aer superior.

– Țineți cont că am ochit brațul.

Jules nu-și revenea din uimire. Bărbatul cu pelerină și pălărie neagră era fermecătoarea Savannah!

– Și pentru că tot am ajuns aici, adăugă ea, eu am deschis ușa de la Lebăda roșie ieri-dimineață. Berthe, scroafa aia grasă, a fost din cale-afară de surprinsă,

credeți-mă! Să îndure în camera neagră ceea ce le cerea altor fete n-a părut s-o bucure prea tare.

– A țipat ca din gură de șarpe, adeveri fotograful, a trebuit s-o omor mai repede decât aș fi vrut.

În timp ce rostea asemenea orori își privea cu tandrețe fiica.

– Clémence a mea a dat dovadă de mare curaj angajându-se acolo. Mai ales datorită ei și a informațiilor pe care le-a adunat am putut descoperi întreaga bandă.

Și în plus, pe Savannah o chema Clémence...

Clémence!

– Ce n-am prevăzut noi, reluă ea, a fost apariția lui Servadac. Degeaba ne străduiam să vă atragem spre Pelladan, n-aveați ochi decât pentru marchiz!

– Totuși el l-a ucis pe Batisson! se apără Jules. Nu puteam să ghicesc că el se folosea de crimele voastre ca să le ascundă pe ale lui!

– Și el căuta matrița, adevărat?

– Da, așa s-ar părea.

– Deci tata a făcut bine că și-a schimbat planurile în ultimul minut. Mai bine un Pelladan mort azi decât o anchetă de mântuială care ar fi aruncat totul în spinarea marchizului.

Se răsuci spre tatăl său și Jules observă brusc la ea ceva copilăros în felul cum îi mângâia mâna.

– Chiar dacă tu nu voiai să mă duc la ceremonie, nu-i așa?

– Era prea periculos, Clémence! Dacă ne zărea cineva planul era compromis!

– Poate, răspunse ea. Dar îmi doream să-l văd murind.

– Ei bine, l-ai văzut... Însă rămân la părerea mea că ai greșit. Dacă poliția ne interoga, dacă făcea legătura între noi doi, puteam să ne luăm adio de la placă! Din fericire, spuse bătrânul desfăcând hârtia din jurul matriței, toți sunt niște proști. A fost de-ajuns să așteptăm până au obosit ei și am recuperat bijuteria asta.

Ridică în lumină dreptunghiul de sticlă în care se recunoștea cu o precizie de necrezut desenul pe dos al unei bancnote de o mie de franci, împodobit cu sigiliile și semnăturile Băncii Franței. Doar un colț al plăcii se spărsese, dar fără să compromită duplicarea.

– O să fim bogați... În parte și datorită colaborării domnului Verne.

Jules mai auzise asta undeva...

Se așternu o tăcere apăsătoare: tatăl și fiica se uitau fix și oarecum solemn la el.

– Ăă... că venii vorba, se bâlbâi Jules, dacă-mi permiteți... Încheiasem un târg, nu-i așa? Eu v-am ajutat să găsiți placa și mi-am îndeplinit partea mea din înțelegere. Cât privește restul, nu mă îndoiesc că există un mijloc să aranjăm lucrurile și...

– Nu, îl întrerupse cu răceală bătrânul. Fără aranjamente. Știm unde duc ele.

Lăsă matrița și luă carabina din mâinile lui Savannah.

– N-am nimic cu dumneavoastră, domnule Verne, sunt dezolat. Se pare chiar că ați fi putut ajunge un bun scriitor. N-ar fi trebuit să cădeți în ispită, atâta tot.

Jules încercă să prindă privirea tinerei femei, însă ea își întoarse ochii spre terasă. Își răsucea nervoasă buclele pe deget.

– Tot ce pot să vă promit, îl asigură Émile ridicându-se, e că n-o să suferiți. Faceți-mi plăcerea să nu vă mișcați.

Jules simți că i se taie picioarele. Se gândi la părinții săi care vor muri de durere în marele apartament din strada Rousseau, la fratele său Paul care lupta undeva în Crimeea, la cele trei surori mai tinere, Anna, Mathilde și mai ales cea mică pe care n-o va vedea crescând. Se gândi și la *Mona Lisa,* îndrăgostită pe vecie de îndepărtatul Leonardo – dar ce altceva era iubirea decât o veșnică deziluzie?

Se sprijini de aparatul fotografic ca să nu tremure. Să închidă ochii și să se poarte demn... N-o să sufere, Émile îi făgăduise.

Când răsună detunătura, Jules se agăță instinctiv de obiectivul aparatului, al cărui capac sări cât colo sub strânsoarea unghiilor sale. Nu simțea nici o durere. Asta era tot, chiar așa? O detunătură și apoi nimic? De fapt, nici nu era atât de cumplit. Sau din el rămăsese doar spiritul, aflat deja în drum spre Jupiter?

Un țipăt ascuțit îl trezi la realitate.

– Tăticule!

– Nu mișcați, domnișoară!

Vocea lui Lafosse, urmată de tropăituri pe scară.

Jules deschise ochii. Émile se prăbușise pe canapea, cu o pată roșie în mijlocul frunții. Savannah se aruncase urlând la picioarele lui, în vreme ce inspectorul

Lafosse sărea peste balustradă, cu un pistol fumegând în mână.

– Jules!

Félix! Era și Félix acolo!

Ziaristul apăru valvârtej la rândul său de pe scară. Verne ar fi vrut să-i întindă brațele, dar parcă împietrise.

– Pe toți dracii, Jules, ai scăpat ca prin urechile acului! Dacă nu era iapa...

– Iapa? repetă tânărul buimăcit.

– Iapa, bineînțeles!

I-ar fi strâns viguros mâna prietenului său.

– Când ne-am întors în strada Faubourg-Saint-Honoré, Marguerite n-a știut să-mi spună unde ai plecat. Noroc cu carnețelul tău de pe birou. La ultima pagină pomeneai de polițiști și de studio. Am trecut pe aici cu Lafosse. Totul părea liniștit și închis. Dacă nu era iapa...

O iapă de toată isprava! Dăduse până la urmă alarma!

– Dar ce puneai la cale cu inspectorul? Mi s-a spus că a fost dat afară!

– Zvonuri tâmpite. A primit ordin să se ocupe exclusiv de Servadac. După-amiază, pe la ora cinci, Morcel m-a anunțat că marchizul fusese văzut la Versailles. Trebuie să-ți mărturisesc că după atentat, eu eram singurul ziarist de la *Le Populaire* disponibil! Am pornit într-acolo fără să stau pe gânduri și l-am găsit pe inspector care se pregătea să-i întindă o cursă.

– Servadac a fost arestat?

– Da, într-un mic pavilion retras pe care-l are nu departe de castel. Se ascunsese acolo după împușcăturile de la Bercy.

– Și unde se află acum?

– La Spitalul militar. Nu-i deloc în apele lui. Transferul de fluid s-a dovedit un eșec și nu se ține mai bine pe picioare decât înainte! Ieri a reușit să fugă din donjon în cârca lui Max. Iar astă-noapte, în cursul atacului, au fost amândoi răniți. Max e pe jumătate inconștient, iar Servadac are un glonț în rinichi.

– Nu, nu! gemu Savannah.

Cât stătuseră ei de vorbă, Lafosse se ocupase de arme, golindu-le de muniție. Apoi verificase dacă Émile era, într-adevăr, mort, pipăindu-i cu două degete carotida, și acum se străduia s-o despartă pe Savannah de tatăl ei.

– Voi doi, ajutați-mă, le ordonă el.

Tânăra femeie era scuturată de spasme și de hohote isterice. Dar purtarea blândă nu dădea rezultate. Încercară s-o ia cu binișorul, s-o țină de brațe, dar ea se zbătea cu disperare. La capătul răbdării, inspectorul îi trase o palmă.

– Ajunge cu circul ăsta! Te potolesc eu!

Tremurul și zbuciumul încetară imediat. Tânăra femeie își întoarse spre el chipul scăldat în lacrimi. În ochi i se citea un fel de șovăială, ca de fetiță speriată, care nu mai știe unde locuiește.

Până și Lafosse părea tulburat de înfățișarea ei.

– Haide, ridică-te, nu-ți fac nici un rău. Trebuie doar să te duc de-aici.

Urmară clipe lungi de tăcere, răstimp în care Savannah se uită la el cu gura căscată.

– Mă duceți să-l văd pe tăticu'? întrebă într-un târziu cu glas subțirel.

– Sigur că da, răspunse inspectorul, te duc să-l vezi pe tăticu'.

– A plecat departe?

Nu mai avea nimic din ucigașa nemiloasă și aprigă de mai devreme. Era doar o copilă orfană cu mintea rătăcită.

– Nu, nu departe. Mergem până acolo cu domnul, el cunoaște drumul.

Savannah se îndreptă încet de spate și-l luă de braț.

– Însoțiți-ne, îi șopti inspectorul lui Félix, nu pot s-o supraveghez și să conduc și trăsura. Dumneavoastră, Verne, așteptați-i aici pe băieții mei, vi-i trimit numaidecât.

Îi făcu un semn complice cu ochiul.

– Doar sunteți obișnuit, nu-i așa?

Jules încuviință din cap, dar nu-i întoarse zâmbetul.

Cei doi bărbați o apucară strâns pe Savannah și se îndepărtară tustrei, continuându-și ciudatul dialog ca pe cel mai firesc lucru din lume.

– O să fie și sora mea acolo?

– Sora ta? A, da, bineînțeles, o să fie și sora ta...

– Înseamnă că se simte mai bine?

– Da, da, mult mai bine, din fericire.

– Oh... Mama trebuie să fie mulțumită, nu?

– Foarte mulțumită.

Cuvintele se pierdeau pe scări.

– Și copilul, o să pot vedea copilul?

Jules avu impresia că inima îi era gata să se frângă. Savannah, micuța Savannah!

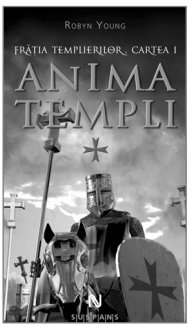
Cu gândurile aiurea, culese capacul de cupru căzut pe podea și-l cântări o clipă în podul palmei. Pe trepiedul auriu, ochiul negru și rotund al aparatului fixa cu încăpățânare cadavrul, ca și cum blestemul continua să lovească în ciuda morții fotografului. Și de data asta, chiar Jules introdusese placa în camera obscură...

C-un gest stângaci, acoperi obiectivul. Se sfârșise. Totul se sfârșise... Cu lacrimi în ochi, ieși pe terasă ca să inspire aerul proaspăt al dimineții. Afară cerul era limpede și lumina excelentă.

Robyn Young

ANIMA TEMPLI, 2 vol.

traducere din limba engleză de Bogdan Marchidanu

FRĂȚIA TEMPLIERILOR. CARTEA I

În ajunul ultimei Cruciade, un tânăr cavaler, animat de vitejie și protejat de credință, trebuie să apere secretul care poate schimba pentru totdeauna cursul istoriei.

CÂND WILL CAMPBELL…
se alătură celei mai puternice organizații din Europa, Ordinul Cavalerilor Templieri, pășește în universul intrigilor și al pericolului.

SARCINA SA…
este să recupereze un text eretic, furat din tainițele Ordinului. Dar codexul ascunde planurile unui grup secret din cadrul Ordinului, cunoscut ca Anima Templi – Sufletul Templului.

CEL CARE STĂPÂNEȘTE…
Cartea Graalului va controla destinul templierilor. Și toți cei din jurul lui Will sunt gata să ucidă pentru obținerea ei…

Julio Murillo

PĂMÂNT ȘI APĂ

traducere din limba spaniolă de Mioara Angheluță

JULIO MURILLO
PĂMÂNT ȘI APĂ
MARATON, TERMOPILE, SALAMINA, PLATEEA
O MARE EPOPEE A GRECIEI ANTICE, O MARE AVENTURĂ A OMENIRII

456 î. HR…
în timpul pregătirilor pentru funeraliile lui Eschil, poetul Pindar descoperă memoriile marelui dramaturg și bun prieten: o cronică detaliată a încleștării dintre puternica armată a lui Xerxes și statele grecești rebele conduse de Temistocle și Leonidas, dar și o dezvăluire surprinzătoare a crimelor petrecute în jurul Oracolului din Delfi și a răzbunării necruțătoare care le-a urmat.

DE LA ATACUL LEGENDAR…
de pe nisipurile Maratonului până la îndârjita apărare a trecătorii Termopile, de la apele înroșite de sânge ale Salaminei până la izbânda finală de pe câmpiile Plateei, cel mai mare război al Antichității și soarta eroilor care l-au purtat.

S|U|S|P|A|N|S

Colecția SUSPANS este un brand românesc de referință al beletristicii care te ține cu sufletul la gură: literatură polițistă, atât contemporană, cât și clasică, thriller, romane noir și horror, romane de aventuri. Cele peste trei sute de titluri apărute îi oferă publicului pe maeștrii desăvârșiți ai acțiunii, misterului, societăților secrete și ai aventurii: Stephen King, Raymond Khoury, Patricia Cornwell, Dorothy L. Sayers, Ed McBain, Iain Pears, Andrea Camilleri, John Sandford, Gerald Messadié sau Rodica Ojog-Brașoveanu. Fiecare pagină ascunde un pericol și promite o răsturnare de situație.

Apariții recente:

William Dietrich, *Biciul lui Dumnezeu*
Elmore Leonard, *În camera lui Honey*
Chufo Llorens, *Moștenirea lui Martí Barbany,* 2 vol.
Andrea Camilleri, *Forma apei*
Jess Walter, *Zero*

În curând:

Carl Hiaasen, *Goală pușcă*
W.E.B. Griffin, *Ostaticul,* 2 vol.